

Hallituksen esitys eduskunnalle tullilaki ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi tullilaki, joka korvaisi nykyisen tullilain. Ehdotetulla lailla annettaisiin Euroopan unionin tullikoodeksia koskevaa asetusta täydentävät kansalliset säännökset.

Ehdotettu tullilaki vastaisi sisällöllisesti pääosin nykyistä tullilakia, mutta siinä otettaisiin huomioon 1 päivänä toukokuuta 2016 sovellettavaksi tulevan unionin tullikoodeksin sekä sen täytäntöönpano- ja delegoidun asetuksen uudistetut säännökset. Lisäksi Tullin toimivaltuuksia koskevia säännöksiä täsmennettäisiin sekä yhdenmukaistettaisiin tietyiltä osin rajavartiolain ja poliisilain vastaavien, nykyisen tullilain säännöksiä uudempien, säännösten kanssa. Lakiin lisättäisiin uusia, veronkantolain säännöksiä vastaavia säännöksiä tullivelan kantamisesta ja perinnästä. Eräitä säännöksiä yhdenmukaistettaisiin muiden kansallisten verolakien, kuten valmisteverotus- ja autoverolain säännösten kanssa. Lakiin otettaisiin muun muassa valmisteverotuslain säännösten kanssa yhdenmukaiset säännökset tullin kuittaamisesta. Uuteen tullilakiin ei enää otettaisi Tullin tietojen salassapitoa ja tietojen luovuttamista koskevia erityissäännöksiä.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna ehdotettuun tullilakiin tehtäisiin useita teknisiä muutoksia ja lain rakenne uudistettaisiin muun muassa siitä syystä, että nykyisestä tullilaista on vuonna 2015 erotettu Tullin rikostorjuntaa ja Tullin henkilörekistereitä koskevat säännökset omiksi laeikseen. Eräitä säännöksiä siirrettäisiin lakiin asetuksen tasolta perustuslain edellyttämällä tavalla.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016, eli samaan aikaan, jolloin unionin tullikoodeksin sekä sen täytäntöönpano- ja delegoidun asetuksen aineellisia säännöksiä aletaan soveltaa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	5
1 JOHDANTO.....	5
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	5
2.1.1 Unionin tullilainsäädäntö.....	5
2.1.2 Tullilaki.....	7
2.1.3 Tullin tehtävistä ja niiden toimeenpanosta.....	7
2.2 Ulkomaiden lainsäädäntö.....	8
2.2.1 Ruotsi.....	8
2.2.2 Tanska.....	8
2.3 Nykytilan arviointi.....	9
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	11
3.1 Tavoitteet.....	11
3.2 Keskeiset ehdotukset ja toteuttamisvaihtoehdot.....	11
3.2.1 Unionin tullikoodeksista aiheutuvat muutokset.....	11
3.2.2 Valtiontalouden tarkastusviraston ja eduskunnan oikeusasiamiehen kannanottojen perusteella ehdotetut muutokset.....	16
3.2.3 Säännösten yhtenäistäminen muiden kansallisten verolakien kanssa.....	17
3.2.4 Toimivaltuussäännösten yhtenäistäminen poliisia ja Rajavartiolaitosta koskevien säännösten kanssa.....	19
3.2.5 Muut muutokset.....	19
3.2.6 Muihin kuin tullilakiin ehdotetut muutokset.....	21
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	22
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	22
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	23
5 ASIAN VALMISTELU.....	24
5.1 Valmisteluvaiheet.....	24
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	24
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	26
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	26
1.1 Tullilaki.....	26
1 luku Yleiset säännökset.....	26
2 luku Toimivaltaiset viranomaiset ja niiden tehtävät.....	29
3 luku Toimivaltuudet tullitoimenpiteen suorittamiseksi.....	31
4 luku Voiman käyttö.....	47
5 luku Tullin muut toimivaltuudet.....	51
6 luku Menettely toimivaltuuksia käytettäessä.....	55
7 luku Tullittomuus.....	58
8 luku Tulliselvitys.....	62
9 luku Tulliverotuksen toimittaminen.....	66
10 luku Tullivelan kantaminen.....	70
11 luku Tullivelan perintä.....	76
12 luku Tullihuutokauppa, tavarahan muu myynti, luovutus ja hävittäminen.....	80
13 luku Muutoksenhaku.....	87

HE 153/2015 vp

14 luku	Seuraamukset.....	91
15 luku	Erinäiset säännökset.....	96
16 luku	Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.....	99
1.2	Arvonlisäverolaki.....	100
1.3	Autoverolaki	104
1.4	Laki Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta	104
1.5	Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä.....	105
1.6	Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa.....	105
1.7	Laki rikostorjunnasta Tullissa	106
1 luku	Yleiset säännökset	106
2 luku	Tullin toimivaltuudet rikostorjunnassa	106
3 luku	Salainen tiedonhankinta.....	106
4 luku	Vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus	106
5 luku	Erinäiset säännökset.....	106
1.8	Valmisteverotuslaki	107
1.9	Laki Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta	108
1.10	Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä.....	108
1.11	Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta	109
1.12	Poliisilaki	110
2 luku	Yleiset toimivaltuudet.....	110
1.13	Rajavartiolaki.....	110
1.14	Rikoslaki	111
16 luku	Rikoksista viranomaisia vastaan.....	111
46 luku	Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät rikokset.....	112
1.15	Laki kosmeettisista valmisteista.....	112
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	112
3	VOIMAANTULO.....	114
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	114
4.1	Johdanto	114
4.2	Tullilain säännökset	115
4.3	Säätämisyjärjestyksen arviointi.....	123
LAKIEHDOTUKSET		124
1.	Tullilaki.....	124
2.	Laki arvonlisäverolain muuttamisesta.....	153
3.	Laki autoverolain 63 §:n muuttamisesta	157
4.	Laki Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	157
5.	Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	158
6.	Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta	160
7.	Laki rikostorjunnasta Tullissa annetun lain muuttamisesta	162
8.	Laki valmisteverotuslain muuttamisesta	165
9.	Laki Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen	

HE 153/2015 vp

lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta.....	168
10. Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta	169
11. Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta.....	171
12. Laki poliisilain 2 luvun 21 §:n muuttamisesta	172
13. Laki rajavartiolain muuttamisesta	172
14. Laki rikoslain 16 luvun 4 b §:n ja 46 luvun 14 §:n muuttamisesta	173
15. Laki kosmeettisista valmisteista annetun lain 5 §:n 4 momentin kumoamisesta	175
LIITE	176
RINNAKKAISTEKSTIT	176
2. Laki arvonlisäverolain muuttamisesta.....	176
3. Laki autoverolain 63 §:n muuttamisesta	183
4. Laki Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain muuttamisesta.....	184
5. Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta	186
6. Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta	188
7. Laki rikostorjunnasta Tullissa annetun lain muuttamisesta	192
8. Laki valmisteverotuslain muuttamisesta	195
9. Laki Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta.....	199
10. Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta	200
11. Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta.....	203
12. Laki poliisilain 2 luvun 21 §:n muuttamisesta	204
13. Laki rajavartiolain muuttamisesta	205
14. Laki rikoslain 16 luvun 4 b §:n ja 46 luvun 14 §:n muuttamisesta	206

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Voimassa oleva tullilaki (1466/1994) ja sen nojalla annettu tulliasetus (1543/1994) tulivat voimaan yhtä aikaa Suomen Euroopan unionin (EU) jäsenyyden kanssa 1 päivänä tammikuuta 1995. Nykyisen tullilain säätämiseksi aikaisempi kansallinen tullilainsäädäntö sopeutettiin EU-jäsenyyden myötä voimaan tulleeseen yhteisön tullilainsäädäntöön. Tullilakiin koottiin ne EU-jäsenyyttä edeltäneeseen kansalliseen tullilainsäädäntöön sisältyneet säännökset, jotka eivät olleet ristiriidassa yhteisön tullilainsäädännön kanssa ja jotka yhä tarvittiin täydentämään sitä.

Unionin tullilainsäädännön perusrungon muodostava yhteisön tullikoodeksista annettu Neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, jäljempänä *yhteisön tullikoodeksi*, ja tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä annettu komission asetus (ETY) N:o 2454/93, jäljempänä *yhteisön tullikoodeksin soveltamisasetus*, korvataan unionin tullikoodeksista annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 952/2013, jäljempänä *unionin tullikoodeksi*, unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 tiettyjen säännösten täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetulla komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) N:o 2447/2015, jäljempänä *täytäntöönpanoasetus*, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täydentämisestä tietyjä unionin tullikoodeksin säännöksiä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta annetulla komission delegoidulla asetuksella (EU) N:o 2446/2015, jäljempänä *delegoitu asetus*, 1 päivänä toukokuuta 2016. Tullilaki on tarpeen sopeuttaa näiden säädösten kanssa yhteensopivaksi.

Suomen yli kahdenkymmenen vuoden pituisen unionijäsenyyden aikana myös muuhun unionin tullilainsäädäntöön on tehty lukuisia muutoksia, joiden johdosta tullilain yhteensopivuutta unionin lainsäädännön kanssa on tarpeen arvioida.

Lisäksi nykyistä tullilakia on muutettu useasti ja muutokset ovat heikentäneet lain rakenteellista selkeyttä. Viimeisimpinä muutoksina tullilain on erotettu Tullin rikostorjuntaa koskevat säännökset rikostorjunnasta Tullissa annettuun lakiin (623/2015), jäljempänä *Tullin rikostorjuntalaki*, ja Tullin henkilörekistereitä koskevat säännökset henkilötietojen käsittelystä Tullissa annettuun lakiin (639/2015), jäljempänä *Tullin henkilörekisterilaki*. Myös nykyisen perustuslain säätäminen ja tietyt muut kansallisen lainsäädännön uudistushankkeet ovat tehneet voimassa olevan tullilainsäädännön laajemman tarkastelun tarpeelliseksi.

Edellä mainitut seikat ovat tämän tullilain kokonaisuudistusta koskevan esityksen lähtökohtia.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Unionin tullilainsäädäntö

Sisärajattomasta alueesta muodostuva tulliliitto on Euroopan unionin olennainen perusta ja käsittää Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (EUT-sopimus) 28 artiklan mukaan kaiken tavarakaupan. Ajatus tulliliitosta esitettiin jo Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksessa vuonna 1957. Tulliliitto toteutui vuonna 1968. Sen tärkeimpiä rakenteita on kehitetty myös, jotta ne vastaisivat uusien teknologioiden vaatimuksia ja jotta turvallisuutta voitaisiin parantaa.

EUT-sopimuksen 3 artiklan nojalla tulliliittoa koskevat asiat kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan ja unionin tullilainsäädäntö koostuukin lähtökohtaisesti sen nojalla annetusta lainsäädännöstä. Varsinainen unionin tullilainsäädäntö on annettu asetuksin ja se on välittömästi sovellettavaa oikeutta jäsenvaltioissa. Jäsenvaltioilla on lainsäädäntövaltaa vain siltä osin kuin asian ei voida katsoa kuuluvan unionin toimivaltaan tai sikäli kuin tullilainsäädännössä nimenomaisesti valtuutetaan jäsenvaltio säätämään tietyistä asiasta erikseen.

Unionin tullilainsäädännön keskeisiä säädöksiä ovat yhteisön tullikoodeksi, yhteisön tullikoodeksin soveltamisasetus, neuvoston asetus (EY) N:o 1186/2009 yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta, jäljempänä *tullittomuusasetus*, sen täytäntöönpanoasetukset sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 2658/87 tariffi- ja tilastonimikkeistä ja yhteisestä tullitariffista, jäljempänä *yhteinen tullitariffi*. Unionin tullilainsäädäntöä sovelletaan unionin tullialueen rajan ylittävään tavaroiden tuontiin ja vientiin. Tullilainsäädännön tarkoituksena on varmistaa unionin kauppapolitiikan mukaisten tullitariffien, maksujen ja muiden toimenpiteiden oikea ja yhdenmukainen soveltaminen sekä luoda tätä varten tarvittavat menettelyt ja yleiset säännöt. Valtaosa unionin tullilainsäädännöstä koskee nimikkeistön ja tariffien ohella tavaroiden tulliselvityksessä sovellettavia menettelyjä, tavaroihin sovellettavia tullietuuksia sekä tulliverotuksen toimittamista tullivelan synnystä sen perimiseen.

Tuonti- ja vientitullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä. Kolmansista maista tuotaviin tavaroihin sovelletaan unionin ulkorajoilla yhteistä tullitariffia, jota täydennetään Euroopan unionin yhtenäistariffilla (TARIC). Tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta sovelletaan unionin alueella sisämarkkinoita koskevien sääntöjen ja tiettyjen yhteisen kauppapolitiikan säännösten mukaisesti. Unionin tullikoodeksilla ja muulla tullilainsäädännöllä varmistetaan, että jäsenvaltioiden tulliviranomaiset soveltavat sääntöjä yhdenmukaisesti.

Vuonna 2013 annetulla unionin tullikoodeksilla kumottiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 450/2008 yhteisön tullikoodeksista, jäljempänä *uudistettu tullikoodeksi*, joka tuli voimaan vuonna 2008, mutta jonka niin kutsutut aineelliset säännökset eivät ehtineet tulla sovellettaviksi. Unionin tullikoodeksi vastaa pääasialliselta sisällöltään uudistettua tullikoodeksia, jolla oli tarkoitus luoda uusi sähköinen tulliympäristö, yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden yhteisiä tullimenettelyjä ja vahvistaa jäsenmaiden tullihallintojen tietojärjestelmien lähentymistä. Uudistetulla tullikoodeksilla oli tarkoitus korvata vuoden 1992 yhteisön tullikoodeksi. Uudistetun tullikoodeksin täytäntöönpano jäi riippumaan siitä, että komission, kansallisten tullihallintojen ja talouden toimijoiden tuli yhdessä määritellä ja kehittää uusia monipuolisia tietojärjestelmiä. Tämä olisi edellyttänyt laajaa yhteistyötä ja merkittäviä investointeja uusiin EU:n laajuisiin tietojärjestelmiin ja tukitoimintoihin sekä liike-elämältä uusiin liiketoimintamalleihin sopeutumista. Määräaika uudistetun tullikoodeksin soveltamisen aloittamiselle osoittautui liian kunnianhimoiseksi, sillä uusia tietojärjestelmiä ei pystytty toteuttamaan ennen täytäntöönpanon määräajan päättymistä kesäkuussa 2013. Tämän vuoksi soveltamisen aloittamista oli lykättävä. Myös 2009 voimaan tullut Lissabonin sopimus edellytti komission uudistetun tullikoodeksin nojalla annettavien asetusten jakamista delegoiduiksi ja täytäntöönpanoasetuksiksi. Lisäksi uudistetun tullikoodeksin tiettyjen säännösten täytäntöönpano oli osoittautunut epätarkoituksenmukaiseksi, minkä vuoksi uudistettu tullikoodeksi päätettiin kirjoittaa uudelleen ja korvata unionin tullikoodeksilla. Unionin tullikoodeksia ja sen delegoitua ja täytäntöönpanoasetusta aletaan soveltaa 1 päivänä toukokuuta 2016, jolloin nykyinen yhteisön tullikoodeksi ja sen soveltamisasetus kumotaan. Tiettyjen unionin tullikoodeksin säännösten, joiden soveltaminen edellyttää uusien tietojärjestelmien rakentamista, soveltamisen aloittamista voidaan kuitenkin lykätä, tarvittaessa vuoden 2020 loppuun saakka. Siirtymäkauden järjestelyistä säädetään komission delegoidulla asetuksella.

Euroopan unionin oikeusjärjestykseen kuuluu edellä mainitun varsinaisen tullilainsäädännön ohella myös Euroopan unionin oikeus- ja sisäasiainyhteistyön (entinen kolmas pilari) puitteisissa annetut tulliyhteistyötä koskevat säädökset ja määräykset. Esimerkiksi tietotekniikan käytöstä tullialalla on tehty neuvoston päätös ja tullihallintojen keskinäisestä avunannosta on tehty yleissopimus. Säännösten soveltaminen jäsenvaltioissa voi edellyttää, että ne pannaan kansallisesti täytäntöön.

2.1.2 Tullilaki

Voimassa oleva tullilaki ja sitä täydentävä tulliasetus tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 samalla, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin. Lain säätämisen tavoitteena oli Suomen EU-jäsenyytilanteessa hyvin ja joustavasti toimiva tullilainsäädäntö.

Tullilain säätämällä vuonna 1994 kansallinen tullilainsäädäntö sopeutettiin Suomen EU-jäsenyyden myötä voimaan tulleeseen yhteisön tullilainsäädäntöön. Tullilaila kumottiin koko Suomen tuolloin voimassa ollut tullilainsäädäntö eli tullilaki (573/1978), tulliverolaki (575/1978), tullausarvolaki (906/1980), tullitariffilaki (660/1987), kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetuuksista annettu laki (973/1971), vapaakauppasopimuksissa ja muissa tullietuusjärjestelyissä sovellettavien alkuperäsääntöjen muuttamismenettelystä ja sääntöihin liittyvistä määräyksistä annettu laki (460/1993) sekä vaatteiden tullittomasta maahantuonnista eräissä tapauksissa annettu laki (47/1992). Nykyiseen tullilakiin koottiin ne kansalliseen tullilainsäädäntöön sisältyneet säännökset, jotka eivät olleet päällekkäisiä tai ristiriidassa yhteisön tullilainsäädännön kanssa ja jotka olivat edelleen tarpeen.

Samanaikaisesti kuin tullilaki, tuli myös Euroopan yhteisön suoraan sovellettava tullilainsäädäntö Suomessa voimaan. Yhteisön tullilainsäädännön voimaantulo Suomessa ei merkinnyt perustavaa laatua olevaa muutosta, sillä tullilainsäädäntö on kansainvälisesti pitkälle yhdenmukaista. Suomi ja Euroopan unioni sekä sen jäsenvaltiot olivat hyväksyneet keskeisimmät tulleeihin ja tullitoimintaan liittyvät kansainväliset sopimukset ja sopeuttaneet lainsäädäntönsä vastaavasti.

Tullilakia sovelletaan Euroopan unionin lainsäädännön lisäksi Suomen ja kolmansien maiden välisen tavaraliikenteen tulliverotukseen ja tullivalvontaan ja Suomen ja muiden maiden välisen kaupan tilastointiin. Tullilaki sisältää unionin tullilainsäädäntöä täydentäviä säännöksiä, unionin tulliyhteistyösäännöksiä valtiosisäisesti täytäntöön panevia säännöksiä, sekä säännöksiä Suomen kansalliseen toimivaltaan edelleen kuuluvista asioista.

Tullilaisissa on yleisten säännösten lisäksi Tullin toimivaltuuksia, tietojen hankintaa, tietojen salassapitoa ja luovuttamista, tullittomuutta, tullien maksamista, hallinnollisia seuraamuksia, tavaran hävittämistä ja luovuttamista valtiolle, tullihuutokauppaa sekä muutoksenhakua koskevia säännöksiä. Tullin rikostorjuntaa, henkilörekistereitä ja tietojen saantia muiden viranomaisten rekistereistä koskevat säännökset ovat nykyisin Tullin rikostorjuntalaisissa ja Tullin henkilörekisterilaisissa.

2.1.3 Tullin tehtävistä ja niiden toimeenpanosta

Tulli toimeenpanee EU:n yhteistä kauppapolitiikkaa toteuttavaa tullilainsäädäntöä osana koko EU:n tullihallintoa. EU:n tullilainsäädännön toimeenpanon lisäksi Tulli toimittaa valmisteve-rotusta, autoerotusta sekä maahantuotavien tavaroiden arvonlisäverotusta, estää ja paljastaa tullirikoksia ja suorittaa niiden esitutkintaa. Verot ja maksut kannetaan tehokkaasti samalla kun tavaraliikenteen kulkua pyritään sujuvoittamaan. Lisäksi Tulli huolehtii ulkomaankaupan

tilastoinnista, muusta toimialaansa liittyvästä tilastoinnista ja tehtävissään tarvitsemistaan laboratoriotutkimuksista.

Tullin- ja veronkannon lisäksi Tullin tehtävänä on valvoa sekä EU:ssa että kansallisesti säädettyjen rajoitusten ja kieltojen noudattamista lähinnä tavaroiden terveydelle, turvallisuudelle ja ympäristölle aiheuttamien uhkien torjumiseksi. Tullin tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä on annettu 11 ministeriön toimialalta, minkä vuoksi Tulli tekee yhteistyötä useiden muiden tavaravalvontaa, kuten markkinavalvontaa, tekevien viranomaisten kanssa. Erityisen tiivistä on poliisin ja Rajavartiolaitoksen kanssa tehtävä ns. PTR-yhteistyö.

Tulli on kehittänyt viime vuosina sähköisiä toimintojaan voimakkaasti. Sähköisen asioinnin suosion ansiosta palvelujen kysyntä sisämaassa on vähentynyt ja Tulli on voinut vähentää toimipaikkojaan ja keskittää resurssejaan vilkkaimmille rajanylityspaikoille. Noin 90 prosenttia tull ilmoituksista annetaan sähköisesti.

Tullivalvonta perustuu nykyisin pitkälti liikkuviin valvontaryhmiin, joilla on käytössä mobiiliteknologiaa partioautoissa. Ainoastaan Venäjän rajan tullitoimipaikoissa tullivalvontaa tekevät pääsääntöisesti tulliasemilla työskentelevät tullitarkastajat.

2.2 Ulkomaiden lainsäädäntö

Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansallinen tullilainsäädäntö koostuu suurimmilta osin yhteisön tullikoodeksia ja sen soveltamisasetusta täytäntöön panevista säännöksistä, koska tulliliittoa koskevat asiat kuuluvat unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Vastaavasti kuin Suomessa, myös muissa unionin jäsenvaltioissa unionin tullikoodeksin soveltamisen aloittaminen edellyttää kansallisen tullilainsäädännön muuttamista.

2.2.1 Ruotsi

Ruotsin tullilaki (*tullag SFS 2000:1281*) on vastaavalla tavalla unionin tullilainsäädäntöä täydentävä yleislaki kuin Suomen tullilaki. Lain 1 luvun johdantosäännöksissä viitataan unionin tullin- ja verolainsäädäntöön. Luvun 1 §:ssä todetaan, että tavaroiden tuonnista ja viennistä säädetään vuoden 1992 yhteisön tullikoodeksissa ja sen soveltamisasetuksissa. Luvun 2 §:ssä viitataan soveltamisalan osalta myös unionin verolainsäädännön direktiiveihin. Ruotsin tullilain pykälissä on usein viitattu suoraan niihin yhteisön tullikoodeksin artikloihin, missä asiasta säädetään. Samalla on saatettu säätää esimerkiksi hallitukselle valtuus antaa asetus tai viranomaiselle valtuus määrätä asiasta tarkemmin. Lisäksi laissa on säädetty niistä seikoista, mistä ei yhteisön tullikoodeksissa säädetä, kuten toimivaltaisista viranomaisista ja toimivaltuuksista sekä tietojen luovuttamisesta ja saamisesta, koroista ja maksuista. EU:n tullilainsäädäntöä täydentävät Ruotsissa kansallisesti myös muun muassa laki tullittomuudesta (*lag om tullfrihet SFS 1994:1547*) ja laki tietyistä tullimenettelyistä, joilla on taloudellista vaikutusta (*lag om vissa tullförfaranden med ekonomisk verkan SFS 1994:1548*).

2.2.2 Tanska

Tanskan tullilaki (*toldloven nr. 765 af 05/07/2004*) on unionin tullilainsäädäntöä täydentävä yleislaki. Sen 2 luvun 2 §:ssä todetaan, että kaikkiin tavaroihin, jotka tuodaan Tanskan tullialueelle, kuljetetaan sen kautta tai viedään pois alueelta, sovelletaan Euroopan yhteisön oikeussääntöjä tarkoittaen tässä yhteydessä yhteisön tullikoodeksia. Tanskan tullilain säännöksissä ei viitata nimenomaisesti yhteisön tullikoodeksin artikloihin. Laissa säädetään niistä seikoista, mistä voidaan kansallisesti yhteisön tullikoodeksia täydentäen säätää.

2.3 Nykytilan arviointi

Yleistä

Tullilain soveltamisesta saadut kokemukset ovat yleisesti ottaen hyviä. Lakia on pidetty sisältönsä riittävänä, eikä merkittäviä soveltamisvaikeuksia ole ilmennyt. Kokonaisuutena arvioiden nykyinen tullilaki on toiminut Suomen EU-jäsenyytilanteessa hyvin. Lakia säädettäessä tehdyt aineellisoikeudelliset perusratkaisut ovat osoittautuneet kestäviksi ja käytännöllisiksi. Tullilain kokonaisuudistus on tarpeen erityisesti yhteisön tullikoodeksiin ja sen soveltamisasetuksen uudistamisen vuoksi. Uuteen unionin tullikoodeksiin on tehty useita muutoksia verrattuna nykyiseen yhteisön tullikoodeksiin. Nämä muutokset edellyttävät kansallisten tullikoodeksia täydentävien säännösten uudistamista. Lisäksi nykyisen tullilain salassapitoa, tullihuu- tokauppaa, kuittausta ja toimivaltuuksia koskevia säännöksiä on tarpeen tarkentaa käytännöstä ja lainlaatimisen muuttuneista vaatimuksista johtuen. Perustuslain säännöksistä johtuu joitakin tullilain tarkastelutarpeita, erityisesti valtuutussäännösten ja säädöstason osalta.

Salassapito

Nykyisen tullilain 25 §:n tietojen salassapitoa koskeva säännös on hyvin laaja. Verotus- ja muiden vastaavien tietojen salassapitoa on perustuslakivaliokunnan lausuntojen (PeVL 40/2005 ja PeVL 4/2014) mukaan syytä tarkastella kriittisesti erityisesti suhteessa perustuslain 12 §:ssä säädettyyn julkisuuden pääsääntöön. Viranomaistoiminnan julkisuutta koskevan erityissäännöksen osalta tulee arvioida perusoikeuksien yleisiä rajoitusperusteita. Eduskunnan lausuman mukaan (EV 303/1998 vp) salassapitoa koskevien erityissäännösten ottamista muuhun kuin lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, on vältettävä. Edellä mainituista syistä on katsottu, että nykyisen tullilain salassapitoa koskevaa säännöstä on tarkasteltava uudelleen.

Kuittausta

Nykyisessä tullilaissa ei ole tullien kuittausta koskevia säännöksiä. Verohallinnon kantamien verojen kuittauksesta on säädetty veronkantolain (609/2005) 6 luvussa. Veronkantolain säännökset eivät tule tullauksessa sovellettaviksi, sillä tullit eivät kuulu veronkantolain soveltamisalaan eikä tullilaissa ole erikseen säädetty veronkantolain säännösten soveltamisesta. Myöskään yleislakia kuittausoikeudesta ei toistaiseksi ole.

Lain asettamia esteitä kuittausmenettelylle Tullin sisäisesti tai toisen valtion viranomaisen kanssa ei kuitenkaan lähtökohtaisesti ole. Tullien kuittaamiseen on erityissäännösten puuttuessa nykyisin sovellettu yleisiä siviilioikeudellisia, kuittaamista koskevia periaatteita. Siviilioikeudelliselle kuittaukselle on yleisesti asetettu kolme perusedellytystä: kuitattavien saatavien on oltava vastakkaisia, samanlaatuisia ja perimiskelpoisia. Vastakkaisuusvaatimus merkitsee sitä, että kuittausta haluavan velkojan on oltava velkaa nimenomaan kuittauksen kohteena ollelle velalliselle. Samanlaatuisuuden vaatimus taas edellyttää, että kuitattavat saatavat ovat yhteismitallisia, mikä käytännössä merkitsee kuittaustilanteiden rajoittumista rahasaamisiin. Kuittauksessa käytettävän vastasaatavan perimiskelpoisuus puolestaan merkitsee saatavan kannekelpoisuuden vaatimusta eli kuittaajan saatavalle on oltava vahvistettavissa suoritustuomio. Käytännössä tämä merkitsee saatavan eräänntyneisyyttä.

Tullin sisällä erisuuntaisten eräänntyneiden saatavien kuittausmenettely on vakiintunut käytäntö. Myös Tullin ja Verohallinnon välinen saatavien kuittausmenettely on vakiintunutta ja valtio on katsottu näissä tilanteissa yhdeksi oikeussubjektiksi, erityisesti koska Tulli ja Verohallinto toimivat samalla hallinnonalalla veronkantoviranomaisina.

Kuittausyhteistyöllä on saavutettu hyviä tuloksia verojäämien perinnässä. Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut vuonna 2001 tarkastuskertomuksen (18/2001) koskien verosaatavien kuittausta. Tarkastuskertomuksessa on todettu, että viranomaisten pitäisi suosia valtion saatavien perinnässä kuittausta. Julkisoikeudellista kuittausta koskevien säännösten puuttuminen on kuitenkin nähty ongelmalliseksi ja tarkastusviraston mielestä tulisi harkita kuittausta koskevien säännösten sisällyttämistä Tullia koskevaan lainsäädäntöön. Myös eduskunnan apulaisoikeusasiamies on valmisteverotusta koskevaan kanteluasiaan antamassaan päätöksessä (Dnrot 941/4/10 ja 4167/4/10) tuonut esiin näkökantoja yksityisoikeudellisten kuittausperiaatteiden soveltamisen ongelmallisuudesta julkisoikeudellisten saatavien kuittauksessa. Ongelmalliseksi on nähty muun muassa julkisoikeudellisen saatavan mahdollinen sosiaalinen tai muu tarkoitus (oikeusministeriön verosaatavien kuittauksesta antama lausunto, 3838/05/2001) sekä perustuslain yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden laissa säätämistä koskevan vaatimuksen mukaisuus. Päätöksessä on esitetty valtiovarainministeriön harkittavaksi ryhtymistä toimenpiteisiin tullilain täydentämiseksi kuittausta koskevilla säädöksillä.

Tullien kuittausta koskevat säännökset olisivat tarpeen koskien sekä Tullin sisäistä että viranomaisten välistä kuittausta. Kuittausta koskevat säännökset selkeyttäisivät nykyistä oikeustilaa ja edistäisivät hallinnon lainalaisuusvaatimusta.

Tullihuutokauppa

Yhteisön tullikoodeksin mukaan tavarat voidaan tietyissä tilanteissa myydä niistä vapautumiseksi. Myyntiä koskevat yksityiskohdat on jätetty kansallisesti säädettäviksi. Suomessa tavarat on näissä tilanteissa myyty pääsääntöisesti tullihuutokaupalla. Tullilaissa tavaroiden myymistä tullihuutokaupalla on säännelty kevyesti. Tullilaissa säädetään siitä, missä tilanteissa tavarat voidaan myydä tullihuutokaupalla, milloin ne voidaan myynnin sijaan luovuttaa vastikkeetta tai hävittää, missä järjestyksessä tullihuutokaupassa kertyvillä varoilla suoritetaan tavaraan liittyvät kustannukset, mitä myyntihinnasta kulujen jälkeen mahdollisesti jäävälle ylijäämälle tehdään ja keneltä mahdollinen jäljelle jäänyt tullivelka peritään. Tulliasetuksessa säädetään lisäksi miten tullihuutokaupasta on ilmoitettava asianosaisille sekä yleisölle. Myös muutamissa muissa Tullin kantamia veroja koskevissa laeissa on erityissäännöksiä tullihuutokaupasta. Arvonlisäverolain (1501/1993) mukaan tullihuutokaupassa myydystä tavarasta suoritettavan veron peruste on tavarahan huutokauppahinta ja verovelvollinen huutokauppaostaja. Autoverolain (1482/1994) mukaan autovero suoritetaan valtiolle huutokauppakustannusten ja tullin jälkeen. Muilta osin tullihuutokauppaan liittyvät yksityiskohdat ja sitä koskeva menettely on jätetty Tullin antamien ohjeiden ja muodostuneen soveltamiskäytännön varaan.

Nykyisen tullilain tullihuutokauppaa koskevat säännökset on käytännössä koettu riittämättömiksi ja osin ristiriitaisiksi yhteisön tullikoodeksin säännösten kanssa. Muun muassa jäljelle jääneen tullivelan perimistä tavaranhaltijalta koskeva 36 §:n 3 momentin säännös on käytännössä jäänyt soveltamatta, koska yhteisön tullikoodeksi estää tavarahan luovuttamisen ennen kuin tullivelka on maksettu tai siitä on annettu vakuus. Tavaraa ei näin ollen ole voitu luovuttaa tullihuutokaupasta ostajalle, jos tullivelkaa ei ole saatu kokonaisuudessaan katetuksi myyntihinnasta tai jollei jäljelle jäänyttä tullivelkaa ole maksettu.

Toimivaltuudet

Nykyiset tullilakiin sisältyvät toimivaltuudet on säädetty pääosin vuonna 1994. Toimivaltuuksien säätämistä koskevat vaatimukset ovat vuosien mittaan muuttuneet ja toimivaltuussäännökset tulee perustuslain asettamien vaatimusten täyttämiseksi kirjoittaa aiempaa tarkkarajaisemmin ja täsmällisemmin. Lisäksi Tullin toimivaltuuksien osalta on havaittu tarvetta yhdenmukaistaa sääntelyä rajavartiolaiton (578/2005) ja poliisilain (872/2011) kanssa.

Valtuutussäännökset

Nykyisessä tullilaissa valtuutussäännökset on monelta osin laadittu varsin yleiseen muotoon. Erityisesti lain 4 §:n 2 momentin yleisvaltuutussäännöksen ei voida enää katsoa täyttävän perustuslain asettamaa tarkkarajaisuusvaatimusta. Tästä syystä on tarvetta kartoittaa ne asiat, joista Tulli voi tai sen tulee antaa normimääräyksiä ja laatia niitä koskien tarkkarajaisemmat määräyksenantovaltuudet. Tullilla säilyisi kuitenkin edelleen yleistoimivaltansa puitteissa oikeus antaa ohjeita, jotka eivät edellytä normitasoisia määräyksiä.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Suoraan sovellettavan unionin tullikoodeksin täytäntöönpano edellyttää täydentävää lainsäädäntöä kansallista sääntelyä. Esityksen tavoitteena on säätää unionin tullikoodeksin mukainen ja sitä täydentävä uusi tullilaki. Unionin tullikoodeksin aiheuttamien muutosten lisäksi esityksen tavoitteena on ottaa huomioon muu EU:n ja kansallisessa lainsäädännössä sekä tullitoiminnassa tapahtunut kehitys. Ehdotetussa laissa on otettu huomioon myös nykyisen perustuslain lainsäädännölle asettamat vaatimukset. Lisäksi tavoitteena on yhdenmukaistaa tulliverotusta ja menettelyä koskevaa sääntelyä muita verolajeja koskevan sääntelyn kanssa sekä Tullin toimivaltuuksia koskevia säännöksiä vastaavien, nykyistä tullilakia uudempien poliisia ja Rajavartiolaitosta koskevien säännösten kanssa. Kokonaisuudistuksella parannettaisiin myös lain rakennetta ja selkeyttä, koska nykyinen laki on muodostunut osittain hajanaiseksi siihen tehtyjen lukuisien muutosten vuoksi.

3.2 Keskeiset ehdotukset ja toteuttamisvaihtoehdot

3.2.1 Unionin tullikoodeksista aiheutuvat muutokset

Sähköinen toimintaympäristö

Unionin tullikoodeksilla luodaan tullitoimintaan uusi sähköinen toimintaympäristö, jossa lähtökohtana on sähköinen ilmoittaminen ja toimintojen automatisointi, paperittomasta toimintaympäristöstä tullille ja kaupalle 15 päivänä tammikuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 70/2008 mukaisesti. Sähköisen toimintaympäristön tavoitteena on yksinkertaistaa menettelyjä, yhdenmukaistaa tullilainsäädännön soveltamista jäsenmaissa, edistää kauppaa ja taata samalla rajojen korkea turvallisuustaso tullitarkastuksia tehostamalla. Paperittomalla toimintaympäristöllä vähennetään sekä yritysten kustannuksia että yhteiskunnalle aiheutuvia riskejä.

Unionin tullikoodeksi edellyttää jäsenmailta lähtökohtaisesti sähköistä toimintatapaa, jossa kaikki tulli- ja kauppatapahtumat on käsiteltävä sähköisesti. Sähköisen toimintatavan ensisijaisuus on otettu huomioon muun muassa ehdotetun tullilain tullin määrän tiedoksiantoa koskevassa 56 §:ssä, jonka mukaan tullien määrä annetaan ensisijaisesti tiedoksi sanomamuotoista sähköistä tiedonsiirtotapaa käyttäen. Sähköisen, rahalaitoksen kautta tapahtuvan maksamisen ensisijaisuus on huomioitu tullivelan maksamista koskevassa 59 §:ssä sekä tullin suoritusajankohtaa koskevassa 62 §:ssä. Säännöksestä, jonka mukaan palautuskorkoa ei makseta 17 euroa pienemmälle palautettavalle tullille, ehdotetaan luovuttavaksi. Säännöstä ei voida enää perustella koron laskemisesta aiheutuvalla työmäärällä, kun päätöksen tekeminen ja korkojen laskeminen tapahtuu pääosin sähköistä tullausjärjestelmää käyttäen. Koska sähköinen asiointi tulee jatkossa olemaan pääsääntö, ehdotetun tullilain 102 §:ssä viitattaisiin sähköisestä asioinnista viranomais toiminnassa annettuun lakiin (13/2003) sekä vahvasta sähköisestä tun-

HE 153/2015 vp

nistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annettuun lakiin (617/2009), joissa säädetään sähköisestä asioinnista ja asiakirjojen sähköisestä varmentamisesta.

Unionin tullikoodeksissa säädetyissä tilanteissa sähköisestä toimintamallista voidaan erityistapauksissa poiketa. Tietyiltä osin on jätetty jäsenvaltioiden päätettäväksi, milloin sähköisen toimintatavan sijaan voidaan käyttää muita menettelyjä. Ehdotetun tullilain 51 §:n mukaan Suomessa Tulli voi määrätä, missä tilanteissa talouden toimijoiden rekisteröinti- ja tunnistejärjestelmään (EORI) rekisteröinnissä tarvittavat tiedot voidaan toimittaa käyttäen muita kuin sähköisiä tietojärjestelmiä.

Tulliselvitysmuodot ja tullimenettelyt

Yhteisön tullikoodeksin mukaan yhteisön tullialueelle tuotaville ei-unioni-tavaroille on osoitettava määräajassa tulliselvitysmuoto. Tulliselvitysmuotoja ovat siirtäminen vapaa-alueelle tai vapaavarastoon, jälleenvienti unionin tullialueelta, hävittäminen, luovutus valtiolle sekä asettaminen tullimenettelyyn. Tullimenettelyjä puolestaan ovat luovutus vapaaseen liikkeeseen, passitus, tullivarastointi, sisäinen jalostus, tullivalvonnassa tapahtuva valmistus, väliaikainen maahantuonti, ulkoinen jalostus sekä vienti. Väliaikainen varastointi puolestaan on tila, jossa ei-unioni-tavarat ovat unionin tullialueelle tuonnin ja Tullille esittämisen jälkeen kunnes niille on osoitettu tulliselvitysmuoto.

Unionin tullikoodeksi ei enää tunne tulliselvitysmuodon käsitettä, vaan väliaikaisesti varastoidut tavarat on määräajassa asetettava tullimenettelyyn, joita ovat luovutus vapaaseen liikkeeseen, erityismenettelyt ja vienti. Erityismenettelyitä ovat passitus, johon kuuluvat ulkoinen ja sisäinen passitus; varastointi, johon kuuluvat tullivarastointi ja vapaa-alueet; erityiskäyttö, johon kuuluvat väliaikainen maahantuonti ja tietty käyttötarkoitus; sekä jalostus, johon kuuluvat sisäinen ja ulkoinen jalostus. Vienti käsittää viennin ja jälleenviennin. Vapaavaraston käsitettä ei enää ole unionin tullikoodeksissa ja sisäinen jalostus tapahtuu jatkossa aina suspensiojärjestelmää käyttäen, kun sisäinen jalostus tullinpalautusjärjestelmää soveltaen poistuu. Tullivalvonnassa tapahtuva valmistus yhdistyy sisäisen jalostuksen menettelyn kanssa.

Tulliselvitysmuotoihin ja tullimenettelyihin unionin tullikoodeksissa tehdyt muutokset on otettu huomioon ehdotetuissa laeissa. Esimerkiksi arvonlisäverolain 72 h ja 86 a §:n viittaukset yhteisön tullikoodeksin tullimenettelyihin on korjattu viittauksiksi unionin tullikoodeksin vastaaviin menettelyihin.

Unionin tullikoodeksiin lisätyt uudet säännökset

Unionin tullikoodeksiin, täytäntöönpano- ja delegoituun asetukseen on otettu joitain uusia säännöksiä, joista jäsenvaltiot ovat aiemmin voineet säätää kansallisesti. Muun muassa jäsenvaltioiden soveltamiskäytäntöjä korkojen perimisen suhteen on haluttu yhdenmukaistaa. Unionin tullikoodeksin 112 artiklassa on säädetty maksuhelpotuksen ajalta kannettavasta luottokorosta ja sen korkokannasta sekä 114 artiklassa maksun viivästymisen ajalta kannettavasta viivästyskorosta ja sen korkokannasta. Näiden säännösten mukaan jäsenvaltioiden on veloitettava maksunlykkäys- ja viivästyskorkoa. Niissä jäsenvaltioissa, joiden valuutta on euro, molempien korkojen korkokanta on sidottu Euroopan keskuspankin perusrahoitusoperaatioihinsa soveltamaan korkokantaan. Näiden korkojen laskentaan ei siten voida enää soveltaa nykyisen tullilain 30 §:ssä mainittua kansallista veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia (1556/1995). Unionin tullikoodeksin säännösten vuoksi tullauksessa on lisäksi jatkossa kannettava kansallista veronlisäystä vastaavaa korkoa, jota ei tällä hetkellä kanneta.

Unionin tullikoodeksin 116 artiklan 6 kohdan mukaan palautettavalle tullille on maksettava palautuskorkoa tilanteessa, jossa tullin palauttamisesta tehtyä päätöstä ei ole pantu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa sen tekemisestä, jollei määräajan noudattamatta jättäminen johdu tulliviranomaisista riippumattomista syistä. Säännös vastaa tältä osin yhteisön tullikoodeksin nykyisin sovellettavaa sääntelyä. Artiklassa säädetään myös kyseisessä tilanteessa sovellettavista koronmääräytymisperusteista, joista nykyisin on voitu säätää kansallisesti. Käytännössä tilanteita, joissa palauttamisesta tehtyä päätöstä ei olisi pantu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa sen tekemisestä, ei ole ollut. Muiden tilanteiden osalta palautuskoron maksaminen ja sovellettavat koronmääräytymisperusteet on jätetty kansallisesti säädettäväksi. Palautuskorosta näissä tilanteissa on ehdotettu säädettäväksi tullilain 88 §:ssä.

Unionin tullikoodeksissa säädetty koronmääräytymisperusteet poikkeavat tietyiltä osin kansallisessa lainsäädännössä säädetystä ja nykyisin sovellettavista vastaavien korkojen koronmääräytymisperusteista. Viivästyskoron korkoaika eroaa veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetyn vastaavan koron korkoajasta, sillä korkoa kannetaan maksamiselle asetetun määräajan päättymispäivästä eli eräpäivästä alkaen. Unionin tullikoodeksissa säädetty luottokoron ja viivästyskoron korkoprosentti on noin 5 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetty korkoprosentti.

Unionin tullikoodeksin säännökset tulevat sovellettaviksi tullauksessa. Sen sijaan tullauksen yhteydessä kannettavien kansallisten verojen, kuten maahantuonnin arvonlisäveron ja valmisteverojen osalta jäsenvaltiot voivat – EU-direktiivien rajoissa – päättää sovelletaanko näiden verojen kanton ja muuhun menettelyyn tullia koskevia säännöksiä. Nykyisellään sekä maahantuonnin arvonlisäveron että tullauksen yhteydessä kannettavien valmisteverojen kanton ja muuhunkin menettelyyn sovelletaan lähtökohtaisesti tullausta koskevia säännöksiä verolaeissa olevien viittaussäännösten mukaisesti. Myös tullia koskevia korkosäännöksiä sovelletaan näihin veroihin sillä poikkeuksella, että yhteisön tullikoodeksin soveltamisasetuksen 519 artiklassa säädettyä hyvityskorkoa peritään vain tullille ja valmisteveroille kannettavasta maksunlykkäyskorosta on säädetty valmisteverotuslain 105 §:ssä erikseen. Tullia koskevien säännösten mukaan maksunlykkäyksen ajalta sekä veron maksamisesta eräpäivän jälkeen kannetaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain mukaista viivekorkoa. Kuten edellä on mainittu, veronlisäystä ei kanneta. Palautukselle maksetaan korkoa tullilaissa säädetyn mukaisesti. Käytännössä tullauksessa sovellettavat korkosäännökset vastaavat pääosin arvonlisäverotuksessa muutoinkin ja muussa kuin tullauksen yhteydessä tapahtuvassa valmisteverotuksessa sovellettavia korkosäännöksiä. Esityksessä ehdotetaan, että maahantuonnin arvonlisäveron ja tullauksen yhteydessä kannettavien valmisteverojen korkoihin sovellettaisiin jatkossakin kansallisia korkosäännöksiä. Sovellettavista koroista säädettäisiin arvonlisävero- ja valmisteverotuslaeissa.

Unionin tullikoodeksissa säädetty korkosäännökset eroavat kansallisesti sovellettavista korkosäännöksistä ja korkojen laskennassa yleisesti sovellettavista periaatteista. Erityisesti Tullin asiakkaiden ja muiden sidosryhmien kannalta olisi tarkoituksenmukaista rajata unionin tullikoodeksissa säädettyjen korkosäännösten soveltaminen koskemaan vain tulleja. Näin poikkeavaa koronlaskentatapaa sovellettaisiin mahdollisimman harvoin, mikä muun muassa vähentäisi oletettavasti Tullin asiakasneuvonnan tarvetta. Arvonlisä- ja valmisteverotuksessa sovellettaisiin samoja korkosäännöksiä siitä riippumatta, kannetaanko vero maahantuonnin yhteydessä vai niin sanotussa kotimaan verotuksessa, mikä olisi asiakkaiden kannalta selkeää. Maahantuonnin arvonlisäverolle sekä tullauksen yhteydessä kannettaville valmisteveroille kannettaisiin kuitenkin veronlisäystä ja maksettaisiin palautuskorkoa samalta ajanjaksolta kuin tullille, tullauspäätöksen hallinnollisen käsittelyn helpottamiseksi.

HE 153/2015 vp

Unionin tullikoodeksissa säädetyt uudet korkosäännökset aiheuttavat lisäksi muutostarpeita Tullin tietojärjestelmiin. Unionin tullikoodeksissa säädettyjen korkosäännösten soveltamisen rajaaminen vain tulliin helpottaisi Tullin tietojärjestelmiin tehtävien muutosten teknistä toteutusta.

Unionin tullikoodeksissa säädettyjen luotto- ja viivästyskorkosäännösten soveltaminen tullauksen yhteydessä kannettaviin kansallisiin veroihin johtaisi vastaavia kansallisia korkosäännöksiä alhaisempaan koron määrään. Vuonna 2013 Tulli on kantanut maahantuonnin arvonnäkölisäverolle ja tullauksen yhteydessä kannetuille valmisteveroille viivekorkoa yhteensä noin 1 150 000 euroa. Unionin tullikoodeksin mukaisilla koronmääräytymisperusteilla näille veroille kannetun viivekoron määrä olisi ollut alle 400 000 euroa.

Pienimmästä tileihin kirjattavasta tullin määrästä on nykyisin säädetty tullilain 53 §:n valtuutuksen nojalla tulliasetuksen 2 §:ssä. Unionin tullikoodeksin 101 artiklan mukaan toimivaltaisten tulliviranomaisten on määritettävä maksettavan tullin määrä heti, kun niillä on käytettävissä tarvittavat tiedot. Unionin tullikoodeksin 104 artiklan mukaan tulliviranomaisten on kirjattava tileihinsä 101 artiklan mukaisesti määritetty maksettavan tullin määrä unionin tullikoodeksin 105 artiklassa säädettyjen määräaikojen kuluessa. Unionin tullikoodeksin 104 artiklan mukaan tullivelkaa, jota ei tarvitse antaa velalliselle tiedoksi, ei myöskään tarvitse kirjata tileihin. Pienimmästä tileihin kirjattavasta tullin määrästä ei siten enää voida säätää kansallisesti.

Delegoidun asetuksen 88 artiklan mukaan tulliviranomaiset saavat olla antamatta tiedoksi koodeksin 79 tai 82 artiklan mukaisen säännösten noudattamatta jättämisen vuoksi syntyneen tullivelan, jos asianomaisen tuonti- tai vientitullin määrä on alle 10 euroa. Tulliviranomaiset saavat olla antamatta tullivelan tiedoksi myös, jos tullivelan määrä annettiin alun perin tiedoksi alhaisempana kuin maksettavaksi tuleva tuonti- tai vientitullin määrä, ja näiden määrien välinen ero on alle 10 euroa. Unionin tullikoodeksiin tai sen nojalla annettuihin asetuksiin ei sen sijaan sisälly poikkeussäännöstä, jonka nojalla unionin tullikoodeksin 77 artiklan mukaisesti tavaran vapaaseen liikkeeseen luovutuksen tai osittain tuontitullittoman väliaikaisen maahantuonnin menettelyyn asettamisesta syntynyt tullivelka voitaisiin olla antamatta tiedoksi, jos sen määrä on alle 10 euroa. Tästä syystä tullilakiin ei ehdoteta otettavaksi myöskään säännöstä, jonka mukaan tullivelka jätettäisiin antamatta tiedoksi delegoidun asetuksen 88 artiklan 1 ja 2 kohdissa säädetyissä tilanteissa, velallisten tasapuolisen kohtelun vuoksi.

Nykyisen tullilain 7 §:n mukaan Tulli vahvistaa maahantuonnin ja maastaviennin yhteydessä ulkomaan valuutassa ilmaistujen rahamäärien euroiksi muuntamisessa käytettävät muuntokurssit. Jatkossa täytäntöönpanoasetuksen 146 artiklan mukaan valuutan muuntamiseen tullausarvon määrittämiseksi käytetään niissä jäsenvaltioissa, joiden valuutta on euro, Euroopan keskuspankin julkaisemaa valuuttakurssia. Jos Euroopan keskuspankin valuuttakurssia ei ole julkaistu, käytetään asianomaisen jäsenvaltion määrittämää kurssia. Ehdotetun tullilain 6 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaan valuuttakurssin määrittämisestä silloin, kun Euroopan keskuspankin valuuttakurssia ei ole saatavilla, vastaisi Suomessa Tulli.

Muut muutokset

Nykyisessä tullilaissa käytetään unionin tullilainsäädännössä säädettyjä määritelmiä ja näin on ehdotettu säädettäväksi myös ehdotetun tullilain 2 §:ssä. Unionin tullikoodeksiin on tehty joi-takin oleellisia terminologisia muutoksia suhteessa yhteisön tullikoodeksiin. Esimerkiksi yhteisön tullikoodeksin mukaiseen tavaranhaltijaan, eli henkilöön, joka tekee tulli-ilmoituksen omissa nimissään tai jonka nimissä tulli-ilmoitus tehdään, viitataan unionin tullikoodeksissa

termillä ilmoittaja ja nykyiseen tullivelalliseen termillä velallinen. Unionin tullikoodeksiin tehdyt terminologiset muutokset on otettu huomioon ehdotetuissa laeissa.

Unionin tullikoodeksissa säädetään lukuisia velvoitteita sekä tulliviranomaisille että jäsenvaltioille. Ehdotetun lain 3 §:n mukaan unionin tullilainsäädännössä tarkoitettu tulliviranomainen ja toimivaltainen viranomainen on Tulli, jollei erikseen toisin säädetä. Tämän säännöksen mukaan unionin tullikoodeksissa tulliviranomaisille asetetuista velvoitteista vastaa Suomessa Tulli. Ehdotetun lain 6 §:ssä on säädetty jäsenvaltioille unionin tullikoodeksissa ja muussa unionin lainsäädännössä säädettyistä velvoitteista, joista Suomessa myös vastaisi Tulli. Ehdotetun 6 §:n kohdissa 1—8 ja 12—14 on kyse erilaisten hallinnollisten päätösten, viranomaisten yhteystietojen ynnä muiden vastaavien tietojen ilmoittamisesta muille jäsenvaltioille ja komissiolle. Pykälän kohdissa 10 ja 11 on kyse jäsenvaltioiden tekemästä yhteistyöstä liittyen annetuihin vakuuksiin ja tullivelan kantamiseen. Kohdassa 9 on kyse tullausarvon määrittämisessä tarvittavien valuuttakurssien määrittämisestä tietyissä tilanteissa ja kohdassa 15 tariffisuspensiota tai -kiintiötä koskevan pyynnön kansallisesta käsittelystä. Kohdassa 16 on kyse jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 515/97, jäljempänä *515-asetus*, säädettyistä jäsenvaltion velvoitteista. Koska 6 §:ssä tarkoitettut veloitteet liittyvät kiinteästi Tullin toimivaltaan kuuluvan tullaustoiminnan tekniiseen toteuttamiseen, on tarkoituksenmukaista, että näistä velvoitteista vastaa Tulli. Veloitteiden säätäminen Tullin tehtäväksi laissa on unionin tullikoodeksin ja 515-asetuksen toimeenpanon kannalta tarkoituksenmukaista ja vastuunjaon kannalta selkeää.

Ehdotetun tullilain 47, 51, 52, 55 ja 60 §:ssä säädetään unionin tullikoodeksissa jäsenvaltioiden päätettäväksi jätetyistä asioista, joista Suomessa määräisi Tulli. Ehdotetun 47 §:n mukaan Tulli voisi antaa määräyksen tulliselvityksessä sovellettavista muodollisuuksista ja ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi tiedonantovelvollisilta kerättävistä tiedoista sekä keräämisessä noudatettavista menettelyistä ja määräajoista, siltä osin kuin niistä ei säädetä unionin tai kansallisessa lainsäädännössä. Ehdotetun 49 §:n 4 momentin nojalla Tulli voisi antaa määräyksen vakuusasiakirjan laatimisesta muussa kuin asiakirjamallin muodossa. Lisäksi Tulli voisi antaa määräyksen 51 §:n nojalla tilanteista joissa EORI-rekisteröinnissä tarvittavat tiedot voidaan toimittaa muutoin kuin sähköisiä järjestelmiä käyttäen.

Ehdotetun 52 §:n mukaan Tulli voisi antaa määräyksen siltä osin kuin asiasta ei säädetä unionin lainsäädännössä, tapauksista joissa ja edellytyksistä joilla muuhun erityismenettelyyn kuin passitusmenettelyyn asetettuja tavaroita koskevat menettelynhaltijan oikeudet ja velvollisuudet voidaan siirtää kokonaan tai osittain unionin tullikoodeksin 218 artiklassa tarkoitettulla tavalla, sekä siirtoa koskevista menettelysäännöksistä. Unionin tullikoodeksissa on säädetty, että muuhun erityismenettelyyn kuin passitusmenettelyyn asetettuja tavaroita koskevat menettelynhaltijan oikeudet ja velvollisuudet voidaan siirtää. Edellytykset joilla ja tapaukset joissa siirto sallitaan sekä siirtoa koskevat menettelysäännökset on jätetty pääosin jäsenmaiden kansallisesti säädettäväksi.

Ehdotetun 55 §:n mukaan Tulli määräisi menettelystä, jonka mukaisesti tullin määrä kirjataan tileihin. Kyseinen määräys liittyisi niihin konkreettisiin toimiin, joilla Tulli käytännössä kirjaa tullien määrät tileihin EU:lle tilittämistä varten. Ehdotetun 60 §:n nojalla Tulli voisi määrätä tiettyjen unionin tullikoodeksissa säädettyjen maksunlykkäyksen eräpäivien soveltamisesta.

Ehdotetun tullilain 47, 51, 52, 55 ja 60 §:ssä tarkoitetuista asioista tulisi niiden henkilöille oikeuksia ja velvollisuuksia luovan luonteensa vuoksi antaa normimääräys. Niistä voitaisiin kuitenkin niiden teknisen luonteen vuoksi antaa Tullin määräys. Edellä mainitut määräyksenantovaltuudet koskevat siinä määrin vähäisiä ja teknisiä tullitoimintaan liittyviä yksityiskohtia,

että valtuutukselle voidaan katsoa olevan perustuslain 80 §:n 2 momentissa edellytetyt sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä myöskään sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädettäisiin lailla tai asetuksella. Tullin hallinnosta annetun lain (960/2012) mukaan Tullin pääjohtaja päättää Tullin toimivaltaan kuuluvien yleisten määräysten antamisesta.

Unionin tullikoodeksin mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä tai määrättävä tietyistä yksityiskohdista, joita unionin tullikoodeksissa ei säädellä. Muun muassa unionin tullikoodeksin 103 artiklan mukaan kansallisesti on säädettävä tullivelan tiedoksi antamisen määräajasta tilanteessa, jossa tullivelka on syntynyt sellaisen teon tuloksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin. Myös yhteisön tullikoodeksin 221 artiklan mukaan jäsenvaltiot ovat voineet säätää koodeksin perussäännöksestä poikkeavan määräajan tullivelan tiedoksi antamiselle tässä tilanteessa. Suomessa tällaista säännöstä ei kuitenkaan ole säädetty.

Unionin tullikoodeksin vaatima säännös sisältyisi ehdotetun tullilain 57 §:ään. Sen mukaan silloin, kun tullivelka on syntynyt sellaisen teon seurauksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin, määräaika tullivelan tiedoksi antamiselle olisi viisi vuotta tullivelan syntymispäivästä. Unionin tullikoodeksin mukaan tiedoksi antamisen määräajan tulee tässä tapauksessa olla vähintään viisi ja enintään kymmenen vuotta tullivelan syntymispäivästä. Tullilain viiden vuoden määräaika tullivelan tiedoksi antamiselle olisi yhdenmukainen verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995), jäljempänä *verotusmenettelylaki*, 56 §:n 4 momentin kanssa, jonka mukaan siltä osin kuin verovelvollinen ei ole antanut veroilmoitusta tai hän on antanut puutteellisen, erehdyttävän tai väärän veroilmoituksen, muun tiedon tai asiakirjan taikka muuten laiminlyönyt ilmoittamisvelvollisuutensa, verotuksen oikaisu verovelvollisen vahingoksi on tehtävä viiden vuoden kuluessa verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta.

3.2.2 Valtiontalouden tarkastusviraston ja eduskunnan oikeusasiamiehen kannanottojen perusteella ehdotetut muutokset

Nykyisessä tullilaissa ei ole kuittausta koskevia säännöksiä, vaan Tulli on tarvittaessa soveltanut tullisaataviin siviilioikeudellisia kuittausperiaatteita. Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastuskertomuksessaan 18/2001 suositellut kuittausta koskevien säännösten lisäämistä Tullia koskevaan lainsäädäntöön. Myös eduskunnan oikeusasiamies on kannanotoissaan (dnro 882/4/01, dnrot 3040/4/04 ja 4137/4/08) pitänyt epäkohtana sitä, että julkisoikeudellinen kuittaus on useiden verolajien osalta täysin sääntelemättä. Eduskunnan oikeusasiamies on myös vuonna 2012 kanteluun (dnrot 941/4/10 ja 4167/4/10) antamassaan päätöksessä kehottanut valtiovarainministeriötä harkitsemaan valmisteverotuslain (182/2010) ja tullilain täydentämistä Tullin saatavien ja maksuvelvoitteiden kuittausta koskevilla säännöksillä, koska nykytila ei vastaa perustuslain 80 §:n 1 momentin vaatimusta yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteiden säätämistä lailla. Erityisenä epäkohtana päätöksessä on pidetty säännösten puuttumista sellaisista kuittaustilanteista, joissa verovelvollisen toiselta viranomaiselta oleva kuittauskelpoinen palautus käytetään toisen viranomaisen saatavan kuittaukseen. Valmisteverotuslakia on hiljattain täydennetty tämän kannanoton johdosta kuittausta koskevilla säännöksillä (495/2014).

Tästä syystä tullilakiin ehdotetaan otettavaksi nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset kuittauksesta. Säännökset vastaisivat valmisteverotuksen kuittausta koskevia säännöksiä ja niissä säänneltäisiin muun muassa milloin Tullin sisäinen kuittaus on mahdollista, mitkä seikat estävät kuittaamisen sekä milloin Tullin palauttama summa voidaan käyttää toisen viranomaisen saatavan suorituksiksi.

3.2.3 Säännösten yhtenäistäminen muiden kansallisten verolakien kanssa

Veronkantolaki

Veronkantolaki sisältää verojen maksamista, palauttamista ja perimistä koskevia yleisiä säännöksiä. Veronkantolakiä sovelletaan verotusmenettelylaissa, ennakkoperintälaissa (1118/1996) ja arvonnlisäverolaissa tarkoitettujen verojen ja maksujen kannossa, lukuun ottamatta verotililain (604/2009) 1 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja veroja ja maksuja, joiden veronkantoviranomaisena toimii Verohallinto. Lisäksi veronkantolakiä sovelletaan metsänhoitomaksun sekä muiden verojen ja maksujen kannossa, joista niin erikseen säädetään.

Maahantuonnin yhteydessä toimitettavasta arvonnlisäveron kannosta säädetään erikseen ja sen osalta sovelletaan, mitä tullista tullilainsäädännössä säädetään. Tullin kantamista veroista valmisteverojen ja autoveron osalta on erikseen säädetty, että niiden kannossa, perimisessä ja palauttamisessa noudatetaan, jollei kyseisissä laeissa toisin säädetä, mitä veronkantolaissa tai sen nojalla säädetään tai määrätään. Valmisteverojen osalta myös vastuuseen verosta sovelletaan veronkantolain säännöksiä.

Tullilaissa ei ole viittausta veronkantolakiin, vaan tullin kannossa, perimisessä, palauttamisessa ja muussa menettelyssä sovelletaan EU:n ja kansallisia tullia koskevia säännöksiä. Unionin tullikoodeksissa säädetään muun muassa velallisten yhteisvastuusta, tullivelalle vaadittavasta vakuudesta, tullivelan maksamisen maksimimääräajoista, tullivelan maksamisesta, maksunlykkäyksestä, tullin palauttamisen edellytyksistä ja palauttamisessa noudatettavasta menettelystä. Nykyisessä tullilaissa on säännöksiä muun muassa tullin maksamisen määräajasta, maksujen kohdistamisjärjestyksestä, tullin palauttamisen ajankohdasta ja palautukselle maksettavasta korosta, maksu- tai eräpäivän jälkeen maksetulle suoritukselle kannettavista viivästysseuraamuksista sekä valtuutus säätää pienimmästä tileihin kirjattavasta tullin määrästä asetuksella.

Eri verolajien yhdenmukaisen kohtelun varmistamiseksi olisi tarpeen, että eri verolakien säännökset olisivat mahdollisimman pitkälle yhdenmukaisia. Koska veronkantolain säännöksiä sovelletaan sekä Verohallinnon kantamien verojen erinä Tullin kantamien muiden verolajien kuin tullin maksamisessa, palauttamisessa ja perimisessä, on tullilakiin ehdotettu lisättäväksi tiettyjä pykäläiä yhdenmukaisesti veronkantolain kanssa. Tullivelan kantamiseen liittyviä veronkantolain kanssa yhdenmukaistettuja säännöksiä sisältyy muun muassa eräpäivän siirtymistä koskevaan 61 §:ään, tullin suoritusajankohtaa koskevaan 62 §:ään, kuittausta koskeviin 64 ja 65 §:ään sekä 66 §:n 3 momenttiin, varojen kohdistamiseen liittyvään 67 §:n 1 momenttiin, maksujen siirtoa Tullille koskevaan 68 §:ään sekä verovarojen kirjanpitoa koskevaan 69 §:ään. Tullivelan perintää koskevista pykälistä veronkantolain kanssa on yhdenmukaistettu perintäkeinoja koskeva 71 §, tullin jättämistä perimättä koskeva 73 § sekä perintätoimista luopumista koskeva 74 §.

Veronkantolakiä ollaan muuttamassa vuoden 2017 alusta osana Verohallinnon kantamien verojen verotusmenettelyn ja veronkannon uudistamista niin sanotun Valmis-hankkeen yhteydessä. Veronkantolain kanssa yhdenmukaistettavissa tullilain pykälissä on jo pyritty ottamaan huomioon, mikäli kyseistä veronkantolain säännöstä ehdotetaan muutettavaksi uudessa veronkantolaissa.

Valmisteverotuslaki

Tietyt ehdotetun tullilain säännökset on yhtenäistetty valmisteverotuslain säännösten kanssa. Kuten edellä on todettu, sekä Tullin asiakkaiden että itse veronkantoviranomaisen kannalta on

selkeyden vuoksi hyvä, jos eri verolajeja koskevat menettely- ja muutkin säännökset ovat mahdollisimman pitkälle yhdenmukaisia. Niiltä osin kuin EU:n tullilainsäädäntö jättää jäsenmaille kansallista liikkumavaraa, tullauksessa sovellettavia säännöksiä on ehdotettu mahdollisimman pitkälti yhdenmukaistettaviksi erityisesti muita Tullin kantamia veroja koskevien säännösten kanssa. Yhdenmukaistamista on ehdotettu erityisesti sellaisten säännösten osalta, jotka on käytännössä todettu muiden verolajien kohdalla toimiviksi.

Valmisteverotuslain 41 §:n mukaan valmisteverotusta koskeva päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain (434/2003) päätöksen tiedoksiantoa koskevista säännöksistä poiketen saantitodistusmenettelyä käyttämättä. Säännös koskee myös valmisteverotusta koskevaa jälkiverotuspäätöstä. Nykyisen tullilain 28 a §:n 3 momentin mukaan tulleja koskevan jälkikantopäätöksen tiedoksiannosta on voimassa, mitä hallintolaisissa säädetään todisteellisesta tiedoksiannosta. Todisteellisen tiedoksiannon vaatimus on osoittautunut tullauksessa käytännössä hankalaksi soveltaa. Koska valmisteverotuksessa jälkikantopäätösten tiedoksi antaminen saantitodistusmenettelyä käyttämättä on osoittautunut toimivaksi eikä merkittäviä ongelmia ole ollut, ehdotetun tullilain 56 §:ssä ehdotetaan, että myös tulleja koskeva jälkikantopäätös voitaisiin jatkossa antaa tiedoksi tavallisena tiedoksiantona saantitodistusmenettelyä käyttämättä.

Nykyistä valmisteverotuslakia säädettäessä valmisteverotuksessa sovellettavan virhemaksun enimmäismäärää korotettiin 5 000 eurosta ja joissain tapauksissa 8 000 eurosta 15 000 euroon, koska virhemaksun maksimi oli osoittautunut käytännössä monissa tapauksissa melko alhaiseksi. Nykyisen tullilain mukainen virhemaksun enimmäismäärä on 2 500 euroa. Valmisteverotuslain tapaan myös nykyisen tullilain virhemaksun enimmäismäärä on käytännössä osoittautunut monissa tapauksissa alhaiseksi, minkä vuoksi ehdotetun tullilain 91 §:ssä sitä ehdotetaan korotettavaksi 3 500 euroon ja joissain tapauksissa 15 000 euroon. Lisäksi tullilakiin ehdotetaan lisättäväksi valmisteverotuslain 45 §:n 1 momenttia vastaava säännös tullinkorotuksen ja virhemaksun suuruutta määrättäessä huomioon otettavista seikoista.

Tullilain 98 §:ään ehdotetaan säädettäväksi valmisteverotuslain 101 §:ää vastaava selventävä säännös, jonka mukaan Tullille tulliverotuksen tai tullivalvonnan suorittamiseksi tarpeelliset tiedot on annettava ja tarkastuksessa avustaminen on suoritettava omalla kustannuksella.

Samoin nykyisen tullilain 18 §:n 2 momenttiin sisältyvää tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuuden tehosteeksi asetettavaa uhkasakkoa koskevaa säännöstä ehdotetaan tarkennettavan valmisteverotuslain 102 §:ää vastaavaksi ehdotetun tullilain 99 §:ssä. Pykälä sisältäisi valmisteverotuslain tapaan itsekriminointisuoja koskevan säännöksen.

Autoverolaki

Autoverolain 65 §:n mukaan muutoksenhaun tai veroviranomaisen tekemän oikaisun johdosta takaisin maksettavalle verolle maksetaan säädetty korko. Korkoa maksetaan tämän säännöksen mukaan palautettavan summan suuruudesta riippumatta. Myös tullilaista ehdotetaan poistettavaksi säännös palautuskorkominimistä. Nykyisen tullilain mukaan palautuskorkoa ei makseta 17 euroa pienemmälle tullinpalautukselle.

Eräisiin kansainvälisiin sopimuksiin perustuva tullittomuus

Tullilain 39 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi pääosin valmisteverotuslain 18 §:n 5 momenttia ja arvonlisäveroasetuksen 9 §:n 4 momenttia vastaavasti siitä, että ulkoasiainministeriö vahvistaisi diplomaattisia ja konsulisuhteita koskevien Wienin yleissopimusten, Suomen hallituksen ja kansainvälisen järjestön välisen isäntämaasopimuksen tai järjestön oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen tullittomuuden edellytysten olemassaolon. Lisäksi ehdotetaan säädettä-

väksi valmisteverotuslain 18 §:n 5 momenttia vastaavasti, että Euroopan unionin toimielin vahvistaisi Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista annetun pöytäkirjan tai Suomen ja unionin toimielimen välillä tehdyn toimipaikkasopimuksen mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon. Tullilain 39 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, jonka mukaan ulkoasiainministeriö vahvistaisi kuitenkin edellytysten olemassaolon toimielimen palveluksessa olevan sellaisen henkilön osalta, jonka asema rinnastetaan diplomaattiseen edustajaan. Tullittomuuden edellytysten täytyminen vahvistettaisiin näissä tilanteissa tapauskohtaisesti.

Tullilain 40 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi luovutusrajoituksesta, jota sovellettaisiin niihin tavarihin, joiden tullittomuuden edellytysten vahvistamisesta säädettäisiin lain 39 §:ssä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin myös luovutusrajoituksen aikana myytävien ajoneuvojen tullinalennuksesta. Autoverolain mukaan vastaava veronalennus myönnetään diplomaattisia ja konsulisuhteita koskevien Wienin yleissopimusten mukaisten edustustojen ja henkilöiden sekä Euroopan unionin toimielimen ja sen palvelukseen tulevien henkilöiden tuomille ajoneuvoille.

3.2.4 Toimivaltuussäännösten yhtenäistäminen poliisia ja Rajavartiolaitosta koskevien säännösten kanssa

Tullilain 3 ja 4 luvussa säädettäisiin Tullin toimivaltuuksista. Nykyisen lain 13—16, 17 e ja 20 b §:ään sisältyviä toimivaltuussäännöksiä on ehdotettu tietyiltä osin tarkennettaviksi ja säännöksiä on pyritty yhdenmukaistamaan poliisilaissa ja rajavartiolaissa säädettyjen vastaavien, nykyisen tullilain säännöksiä uudempien toimivaltuussäännösten kanssa. Poliisilain ja rajavartiolain säännöksiä vastaavasti tullilakiin ehdotetaan lisättäviksi säännökset tullimiehen aseman ilmaisemisesta ja tullimiehen yksilöimisestä, liikenteen ohjaamisesta, henkilöllisyyden selvittämisestä sekä etsintäkuulutetun kiinniottamisesta. Myös 5 luvun voimankäyttöä koskevissa säännöksissä on otettu huomioon poliisia ja Rajavartiolaitosta koskevat vastaavat säännökset. Tullilain 11 §:ään ehdotetaan lisäksi lisättäväksi Tullille toimivaltuus tavarahan haltuun ottamiseen tavarahan tullitarkastuksen yhteydessä, jos henkilöllä ei ole alkoholilain (1143/1994) 34 §:n mukaan oikeutta pitää sitä hallussaan.

3.2.5 Muut muutokset

Edellä selostettujen muutosten lisäksi tullilakiin ehdotetaan tehtäväksi muutamia muita tarpeellisiksi katsottuja muutoksia.

Tietojen salassapitoa ja luovutusta koskevat erityissäännökset

Nykyisin sovellettavan tullilain 25 §:ssä olevaa säännöstä tullitoimintaan liittyvien tietojen laajasta salassapidosta ei ehdoteta otettavaksi uuteen tullilakiin. Perustuslakivaliokunnan ja eduskunnan kannanottojen mukaan verotus- ja niitä vastaavien tietojen salassapitoa tulisi tarkastella kriittisesti erityisesti perustuslain julkisuuden pääsäännön näkökulmasta. Julkisuuslain ulkopuolelle säädettäviä salassapitosäännöksiä tulisi välttää. Unionin tullikoodeksin 12 artiklan nojalla kaikki tulliviranomaisen tehtäviensä hoidon yhteydessä saamat luottamukselliset tai luottamuksellisina annetut tiedot on pidettävä salassa. Tämän lisäksi sovellettaisiin julkisuuslain salassapitosäännöksiä, ja siltä osin kuin on kyse henkilötietojen käsittelystä, henkilötietolain (523/1999) ja Tullin henkilörekisterilain säännöksiä.

Uuteen tullilakiin ei otettaisi myöskään nykyisin sovellettavan tullilain 25 §:n säännöksiä Tullin oikeudesta luovuttaa tietoja. Unionin tullikoodeksin mukaan salassa pidettävien tietojen luovuttaminen on sallittua asiakkaan luvalla. Unionin tullikoodeksin mukaan tietoja voidaan muutoin luovuttaa esimerkiksi sen 47 artiklan 2 kohdan mukaisesti silloin, kun samoille tavaroille tehdään muun viranomaisen toimesta muita tarkastuksia kuin tullitarkastuksia. Tullivi-

ranomaiset ja kyseiset muut viranomaiset voivat tarvittaessa riskien minimoimiseksi ja petosten torjumiseksi vaihtaa saamiaan tietoja keskenään ja komission kanssa. Lisäksi esimerkiksi sitovaa tietoa hakevan jättäessään hakemuksen, katsotaan delegoidun asetuksen 19 artiklan mukaan hyväksyvän, että komission internetsivustolla julkaistaan kyseisen päätöksen kaikki tiedot pois lukien luottamukselliset tiedot. Nykyisen tullilain säännöstä oikeudesta luovuttaa tietoja mahdollisesti tekijän- tai teollisoikeuksia loukkaaviin tavaroihin kohdistetuista tullitoimenpiteistä ei ehdoteta otettavaksi uuteen tullilakiin, koska asiasta säädetään kattavasti teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1383/2003 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 608/2013, jäljempänä *IPR-asetus*.

Uuteen tullilakiin ei ehdoteta otettavaksi nykyisin sovellettavan tullilain 25 §:n 4 momenttia vastaavaa säännöstä Tullin oikeudesta luovuttaa liiketoimintaa koskevia tietoja toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle, jolla on säädetyn tehtävänsä hoitamista varten tarve saada tieto salassa pidettävästä asiasta. Nykyisin periaatteena on, että ei ole tarpeen säätää sekä tietoja luovuttavan tahon oikeudesta luovuttaa tietoja että tietoja tarvitsevan tahon oikeudesta saada tietoja. Nykyisen tullilain säännös on hyvin yleispiirteinen, eikä siinä kuvata tarkemmin mihin tarkoituksiin ja mitä tietoja saadaan luovuttaa. Tästä syystä pidetään tarkoituksenmukaisena, että jatkossa säädettäisiin oikeudesta saada Tullilta tiettyjä tietoja tiettyyn käyttötarkoitukseen. Nämä säännökset olisivat siinä laissa, jossa kyseisestä tehtävästä säädetään.

Tullihuutokauppa, tavarahan muu myynti, luovutus ja hävittäminen

Yhteisön tullikoodeksi ei juuri sääntele tullihuutokauppaa, tavarahan muuta myyntiä tai luovutusta taikka hävittämistä koskevaa menettelyä, vaan toteaa ainoastaan, missä tilanteissa tulliviranomaisien on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tavaroista vapautumiseksi, myynti mukaan luettuna. Myyntiä koskevat menettelysäännökset on jätetty kansallisesti säädettäväksi. Nykyisen tullilain 35 ja 36 §:ssä sekä tulliasetuksen 10 §:ssä on säännelty keskeisimmät, tullihuutokauppaa, tavarahan muuta myyntiä tai luovutusta sekä hävittämistä koskevat koodeksia täydentävät säännökset. Tullilain 35 §:ssä säädellään, missä tapauksissa tavara voidaan myydä tullihuutokaupalla. Pykälän 2 momentissa on tullihuutokauppaa täydentävä säännös siitä, mil-lä edellytyksillä tavara voidaan luovuttaa vastikkeetta tai hävittää. Tullilain 36 §:ssä säädetään järjestyksestä, jossa aiheutuneet kustannukset katetaan tullihuutokaupasta kertyneillä varoilla sekä mitä mahdolliselle ylijäämälle tehdään ja miten toimitaan, jos tullivelkaa ei saada kokonaan katettua huutokauppahinnasta. Tämän lisäksi Tulli on antanut sisäisiä ohjeita tavaroiden myyntiä, muuta luovutusta ja hävittämistä koskevista tarkemmista yksityiskohdista.

Unionin tullikoodeksissa tavaroiden myyntiä ja hävittämistä koskevia säännöksiä on tarkennettu nykyisestä, mutta menettelysäännöt on edelleen jätetty pääosin kansallisesti säädettäväksi. Ehdotetun tullilain 75—81 §:ssä tullihuutokaupasta, tavarahan muunlaisesta myynnistä, luovutuksesta ja hävittämistä ehdotetaan säädettäväksi nykyistä lakia kattavammin. Uusia säännöksiä on ehdotettu muun muassa Tullin vastuusta myytävästä tai luovutettavasta tavarasta, tullin sisällyttämisestä tavarahan myyntihintaan sekä kauppahinnan maksamisesta ja omistusoikeuden siirtymisestä. Säännöksiä Tullin velvollisuudesta ilmoittaa tullihuutokaupasta tavaroiden ilmoittajalle, omistajalle ja yleisölle sekä kauppahinnasta jääneestä ylijäämästä ilmoittamisesta on ehdotettu tarkennettaviksi.

Palautuskoron korkoaika

Nykyisin sovellettavan tullilainsäädännön mukaan tullin palauttamista haetaan ensivaiheessa yhteisön tullikoodeksin mukaisella tullin palautushakemuksella. Tähän hakemukseen annet-

tuun päätökseen voi hakea Tullilta muutosta oikaisuvaatimuksella. Yhteisön tullikoodeksin 236 artiklan mukaista tullin palautus- tai peruutushakemusta pidetään oikaisuvaatimuksena. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen haetaan puolestaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Nykyisen tullilain mukaan tullin palautushakemuksen johdosta palautettavalle tullille ei makseta korkoa. Sen sijaan oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta palautettavalle tullille maksetaan korkoa. Tullilain 39 §:n 3 momentin mukaan tilanteissa, joissa korkoa maksetaan, korko lasketaan lähtökohtaisesti tullin palautushakemuksen vireilletulopäivästä alkaen. Jos tulli kuitenkin on maksettu vasta tullin palautushakemuksen vireilletulopäivän jälkeen, korko lasketaan tullin maksupäivästä alkaen. Koska palautuskorko lasketaan nykyisin lähtökohtaisesti tullin palautushakemuksen vireilletulopäivästä alkaen, mutta oikeus palautuskoron saamiseen syntyy vasta, jos palautus on myönnetty oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annettulla päätöksellä, muodostuu palautuksensaajan oikeus palautuskorkoon erilaiseksi sen mukaan, onko palautus myönnetty jo tullin palautushakemukseen annettulla päätöksellä vai vasta oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annettulla päätöksellä.

Ehdotetussa tullilaisissa palautuskoron korkoaikaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että palautuksen saajan oikeus palautuskoron saamiseen ei olisi riippuvainen siitä, missä muutoksenhakuvaiheessa palautus myönnetään. Ehdotetun tullilain mukaan palautuskorko laskettaisiin oikaisuvaatimuksen vireilletulopäivästä tai, jos tulli on maksettu vasta sen jälkeen, tullin maksupäivästä takaisinmaksupäivään. Ehdotettu muutos takaisi palautuksensaajien yhdenvertaisen kohtelun.

3.2.6 Muihin kuin tullilakiin ehdotetut muutokset

Valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluviin lakeihin ehdotetaan ensinnäkin tehtäväksi ne muutokset, jotka tullilain kokonaisuudistuksen ja unionin tullikoodeksin täytäntöönpanon johdosta ovat tarpeen. Näissä laeissa olevat viittaukset tiettyyn nykyisen tullilain pykälään tai EU:n tullilainsäädännön artiklaan taikka näissä säädöksissä määritettyihin termeihin, joita on muutettu, päivitetäisiin. Valmisteverotuslaissa olevat viittaukset yhteisön tullikoodeksiin ja sen soveltamisasetukseen muutettaisiin kuitenkin vasta myöhemmin valmisteverotuslain laajemman uudistamisen yhteydessä. Lisäksi säännöksiin tehtäisiin pääsääntöisesti teknisluonteisia tarkistuksia ja niitä ajanmukaistettaisiin muualla lainsäädännössä tehtyjen muutosten vuoksi. Esimerkiksi Euroopan yhteisöstä käytettäisiin lähtökohtaisesti Lissabonin sopimuksen mukaisesti nimitystä Euroopan unioni. Samalla korjattaisiin Tullin hallintoa koskeneesta organisaatiouudistuksesta johtunut nimenmuutos, mikä tuli voimaan vuoden 2013 alussa. Tullin hallinnosta annetun lain nojalla Tulli säädettiin tullilaitoksen, Tullihallituksen, tullipiirin, piiritullikamarin ja tulliviranomaisen sijaan toimivaltaiseksi viranomaiseksi.

Pelkkiä yleisiä viittauksia tullilakiin ei ehdoteta muutettaviksi prosessiekonomisista syistä. Niitä varten tullilakiin otettaisiin siirtymäsäännös, jonka mukaan muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus tullilakiin tarkoittaisi uuden tullilain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin. Jos lakia ehdotetaan muista syistä muutettavaksi, tarkistettaisiin kuitenkin myös yleiset viittaukset tullilakiin. Lähtökohtana olisi tällöin se, ettei tullilakiin viitata tarpeettomasti. Oikeusministeriön lainvalmisteluohjeiden mukaisesti informatiivisista viittauksista tulisi pidättäytyä, ellei niille ole esimerkiksi tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi tarvetta. Jos erityislailla on säädetty Tullin tehtävästä, viittauksella tullilakiin ei ole aineellisoikeudellista sisältöä. Tullin toimivaltuuksia suorittaa tehtävä sovelletaan ilman viittausta tullilakiinkin.

Arvonlisäverolain 94 §:n 1 momentin 21 kohdassa ja valmisteverotuslain 87 §:ssä on havaittu muutostarpeita, jotka eivät liity tullilainsäädännön muuttamiseen. Nämä vähäiset muutokset ehdotetaan prosessiekonomisista syitä tehtäväksi tämän esityksen yhteydessä.

HE 153/2015 vp

Muutettaviksi ehdotettuja valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluvia lakeja ovat:

- Arvonlisäverolaki
- Autoverolaki
- Laki Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta (653/2007)
- Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä (1207/2010)
- Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa
- Laki rikostorjunnasta Tullissa
- Valmisteverotuslaki

Muutettaviksi ehdotettuja muiden ministeriöiden hallinnonaloihin kuuluvia lakeja ovat:

- Laki Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta (26/2009)
- Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä (999/2012)
- Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta (104/2011)
- Poliisilaki
- Rajavartiolaki
- Rikoslaki (39/1889)
- Laki kosmeettisista valmisteista (492/2013)

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksen välittömästi Tullin toimintamenoja koskeva vaikutus syntyisi Tullin liikennepaikoilla tekemän fyysisen tavaravalvonnan tilojen muuttumisesta maksulliseksi. Nykyisen tullilain 20 §:n mukaan liikennepaikan omistajan tai haltijan tulee luovuttaa tarpeelliset valvontatilat Tullille korvauksetta kalusteineen sekä kustantaa myös tilojen sähköt, lämmitys ja siivous. Tullin liikennepaikoilla hallinnollisista tiloistaan maksamien vuokrien pohjalta arvioituna Tullin käytössä nykyisin olevien valvontatilojen maksullisuudesta aiheutuisi Tullille noin 2,5 miljoonan euron vuotuinen vuokratustannus ja noin 385 000 euron vuotuiset ylläpitokulut. Nykysääntelyn taloudellinen rasite kohdistuu valtaosin ulkomaanliikenteen satamien ylläpitäjiin, jotka nykyisin toimivat osakeyhtiömuotoisina.

Ehdotuksella korotettaisiin tullinkorotuksen euromääräinen vähimmäismäärä 10 eurosta 50 euroon ja virhemaksun vähimmäismäärä 10 eurosta 50 euroon ja enimmäismäärä 2 500 eurosta tilanteesta riippuen joko 3 500 euroon tai 15 000 euroon. Muutoksilla pyrittäisiin ohjaamaan erityisesti sellaisia toimijoita, jotka toistuvasti toimivat tullilainsäädännön vastaisesti, korjaamaan toimintatapojaan nykyistä tehokkaammin.

Unionin tullikoodeksissa on säädetty yksityiskohtaisesti tiettyjen korkojen laskemisesta, joista nykyisellään on säädetty kansallisesti. Unionin tullikoodeksin 112 artiklassa on säädetty maksuhelpotuksen ajalta kannettavasta luottokorosta ja 114 artiklassa viivästyskorosta. Edellä mainittuja unionin tullikoodeksissa säädettyjä korkoja vastaavat kansalliset korot ovat veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain mukaiset viivekorko ja veronlisäys. Nykyisellään tullaussessa ei kuitenkaan ole kannettu veronlisäystä. Unionin tullikoodeksissa säädetty korot eroavat kansallisesti säädettyistä vastaavista koroista lähinnä korkokannan osalta. Unionin tullikoodeksin mukaisen viivästyskoron korkoprosentti tulee olemaan noin viisi prosenttiyksikköä alhaisempi kuin kansallisen viivekoron ja veronlisäyksen korkoprosentti. Maahantuonnin arvonlisäveron ja tullauksen yhteydessä kannettavien valmisteverojen korkoihin sovelletaan nykyisin tullia koskevia säännöksiä. Esityksessä ehdotetaan, että unionin tullikoodeksissa säädettyjä korkoja ei sovellettaisi maahantuonnin arvonlisäveroon ja tullauksen yhteydessä kannettaviin valmisteveroihin, vaan että niihin sovellettaisiin jatkossakin kansallisia korkosäännöksiä. Näiden kansallisten verojen korkotuotto pysyisi näin ollen viivekoron osalta ennallaan. Lisäksi niille alettaisiin kantaa veronlisäystä vastaavasti kuin tullille. Mikäli näihin kansallisiin veroihin sovellettaisiin jatkossa unionin tullikoodeksissa säädettyjä korkoja, viivekoron korkotuoton arvioitaisiin olevan vuosittain noin 750 000 euroa nykyistä alhaisempi. Myös kannettavaksi tulevan veronlisäyksen määrä olisi vastaavasti pienempi kuin kansallisten säännösten mukaan.

Ehdotetun tullilain 71 §:n säännökset perintäkeinoista ja 72 §:n säännökset täytäntöönpanon lykkäämisestä selkiyttäisivät nykyistä tilannetta. Säännöksillä parannettaisiin velkojien yhdenvertaisuutta ja toimijoiden asemaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi 10 euron perintäminimistä. Säännös edistäisi verojen perinnän yhdenmukaisuutta sekä parantaisi hallinnon tehokkuutta ja tuloksellisuutta, koska alle 10 euron suuruisien velkojen perinnässä hallinnolliset kustannukset olisivat saavutettua hyötyä suuremmat.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotettu laki selkeyttäisi sääntelyä Tullin toimivaltuuksista, koska säännöksiä on mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistettu poliisilaissa ja rajavartiolaissa säädettyjen poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimivaltuuksien kanssa. Tullille säädettäisiin myös uusi toimivaltuus ottaa tullitarkastuksen yhteydessä pois alkoholi, jonka hallussapito on kielletty alkoholilain 34 §:n mukaisesti. Toimivaltuus koskisi käytännössä alaikäisen hallussa olevaa alkoholia. Vaikka toimivaltuus olisi Tullille uusi, poliisilla on nykyisin oikeus ottaa pois hallussapitokiellon alainen, maahantuotu alkoholi. Lisäksi ehdotetulla lailla selkeytettäisiin Tullin päätöksentekojen määräyksenantovaltuuksia koskevia säännöksiä. Tullin tulevilla määräyksillä voi olla vähäisiä vaikutuksia Tullin sisäisiin menettelyihin. Lisäksi nykyisen lain 4 §:n 2 momenttiin sisältyvä valtiovarainministeriön oikeus ottaa ratkaistavakseen periaatteellisesti tai muutoinkin merkittävä EU-lainsäädännön soveltamista koskeva asia poistuisi ehdotetun lain voimaantulua. Säännöksen soveltamiselle ei ole ollut tarvetta.

Ehdotetulla lailla säädettäisiin eduskunnan oikeusasiamiehen kehotuksen mukaisesti Tullin erääntyneen saatavan kuittausta koskevat säännökset. Kuittaus on ulosottoon verrattuna nopea, yksinkertainen ja edullinen tapa periä maksamatta jäänyt tulli, julkisoikeudelliset maksut sekä

niiden korko- ja viivästysseuraamukset. Kuittausta koskevat säännökset tehostaisivat ja yksinkertaistaisivat hallintoa.

Nykyisin sovellettavan tullilain 10 §:n mukaan ulkoasiainministeriö vahvistaa diplomaattisia suhteita ja konsulisuhteita koskevien Wienin yleissopimusten mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon. Tullilain 39 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että ulkoasiainministeriö vahvistaisi diplomaattisia ja konsulisuhteita koskevien Wienin yleissopimusten lisäksi myös Suomen hallituksen ja kansainvälisen järjestön välisen isäntämaasopimuksen tai järjestön oikeudellista asemaa koskevan sopimuksen mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi, että Euroopan unionin toimitelimen vahvistaisi Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista annetun pöytäkirjan tai Suomen ja unionin toimitelimen välillä tehdyn toimipaikkasopimuksen mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon. Ulkoasiainministeriö vahvistaisi kuitenkin edellytysten olemassaolon toimitelimen palveluksessa olevan sellaisen henkilön osalta, jonka asema rinnastetaan diplomaattiseen edustajaan. Tullittomuuden edellytysten täyttyminen vahvistettaisiin näissä tilanteissa tapauskohtaisesti. Olisi tarkoituksenmukaista, että ulkoasiainministeriö asiantuntijaviranomaisena vahvistaisi näissä tilanteissa edellä mainittujen sopimusten mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon. Tulli myöntäisi tullittomuuden ulkoasiainministeriön vahvistuksen mukaisesti.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä Tullin kanssa.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä pyydettiin lausunto oikeusministeriöltä, sisäministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, puolustusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, Tullilta, Poliisihallitukselta, Rajavartiolaitoksen esikunnalta, eduskunnan oikeusasiamieheltä, oikeuskanslerilta, Helsingin hallinto-oikeudelta, Liikenteen turvallisuusvirastolta, Valtiontalouden tarkastusvirastolta, Verohallinnolta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ltä, Finanssialan Keskusliitto ry:ltä, Keskuskauppakamarilta, Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry:ltä, Rajaturvallisuusunioni ry:ltä, Satamaoperaattorit ry:ltä, Suomen Satamaliittoa, Suomen Alkoholijuomakauppayhdistys ry:ltä, Suomen Asianajajaliitto ry:ltä, Suomen Huolintaliikkeiden Liittoa, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:ltä, Suomen Tukkukauppiain Liitto ry:ltä, Suomen Varustamot ry:ltä, Suomen Yrittäjät ry:ltä, Tulliliitto ry:ltä, Tullin Akavalainen Yhdistys ry:ltä, Tullin Kemistit ry:ltä, Tullivirkamiesliitto ry:ltä ja Avekra Oy:ltä.

Esityksestä saatiin 25 lausuntoa. Lausunnoissa on esitetty erilaisia täsmennyksiä ja lisäyksiä esitykseen, jotka on pääosin otettu huomioon lopullisessa esityksessä. Ehdotusta on pidetty yleisesti ottaen perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Lausunnoissa on kiinnitetty huomiota useisiin yksityiskohtiin sekä yleisemmin erityisesti toimivaltuuksia koskeviin säännöksiin.

Oikeusministeriö katsoi muun muassa, että ehdotettuja toimivaltuuksia käsitellään säätämisenjärjestystä koskevissa perusteluissa niukasti ja asiaan tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Se kiinnitti huomiota ehdotetun 3 luvun rakenteeseen sekä useisiin yksittäisiin toimivaltuuksia koskeviin säännöksiin, joiden perusteella Tullin toimivaltuudet vaikuttaisivat laajentuvan. Oikeusministeriö katsoi myös, että tullinkorotusta ja virhemaksua koskevia säännöksiä tulisi tarkentaa nykyisestä. Jatkovalmistelussa ehdotuksen rakennetta on pyritty parantamaan oikeusministeriön lausunnon perusteella. Lisäksi toimivaltuuksia koskevia säännöksiä on useissa

kohdissa täsmennetty. Ehdotettuja tullinkorotusta ja virhemaksua koskevia säännöksiä on muutettu siten, että säännöksissä mainittaisiin seuraamuksen määräävä viranomaislainen sekä tahto, jolle seuraamus voidaan määrätä. Lisäksi ehdotukseen on lisätty säännös tullinkorotuksen tai virhemaksun määrää arvioitaessa huomioon otettavista seikoista sekä tilanteista, joissa tullinkorotus tai virhemaksu voidaan jättää kokonaan määräämättä.

Oikeusministeriön lausuntoon liitettyssä lausunnossa Valtakunnanvoudinvirasto kiinnitti huomiota siihen, että oikeuskäytännössä on epäselvyyttä siitä, minkälaista korkoa peritään niille verojen tai maksujen täytäntöönpanosta annetun lain perusteella ulosottoihin perityille ja palautettaville veroille ja maksuille, joiden määrääminen myöhemmin kumotaan. Jatkovalmistelussa ehdotettuun palautuskorkoa koskevaan 88 §:ään on lisätty asiasta selventävä säännös.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies kiinnitti oikeusministeriön ohella huomiota ehdotetussa 3 luvussa tarkoitettujen toimivaltuuksien tarkoitussidonnaisuuteen. Kyseisiä toimivaltuuksia voidaan käyttää vain tullitoimenpiteen suorittamiseksi, jollei toisin ole säädetty. Ehdotettua 7 §:ää on eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ehdotuksesta täsmennetty siten, että toimivaltuudet olisivat käytettävissä silloin, kun ne ovat tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies katsoi myös, että ehdotettu säännös Tullin oikeudesta pidättää ja ottaa tavara haltuun on epätasallinen, koska se ei sisältäisi säännöksiä pidättämisen ja haltuunoton edellytyksistä, ilmoitus- ja päätöksentekomenettelystä taikka pidättämisen tai haltuunoton kestosta. Jatkovalmistelussa ehdotetun tavarantoimituksen pidättämistä ja haltuunottoa koskevan sääntelyn rakennetta on muutettu ja säännöksiä on merkittävästi tarkennettu. Säännöksissä on pyritty selkeyttämään tavarantoimituksen pidättämisen ja haltuunoton välistä eroa sekä niihin liittyvää päätöksentekoa. Ehdotukseen on mahdollisuuksien mukaan lisätty tavarantoimituksen ja haltuunoton kestoa koskevaa sääntelyä.

Tulli kiinnitti erityisesti huomiota maahantuonnin yhteydessä kannettavien kansallisten verolajien koronlaskuun ja esitti, että ehdotuksesta poiketen maahantuonnin arvonlisäveroon ja tulolaskutuksella kannettaviin valmisteveroihin ei jatkossa lähtökohtaisesti sovellettaisi tullia koskevia korkosääntöjä. Lausunnon perusteella arvonlisäverolakiin ja valmisteverotuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusia säännöksiä, joiden mukaan kyseisiin veroihin sovelletaan lähtökohtaisesti kansallisia korkosääntöjä muutamaa korkoaikaa koskevaa poikkeusta lukuun ottamatta.

Suomen Satamaliitto esitti, että valvontatilojen Tullille luovuttamista liikennepaikoilla koskeva 101 § muutetaan siten, että Tullin oikeudesta saada valvontatilat käyttöönsä korvauksetta luovutaan, ja että Tulli suorittaisi jatkossa käytössään olevista valvontatiloista käyvän korvauksen vastaavasti kuin Rajavartiolaitos rajavartiolaitain 30 §:n nojalla. Satamaliitto huomautti, että nykyisin voimassa olevan Tullille säädetyn oikeuden säätämisen jälkeen on kunnallisia satamatoimintoja alettu ylläpitää osakeyhtiömuotoisten satamien toimesta, mihin kuntalakikin on velvoittanut, jolloin velvoite koskisi yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä. Jatkovalmistelussa päädyttiin esittämään tullivalvontaa koskevan sääntelyn yhdenmukaistamista rajavartiolaitakia vastaavaksi, siten että myös Tulli maksaa valvontatiloistaan käyvän hinnan mukaisen korvauksen.

Lisäksi jatkovalmistelussa on lausuntojen perusteella muutettu useita pienempiä yksityiskoh-
tia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Tullilaki

Ehdotettu tullilaki vastaisi sisällöllisesti pääosin nykyistä tullilakia, mutta lain rakennetta muutettaisiin. Kunkin pykälän yksityiskohtaisen perustelun alussa on pyritty mainitsemaan, mitä nykyisen lain pykälää ehdotettu pykälä vastaa, jos vastaava säännös sisältyy myös nykyisin sovellettavaan lakiin, miltä osin nykyistä säännöstä ehdotetaan muutettavaksi sekä se, mikäli säännös olisi tullilaissa uusi. Taustatietona on mainittu myös, mikäli vastaava säännös sisältyy esimerkiksi jotakin toista viranomaista koskevaan lakiin tai toiseen verolakiin. Näiden mainintojen tarkoituksena on helpottaa ehdotetun ja nykyisen tullilain vertailua keskenään sekä helpottaa myöhemmin lain soveltamista.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Tullilaki olisi edelleen tullitoimintaan sovellettava yleislaki, jonka säännöksiä sovellettaisiin yleisesti kaikkeen tullitoimintaan, jollei lailla erikseen toisin säädetä. Lain soveltamisala vastaisi voimassa olevan lain 1 §:ssä määriteltyä lain soveltamisalaa.

Tullin toiminnassa sovelletaan tämän lain lisäksi erityislakeina Tullin rikostorjuntalakia ja Tullin henkilörekisterilakia. Hallinnon yleislakeja, kuten hallintolakia tai julkisuuslakia, sovelletaan tullauksessa niiltä osin kuin unionin tai kansallisessa tullilainsäädännössä ei ole erikseen toisin säädetty. Tullitoiminnassa sovelletaan esimerkiksi hallintolaissa säädettyjä hyvän hallinnon periaatteita. Sen sijaan ehdotetussa tullilaissa säädettäisiin hallintolaista poikkeavia säännöksiä esimerkiksi Tullin päätöstä koskevasta oikaisuvaatimuksesta. Sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain soveltamista on käsitelty edellä kohdassa 3.2.1 Unionin tullikoodeksista aiheutuvat muutokset. Julkisuuslain ja henkilötietolain soveltamista on käsitelty edellä kohdassa 3.2.5 Muut muutokset.

Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovellettaisiin unionin lainsäädännön lisäksi ja sitä täydentäen kolmansista maista tuotavien tai niihin vietävien sekä Suomen tullialueen kautta kuljetettävien tavaroiden tulliselvitykseen, tullivalvontaan ja tulliverotukseen. Tullilaissa säädettäisiin tarkemmin muun muassa Tullin hallinnollisista toimivaltuuksista, tavaroiden tulliselvityksestä, eräistä tullittomuuksista, tulliverotuksen toimittamisesta, hallinnollisista seuraamuksista, tullin kantamisesta ja perimisestä sekä muutoksenhausta.

Tuonnin ja viennin ohella tullilain soveltamisalaan kuuluisivat myös sellaiset Suomessa unionin tullialueelle saapuvat tai täällä unionin tullialueelta poistuvat tavarakuljetukset, jotka ainoastaan kulkevat Suomen tullialueen kautta.

Tullilakia sovellettaisiin unionin lainsäädännön ohella Suomen ja muiden maiden välisen kaupan tilastointiin. Tullirikostorjuntaan lakia sovellettaisiin siltä osin kuin asiasta ei säädetä Tullin rikostorjuntalaissa. Muun muassa tietyt toimivaltuudet olisivat käytettävissä myös tullirikostorjunnassa, siten kuin asianomaisessa pykälässä säädettäisiin.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin muissa laeissa säädettyihin Tullin tehtäviin silloin, kun näiden tehtävien hoitoa koskevia erityissäännöksiä ei ole säädetty. Lisäksi lakia sovellettaisiin Tullin julkisoikeudellisten maksujen, kuten valtiovarainministeriön asetuksessa Tullin suoritteiden maksullisuudesta säädettyjen suoritemaksujen (1116/2014), kantamisessa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kansallisessa tullilaisa säädettyjen toimivaltuuksien käyttämisestä Euroopan unionin sisäisessä liikenteessä tavaroiden maahantuontia, maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvomiseksi. Säännös ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa. Tullin toimivaltuuksiin unionin sisäliikenteessä tehtävissä tarkastuksissa ja valvonnassa sovelletaan erityissäännöksen puuttuessa tullilaisa tullitoimenpiteen suorittamiseksi säädettyjä toimivaltuuksia. Tämän lain säännöksillä Tullia ei säädettäisi toimivaltaiseksi viranomaiseksi suorittamaan tarkastuksia tai valvontaa sisäliikenteessä, vaan tässä laissa säädetty toimivaltuudet olisivat Tullin käytettävissä sille erikseen säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

EUT-sopimuksen 36 artiklan perusteella voidaan asettaa kansallisesti tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, kun ne ovat perusteltuja muun muassa julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta tai ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden tai elämän taikka kansallisten kulttuuriaarteiden sekä teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Unionin lainsäädäntöä on harmonisoitu näiltä osin pitkälti, mutta myös kansallisten kieltojen ja rajoitusten antaminen on edelleen mahdollista.

Tavaroiden tarkastaminen sisäliikenteessä on tarpeen näiden kieltojen ja rajoitusten valvomiseksi. Tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen puuttumisen on oltava perusteltavissa unionin oikeudessa hyväksytyillä perusteilla. Tullitoimenpiteiden tekemistä sisäliikenteessä voidaan pitää asiallisesti riittävän perusteltuna ja unionin oikeuden mukaan sallittuna esimerkiksi silloin, kun on saatu luotettava vihje Tullin valvottavien säännösten rikkomisesta. Käytännössä Tullin suorittamat sisäliikenteen tarkastukset perustuvat joko Tullin tekemään riskianalyysiin tai luotettavaan vihjetietoon Tullin valvottavien säännösten rikkomisesta. Momentissa tarkoitettuja sisäliikenteen tarkastuksia ei EU-oikeuden edellyttämän tavaroiden vapaan liikkuvuuden vuoksi saa kohdistaa sattumanvaraisesti valittuihin tavaroihin, kulkuneuvoihin tai henkilöihin. Asiallisesti perustelemattomia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat sattumanvaraisesti vain osaan keskenään samanlaisia tapauksia, kuten pistokokeet, pidetään lähtökohtaisesti EUT-sopimuksen 30 artiklassa tarkoitettuna mielivaltaisena syrjintänä, joka oikeudettomasti rajoittaa jäsenvaltioiden välistä kauppaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tullilainsäädännön mukaisten toimivaltuuksien käyttämisestä tullialueen sisäisen verorajan yli kulkevassa liikenteessä. Tullilla olisi oikeus välillisen verotuksen valvomiseksi esimerkiksi pysäyttää tavaroita Ahvenanmaan maakunnan ja Manner-Suomen välillä verorajan yli kulkeva kulkuneuvo sekä tarkastaa kulkuneuvo ja tavarat, vaikka tavaroista ei verorajan ylittämisen perusteella kanneta tullia.

Yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin (2006/112/EY) mukaan verorajaliikenteessä sovelletaan unionin tullisäännöksissä säädettyjä tuontia ja vientiä koskevia tullimuodollisuuksia ja -menettelyjä. Momentissa säädettäisiin selvytyden vuoksi ja säännöksen tyhjentävyyden saavuttamiseksi, että Tullilla olisi tullilain mukaiset toimivaltuudet myös verorajaliikenteen verovalvontaan. Säännös ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa, sillä tullilainsäädännön mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää nykyäänkin, vaikka tullilaisa ei ole tätä koskevaa nimenomaista säännöstä.

Säännöstä voidaan pitää tavaroiden vapaan liikkuvuuden kannalta ongelmattomana, koska se koskee unionin harmonisoidussa oikeudessa säädetyn verojärjestelmän edellyttämää valvontaa. Tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyvät intressit on otettu asianmukaisesti huomioon unionin johdettua oikeutta säädettäessä. Säännös olisi lisäksi rajattu vain välillisen verotuksen valvontaan eikä se rajoittaisi millään muulla tavoin tavaroiden vapaata liikkuvuutta Euroopan unionissa.

2 §. Määritelmät. Pykälä sisältäisi laissa käytettyjen keskeisimpien käsitteiden määritelmät. Lisäksi laissa käytettäisiin selvyuden vuoksi ja ristiriitaisuuksien välttämiseksi käsitteitä, jotka määritellään unionin tullilainsäädännössä.

Unionin tullikoodeksin, jäljempänä *koodeksi*, 5 artiklassa säädetään pykälässä tarkoitetun unionin tullilainsäädännön keskeisimmistä määritelmistä. Muun muassa artiklan ensimmäisen kohdan 2 alakohdan mukaan tullilainsäädännöllä tarkoitetaan koodeksia ja sen täydentämiseksi tai täytäntöön panemiseksi unionin tasolla tai tarvittaessa kansallisella tasolla annettuja säännöksiä, yhteistä tullitariffia, unionin tullittomuusjärjestelmän luomisesta annettua lainsäädäntöä sekä tullimääräyksiä sisältäviä kansainvälisiä sopimuksia siltä osin kuin niitä sovelletaan unionissa. Tullilainsäädännöllä tarkoitetaan siten sekä unionin että kansallisella tasolla annettuja säännöksiä. Tässä esityksessä on viitattu termillä 'unionin tullilainsäädäntö' edellä mainitun määritelmän mukaisiin unionin tasolla annettuihin säännöksiin. Termillä 'kansallinen tullilainsäädäntö' on tarkoitettu paitsi koodeksin täydentämiseksi tai täytäntöön panemiseksi kansallisella tasolla annettuja säännöksiä, myös muita Tullia koskevia kansallisia lakeja kuten esimerkiksi Tullin rikostorjuntalakeja ja Tullin henkilökisterilakeja.

Pykälän 1—4 kohdat sisältäisivät eräiden keskeisimpien unionin tullisäädösten määritelmät. Kohdissa 1—3 määritellyt koodeksi sekä sen delegoitu asetus ja täytäntöönpanoasetus tulevat sovellettaviksi 1 päivänä toukokuuta 2016, yhtä aikaa tämän lain kanssa. Vastaavat nykyisten unionin säädösten määritelmät sisältyvät voimassa olevan tullilain 1 §:ään.

Pykälän 5 kohdassa säädettäisiin Suomen tullialueen määritelmästä. Se säilyisi ennallaan nykyisen tullilain 3 §:n 1 kohdan mukaisena. Suomen tullialue olisi siten edelleen alueellisesti laajempi kuin koodeksin 4 artiklan mukainen unionin tullialueeseen kuuluva Suomen tasavalta-alue, johon luetaan mukaan aluemi, sisäiset aluevedet ja ilmatila. Tullialueen raja on tullirikostorjunnallisista syistä vanhastaan ollut Itämerellä, Suomenlahdella ja Pohjanlahdella kaksi meripeninkulmaa valtakunnan rajaa ulompana. Se ei silti ulotu naapurivaltion alueelle. Se, että kansallinen tullialue on laajempi kuin unionin tullialueeseen kuuluva Suomen tasavalta-alue, ei kuitenkaan merkitsi unionin tullilainsäädännön alueellisen soveltamisalueen laajentumista. Unionin tullilainsäädäntöä sovellettaisiin edelleen unionin lainsäädännössä vahvistettujen perusteiden mukaisesti.

Pykälän 6 kohdassa säädettäisiin kolmannen maan määritelmästä. Unionin tullialueen ulkopuolisista alueista käytetään vakiintuneesti käsitettä kolmas maa, minkä vuoksi sitä on perusteltua käyttää myös ehdotetussa laissa. Unionin tullialue on määritelty koodeksin 4 artiklassa.

Pykälän 7 kohdassa määriteltäisiin tullitoimenpide. Tullitoimenpiteellä tarkoitettaisiin kaikkia Tullin tehtävien mukaisia virkatoimia, lukuun ottamatta tullirikosten esitutkintaa ja rajatarkastusta. Tullitoimenpiteitä olisivat Tullille säädettyjen tehtävien mukaiset virkatoimet, kuten tulliselvitys- ja verotustoimenpiteet tai valvontatehtävät. Tullitoimenpiteen käsite liittyy olennaisesti lakiehdotuksen 3 luvun toimivaltuuksiin. Näiden toimivaltuuksien käyttäminen ei itsessään ole tullitoimenpide vaan toimivaltuuksia voidaan tarvittaessa joutua käyttämään, jotta Tullille säädetty tehtävä voidaan toteuttaa. Esimerkiksi tuontitavaraa koskevan lainsäädännön noudattamisen valvominen olisi Tullin toimivaltaan kuuluva virkatoimi eli tullitoimenpide, jonka toteuttamiseksi voitaisiin tarvittaessa käyttää 3 luvun toimivaltuuksia, kuten toimivaltaa tarkastaa tavaroita ja asiakirjoja.

Tullitoimenpide-käsitteen ulkopuolelle rajattaisiin entiseen tapaan tullirikosten esitutkinta. Esitutkinnan toimivaltuuksista ja esitutkinnassa noudatettavasta menettelystä säädetään Tullin rikostorjuntalaissa sekä esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännössä.

Tullitoimenpide-käsitteen ulkopuolelle rajattaisiin myös rajatarkastus. Rajavalvonta ei ole Tullin varsinainen tehtävä, vaikka Tulli onkin tietyin edellytyksin toimivaltainen tekemään rajatarkastuksia. Rajatarkastustehtävän sisältö ja siinä käytettävät toimivaltuudet määräytyvät rajavartiolain mukaan.

Pykälän kohdissa 8 ja 9 määriteltäisiin tullirikos ja tullirikostorjunta vastaavasti kuin ne on määritelty Tullin rikostorjuntalain 1 luvun 2 §:n 1 momentissa.

2 luku Toimivaltaiset viranomaiset ja niiden tehtävät

3 §. Tulli. Tullin hallinnosta annetun lain 1 §:n mukaan tullitoimintaa varten on valtiovarainministeriön alainen Tulli, jonka toimialueena on koko maa. Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan unionin tullilainsäädännössä tarkoitettu tulliviranomainen ja toimivaltainen viranomainen olisi Tulli, jollei erikseen toisin säädetä. Koodeksissa, täytäntöönpanoasetuksessa ja delegoidussa asetuksessa on useiden velvoitteiden kohdalla säädetty, että niistä vastaavat tulliviranomaiset. Näiltä osin unionin tullilainsäädännössä asetetut velvoitteet ja oikeudet kuuluisivat Suomessa Tullille. Tarpeen mukaan erityislainsäädännössä voidaan säätää poikkeuksia tästä pääsäännöstä. Esimerkiksi täytäntöönpanoasetuksen 50 artiklassa tarkoitettujen tariffikiintiöpyyntöjen osalta toimivalta on jaettu Tullin ja Maaseutuviraston välillä. Maaseutuvirastosta annetun lain (666/2006) 2 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan maaseutuviraston tehtäviin kuuluu muun muassa Euroopan unionin yhteiseen maatalouspolitiikkaan liittyvien kiintiöiden toimeenpano ja tuontitodistusten hallinnointi.

Käsitettä toimivaltainen viranomainen puolestaan käytetään muun muassa tullittomuusasetuksessa, jolloin Tulli olisi nykyiseen tapaan toimivaltainen viranomainen tekemään tullittomuusasetuksessa tarkoitettuja päätöksiä. Koodeksin 5 artiklan 2 kohdan mukaan tullilainsäädännöllä tarkoitetaan muun muassa tullimääräyksiä sisältäviä kansainvälisiä sopimuksia siltä osin kuin niitä sovelletaan unionissa. Tulli olisi siten edelleen esimerkiksi TIR-carnettiin merkittyjen tavaroiden kansainvälistä kuljetusta koskevassa tulliyhteissopimuksessa (TIR-yleissopimus 1975) mainittu toimivaltainen viranomainen. Sen sijaan esimerkiksi koodeksin 53 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen julkaisemaan artiklassa tarkoitettujen valuuttakurssit on täytäntöönpanoasetuksen 146 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan euromaiden osalta Euroopan keskuspankki.

4 §. Rajavartiolaitos. Pykälässä olisi informatiivinen viittaus rajavartiolain 24 §:ään, jossa säädetään Rajavartiolaitoksen oikeudesta suorittaa tullitehtäviä. Rajavartiolaitos suorittaa Tullin ohella tullivalvontaa sekä siihen kuuluvia alustavia tullitoimenpiteitä valtakunnan rajoilla ja niillä rajanylityspaikoilla, joilla Tulli ei ole järjestänyt tullivalvontaa. Rajavartiolain 24 §:ää on ehdotettu muutettavaksi tässä esityksessä. Ehdotetun 24 §:n mukaan Rajavartiolaitos voisi Tullin pyynnöstä lisäksi suorittaa henkilöiden maahantuloon ja maastalähtöön kohdistuvaa tullivalvontaa sellaisillakin rajanylityspaikoilla, joissa Tulli muutoin huolehtii tullivalvonnasta. Rajavartiomies voi myös tullimiehen pyynnöstä osallistua yksittäisen tullitoimenpiteen suorittamiseen.

5 §. Poliisi. Pykälässä olisi informatiivinen viittaus poliisilain 2 luvun 21 §:ään, jonka 2 momentissa säädetään poliisimiehen oikeudesta tullitoimenpiteisiin laittomasti valmistetun, maahantuodun tai hallussa pidetyn esineen tai aineen takavarikoimiseksi. Kyseistä poliisilain pykälää ehdotetaan muutettavaksi tässä hallituksen esityksessä (laki numero 12). Poliisimies käyttäisi tullitoimenpidettä suorittaessaan tämän lain 3 luvussa ja 29 §:ssä säädettyjä toimivaltuuksia, kuten tavarankäsitäminen ja haltuunotto sekä tavarankäynnin ja viennin estäminen. Jos tullitoimenpiteen suorittaminen edellyttää, että poliisimies tekee tämän lain 18 §:n 3 mo-

mentissa tarkoitettun henkilöön kohdistuvan etsinnän, etsinnän tekemisestä päättää päällystöön kuuluva poliisimies.

6 §. *Unionin lainsäädännössä säädetty tullitoimintaa koskevat jäsenvaltion velvoitteet.* Edellä 3 §:ssä säädettäisiin, että Tulli on lähtökohtaisesti unionin tullilainsäädännössä tarkoitettu tulliviranomainen ja toimivaltainen viranomainen. Koodeksissa on kuitenkin useita säännöksiä, jotka asettavat velvoitteita jäsenvaltiolle. Pykälässä säädettäisiin, mistä koodeksiin, täytäntöönpanoasetukseen ja delegoituun asetukseen perustuvista jäsenvaltion velvoitteista vastaa Suomessa Tulli. Velvoitteet liittyvät muun muassa erilaisiin komissiolle tehtäviin ilmoituksiin ja jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin koodeksin 229 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu ilmoitus Tullin tehtäväksi. Tullin olisi ilmoitettava muille jäsenvaltioille ja komissiolle koodeksin 229 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua päätöksestään sulkea henkilö TIR-toimenpiteiden ulkopuolelle TIR-yleissopimuksen 38 artiklan mukaisesti.

Pykälän 2 kohdan mukaan Tullin olisi ilmoitettava komissiolle tiedot Suomessa toiminnassa olevista vapaa-alueista koodeksin 243 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Pykälän 3 kohdan mukaan Tulli vastaisi tosiasiallisista ja epäilyistä sähköisten järjestelmien tietoturvaloukkauksista ilmoittamisesta muille jäsenmaille, komissiolle ja tarvittaessa asianomaisille talouden toimijoille täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Pykälän 4 kohdan mukaan Tulli vastaisi toimijoiden rekisteröinnistä vastaavien Tullin toimintayksiköiden ja niiden yhteystietojen toimittamisesta komissiolle. Täytäntöönpanoasetuksen 6 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle sen tulliviranomaisen nimi ja yhteystiedot, joka vastaa koodeksin 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua unionin tullialueelle sijoitautuneiden talouden toimijoiden rekisteröinnistä. Suomessa tämä tulliviranomainen on Tulli, joka vastaa tullitoiminnasta koko valtakunnan alueella. Käytännön syistä olisi kuitenkin tarpeen ilmoittaa komissiolle tarkemmin sen Tullin sisäisen toimintayksikön yhteystiedot, joka vastaa edellä mainituista tehtävistä.

Pykälän 5 kohdassa säädettäisiin, että Tullin olisi annettava tiedoksi komissiolle luettelo, josta ilmenevät hakemusten vastaanottajiksi nimetyt Tullin toimintayksiköt ja luetteloon mahdollisesti myöhemmin tehtävät muutokset täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan mukaisesti. Täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklassa tarkoitettu luettelo koskee niiden toimivaltaisten tulliviranomaisten yhteystietoja, joille koodeksin 22 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut hakemukset tullilainsäädännön soveltamista koskevan päätöksen saamiseksi on toimitettava.

Pykälän 6 kohdan mukaan Tullin olisi ilmoitettava komissiolle luettelo, josta ilmenee Suomessa sijaitsevat unionin kansainväliset lento-asemat sekä tällaiseen luetteloon tehdyt muutokset. Jäsenvaltion velvoitteesta säädetään täytäntöönpanoasetuksen 45 artiklassa. Vastaava velvollisuus rajanylityspaikkoina toimivien lentokenttien ilmoittamisessa on Schengenin rajäsäännöstön perusteella Rajavartiolaitoksella. Tullin tulisi koordinoida antamansa ilmoitukset Rajavartiolaitoksen kanssa, jotta voitaisiin varmistaa Tullin ja Rajavartiolaitoksen antamien ilmoitusten yhteneväisyys.

Pykälän 7 kohdan mukaan Tullin olisi annettava komissiolle tiedoksi niiden Tullin toimintayksiköiden nimet, osoitteet ja yhteystiedot, jotka ovat toimivaltaisia ja vastuussa täytäntöönpanoasetuksen 84 artiklassa tarkoitettujen rekisteröintien tekemisestä ja artiklassa tarkoitettun hallinnollisen yhteistyön varmistamisesta.

HE 153/2015 vp

Pykälän 8 kohdan mukaan Tullin olisi ilmoitettava komissiolle täytäntöönpanoasetuksen liitteessä 23-02 mainittujen helposti pilaantuvien tavaroiden yksikköhinnat täytäntöönpanoasetuksen 142 artiklan 6 kohdan mukaisesti.

Pykälän 9 kohdassa Tullin tehtäväksi säädettäisiin tullausarvon määrittämisessä tarvittavien valuuttakurssien määrittäminen silloin, kun kyseessä on jokin täytäntöönpanoasetuksen 146 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista tilanteista. Tulli määrittäisi valuuttakurssit koodeksin 53 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamista varten silloin, kun Euroopan keskuspankki ei ole julkaissut kurseja.

Pykälän 10 kohdan mukaan Tulli vastaisi toisessa jäsenvaltiossa syntyneitä tullivelkaa vastaavan vakuuden määrän siirtämisestä kyseiseen jäsenvaltioon siinä tapauksessa, että vakuus on annettu Suomessa. Jäsenvaltion velvoitteesta säädetään täytäntöönpanoasetuksen 153 artiklassa.

Täytäntöönpanoasetuksen 165 artiklan 1 kohdan mukaan tullivelan kantamiseen toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava muille asiaan liittyville tulliviranomaisille se, että tullivelka on syntynyt sekä toteutetut toimet asianomaisten määrien kantamiseksi velalliselta. Pykälän 11 kohdan mukaan Tulli vastaisi kyseisen artiklan 2 kohdan mukaisesta virka-avun antamisesta muille jäsenvaltioille tullivelkaa vastaavan vienti- tai tuontitullin määrän kantamiseksi.

Täytäntöönpanoasetuksen 166 artiklan 1 kohdan mukaan tulliviranomaisten on nimettävä se koordinoiva toimintayksikkö, joka vastaa sellaista koodeksin 79 artiklan mukaista tullivelkaa koskevista toimista, joka on syntynyt sen vuoksi, ettei ATA- tai CDP-carnet'ita koskevia velvoitteita tai edellytyksiä ole noudatettu. Pykälän 12 kohdan mukaan Tulli vastaisi ATA-carnet'n ja CPD-carnet'n käyttöön liittyviä tullivelkakaksymyksiä koordinoivan Tullin toimintayksikön yhteystietojen ja sen viitenumeron ilmoittamisesta komissiolle artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Pykälän 13 kohdan mukaan Tulli vastaisi sellaisen luettelon toimittamisesta komissiolle, joka koskee täytäntöönpanoasetuksen 181 artiklassa tarkoitettuja tapauksia, joissa tullit on palautettu tai peruutettu.

Pykälän 14 kohdan mukaan Tulli ilmoittaisi komissiolle siitä, että on tehty delegoidun asetuksen 101 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu komission ratkaisuun perustuva tullien peruuttamista tai palauttamista koskeva päätös.

Pykälän 15 kohdan mukaan Suomessa Tulli vastaisi tariffisuspensiota tai -kiintiötä koskevan pyynnön kansallisesta käsittelystä. Tariffisuspensiot ja -kiintiöt myönnetään neuvoston asetuksilla. Jäsenvaltioiden toimijoilla on mahdollisuus pyytää, että tietylle tavaralle myönnettäisiin tariffisuspensio tai -kiintiö. Pyyntö käsitellään ensin kansallisesti sen osalta, täyttääkö pyyntö sille asetetut edellytykset. Edellytykset täyttävä pyyntö toimitetaan komissiolle jatkokäsittelyä varten. Komissio on antanut tarkempia ohjeita pyyntöjen käsittelystä komission tiedonannossa yksipuolisista tariffisuspensioista ja autonomisista tariffikiintiöistä (2011/C 363/02).

Pykälän 16 kohdan mukaan Suomessa Tulli vastaisi 515-asetuksessa säädetyistä jäsenvaltion velvoitteista. Säännös olisi selventävä eikä se muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa.

3 luku **Toimivaltuudet tullitoimenpiteen suorittamiseksi**

7 §. Toimivaltuuksien käyttötarkoitus. Lain 3 luvussa ehdotettuja toimivaltuuksia voitaisiin käyttää vain, kun niiden käyttäminen on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi, jollei kyseisen toimivaltuuden osalta toisin säädetä. Mikäli kyseistä toimivaltuutta voitaisiin käyttää muuhun tarkoitukseen kuin tullitoimenpiteen suorittamiseksi, säädettäisiin tästä kyseisen toimivaltuuden yhteydessä. Esimerkiksi 19 §:ssä säädetty turvallisuustarkastus voidaan suorittaa vain 18 §:ssä tarkoitetun henkilöön kohdistuvan etsinnän sekä kiinniottamisen, pidättämisen, vangitsemisen, säilöön ottamisen ja muun henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä sekä muussa tapauksessa silloin, jos se on perustellusta syystä tarpeen tullimiehen työturvallisuuden tai tullitoimenpiteen suorittamisen varmistamiseksi.

Yleisen hallinto-oikeudellisen tarkoitussidonnaisuuden periaatteen mukaan toimivaltuuksia saadaan käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon ne on lain mukaan määritelty ja tarkoitettu käytettäväksi. Tullin palveluksessa olevalla henkilöllä (*tullimies*) ei myöskään ole yksin virkaksi tai työsuhteensa vuoksi oikeutta ryhtyä tekemään esimerkiksi tullitarkastuksia. Tietyn tullitoimenpiteen tai tehtävän suorittamiseksi tarpeellisten toimivaltuuksien käyttämiseksi tullimiehen tulee olla määrätty suorittamaan kyseinen toimenpide tai tehtävä, jollei sen muutoin voida katsoa kuuluvan hänen tehtäviinsä.

Toimivaltuuksista tullirikostorjuntatoimenpiteiden suorittamiseksi säädetään Tullin rikostorjuntalaissa sekä toimivaltuuksista henkilötietojen käsittelemiseksi Tullin henkilökisterilaisissa. Toimivaltuuksista rajatarkastustehtävissä säädettäisiin 31 §:ssä.

Säännös ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa.

8 §. Tavarain ja asiakirjojen tarkastaminen. Pykälässä säädettäisiin Tullin toimivaltuudesta tarkastaa tavaraa ja asiakirjoja sekä ottaa tavarasta näytteitä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin tullimiehen oikeudesta päästä tiettyihin tiloihin ja paikkoihin pykälässä tarkoitettujen tarkastusten suorittamiseksi tai näytteiden ottamiseksi. Osittain vastaavat säännökset sisältyvät nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohtiin. Säännökset eivät nyt ehdotetussa muodossaan muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa.

Pykälän 1 momentin mukaan Tullilla olisi oikeus tarkastaa tavaraa, sen valmistusta ja varastointia sekä kirjanpitoaineistoa ja muita liikeasiakirjoja sekä ottaa tavarasta näytteitä. Tavarain tarkastus- ja näytteenotto-oikeudessa on kysymys eräistä Tullin keskeisimmistä toimivaltuuksista. Tulli tarkastaa tavaraa ja asiakirjoja sekä ottaa tavarasta näytteitä muun muassa sen valvomiseksi, että tavara vastaa siitä tullilmoituksessa annettuja tietoja tai että tavaralle on ilmoitettu oikea tullinimike. Tarkastus voi kohdistua valmistukseen muun muassa sen valvomiseksi, että sisäisen jalostuksen menettelyssä tavaroiden jalostustoiminnot on tehty Tullin myöntämän luvan mukaisesti, sekä varastoihin muun muassa sen valvomiseksi, että tavarat tosiasiansa ovat varastoituina ilmoitetulla tavalla, eivätkä pääse luvattomasti vapaaseen liikkeeseen varastoinnin aikana. Lisäksi Tulli suorittaa laajempia, yleensä yrityskäyntejä sisältäviä yritystarkastuksia, jotka kohdistuvat pääasiassa yrityksen kirjanpitoaineiston sekä muiden liikeasiakirjojen tarkastamiseen sekä jälkikäteisiä, asiakirjoihin pohjautuvia tarkastuksia.

Koodeksi sisältää kattavat säännökset tavaroiden tarkastamisesta, ja Tullin oikeus tavaroiden ja asiakirjojen tarkastamiseen perustuukin pääosin näihin säännöksiin. Kuitenkin kansallisista lähtökohdista on johtunut tarve säätää tavarain tarkastamisesta tullilaisissa koodeksin lisäksi.

Koodeksin 46 artiklassa on tullitarkastuksia ja riskienhallintaa koskevia säännöksiä. Niiden nojalla tulliviranomaiset voivat suorittaa tarpeellisiksi katsomansa tullitarkastukset, joihin voi kuulua erityisesti tavaroiden tarkastaminen, näytteiden ottaminen, tietojen ja asiakirjojen oikeellisuuden varmistaminen, talouden toimijoiden kirjanpidon ja muiden asiakirjojen tarkas-

taminen, kuljetusvälineen tarkastaminen sekä matkatavaroiden ja henkilöiden mukanaan tai yllään kuljettamien muiden tavaroiden tarkastaminen ja virallisten selvitysten tekeminen sekä muut vastaavat toimet. Muiden tullitarkastusten kuin satunnaistarkastusten on pääasiallisesti perustuttava riskianalyysiin.

Koodeksin 48 artiklassa puolestaan säädetään jälkitarkastuksesta, jolloin tavaroita tarkastetaan niiden luovutuksen jälkeen. Tulliviranomaiset voivat 48 artiklassa säädetyn mukaisesti tavaroiden luovutuksen jälkeen tullitarkastusta varten tarkistaa annettujen tietojen oikeellisuuden ja täydellisyys sekä mahdollisten täydentävien asiakirjojen olemassaolon, aitouden, oikeellisuuden ja voimassaolon sekä ilmoituksen antajan kirjanpidon ja muut asiakirjat, jotka koskevat kyseisiin tavaroihin liittyviä toimintoja taikka näihin tavaroihin aikaisemmin kohdistettuja tai myöhemmin kohdistettavia kaupallisia toimintoja. Lisäksi artiklassa säädetään näytteenotto-oikeudesta.

Koodeksin 5 artiklan 3 kohdan mukaan tullitarkastuksilla tarkoitetaan tulliviranomaisten suorittamia erityistoimia, joiden tarkoituksena on varmistaa tullilainsäädännön ja muun sellaisen lainsäädännön moitteeton noudattaminen, joka koskee unionin tullialueen ja sen ulkopuolisten maiden tai alueiden välillä liikkuvien tavaroiden saapumista, poistumista, passitusta, liikkuamista, varastointia ja tiettyä käyttötarkoitusta sekä muiden kuin unionitavaroiden ja tietyn käyttötarkoituksen menettelyyn asetettujen tavaroiden unionin tullialueella oloa ja liikumista. Tällaista muuta lainsäädäntöä ovat muun muassa säädökset, joilla asetetaan kieltoja tai rajoituksia tai muita vaatimuksia tavaran tuonnille, viennille tai kauttakuljetukselle. Rajoitusten ja kieltojen tarkoituksena on esimerkiksi suojata ihmisten tai eläinten terveyttä, henkeä ja turvallisuutta taikka ympäristöä. Koodeksin säännös koskee sellaisia kieltoja ja rajoituksia, jotka liittyvät tavaroiden liikkeeseen kolmansien maiden ja unionin välillä.

Tavaroiden tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia rajoituksia, kieltoja tai muunlaisia vaatimuksia voidaan säätää myös kansallisesti. EU:n sisäkaupassa on kuitenkin kunnioitettava tavaran vapaata liikkuvuutta koskevia unionin oikeuden periaatteita. Esimerkiksi järjestyslaki (612/2003) kieltää tiettyjen vaarallisten esineiden valmistuksen, maahantuonnin ja kaupan niiden yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheuttaman suuren uhan vuoksi.

Toisaalta Tullin tehtäväksi on voitu säätää lain noudattamisen valvonta sisäliikenteessä. Tällöin Tulli tarkastaa Suomeen EU-jäsenmaista toimitettavia tavaroita. Yleensä valvontaa tehdään vain siltä osin, kuin tavara on maahantuojan varastossa tai muussa vastaavassa paikassa ennen kuin se on saatettu vähittäismyyntiin. Tarkoitus on, että kuvatus valvontaa tehtäisiin lähinnä sellaisissa erityistilanteissa, joissa se on riskinarvioinnin perusteella aiheellista. Valvonnan kohdentaminen sisäliikenteessä tapahtuvaan tuontiin on katsottu tarkoituksenmukaiseksi muun muassa kuluttajaturvallisuuden ja elintarviketurvallisuuden suojaamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan Tullilla olisi oikeus avata suljettu postilähetys ainoastaan, jos avaaminen on välttämätöntä sen toteamiseksi sisältääkö lähetys tulliselvitettävää tai tullivalvottavaa tavaraa. Lähetykseen sisältyvän luottamuksellisen viestin salaisuutta ei saisi loukata. Ehdotetulla tarkastusvaltuudella ei ole mitään sellaista tarkoitusta, joka edellyttäisi lähetykseen sisältyvään luottamukselliseen viestiin tutustumista. Toimivaltuuden käyttö kytkettäisiin välttämättömyyshedellytykseen, eli Tullilla olisi oikeus avata postilähetys vain jos lähetysten tarkastaminen ei ole saavutettavissa luottamuksellisen viestin suojaan vähemmän puuttuvien keinoin. Postilähetyksistä voidaan etsiä esimerkiksi huumeita koirien avulla tai postia voidaan läpivalaista tai käyttää muuta vastaavaa menettelyä. Postilähetys voidaan myös ennen sen avaamista pitää Tullin hallussa ja velvoittaa sekä vastaanottaja että lähettäjä antamaan selvitys lähetysten tarkemmasta sisällöstä, jos se on tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi kirjettä tunnustelemalla voidaan havaita, sisältääkö postilähetys tavaraa.

Tullimiehellä tulee kuitenkin aina, silloin kun se on välttämätöntä, olla tarkastustoimivaltuutensa puitteissa oikeus avata postilähetys sen selvittämiseksi sisältääkö lähetys tulliselvitettävää tai tullivalvottavaa tavaraa. Tällöinkin kirjeen viestiä suojaa ehdoton luottamuksellinen viestin salaisuus. Esimerkiksi Yhdistyneiden Kansakuntien huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa koskevan yleissopimuksen (SopS 44/1994), jäljempänä *YK:n huumausaineyleissopimus*, 19 artiklan mukaan sopimuspuolten tulee ryhtyä toimiin estääkseen postilähetyksen käyttäminen huumausaineiden laittomassa kaupassa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin menettelysäännöistä siinä tilanteessa, että Tulli välttämättömistä syistä avaa postilähetyksen. Pykälän 3 momentin mukaan postilähetyksen sisältöä ei saa tarkastaa laajemmin kuin on tarpeen avaamisen syyn vuoksi. Säännös on yhdenmukainen pykälän 2 momentin säännöksen kanssa, jonka mukaan Tullin tarkastusvaltuus koskee ainoastaan sen selvittämistä sisältääkö postilähetys tulliselvitettävää tai tullivalvottavaa tavaraa. Avattuun postilähetykseen olisi lisäksi tehtävä Tullin määräämät merkinnät.

Pykälän 4 momentin mukaan tullimiehellä olisi oikeus päästä varastoihin sekä muihin tiloihin ja paikkoihin, ei kuitenkaan pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, missä tavaraa valmistetaan, säilytetään, myydään tai muutoin käsitellään tai missä säilytetään kirjanpitoaineistoa ja muita liikeasiakirjoja, 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen suorittamiseksi tai näytteen ottamiseksi. Usein esimerkiksi tavarankäsitteily tarkastaminen on tarkoituksenmukaista tehdä siellä, missä tavaraa valmistetaan, säilytetään, myydään tai käsitellään muulla tavoin, kuten lajitellaan tai pakataan. Koska Tullilla on oikeus tarkastaa myös kirjanpitoaineistoa ja muita liikeasiakirjoja, säännös mahdollistaisi pääsyn myös niiden säilytystiloihin.

Tullimiehellä ei kuitenkaan olisi 4 momentin mukaisen toimivaltuuden nojalla oikeutta päästä pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, jotka kuuluvat perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn kotirauhan piiriin. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toiminnoista. Tässä pykälässä tarkoitettuja toimia ei tehdä perusoikeuksien turvaamiseksi tai epäillyn rikoksen selvittämiseksi vaan tullitoimenpiteiden suorittamiseksi, jolloin toimet eivät voi ulottua pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin. Toimivaltuuksista tullirikosten selvittämiseksi säädetään Tullin rikostorjuntalaissa sekä pakkokeino-laissa (806/2011).

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan viittaussäännöstä, jonka mukaan suoritettaessa tarkastusta 4 momentissa tarkoitetuissa varastoissa sekä muissa tiloissa ja paikoissa olisi noudatettava, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Hallintolain 39 § sisältää yleiset säännökset asian käsittelyyn liittyvässä tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä. Hallintolain esitöiden mukaan lain 39 § koskee ainoastaan sellaista viranomaisen toimivaltaan muun lainsäädännön nojalla kuuluvaa tarkastusta, jonka suorittaminen on tarpeen tietyn hallintoasian selvittämiseksi tai päätöksen edellytysten toteuttamiseksi, ja viranomaisen toimivaltaan kuuluvat valvontatyypiset tarkastukset taas kuuluvat muun lainsäädännön varaan. Tulli voi suorittaa tavarankäsitteilyyn luovuttamisen jälkeen tarkastuksia muun muassa varastoihin, valmistukseen ja kirjanpitoaineistoon liittyen, ja tällaiset tarkastukset voivat olla luonteeltaan valvontatyypisiä. Tämän vuoksi pykälän 5 momenttiin olisi lisättävä viittaussäännös, jonka nojalla myös näissä valvontatyypisissä tarkastuksissa sovellettaisiin hallintolain 39 §:n säännöksiä. Hallintolain säännöksiä sovelletaan muutoin Tullin toimintaan ilman erityistä viittaussäännöstäkin.

9 §. *Asiantuntijan käyttäminen tavarankäsitteilyssä.* Säännös olisi uusi.

Koodeksin 189 artiklan mukaan tavaroiden ilmoittaja on velvollinen huolehtimaan tavaroiden kuljetuksesta paikkaan, jossa ne tarkastetaan ja niistä otetaan näytteet sekä järjestämään kaikki

tarkastuksen tai näytteenoton edellyttämät käsittelyt. Jos tulliviranomaiset pitävät sitä perusteltuna, ne voivat vaatia ilmoittajaa tai ilmoittajan edustajaa olemaan läsnä tavaroiden tarkastuksessa tai näytteiden otossa tai avustamaan tarvittavalla tavalla tarkastuksen tai näytteenoton helpottamiseksi. Ilmoittaja vastaa tästä aiheutuvista kustannuksista.

Täytäntöönpanoasetuksen 238 artiklan mukaan, kun toimivaltainen tullitoimipaikka on päättänyt tarkastaa tavarat, sen on tiedotettava tästä ilmoittajalle. Samoin 240 artiklan 1 kohdan mukaan tullitoimipaikan on tiedotettava ilmoittajalle, jos se päättää ottaa tavaroista näytteitä. Jos tullitoimipaikka tarkastaa ainoastaan osan tavaroista, sen on 239 artiklan 1 kohdan mukaan tiedotettava ilmoittajalle, mitkä tavaraerät se haluaa tarkastaa.

Jos ilmoittaja kieltäytyy olemasta läsnä tavaroiden tarkastuksessa tai näytteenotossa tai ei anna tulliviranomaisten vaatimaa apua, tulliviranomaisten on asetettava määräaika ilmoittajan läsnäololle tai avulle. Jos ilmoittaja ei ole noudattanut tulliviranomaisten vaatimuksia määräajan kuluessa, tulliviranomaisten on tarkastettava tavarat tai otettava näytteet ilmoittajan vastuulla ja kustannuksella. Edellä mainituista säädetään täytäntöönpanoasetuksen 239 ja 240 artikloissa.

Täytäntöönpanoasetuksen mukaan Tullilla on oikeus tarvittaessa käyttää tavarankäytössä ja näytteen ottamisessa apuna ulkopuolista asiantuntijaa. Täytäntöönpanoasetuksen 239 artiklan 2 kohdan mukaan tavarankäytössä tulliviranomaiset voivat tarvittaessa käyttää asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti nimetyn asiantuntijan palveluja siltä osin, kuin asiasta ei ole annettu unionin lainsäädäntöä. Täytäntöönpanoasetuksen 240 artiklan 3 kohdan mukaan tulliviranomaisten on otettava näytteet itse. Tulliviranomaiset voivat kuitenkin vaatia ilmoittajaa ottamaan näytteitä tai pyytää asiantuntijaa ottamaan näytteitä niiden valvonnassa. Asiantuntija on nimettävä asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti siltä osin, kuin asiasta ei ole annettu unionin lainsäädäntöä.

Pykälän 1 momentin mukaan Tullilla olisi oikeus tarvittaessa käyttää tavarankäytössä ja näytteen ottamisessa apuna ulkopuolista asiantuntijaa tämän suostumuksella täytäntöönpanoasetuksen 239 artiklan 2 kohdassa ja 240 artiklan 3 kohdassa säädettyissä tilanteissa, joissa ilmoittaja ei ole noudattanut Tullin vaatimuksia määräajan kuluessa. Tarkoituksena ei olisi velvoittaa ulkopuolista asiantuntijaa avun antamiseen, minkä vuoksi säädettäisiin, että asiantuntijan käyttö olisi mahdollista vain tämän suostumuksella.

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö apuna näytteen ottamisessa voisi olla tarpeen esimerkiksi tilanteissa, jossa näyte halutaan ottaa suuresta viljalaiivasta tai tankkerista, jolloin näytteen ottaminen edellyttäisi erityiskalustoa, jota Tullilla ei ole. Sama koskee esimerkiksi tuotteita, joista on otettava näyte tietyssä erityisessä lämpötilassa tai jotka muutoin vaativat erityisiä toimenpiteitä, jotta ne voidaan tarkastaa tai niistä voidaan ottaa näyte. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö voisi tulla kyseeseen tällaisissa tilanteissa sekä silloin, kun tavaroiden ilmoittaja on paikalla tarkastuksessa, mutta ei anna Tullille tarkastuksessa tarvittavaa apua, että myös silloin, kun ilmoittaja ei ole paikalla.

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen voi olla tarpeen myös esimerkiksi tavarankäytössä nimikkeiden määrittämiseksi tai sen selvittämiseksi, koskeeko tavaraa mahdollisesti tuontikielto. Ulkopuolinen asiantuntija voisi olla tällöin muun muassa Keskuskauppakamarin hyväksymä tavarankäytössä (HTT) tai muu tiettyihin tavaroihin erikoistunut asiantuntija.

Ulkopuolisen asiantuntijan käytöllä ei tässä säännöksessä tarkoiteta niitä tapauksia, joissa Tulli saa virka-apua joltain toiselta viranomaiselta.

Ulkopuolisen asiantuntijan rooli olisi Tullia avustava ja rajoittuisi vain tarkastuksen tai näytteen ottamisen tekniseen toteuttamiseen. Vastuu julkisen vallan käytöstä ei siirtyisi, vaan tarkastuksen toteuttamisesta tai näytteen ottamisesta vastaisi edelleen Tulli. Tulli tekisi kaikki tarkastuksen tai näytteen ottamisen perusteella tehtävät hallinnolliset päätökset.

Tarkastuksessa apuna käytettävällä henkilöllä olisi oltava tehtävän edellyttämä kokemukseen tai koulutukseen perustuva kyseisen tarkastustehtävän toteuttamisen edellyttämä riittävä ammattitaito.

Pykälän 2 momentin mukaan tarkastuksessa tai näytteen otossa avustavaan asiantuntijaan sovellettaisiin tämän luvun mukaisissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta. Momentissa viitattaisiin myös vahingonkorvauslaissa (412/1974) tarkoitettuun virkavastuuseen.

Vastaavanlaisia säännöksiä ulkopuolisen asiantuntijan käyttämisestä apuna viranomaisen toimivaltaan kuuluvassa tarkastuksessa on muun muassa maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain 59 §:ssä ja kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 30 §:ssä.

10 §. Tavaran pidättäminen. Pykälässä säädettäisiin niistä perusteista, joilla Tulli voisi pidättää tavaran sekä pidättämisen kestosta. Tavaran pidättämisestä säädetään nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 3 kohdassa. Ehdotetulla pykälällä Tullin oikeudesta pidättää tavara säädettäisiin jatkossa huomattavasti voimassa olevaa lakia täsmällisemmin.

Pykälän 1 momentin mukaan Tullilla olisi oikeus pidättää tavara, jota ei ole tulliselvitetty asianmukaisesti. Toimivaltuus vastaisi nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 3 kohdan säännöstä pidättämisen osalta. Säännös olisi edelleen tarpeen, jotta Tulli kykenisi tehokkaasti varmistamaan, että tavara ei pääse sisämarkkinoille esimerkiksi ilman tullien maksamista. Tulli saisi pidättää tavaran, jos sitä ei ole tulliselvitetty lainkaan tai jos tulliselvitystä varten on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja.

Koodeksissa säädetään melko yleisluontoisesti tästä keskeisestä tulliviranomaisen toimivaltuudesta, minkä vuoksi siitä olisi edelleen tarpeen säätää laissa tarkemmin. Koodeksin 134 artiklan mukaan unionin tullialueelle tuotavat tavarat ovat tuontihetkestä alkaen tullivalvonnassa. Tavarat ovat tullivalvonnassa niin kauan kuin se on tarpeellista niiden tullioikeudellisen aseman määrittämiseksi. Tullivalvonnalla tarkoitetaan koodeksin 5 artiklan 1 kohdan 27 alakohdan määritelmän mukaan tulliviranomaisten yleisiä toimia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että niiden kohteena oleviin tavaroihin sovellettavia tullilainsäädännön ja tarvittaessa muun lainsäädännön säännöksiä noudatetaan. Jos tulliviranomaiset havaitsevat, että tavaroita on tuotu unionin tullialueelle säännösten vastaisesti tai että ne on salattu tullivalvonnalta, tulliviranomaisten on koodeksin 198 artiklan mukaan toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, tavaroiden valtiolle menetetyksi julistaminen ja myynti taikka hävittäminen mukaan luettuna, tavaroista vapautumiseksi.

Tulli saisi lisäksi 1 momentin mukaan pidättää tavaran tavaraa koskevan tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytysten valvomiseksi tai selvittämiseksi. Tämä tarkennus olisi uusi verrattuna nykyisiin sovellettavaan lakiin ja se olisi tarpeen erityisesti EU:n sisäliikenteen valvonnassa, jossa tavaraa ei tarvitse tulliselvittää. Tarkennus ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa, sillä Tullilla on nykyisinkin katsottu olevan kyseinen toimivaltuus sisäliikenteen valvonnassa, vaikka laissa ei ole tätä koskevaa nimenomaista säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä tilanteista, joissa Tullin oikeus tavaran pidättämiseen päättyisi. Ehdotetut säännökset olisivat uusia ja tarpeen sekä tavaran omistajan oikeusturvan että Tullin nykyisen soveltamiskäytännön selkeyttämisen kannalta. Ehdotetut säännök-

set muodostaisivat tyhjentävän luettelon niistä edellytyksistä, joiden täytyessä oikeus tavaran pidättämiseen lakkaisi.

Tavaran pidättäminen päättyisi 2 momentin 1 kohdan mukaan ensinnäkin silloin, kun tavara asetetaan koodeksissa säädetyn mukaisesti johonkin tullimenettelyyn. Kysymys olisi siitä, että tavara, sen pidättämisen jälkeisenä ajankohtana, tulliselvitettäisiin asianmukaisesti, eikä tavaran pidättämiselle olisi enää perustetta. Näin meneteltäisiin esimerkiksi silloin, kun asiakas Tullin lisäselvityspyynnöstä toimittaisi Tullille sellaiset tavaraa koskevat asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä tavaran tulliselvittämiseksi.

Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan tavaran pidättäminen päättyisi myös silloin, kun tavara vapautettaisiin, koska tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytykset, joiden olemassa olon valvomiseksi tai selvittämiseksi pidättäminen on tehty, on voitu todeta täyttyneiksi. Näin meneteltäisiin esimerkiksi niissä tilanteissa, joissa tavaraa koskevan tutkimustuloksen tai viranomaisen lausunnon perusteella ilmeni, ettei tavara ole kiellon tai rajoituksen alainen taikka asiakkaan Tullille esittämän selvityksen perusteella ilmeni, että asiakkaalla on lupa rajoituksenalaiseen tavarahan. Tullin olisi vapautettava tavara välittömästi, kun sille ilmenee, että tavara täyttää tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytykset. Vastaavasti kuin 2 momentin 1 kohdan osalta, kysymys olisi tällöin tilanteesta, jossa Tullilla ei olisi enää perustetta tavaran pidättämiselle.

Tavaran pidättäminen päättyisi 2 momentin 3 kohdan mukaan edelleen silloin, kun tavara päätetään ottaa haltuun ehdotetun tai muun lain nojalla. Tavaran haltuun ottamisesta päättäisi siihen lain mukaan toimivaltainen viranomainen. Tulli voisi ehdotetun lain 11 §:n nojalla tehdä päätöksen tavaran haltuunotosta, jos lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tavaran tuontia, vientiä, siirtoa tai kauttakuljetusta koskevat edellytykset eivät täyty. Näin meneteltäisiin esimerkiksi tilanteessa, jossa tavaraa koskevan tutkimustuloksen tai viranomaisen lausunnon perusteella ilmeni, että tavara on rajoituksen alainen, eikä asiakas ole esittänyt Tullille selvitystä, jonka perusteella Tulli voisi vapauttaa tavaran. Tällöin peruste tavaran pidättämiseen päättyisi ja asiassa siirryttäisiin noudattamaan haltuunottoa koskevia säännöksiä. Muualla lainsäädännössä on lisäksi muille eri viranomaisille säädetty oikeus tiettyjen rajoitusten ja kieltojen alaisten tavaroiden haltuun ottamiseen. Esimerkiksi eläinsuojelulain (247/1996) 46 §:ssä säädetään, että aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveysturvajärjestön hoidtavalla viranhaltijalla, tarkastuseläinlääkärillä ja poliisilla on oikeus ottaa haltuunsa lain 12 §:ssä tarkoitettu laite, väline tai aine. Eläinsuojelulain 12 §:ssä puolestaan säädetään sellaisista välineistä, laitteista ja aineista, joiden valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus ja käyttö on kielletty. Edellä kuvatun kaltaisessa tilanteessa päätöksen 12 §:ssä tarkoitettujen välineiden, laitteiden tai aineiden haltuunotosta voisi tehdä muu viranomainen kuin Tulli. Tavaran pidättäminen Tullin toimesta päättyisi siten silloin, kun toinen toimivaltainen viranomainen tekisi päätöksen ottaa tavaran haltuunsa.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa säädettäisiin, että tavaran pidättäminen päättyy, kun tavara takavarikoidaan pakkokeinolin nojalla. Tällöin tavara siirtyisi hallinnollisesta prosessista rikosoikeudelliseen prosessiin.

Pykälän 2 momentin 5 kohdan mukaan tavaran pidättäminen taas päättyisi silloin, kun tavara luovutetaan valtiolle. Koodeksin 199 artiklan mukaan menettelynhaltija tai tapauksesta riippuen tavaroiden haltija voi tulliviranomaisten etukäteen myöntämällä luvalla luovuttaa muita kuin unionitavaroita sekä tietyn käyttötarkoituksen menettelyyn asetettuja tavaroita valtiolle. Tavaran luovuttamisessa valtiolle ei kuitenkaan ole kysymys ehdotetun 2 momentin 1 kohdan mukaisesta tullimenettelystä, minkä vuoksi pidättämisen päättymisestä valtiolle luovuttamisen osalta tulisi säätää erikseen.

Tavaran pidättäminen päättyisi 2 momentin 6 kohdan mukaan lisäksi silloin, kun tavara vietään pois maasta laillisella tavalla. Näin voitaisiin menetellä esimerkiksi tietyissä tapauksissa niissä tuontitilanteissa, joissa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa maassa itsehoitolääkkeeksi määritelty lääke on Suomessa määritelty reseptilääkkeeksi, eikä lääkevalmistetta vastaanotavalla henkilöllä olisi Suomessa edellytettäviä asiakirjoja lääkevalmisteen vastaanottamiseksi. Tällöin voitaisiin tavaran haltuunoton ja hävittämisen sijaan sallia, että vastaanottaja palauttaa tavaran siihen Euroopan talousalueeseen kuuluvaan maahan, josta tavara on lähtöisin.

11 §. Tavarahan haltuunotto. Pykälässä säädettäisiin niistä perusteista, joilla Tulli tekee päätöksen tavaran haltuunotosta sekä siitä, kenelle haltuunottopäätös annetaan. Lisäksi pykälässä säädettäisiin haltuun otettuja tavaroita koskevasta Tullin kirjaamisvelvollisuudesta sekä lainvoimaisella päätöksellä haltuun otettuihin tavaroihin kohdistuvista jatkotoimenpiteistä. Ehdotetulla pykälällä Tullin oikeudesta ottaa tavara haltuun sekä menettelystä haltuunoton yhteydessä säädettäisiin jatkossa voimassa olevan lain 14 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyä täsmällisemmin.

Haltuunotolla tarkoitettaisiin tavaran ottamista pysyvästi Tullin haltuun.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos Tulli toteaa, että ehdotetussa 10 §:n 1 momentissa tarkoitettun tavaran tuontia, vientiä, siirtoa tai kauttakuljetusta koskevat edellytykset eivät täyty, se tekee päätöksen tavaran haltuunotosta.

Tulli tekisi lisäksi 1 momentin mukaan päätöksen tavaran haltuunotosta, jos se tullitarkastuksen yhteydessä toteaa, että henkilöllä ei ole alkoholilain 34 §:n mukana oikeutta pitää tavaraa hallussaan. Säännös olisi uusi. Oikeutta alkoholijuomien hallussapitoon ei ole alle 20-vuotiailla eikä mietojen alkoholijuomien osalta alle 18-vuotiailla. Tullia ei kuitenkaan nykyisellään ole säädetty toimivaltaiseksi viranomaiseksi valvomaan alkoholijuomien hallussapitoa Suomessa, minkä vuoksi poliisi on joutunut puuttumaan hallussapitotapauksiin esimerkiksi satamien läheisyydessä. Säännös selkiyttäisi nykyistä oikeustilaa ja parantaisi viranomaisten resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä.

Pykälän 2 momentin mukaan päätös haltuunotosta annettaisiin sille, jolta tavara otetaan haltuun. Kysymyksessä voisi olla tavaran omistaja, taikka kuljetusliike, varastonpitäjä tai muu vastaava taho, jonka hallussa tavara on. Kaikissa tilanteissa Tullilla ei välttämättä ole mahdollisuutta selvittää tavaran omistajaa tai tiedossa olevaa omistajaa ei tavoiteta, esimerkiksi tilanteessa, jossa omistaja on sijoittautunut Suomen tai EU:n ulkopuolelle. Päätös voitaisiin antaa kuitenkin aina ainakin sille, jonka hallusta tavara otetaan. Päätös postilähetyksen haltuunotosta annettaisiin Suomessa sijaitsevalle tavaran vastaanottajalle tai lähettäjälle, jos vastaanottaja tai lähettäjä on Tullin tiedossa.

Pykälän 3 momentin mukaan Tullin olisi pidettävä haltuun otetuista tavaroista kirjaa.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittausäännös, jonka mukaan haltuun otetun tavaran myynnistä, muusta luovutuksesta ja hävittämisestä säädetään 11 luvussa. Kysymys olisi sellaisiin tavaroihin, jotka ovat lainvoimaisella päätöksellä jääneet Tullin haltuun, kohdistuvista jatkotoimenpiteistä.

12 §. Tieliikenteen ohjaaminen. Pykälässä ehdotetaan tullimiehelle uutta toimivaltuutta. Pykälän mukaan tullimiehellä olisi oikeus silloin, kun se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi, ohjata tieliikennettä sekä käskä siirtämään ajoneuvo tai toissijaisesti siirtää se. Pykälä vastaisi osittain kulkuneuvon pysäyttämisen ja siirtämisen osalta poliisilain 2 luvun 11 §:ää. Rajavartiomiehen oikeudesta kulkuneuvon pysäyttämiseen ja siirtämiseen säädetään rajavar-

tiolain 38 §:ssä. Tullimiehen toimivaltuus olisi poliisin ja rajavartiomiehen toimivaltuuksista poiketen rajattu vain ajoneuvoihin.

Tullimiehellä ei ole nykyisin yleistä tullitoimenpiteiden suorittamiseen liittyvää toimivaltuutta tieliikenteen ohjaamiseen. Tieliikennelainsäädännön mukainen tullimiehen toimivaltuus tieliikenteen valvontaan ei sisällä oikeutta tieliikenteen ohjaamiseen. Viranomaisten toiminnan taloudellisuuden ja tehokkuuden kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että Tulli joutuu omien perustehtäviensä hoitamiseksi pyytämään poliisin apua tieliikenteen ohjaamiseen tai ajoneuvon siirtämiseen. Voimassa olevan tullilain 14 §:n 2 momentin nojalla tullimiehellä on suppea oikeus ohjata vesiliikennettä silloin, kun kyseessä on salakuljetusta todennäköisesti harjoittava alus. Osittain vastaavaa säännöstä ehdotetaan tässä esityksessä lisättäväksi lain 13 §:ään.

Toimivaltuus tieliikenteen ohjaamiseen olisi tarpeen erityisesti muun muassa rajatullitoimipaikoilla liikenneuhkien välttämiseksi sekä tulliselvityksen ja muiden Tullille säädettyjen tehtävien asianmukaisen suorittamisen turvaamiseksi. Tullimies voisi kuitenkin silloin, kun se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi, ohjata tieliikennettä muuallakin Suomen tullialueella. Käytännössä tieliikenteen ohjaamista suoritettaisiin lähinnä rajanylityspaikkojen tullitoimipaikoilla. Yleistoi- mivalta tieliikenteen ohjaamiseen säilyisi edelleen poliisilla.

Tullimiehellä olisi oikeus käskää siirtämään ajoneuvo esimerkiksi rajanylityspaikalla tullitar- kastuksen asianmukaiseksi suorittamiseksi. Ajoneuvon siirtäminen olisi aina suoritettava ensi- sijaisesti siten, että tullimies käskisi siirtämään ajoneuvon. Tullimiehellä olisi toissijaisesti oi- keus tarvittaessa siirtää myös itse ajoneuvo, esimerkiksi kuljettajan niskoitellessa tai silloin, kun kuljettaja on juopumuksen tai muun syyn vuoksi kykenemätön kuljettamaan ajoneuvoa. Ajoneuvoa siirtävällä tullimiehellä tulee olla asianmukainen ajo-oikeus tai muu ajoneuvon kuljettamiseen oikeuttava kelpoisuus.

13 §. *Kulkuneuvon pysäyttäminen ja tarkastaminen.* Pykälä vastaisi osittain nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 1 kohtaa ja 14 §:n 2 momenttia.

Pykälän 1 momentin nojalla tullimiehellä olisi edelleen oikeus pysäyttää ja tarkastaa kulku- neuvo, jos se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi. Kulkuneuvojen pysäyttämisen ja tarkastamistoimivaltuutta käytetään yleensä rajanylityspaikkojen tullitoimipaikoilla tai niiden vä- littömässä läheisyydessä sekä tavaraterminaaleissa ja muilla varastoalueilla. Tullimies voisi kuitenkin edelleen pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvon myös muualla Suomen tullialueella, jos se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi.

Pykälän 2 momentti koskisi oikeutta pysäyttää ja tarkastaa salakuljetuksesta epäilty suomalai- nen, kansallisuutta vailla oleva tai väärää lippua käyttävä alus myös tullialueen ulkopuolella. Tätä toimivaltuutta, joka sisältyy myös nykyiseen lakiin, edellyttää muun muassa YK:n huu- mausaineyleissopimus. Alusta ei saisi edelleenkään pysäyttää ja tarkastaa vieraan valtion aluevesillä. Koska Tullilla on käytössään rajallinen määrä suhteellisen pienikokoisia aluksia, on Tullilla mahdollisuus saada virka-apua muilta viranomaisilta, kuten Rajavartiolaitokselta, tämän pykälän soveltamiseksi esimerkiksi tilanteessa, jossa salakuljetuksesta epäilty alus on tarpeen saattaa suomalaisen satamaan selvitystä varten. Nykyisessä laissa oleva ilmaus ”jos on todennäköistä” muutettaisiin lakitekstissä yleisemmin käytettyyn ja selkeämpään muotoon ”jos on todennäköisiä syitä epäillä”.

Nykysääntelyyn verrattuna 3 momentissa ehdotetaan tarkennettavaksi, että kulkuneuvossa olevat pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat saataisiin kuitenkin tarkastaa vain Suomen tullialueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävässä tar- kastuksessa sekä 2 momentin mukaisessa tarkastuksessa. Suomen tullialueelle saapumisen tai

sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävällä tarkastuksella viitattaisiin pykälän 1 momentin mukaiseen tullimiehen toimivaltuuteen pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvo, jos se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi. Muissa tilanteissa ajoneuvon pysyväisluonteeseen asumiseen käytettävät tilat olisivat samassa asemassa kuin 14 §:n 4 momentissa tarkoitettua vastaavassa käytössä olevat tilat, joihin tarkastuksia ei saisi ulottaa.

Tarkennus on merkityksellinen perustuslain 10 §:ssä taatun kotirauhan suojan kannalta. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin matka-autojen ja asuntovaunujen erikoiseen asemaan viitaten katsonut, että niitä tulee rajavalvonnan ja rajatarkastusten tarkoitusten saavuttamiseksi voida esimerkiksi rajanylityspaikoilla kohdella samoin kuin muita kulkuneuvoja (PeVL 17/1998 vp). Tullin tehtävänä on valvoa lainsäädäntöä, jossa on säädetty nimenomaan tavaran maahantuonnissa ja maastaviennissä noudatettavaksi kieltoja ja rajoituksia sekä edellytyksiä, kuten veronmaksuvelvollisuuksia. Tällaisen lainsäädännön, joka usein perustuu Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin, noudattamisen valvonta edellyttää, että rajanylittämisen yhteydessä voidaan tarkastaa kulkuneuvo kokonaisuudessaan. Näin ollen ei voida mahdollistaa sitä, että osa maahan saapuvan tai maasta poistuvan kulkuneuvon tiloista olisi säännönmukaisesti tullivalvonnan ulkopuolella. Samoin, jos Tullilla ei olisi mahdollisuutta tarkastaa salakuljetuksesta epäiltyä suomalaista, kansallisuutta vaille olevaa tai väärää lippua käyttävää alusta kokonaisuudessaan, sen mahdollisuudet tullivalvonnan asianmukaiseksi suorittamiseksi heikkenisivät olennaisesti.

14 §. *Paikan eristäminen ja liikkumisoikeuden rajoittaminen.* Pykälä vastaisi sisällöltään nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 9 kohtaa.

Pykälän 1 momentin mukaan tullimiehellä olisi tullitoimenpiteen suorittamiseksi oikeus tarvittaessa eristää, sulkea tai tyhjentää tavaroiden valmistus-, lastaus-, purkaus- tai muu käsittelypaikka tai -alue sekä kulkuneuvo. Tullimiehellä olisi myös oikeus kieltää liikkuminen tai rajoittaa liikkumista edellä tarkoitettussa paikassa, alueella tai kulkuneuvossa. Liikkumista koskeva kielto- tai rajoitus voitaisiin antaa myös henkilökohtaisena silloin kun alueella liikkuvien henkilöiden piiri on rajallinen.

Tullitoimipaikat ja niihin liittyvät valvonta-alueet ovat julkisia paikkoja, joissa yleisön liikkumista ei ole erikseen rajoitettu. Tullimiehen työturvallisuuden ja tarkastusten asianmukaisen suorittamisen mahdollistamiseksi voi joissakin tapauksissa olla tarpeen eristää tarkastuspaikka tai rajoittaa kulkemista siellä, esimerkiksi tarkastettavaan tavaraan kohdistuvan yleisön suuren mielenkiinnon vuoksi tai asianosaisten tarkastuksen toimittamiselle aiheuttaman haitan poistamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan tullimiehellä olisi 1 momentissa säädettyä vastaava oikeus paikan eristämiseen ja liikkumisvapauden rajoittamiseen myös silloin, kun se on tarpeen yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Tulli on ympäristölle ja terveydelle vaarallisten aineiden maahantuontia ja maastavientiä valvova viranomaisen usean säädöksen nojalla. Nämä säädökset eivät kuitenkaan sisällä erityisiä, ehdotetun säännöksen mukaisia valtuuksia. Esimerkiksi radioaktiiviset aineet, räjähteet ja erilaiset myrkyt sekä helposti syttyvät aineet voivat aiheuttaa säännöksessä tarkoitettua vahingonvaaraa ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle. Yleisen turvallisuuden ylläpitoon kuuluu tarvittaessa myös mahdollisten tarttuvien kasvi- tai eläintautien ehkäiseminen. On tärkeää, että tulliviranomainen voisi edelleen itse varmistaa yleisen turvallisuuden, kunnes erityisviranomaisen saadaan paikalle.

15 §. Tunnistamismerkkin asettaminen. Pykälässä säädettäisiin tullisinetin, tullilukon tai muun tunnistamismerkkin asettamisesta kulkuneuvoon, tavarahan, varastoon tai muuhun paikkaan. Pykälä vastaisi nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 8 kohtaa.

Unionin tullialueelle tuotavat tavarat ovat tuontihetkestä lähtien tullivalvonnassa. Koodeksin mukaan tullivalvonnalla tarkoitetaan tulliviranomaisten yleisiä toimia, joiden tarkoituksena on varmistaa, että niiden kohteena oleviin tavarihin sovellettavia tullilainsäädännön ja tarvittaessa muun lainsäädännön säännöksiä noudatetaan. Koodeksin 192 artiklan 1 kohdan mukaan tulliviranomaisten tai tulliviranomaisten siihen valtuuttamien talouden toimijoiden on toteutettava tavaroiden tunnistamiseksi tarvittavat toimenpiteet, jos tunnistaminen on välttämätöntä tavaraille ilmoitettua tullimenettelyä koskevien säännösten täyttämiseksi.

Pakkauksen tai kuljetustilan sinetöinti voi olla tarpeen tullivarmuuden säilyttämiseksi esimerkiksi tavarahan tarkastamisen jälkeen, jollei tavaraa välittömästi tarkastuksen jälkeen luovuteta vapaaseen liikkeeseen.

Tunnistamismerkkin poistamisesta säädetään koodeksin 192 artiklan 2 kohdassa. Sen mukaan ainoastaan tulliviranomaiset tai näiltä luvan saaneet talouden toimijat saavat poistaa tai hävittää tavarihin, pakkauksiin tai kuljetusvälineisiin kiinnitetyt tunnisteet, jollei ennalta arvaamatonta tapahtuma tai ylivoimainen este ehdottomasti edellytä niiden poistamista tai hävittämistä tavaroiden tai kuljetusvälineiden suojaamiseksi.

16 §. Henkilön pysäyttäminen. Pykälässä säädettäisiin tullimiehen oikeudesta pysäyttää henkilö, joka saapuu Suomen tullialueelle, lähtee Suomen tullialueelta tai käy sellaisessa kulkuneuvossa tai paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai säilytetään, tullitoimenpiteiden suorittamiseksi. Pykälä vastaisi osittain nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 2 kohtaa. Nykyistä säännöstä täsmennettäisiin siten, että oikeus pysäyttämiseen olisi myös tullitoimenpiteiden tarpeellisuuden selvittämiseksi Tullin tiedonsaantioikeuksien mukaisesti. Tullilla on katsottu olevan tämä oikeus myös nykyisen lain mukaan, vaikka tätä ei ole säännöksessä nimenomaisesti sanottu, joten täsmennys ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa.

Toimivaltuus olisi käytettävissä pääsääntöisesti rajanylityspaikoilla henkilön maahantulon tai maastalähdön yhteydessä sekä tarkastettaessa tavaraa muilla sen säilytyspaikoilla. Tulliselvityksen tai tullitarkastuksen jälkeen saattaa kuitenkin tulla ilmi seikkoja, joita ei aikaisemmin ole voitu todeta ja joiden vuoksi voi olla tarpeen pysäyttää ja tarkastaa henkilö muuallakin Suomessa maahantulotarkastuksen jälkeen tai henkilön pysäyttämisen tarve voi perustua Tullin muihin kuin tavarahan maahantuontia tai maastavientiä koskeviin tehtäviin. Henkilön pysäyttäminen muualla edellyttäisi kuitenkin erityisiä syitä, joten sitä ei voitaisi suorittaa pistokokeen luonteisesti. EU:n oikeuden mukaisin edellytyksin toimivaltuus olisi käytettävissä myös EU:n sisäliikenteessä 1 §:n 3 momentin mukaisesti.

Henkilön pysäyttäminen olisi tehtävä tullimiehen selvästi esittämällä pyynnöllä. Tarvittaessa tullimiehen olisi pysäyttämistilanteessa todistettava virka asemansa, jollei se muuten käy ilmi. Henkilön pysäyttämisessä olisi lähtökohtaisesti kyse lyhytaikaisesta pysäyttämisestä. Tullitoimenpiteiden tarpeellisuuden selvittäminen tapahtuu tyypillisesti esittämällä henkilölle kysymyksiä, joihin saatujen vastausten perusteella tullitoimenpiteiden tarpeellisuus arvioidaan. Mikäli tullitoimenpiteiden suorittaminen, kuten esimerkiksi matkatavaroiden tarkastaminen, osoittautuu tarpeelliseksi, voi pysäyttäminen kestää ajallisesti pidempään. Pysäyttäminen ei kuitenkaan saa kestää pidempään kuin siihen saakka, kunnes tullitoimenpiteiden tarpeellisuus on saatu selvitettyä ja tullitoimenpiteet, joiden suorittaminen edellyttää henkilön saapuvilla oloa, kuten esimerkiksi tullitarkastus, on saatu suoritettua.

17 §. Henkilöllisyyden selvittäminen. Pykälässä säädettäisiin tullimiehelle selkeä toimivaltuus henkilötietojen selvittämiseksi. Ehdotettu säännös ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa, vaikka nykyisessä tullilain 14 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla tullimiehellä on tullitoimenpiteen suorittamiseksi oikeus saada tarpeelliset, tavaranhaltijaa, muuta asianosaista, tavaraa, kulkuneuvoa, matkustajaa ja kulkuneuvon henkilökuntaa koskevat asiakirjat ja tiedot. Tämän lainkohdan nojalla tullimiehellä on katsottu olevan oikeus myös henkilötietojen selvittämiseen tullitoimenpiteen niin edellyttäessä. Lisäksi nykyisen lain turvallisuustarkastusta koskevan 17 d §:n 2 momentin mukaan henkilö ja hänen mukanaan olevat tavarat voidaan vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi. Kyseinen säännös ehdotetaan sijoitettavaksi henkilöllisyyden selvittämistä koskevaan pykälään sen selventämiseksi, että kyseinen toimivaltuus olisi käytettävissä vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä myös silloin, kun tarkastettavalle ei ole tarpeen tehdä turvallisuustarkastusta turvallisuudelle vaarallisten esineiden ja aineiden poisottamiseksi.

Tullimiehen oikeus henkilötietojen selvittämiseen olisi vastaavansisältöinen kuin poliisilla poliisilain 2 luvun 1 §:n ja rajavartiomiehellä rajavartiolain 36 §:n nojalla. Ehdotettua 3 momenttia vastaava säännös sisältyy poliisilain 2 luvun turvallisuustarkastusta koskevaan 12 §:n 2 momenttiin ja rajavartiolain turvallisuustarkastusta koskevaan 65 §:n 2 momenttiin.

Henkilöllä, jolta tietoja pyydetään, olisi oikeus saada tieto kyselyn perusteesta eli kyseessä olevasta tullitoimenpiteestä. Tullimiehen ei tarvitsisi ilmoittaa tehtävänsä liittyviä tietoja laajemmin kuin henkilötietojen vaatimisen perustelemiseksi on välttämätöntä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin mitkä henkilötiedot tullimiehellä olisi oikeus saada.

Pykälän 2 momentin mukaan tullimiehellä olisi oikeus ottaa kiinni tuntematon henkilö, joka kieltäytyy antamasta 1 momentissa mainittuja henkilötietojaan tai joka todennäköisesti antaa virheelliset tiedot. Vapaudenmenetyksensä kestävä pyydettyjen tietojen saamiseen asti, ei kuitenkaan kauempaa kuin 24 tuntia. Henkilöllisyyden selvittäminen saattaa edellyttää joissain tapauksissa esimerkiksi kansainvälisten yhteyksien käyttämistä, minkä vuoksi 24 tunnin enimmäismääräaika olisi muun muassa aikaerojen vuoksi perusteltu.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että henkilö ja hänen mukanaan olevat tavarat voidaan vapauteen kohdistuvan toimenpiteen, kuten kiinni ottamisen, yhteydessä tarkastaa hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi. Asiakirja on tunnistamisen jälkeen palautettava toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle.

Pykälän 4 momentin mukaan tullimiehellä olisi oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntemerkkien perusteella, jos henkilö kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä henkilöllisyyttä voida muutoin selvittää. Jos tullimiehen toimenpiteen kohteeksi joutuneella henkilöllä ei ole henkilöllisyyttä varmentavaa asiakirjaa mukanaan eikä henkilöllisyyttä voida muutoin luotettavasti selvittää, tullimies voisi käytössään olevia henkilörekistereitä apunaan käyttäen selvittää henkilöllisyyden esimerkiksi kasvokuvan perusteella tai viime kädessä vertaamalla henkilön tatuointeja tai arpia taikka muita erityistuntemerkkejä henkilörekisteriin talletettuihin tietoihin.

Henkilötietojen antamisesta kieltäytyminen voitaisiin rangaista niskoitteluna tullimestä vastaan rikoslain 16 luvun 4 b §:n perusteella. Väärien henkilötietojen antamisesta viranomaisen erehdyttämiseksi säädetään rangaistus rikoslain 16 luvun 5 §:ssä.

18 §. *Henkilöön kohdistuva etsintä.* Pykälässä säädettäisiin Tullin oikeudesta suorittaa henkilöön kohdistuva etsintä. Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 15 §:ää, mutta 1 ja 2 momentin sanamuotoa selkiytettäisiin.

Pykälän 1 momentin sanamuotoa tarkennettaisiin siten, että henkilöön kohdistuva etsintä voitaisiin tehdä nimenomaan sen tarkastamiseksi, onko henkilöllä mukanaan tavaraa, jonka tuonnin, viennin tai kauttakuljetuksen valvonta on säädetty Tullin tehtäväksi. Henkilöön kohdistuva etsintä voitaisiin tehdä henkilön saapuessa tullialueelle, lähtiessä tullialueelta, käydessä kulkuneuvossa tai muussa paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai säilytetään, sekä muualla tullialueella, jos siihen on erityisiä syitä. Säännökseen kirjoitettaisiin nimenomaisesti etsinnällä tarkoitettavan samanlaista etsintää kuin pakkokeinolaissa tarkoitettu henkilöön kohdistuva etsintä. Pakkokeinolain mukaan henkilöntarkastus tehdään sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa. Henkilönkatsastus puolestaan käsittää katsastettavan kehon tarkastamisen, verinäytteen tai muun näytteen ottamisen taikka muun kehoon kohdistuvan tutkimuksen.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilöntarkastuksen suorittamisesta sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai mukanaan olevissa tavaroissa, päättää tullitoimenpidettä suorittava tullimies. Tullin on voitava tehdä tällainen tarkastus sen tehtävänä olevan tavaroiden tuonnin ja viennin valvomiseksi. Tarkastus ei siis kokonaan kattaisi pakkokeinolain mukaista henkilöntarkastusta, koska se ei mahdollistaisi sen tarkastamista, mitä henkilöllä on muuten kuin vaatteissaan yllään.

Sen tarkastamisella, mitä henkilöllä on muuten kuin vaatteissaan yllään, olisi ehdotetun 3 momentin mukaan samat edellytykset kuin Tullin suorittamalla henkilönkatsastuksella, joka voitaisiin kohdistaa henkilöön, jota epäillään todennäköisin syin rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Kun henkilöä epäillään rikoksesta, ylittyy myös esitutkinnan käynnistämisen kynnyks. Tämän vuoksi säädettäisiin, että tarkastus voidaan suorittaa esitutkintaa aloittamatta, nykyiseen tapaan. Esitutkinnan aloittamisesta päätettäisiin vasta tarkastuksen jälkeen. Henkilönkatsastuksesta ja sen tarkastamisesta, mitä henkilöllä on muutoin kuin vaatteissaan yllään, päättäisi tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies.

Pykälän 4 momentti edellyttäisi tarkastusten tekemiseltä hienotunteisuutta sekä tarpeettoman haitan tai vahingon välttämistä henkilölle tai tämän omaisuudelle. Pykälän 3 momentissa tarkoitetuista tarkastuksista tulisi laatia pöytäkirja. Lisäksi henkilöön kohdistuvaa etsintää toimitettaessa olisi noudatettava pakkokeinolaissa säädettyjä menettelyjä. Pakkokeinolaissa on säädetty edellytyksiä tarkastustiloille, terveydenhuollon ammattihenkilöiden suorittamasta etsinnästä ja tarkastuksen suorittajan sukupuolesta.

19 §. *Turvallisuustarkastus.* Pykälässä säädettäisiin tullimiehen oikeudesta turvallisuustarkastuksen tekemiseen nykyisen lain 17 d §:n 1 ja 3 momenttia sekä poliisilain 2 luvun 12 §:n 1 ja 4 momenttia ja rajavartiolaitain 65 §:n 1 ja 3 momenttia vastaavasti. Pykälän 2 momentti olisi osittain uusi. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin turvallisuustarkastuksen suorittamisesta nykyisen lain 17 e §:ää, poliisilain 2 luvun 13 §:ää ja rajavartiolaitain 65 a §:ää vastaavasti.

Pykälän 1 momentin mukaan tullimiehellä olisi oikeus tarkastaa henkilöön kohdistuvan etsinnän, kiinniottamisen, pidättämisen, vangitsemisen, säilöön ottamisen ja muun henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä, mitä henkilöllä on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa turvallisuudelle vaarallisten esineiden ja aineiden poisottamiseksi.

Turvallisuustarkastus voitaisiin tehdä muussakin tapauksessa kuin henkilökohtaiseen vapau-
teen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä, jos se olisi perustellusta syystä tarpeen tullimiehen
työturvallisuuden ja tullitoimenpiteen suorittamisen varmistamiseksi.

Turvallisuustarkastusta koskevan säännöksen tarkoitus olisi siis varmistaa paitsi tullimiehen,
myös henkilön itsensä ja muiden terveyden ja turvallisuuden suojaaminen. Tarkastuksen ja sen
toimittamisen tarkoituksena olisi myös varmistaa vapautensa menettäneen henkilön pysymi-
nen viranomaisen hallinnassa.

Esimerkiksi puhuttelutilanteissa saattaa tulla vastaan tilanteita, joissa ei ole ainakaan vielä
henkilökohtaiseen vapau-teen kohdistuvan toimenpiteen edellytyksiä, mutta olosuhteista tai
ennakkotiedoista voidaan päätellä puhuttelun kohteena olevalla henkilöllä olevan vaarallisia
esineitä tai aineita. Tarkastuksen tarve saattaisi liittyä sekä toimenpiteen suorittamisen tilan-
teeseen yleisemmin että toimenpiteen kohteena olevaan henkilöön. Huomiota olisi kiinnitettä-
vä myös siihen, minkälaiset mahdollisuudet tullimiehellä on tapahtumapaikka huomioon otta-
en puolustaa itseään. Säännös ei siis oikeuttaisi tekemään pistokoetyyppisiä turvallisuustarkas-
tuksia, vaan tarkastukselle olisi aina oltava perusteltu syy. Esimerkiksi pelkästään kielteinen
suhtautuminen virkatointa kohtaan ei olisi sellainen perusteltu syy, joka oikeuttaisi tekemään
turvallisuustarkastuksen, vaan tämän lisäksi tulisi olla jokin muu tarkastuksen tekemiseen oi-
keutettava peruste, esimerkiksi henkilön käyttäytyminen, mielentila tai ennakkotieto henkilös-
tä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyistä lakia vastaavasti, että 1 momentissa tarkoitett
vaaralliset esineet ja aineet on tarvittaessa otettava pois tarkastettavalta. Myös sellaiset esineet
ja aineet, joiden hallussapito on lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen nojalla
kielletty, olisi otettava pois. Tässä tarkoitettaisiin tavaroita, jotka eivät ole 1 momentissa tar-
koitettuja vaarallisia esineitä tai aineita, mutta joiden hallussapito on lain nojalla kielletty, ku-
ten huumausaineet.

Turvallisuustarkastus on käytännön viranomaistoiminnassa rutiininomainen toimenpide. Tur-
vallisuustarkastukseen sisältyy käytännössä henkilön vaatteiden, taskujen, lompakon, laukku-
jen ja muiden hänen mukanaan olevien tavaroiden tarkastaminen. Pykälän 3 momentissa sää-
dettäisiin turvallisuustarkastuksessa käytettävistä menettelytavoista. Näitä olisivat ensinnäkin
käsinnustelu, joka pitäisi sisällään tarkastettavan yllä olevien vaatteiden sekä hänen muka-
naan olevien tavaroiden päällispuolisen tarkastuksen. Turvallisuustarkastus käsinnustele-
malla mahdollistaisi henkilön yllä olevien vaatteiden ja mukana olevien tavaroiden tietynastei-
sen tarkastamisen myös niiden sisällön osalta. Turvallisuustarkastus ei kuitenkaan antaisi toi-
mivaltuutta tarkastaa esimerkiksi henkilön matkapuhelimeen tallennettuja tietoja eikä salkussa
olevien asiapapereiden tai taskusta löytyvän muistikirjan sisältöä. Käsinnustelu on käytän-
nössä Tullin yleisimmin käyttämä menetelmä turvallisuustarkastuksen toimittamisessa.

Turvallisuustarkastus voitaisiin toimittaa myös metallinilmaisinta käyttäen, mikäli se arvioi-
taisiin tapauskohtaisesti tarkoituksenmukaiseksi ja riittäväksi keinoksi toteuttaa turvallisuus-
tarkastus. Metallinpaljastimella suoritettava turvallisuustarkastus olisi tarkastettavan henkilö-
kohtaiseen koskemattomuuteen vähemmän puuttuva keino kuin esimerkiksi käsinnustelu.
Metallinpaljastimen käyttö ei kuitenkaan Tullin toiminnassa ole aina mahdollista tai edes tar-
koituksenmukaista.

Turvallisuustarkastuksessa voi käyttää myös koulutettua koira. Koulutetulla koiralla tarkoi-
tettaisiin viranomaisen käyttöön koulutettua koira. Koira on tarkan hajuaistinsa vuoksi erit-
tään hyödyllinen esimerkiksi silloin, kun Tullin toimenpiteen kohteeksi joutuneelle tehdään
turvallisuustarkastus ja henkilö on kätkenyt vaatteisiinsa räjähd- tai muita vastaavia aineita

siten, ettei niitä muutoin pystyttäisi havaitsemaan. Muulla vastaavalla teknisellä laitteella tarkoitettaisiin esimerkiksi läpivalaisulaitetta. Ilmaisu ”muulla siihen rinnastettavalla tavalla” jättäisi tilaa virkamiehen harkintavallalle, jos tilanne ei mahdollistaisi sanottujen keinojen käyttämistä.

Lisäksi 3 momentissa säädettäisiin Tullin suorittaman turvallisuustarkastuksen yhteydessä noudatettavista periaatteista. Tullin toiminnassa noudatettavista periaatteista säädetään myös Tullin rikostorjuntalain 1 luvussa. Vähimmän haitan periaatteesta säätäminen erikseen tässä pykälässä on perusteltua, koska ehdotetussa laissa tarkoitettu turvallisuustarkastus voidaan suorittaa Tullin muissakin kuin rikostorjuntatehtävissä. Säännöksen tarkoituksena on painottaa sitä, että turvallisuustarkastuksen suorittamisessa, vaikkakin se olisi rutiinitoimenpide, tulisi noudattaa aina kokonaisarviointiin perustuvaa harkintaa.

Säännöksen mukaan tarkastettavaa olisi kohdeltava hienotunteisesti. Esimerkiksi henkilön ikään, terveydentilaan ja häveliäisyysnäkökohtiin liittyvät seikat on otettava huomioon. Häveliäisyysnäkökohdilla tarkoitetaan muun muassa sitä, että tilanteen mahdollistaessa turvallisuustarkastuksen toimittaisi samaa sukupuolta oleva. Käytännön viranomaistoiminnassa tätä periaatetta ei kuitenkaan kaikissa tilanteissa voida noudattaa jo pelkästään Tullin henkilöstön sukupuolijakauman takia.

20 §. *Yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunotto.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Tullin toimivaltuudesta ottaa tilapäisesti haltuun yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia esineitä ja aineita. Nykyisessä tullilaisissa ei ole yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunottoa koskevaa säännöstä. Voimassa olevan lain mukaan vaarallisten esineiden ja aineiden poisottaminen on mahdollista turvallisuustarkastuksen yhteydessä. Tässä esityksessä turvallisuustarkastuksesta ehdotetaan säädettäväksi lain 19 §:ssä. Ehdotettu säännös vastaa osittain voimassa olevan lain turvallisuustarkastusta koskevaa säännöstä. Tullimiehellä ei nykyisin ole kuitenkaan yleistä oikeutta lakiin perustuvan tehtävänsä, kuten tullitarkastuksen, yhteydessä ottaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia esineitä ja aineita tilapäisesti haltuun siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Pykälän 1 momentin mukaan tässä tai muussa laissa säädetyn lisäksi tullimiehellä olisi lakiin perustuvan tehtävänsä yhteydessä oikeus ottaa tilapäisesti haltuun ampuma-aseet, räjähdysaineet, järjestyslain 9 §:ssä tarkoitetut vaaralliset esineet ja 10 §:ssä tarkoitetut toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Pykälän 1 momentti laajentaisi Tullin nykyistä toimivaltuutta ottaa tilapäisesti haltuun yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia esineitä ja aineita. Säännös rajaisi haltuun otettavat esineet ampuma-aseisiin, räjähdysaineisiin sekä järjestyslaissa tarkoitettuihin vaarallisiin esineisiin ja toisen vahingoittamiseen soveltuviin esineisiin ja aineisiin. Toimivaltuus rajoittuisi tilanteisiin, joissa tullimies tekisi lakiin perustuvaa tehtävänsä ja joissa henkilön voitaisiin perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Säännös ei siten antaisi tullimiehelle yleistä toimivaltuutta yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunottoon, koska yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta ei kuulu Tullin tehtäviin.

Kaikkien vaarallisten esineiden tai aineiden maahantuonti ei edellytä lupaa. Toisaalta tarkastettavalla voi myös olla asianmukainen lupa haltuun otettavien esineiden ja aineiden maahan-

tuontiin. Jos tarkastettavalla on lähtökohtaisesti oikeus pitää esine tai aine hallussaan, merkitsee esineen tai aineen haltuun ottaminen puuttumista tarkastettavan omaisuudensuojaan. Tullin toimivaltuus merkitsisi kuitenkin vain tilapäistä omaisuuden käytön rajoittamista, jota toisaalta puoltaisi perustuslain 7 §:n 1 momentissa taattuun henkilökohtaiseen turvallisuuteen liittyvät painavat perusteet.

Pykälän 2 momentin mukaan esineen sijasta toimenpide voitaisiin kohdistaa myös esineen osaan, jonka poistamisella vaaran aiheuttaminen voidaan estää, esimerkiksi poistamalla panokset ampuma-aseesta. Säännöksellä huomioitaisiin perusoikeuksien rajoittamisen yleisenä edellytyksenä oleva vaatimus perusoikeusrajoituksen oikeasuhtaisuudesta, ja tähän liittyvä lievimmän keinon käyttämisen vaatimus.

Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisi osittain rajavartiolain 66 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä vaarallisten esineiden ja aineiden haltuunotosta. Poliisin ja Rajavartiolaitoksen oikeudesta hävittää ja ottaa pois vaarallisia esineitä ja toisen vahingoittamiseen soveltuvia esineitä ja aineita säädetään järjestyslain 21 §:ssä. Tullille ei ehdoteta säädettäväksi poliisille ja Rajavartiolaitokselle säädettyjä järjestyslain 21 §:n mukaisia toimivaltuuksia, vaan Tullin osalta kysymys olisi nimenomaisesti turvaamistoimen kaltaisesta tilapäisestä haltuunotosta.

21 §. *Haltuun otetun omaisuuden käsittely.* Pykälässä säädettäisiin vaarallisten esineiden ja aineiden palauttamisesta tarkastuksen kohteena olevalle henkilölle. Pykälä vastaisi rajavartiolain 66 a §:n 1 ja 2 momenttia sekä osittain poliisilain 2 luvun 15 §:n 1 ja 2 momenttia. Nykyisessä tullilaisissa ei ole vastaavia säännöksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan henkilöltä 19 ja 20 §:n nojalla haltuun otetut vaaralliset esineet tai aineet olisi pääsääntöisesti palautettava tälle viipymättä tarkastuksen jälkeen ja viimeistään 14 vuorokauden kuluessa haltuun ottamisesta. Tullin rikostorjuntalain säätämisen yhteydessä nykyisen tullilain turvallisuustarkastusta koskevia säännöksiä muutettiin. Tässä yhteydessä poistettiin aiemmin tullilain 16 §:ään sisältynyt säännös, jonka mukaan turvallisuustarkastuksen yhteydessä pois otettu esine tai aine oli palautettava tarkastettavalle tarkastuksen jälkeen tai vapaaksi päästämisen yhteydessä, jollei siihen lain mukaan ollut estettä, sekä säännös, jonka mukaan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheuttavat, haltuun otetut tavarat oli palautettava 14 vuorokauden kuluessa, jollei muu viranomaisen ollut ryhtynyt toimenpiteisiin hallussapitoa koskevan luvan peruuttamiseksi. Pykälän 1 momenttiin ehdotettu haltuun otetun omaisuuden palauttamista koskeva säännös olisi edelleen tarpeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa tavaroita ei kuitenkaan palautettaisi. Momentin 1 kohdan mukaan tavaroita ei palautettaisi, jos palauttamisesta aiheutuisi vaaraa. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tavaran käsittelystä tässä tapauksessa. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan tavaraa ei palautettaisi, jos sitä ennen on ryhdytty takavarikointitoimenpiteeseen pakkokeinolain 7 luvun perusteella ja 3 kohdan mukaan, jos sitä ennen on ryhdytty toimenpiteisiin tavaran hallussapitoa koskevan luvan peruuttamiseksi. Momentin 4 kohdan mukaan tavaraa ei palautettaisi, jos palauttamiselle on lain mukaan muu este. Palauttamisen esteenä saattaa olla esimerkiksi, ettei henkilöllä, jolta esine otettiin haltuun ole esineen hallussapitoon tarvittavaa lupaa. Palauttamisen voi kieltää myös muun lain säännös, jolloin tavara olisi pidettävä Tullin hallussa tai luovutettava muulle viranomaiselle.

Tullilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia käsitellä tilapäisesti pois otettuja vaarallisia esineitä ja aineita kuin poliisilla. Tämän vuoksi 3 momentissa säädettäisiin, että jollei haltuun otettua omaisuutta voida vaaratta palauttaa haltijalle, se luovutettaisiin poliisille poliisilaisissa tai ampuma-aselaisissa (1/1998) säädettyjä toimenpiteitä varten. Poliisilain 2 luvun 15 §:ssä ja am-

puma-aselain 99 ja 100 §:ssä säädetään haltuun otetun omaisuuden palauttamisesta, myymisestä, menettämisestä valtiolle ja hävittämisestä.

Pykälä ei merkitsisi muutosta vallitsevaan oikeustilaan.

4 luku **Voiman käyttö**

22 §. Voimakeinojen käyttö. Pykälä vastaisi nykyisen tullilain 17 §:ää. Vastaavat säännökset sisältyvät poliisilain 2 luvun 17 §:ään ja rajavartiolaitain 35 §:ään. Pykälä antaisi tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevälle tullimiehelle edelleen vastaavan oikeuden käyttää virkatoimissaan voimakeinoja kuin mikä poliisimiehellä ja rajavartiomiehellä on. Muulla kuin tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevällä tullimiehellä ei ole virkatehtäviensä puolesta tarvetta voimakeinojen käyttöön, minkä vuoksi säännös koskisi vain tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevää tullimiestä.

Pykälän 1 momentin mukaan tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevällä tullimiehellä olisi virkatehtävää suorittaessaan oikeus käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen käytön edellytyksenä olisi, että käyttö liittyisi vastarinnan murtamiseen, henkilön paikalta poistamiseen, henkilön kiinniottamiseen, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseen, esteen poistamiseen taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseen. Henkilön paikalta poistamisella tarkoitettaisiin myös henkilön poistamista kulkuneuvosta.

Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa olisi 2 momentin mukaan otettava huomioon virkatehtävän tarkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat. Jos voimakeinojen käyttäminen olisi välttämätöntä, niitä olisi käytettävä vain siinä määrin ja siihen saakka kuin se olisi välttämättä tarpeen laissa säädetyn virkatehtävän suorittamiseksi. Momentti sisältäisi näin ollen myös lievimmän keinon periaatetta ilmentävän vaatimuksen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tullimiehen oikeudesta hätävarjeluun yhdenmukaisesti suhteessa poliisilain 2 luvun 17 §:n 2 momenttiin ja rajavartiolaitain 35 §:n 4 momenttiin. Momentin mukaan tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevällä tullimiehellä olisi virantoimituksessa lisäksi oikeus hätävarjeluun siten kuin rikoslain 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Tällaisessa hätävarjelussa tullimies toimisi virkavastuulla. Arvioitaessa hätävarjelun puolustettavuutta olisi otettava huomioon tullimiehelle hänen koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Tullimies olisi virantoimituksessa virka-aikanaan riippumatta siitä, onko hän parhaillaan suorittamassa tiettyä virkatehtävää. Sääntely tarkoittaisi sitä, ettei tullimiestä arvioitaisi siviilihenkilönä hätävarjelutilanteessa. Virkavastuulla toimiminen liittyy siihen, että korkeimman oikeuden ratkaisussa KKO 2004:75 todettiin tavoin voimakeinojen käytön oikeutusta hätävarjelutilanteessa arvioitaessa poliisimiehelle voidaan perustellusti asettaa korkeammat vaatimukset kuin tavalliselle kansalaiselle. Kuten poliisilain hallituksen esityksen HE 224/2010 vp perusteluissa todetaan, sääntelyllä korostettaisiin julkisen vallan vastuuta virkamiehen hätävarjelutilanteessa. Ottaen huomioon tullimiehille annettava voimankäyttökoulutus sekä voimankäytön harjoittelu, tullimiehen voidaan perustellusti katsoa rinnastuvan voimankäyttöä arvioitaessa poliisiin. Näin ollen tullimies olisi, kuten poliisimieskin, hätävarjelutilanteessa tai sen liioittelussa laillisuusvalvonnan alaisena. Käytännössä hankaliksi ovat erityisesti osoittautuneet tilanteet, joissa voimankäyttöperuste ja rikosoikeudellinen hätävarjelu- tai pakkotila-oikeus ovat limittyneet niin, että on vaikea osoittaa kummasta tarkkaan ottaen on kyse. Tilanteet tulisi arvioida tämän sääntelyrakennelman mukaan yhtenäisenä kokonaisuutena. Virkavastuun

liittäminen hätävarjeluun vaikuttaa kärsineen oikeusturvaan, koska tämä selkiyttää ja korostaa valtion vahingonkorvausvastuuta.

Pykälän 3 momentin viittauksella rikoslain 4 luvun 4 §:ään tarkoitettaisiin sitä, että hätävarjelutilanteissa sovellettavaksi tulisi myös mainitun pykälän 1 momentin loppu, jonka mukaan hätävarjeluteko ei saa ilmeisesti ylittää sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet. Ilmeisyydellä tarkoitetaan rikoslain esitöiden mukaan sitä, että teko kiistatta ylittää puolustettavuuden tason. Niin ikään mainitun pykälän 2 momentti hätävarjeluun liioittelusta voisi tulla sovelletuksi myös tullimiehen voimankäyttötilanteissa. Hätävarjelutilanteissa ei siis sovellettaisi ehdotettavan pykälän 2 momentin säännöstä voimakeinojen puolustettavuuden arviointiperusteista eikä rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentin säännöstä rangaistusvastuusta vapautumisesta tapauksissa, joissa on ylitetty pykälän 2 momentissa säädetty voimakeinojen käytön rajat. Tullimiehen hätävarjelutilanteissa olisi kuitenkin otettava huomioon ehdotettavan pykälän 3 momentin kolmas virke, jonka perusteella tullimiehen toiminnalle voidaan lähtökohtaisesti hätävarjelussa asettaa korkeammat vaatimukset kuin tavalliselle kansalaiselle. Tämä koskee niin ryhtymistä puolustustekoon kuin sen mitoittamistakin.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin tullimiestä avustavan henkilön voimankäyttöoikeudesta. Avustavan henkilön voimankäyttöoikeus edellyttäisi aina, että tullimies on avustamispyynnön yhteydessä tai avustamisen aikana valtuuttanut avustavan henkilön käyttämään voimakeinoja. Tullimiestä avustava henkilö olisi oikeutettu suorittamaan sellaisia tullimiehen osoittamia toimenpiteitä, joihin tullimiehellä on itsellään tehtävänsä perusteella oikeus. Yksityishenkilön ei voida edellyttää tuntevan voimankäyttöoikeuksien sisältöä tai ainakaan niiden asianmukaisista soveltamista käytännön toimintatilanteissa, minkä vuoksi apuun turvautuvan tullimiehen tulisi aina riittävästi ohjata avustavan henkilön toimintaa ja tehtävän aikana rajoittaa avustavan henkilön voimankäyttö vain välttämättömyyksiin.

Pykälän 5 momentti vastaisi poliisilain 2 luvun 17 §:n 5 momenttia. Lainkohdassa todettaisiin, että voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä, ja että hätävarjeluun liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

23 §. *Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen.* Pykälä vastaisi täysin nykyisen lain 17 a §:ää ja poliisilain 2 luvun 18 §:ää. Myös rajavartiolaitoksen 35 b §:ssä on vastaava säännös.

Toimivaltuus voimakeinojen käyttöön liittyisi ehdotuksen mukaan tullirikostorjunnan ja tullivalvonnan tehtäviin. Tarkasteltavana olevan pykälän kannalta Tullin rikostorjuntalain 1 luvussa mainituilla periaatteilla on korostunut merkitys, vaikkakin periaatteiden noudattamistarve on aina tapauskohtaista. Yleensä voimakeinoilla puututaan perustuslaissa suojattuihin perusoikeuksiin, erityisesti henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Tullin rikostorjuntalain mukaan Tullin on toimittava asiallisesti ja sovinnollisuutta edistäen. Lisäksi Tullin tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä hoitamaan sille laissa säädetty tehtävät. Voimakeinojen käytön ohjaamisessa keskeisimpiä periaatteita ovat suhteellisuusperiaate ja vähimmän haitan periaate, joista säädetään Tullin rikostorjuntalain 1 luvun 6 ja 7 §:ssä. Lisäksi voimakeinojen käytön yhteydessä saattaa tulla kysymykseen tullimiehen aseman ilmaiseminen, josta säädetään 34 §:ssä. Viimeksi mainittua voidaan pitää välttämättömänä tilanteessa, jossa toimenpiteen kohteena olevaa henkilöä on välttämättömästi kehoitettava luopumaan menettelystään, esimerkiksi vastarinnasta, ja jossa kohdehenkilö ei tiedä kehotuksen esittäjän olevan tullimies.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos virkatehtävää suoritettaessa on syytä epäillä kohdattavan vastarintaa tai rikoslain 4 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeudeton hyökkäys, voimakeinojen käyttöön on varauduttava sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Varautumisvelvollisuus koskee korostetusti hätävarjelutilanteita, koska niissä voidaan joutua käyttämään voimakkaita voimakeinoja. Tällaisissa tilanteissa on tilanteen kiireellisyys erityisesti huomioon ottaen mahdollisuuksien mukaan huolehdittava voimakeinojen käytön suunnittelusta, johdosta ja valvonnasta. Hätävarjelu osalta säännöksen soveltamista saattaa kuitenkin hankaloittaa se, että hätävarjelutilanteille on tyypillistä niiden yllätyksellisyys ja ennalta arvaamattomuus.

Pykälän 2 momentin mukaan virkatehtävän kohteena olevaa henkilöä olisi varoitettava etukäteen mahdollisuudesta joutua voimakeinojen käytön kohteeksi, jos varoittaminen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Varoittaminen olisi tehtävä tarkoitukseen soveltuvalla ymmärrettävällä tavalla. Yleensä varoittaminen tapahtuu suullisesti ilmoittamalla.

24 §. Voimankäyttö- ja suojavälineet. Pykälä olisi uusi. Vastaavan tyyppinen säännös poliisin varustamisesta voimankäyttö- ja suojavälineillä sisältyy poliisista annetun valtioneuvoston asetuksen (1080/2013) 10 §:n 1 momenttiin sekä rajavartiomiehen varustamisesta voimankäyttö- ja suojavälineillä rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (651/2005) 61 §:ään.

Pykälän 1 momentin mukaan tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimiehellä olisi oikeus kantaa tehtäviensä edellyttämiä voimankäyttövälineitä ja oikeus tarvittaessa käyttää niitä 22 §:n 1 momentin mukaisissa voimakeinojen käytön tilanteissa. Kyseessä olisi voimankäyttövälineitä koskeva perussäännös, jota täydennettäisiin 25 §:n säännöksillä ampuma-aseen käytöstä, 26 §:n säännöksillä sitomisesta sekä 27 §:n perusteella annettavalla valtioneuvoston asetuksella Tullin voimankäyttövälineistä ja tullimiehen oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä. Oikeus voimankäyttövälineiden kantamiseen ja käyttämiseen olisi rajoitettu ainoastaan tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimiehiin, joilla on 22 §:n mukaisesti oikeus käyttää voimakeinoja. Lisäksi oikeus kantaa voimankäyttövälineitä olisi rajoitettu vain henkilön työtehtävien edellyttämiin voimankäyttövälineisiin. Voimankäyttövälineitä saisi käyttää vain niissä tilanteissa, joissa niiden käyttö olisi tarpeen ja sitä voitaisiin pitää puolustettavana 22 §:n 1 momentissa säädettyjen päämäärien saavuttamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan Tulli varustaisi tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimiehen tehtävien edellyttämällä suojavälineillä. Poliisista annetun valtioneuvoston asetuksen 10 §:n 1 momentin mukaan valtio varustaa poliisimiehen tehtävien edellyttämällä voimankäyttö- ja suojavälineillä ja Rajavartiolaitoksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 61 §:n mukaan valtio varustaa rajavartiomiehen hänen tehtävänsä edellyttämällä voimankäyttö- ja suojavälineillä.

25 §. Ampuma-aseen käyttö. Pykälä vastaisi nykyisen tullilain 17 b §:ää sekä pääpiirteittäin poliisilain 2 luvun 19 §:ää ja rajavartiolain 35 c §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan ampuma-asetta voitaisiin käyttää vain silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen, eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Momentissa käytetyllä sanalla ”toisen” tarkoitettaisiin muuta henkilöä kuin sitä, jonka toiminnan pysäyttämisestä on kysymys. Vaara voisi aiheutua myös ampuma-asetta käyttävälle. Ampuma-asetta voitaisiin lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin ampuma-aseen käyttö. Ampuma-aseen käytöllä tarkoitettaisiin ampuma-aselain 2 §:ssä tarkoitetun ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät olisi ampuma-aseen käyttöä. Säännös olisi tarpeen, koska ampuma-aseen käyttöä koskeva määritelmä poikkeaa siitä, mitä ampuma-aseen käytöllä yleisesti ymmärretään.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta päättäisi tullirikostorjunnan esimiehenä toimiva tullimies. Jos tämä ei tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen olisi mahdollista, ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta voisi päättää tehtävää suorittava tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimies. Pääsäännön mukainen korotettu päätöksentekotaso liittyy momentissa mainittujen aseenkäytön tapojen vakavuuteen. Ampuma-aseella uhkaamisella tarkoitettaisiin ampuma-aseen suuntaamista siten, että kohdehenkilöllä on yleisen elämäkokemuksen mukaan vaara joutua kaikkein ankarimpien voimakeinojen käytön kohteeksi, jollei hän noudata sitä käskyä, jota ampuma-aseella uhkaamisella tehostetaan. Koska voimankäyttöä koskevat tilanteet saattavat käytännössä syntyä nopeasti eikä tilanteessa ole aina mahdollista saada tullirikostorjunnan esimiehenä toimivan tullimiehen päätöstä, olisi laissa tarpeen säätää, että pääsäännöstä voidaan poiketa, jos tilanteen kiireellisyys sitä vaatii. Ampuma-aseen käyttöä ja sillä uhkaamista koskevan päätöksen saaminen voisi käytännössä usein kuitenkin liittyä johdettuun operatiivisen toiminnan tilanteeseen, joka on ennalta suunniteltu tai joka on tilanteen pitkittyessä ehtinyt kestää jo jonkin aikaa. Kuten edellä 2 momentissa todetaan, ampuma-aseen käyttöön katsotaan kuuluvan myös sen käytöstä varoittaminen. Velvollisuus varoittaa ampuma-aseen käytöstä kuuluisi asetta käyttävälle tullimiehelle.

Tullissa ampuma-aseen voi saada käyttöönsä lähtökohtaisesti vain tullirikostorjunnan operatiivisia tehtäviä suorittava rikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimies. Asiasta säädetään rikostorjunnasta Tullissa annetussa valtiovainministeriön asetuksessa (/).

26 §. Sitominen. Pykälä vastaisi nykyisen tullilain 17 c §:ää sekä pääpiirteissään poliisilain 2 luvun 20 §:ää ja rajavartiolaiton 35 d §:ää. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että virkatehtävän kohteena olevan henkilön liikkuma- tai toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos rajoittaminen on välttämätöntä virkatehtävän suorittamisen yhteydessä henkilön karkaamisen estämiseksi, väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi tai uhkaavan väkivallan torjumiseksi. Liikkuma- ja toimintavapauden rajoittaminen muulla vastaavalla tavalla käsittäisi esimerkiksi sylkemistä estävän sitteen käyttämisen, jos kohdehenkilö sylkee joko tullimiehiä tai sivullisia kohti. Kohdehenkilölle, joka käyttäytyy rauhallisesti, ei tulisi laittaa liikkuma- tai toimintavapautta rajoittavia välineitä ilman painavaa syytä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ensinnäkin, että liikkuma- tai toimintavapauden rajoittamista ei saisi jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Rajoittaminen ei saisi myöskään aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa eikä tarpeetonta kipua. Tämä tarkoittaisi käytännössä, että kohdehenkilöä ei esimerkiksi saisi kahlita liikkuvan ajoneuvon rakenteisiin eikä liikkuma- tai toimintavapautta rajoittavia siteitä saisi laittaa tarpeettoman tiukalle.

Toimivaltuutta käyttäisivät lähtökohtaisesti vain Tullin rikostorjunnan ja valvonnan tullimiehet, jotka ovat saaneet Tullin ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä tarvittavan voimankäyttökoulutuksen. Peruskoulutuksen jälkeen voimankäyttökoulutuksia järjestetään säännöllisesti ammattitaidon ylläpitämiseksi.

27 §. Tarkemmat säännökset voiman käytöstä. Pykälässä säädettäisiin niistä voiman käyttöön liittyvistä tarkemmista säännöksistä, joista voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella ja valtiovarainministeriön asetuksella. Tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen voimakeinojen käyttöä koskeva perussäännös ehdotetaan säädettäväksi tämän lain 22 §:ssä ja voimankäyttövälineitä koskeva perussäännös 24 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin Tullin voimankäyttövälineistä ja tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä. Ehdotetulla 1 momentin säännöksellä nostettaisiin asetustasolle aiemmin Tullin voimankäyttömääräyksessä määrättyjä seikkoja. Voimankäyttövälineistä, muun muassa siitä, millä tehtävien edellyttämällä voimankäyttövälineillä tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevä tullimies voidaan varustaa, säädettäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella. Samoin tullimiehen oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä, muun muassa siitä, mitä voimankäyttövälineitä tullimiehellä on oikeus kantaa ja missä tilanteissa tullimiehellä on oikeus kantaa voimankäyttövälineitä, säädettäisiin jatkossa valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin 4 luvussa tarkoitettuun voimakeinojen käyttöön liittyvästä voimankäyttökoulutuksesta, voimankäytön harjoittelusta ja seurannasta, voimankäyttövälineiden säilyttämisestä sekä voimakeinojen käytön valvonnasta. Ehdotetulla 2 momentin säännöksellä nostettaisiin asetustasolle aiemmin Tullin voimankäyttömääräyksessä määrättyjä seikkoja. Valtiovarainministeriön asetuksella voitaisiin jatkossa säätää muun muassa voimankäyttökoulutuksen antamiseen ja voimankäyttökouluttajaan sekä voimankäytön harjoittelun sisältöön liittyvistä seikoista. Voimankäyttövälineiden säilyttämisen osalta voitaisiin säätää muun muassa välineiden säilyttämispaikeista. Voimakeinojen käytön valvonnan osalta voitaisiin säätää muun muassa voimakeinojen käytön johdosta laadittavasta selvityksestä.

5 luku **Tullin muut toimivaltuudet**

28 §. Tekninen valvonta. Pykälässä säädettäisiin teknisen valvonnan määritelmästä sekä teknisen valvonnan edellytyksistä vastaavasti kuin nykyisen lain 16 §:ssä, mutta teknisen valvonnan edellytyksiä täsmennettäisiin. Muutos ei vaikuttaisi nykyiseen soveltamiskäytäntöön. Säännös vastaisi oleellisilta osin poliisilain 4 luvun 1 §:n säännöstä sekä rajavartiolaitain 29 §:n 1 momenttia.

Pykälän 1 momentissa olisi teknisen valvonnan määritelmä, joka sijoitettaisiin poliisilain tapaan teknistä valvontaa koskevaan toimivaltuuspykälään. Määritelmä vastaisi sisällöltään poliisilain määritelmää, mutta siinä mainittaisiin tullitoiminnan erityspiirteet huomioiden valvonnan kohteena myös esineet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin teknisen valvonnan edellytyksistä. Tullilla olisi oikeus suorittaa teknistä valvontaa tullilainsäädännön ja muun lainsäädännön, jonka noudattamisen valvominen kuuluu Tullin toimivaltaan, noudattamisen valvomiseksi. Säännökseen lisättäisiin maininta muusta lainsäädännöstä, jonka noudattamisen valvominen kuuluu Tullin toimivaltaan, jotta olisi selvää, että teknistä valvontaa saadaan suorittaa myös muun muassa valmistevero- ja maahantuonnin arvonlisäverolainsäädännön noudattamisen valvomiseksi. Edellytys vastaisi rajavartiolaitain vastaavaa säännöstä, jonka mukaan Rajavartiolaitoksella on oikeus tekniseen valvontaan rajavalvonnan suorittamiseksi. Tullin valvontaoikeus ulottuisi rajanylityspaikkoihin sekä matkustajaterminaaleihin, tavaraliikenteelle tarkoitettuihin satama-alueisiin, tavaraliikenteelle tarkoitettuihin varastoihin ja muihin vastaaviin paikkoihin ja tiloihin, joita Tullilla on oikeus lain tai lupaehtojen mukaan valvoa.

Tekninen valvonta on luonteeltaan summaarista. Se kohdistuu ennalta määräämättömään henkilö- ja tavaraliikenteeseen. Ehdotetun pykälän nojalla teknistä laitetta ei saisi siten käyttää esimerkiksi henkilöön kohdistuvaan suunnitelmalliseen tiedonhankintaan. Teknisen valvonnan käyttämisestä olisi ilmoitettava ennalta. Ilmoittaminen tapahtuu pääasiassa valvontakohteen alueelle asetetuin kyltein tai muulla tavoin siten, että ilmoitus on jokaisen normaalilla tavalla valvonnan piiriin joutuvan havaittavissa.

Tullin toimivaltuuksista tullirikostorjunnassa, mukaan luettuna teknisen valvonnan käyttäminen, säädetään Tullin rikostorjuntalaissa.

29 §. Tuonnin ja viennin estäminen. Säännös vastaisi nykyisen lain 14 §:n 4 momenttia. Kansainväliset sopimukset, yhteisön lainsäädäntö ja kansallinen lainsäädäntö sisältävät kansainvälisiin pakotteisiin liittyviä tuontia ja vientiä koskevia rajoituksia ja kieltoja, joiden noudattamista Tulli valvoo. Näiden rajoitusten ja kieltojen tehokas valvonta edellyttää toimivaltuutta estää tarvittaessa tavaroiden tuonti tai vienti.

Pykälässä viitattaisiin Euroopan unionin pakotteita koskevan lainsäädännön lisäksi Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Näillä tarkoitettaisiin erityisesti YK:n turvallisuusneuvoston määräämiä, jäsenvaltioita sitovia pakotepäätöslausemia. Päätöslausemat pannaan EU:ssa täytäntöön neuvoston päätöksillä ja asetuksilla, mutta säädösten valmistelemiseen kuluu usein joitakin viikkoja. Viittaus kansainvälisiin velvoitteisiin olisi tarpeen, jotta turvataan Suomen viranomaisten edellytyksiä toimia turvallisuusneuvoston edellyttämällä tavalla myös tilanteessa, jossa tarvittavaa EU-tason lainsäädäntöä ei vielä ole annettu. Lainkohdassa viitattaisiin myös eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä annetun lain (659/1967) jäljempänä *pakotelaki*, nojalla annettuihin asetuksiin. Pakotelain mukaan turvallisuusneuvoston päätöslausemien täytäntöön panemiseksi tarvittavista taloudellisuontoisista sekä tieto- ja muuta liikennettä koskevista toimenpiteistä voidaan tarvittaessa määrätä kansallisesti asetuksella. Tällaisen asetuksen antaminen tulisi kyseeseen lähinnä edellä kuvatussa tilanteessa, jossa Suomella olisi EU-lainsäädännön puuttuessa velvollisuus toimia YK:n turvallisuusneuvoston edellyttämällä tavalla, mutta päätöslauseman täytäntöönpano edellyttäisi yksityiskohtaisempia määräyksiä. Tullilla tulisi näissä tilanteissa olla vastaava toimivalta kuin sillä olisi, jos tarvittava EU-lainsäädäntö olisi ehditty antaa. Kolmanneksi pykälässä viitattaisiin varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annettuun lakiin (325/2013). Kyseisellä lailla pannaan kansallisesti täytäntöön eräät terrorismin vastaisia pakotteita koskevan turvallisuusneuvoston päätöslauseman 1373 (2001) mukaiset velvoitteet, joita EU-tason lainsäädännön ei ole katsottu kokonaan kattavan. Keskusrikospoliisi voi tuon lain mukaan määrätä varojen jäädyttämisestä tavalla, joka oikeusvaikutuksiltaan muistuttaa hyvin läheisesti EU:n pakoteasetuksista johtuvaa jäädyttämisvelvollisuutta. Koska laissa on olennaisesti kyse kansainvälisten terrorismin vastaisten pakotteiden täytäntöön panemisesta ja koska siinä säädetään samanlaisista oikeusvaikutuksista, olisi perusteltua, että Tullilla olisi myös tältä osin vastaava toimivalta.

30 §. Rahavarojen tarkastaminen. Rahavarojen tarkastamista koskevasta toimivaltuudesta ehdotetaan säädeettäväksi erikseen, koska se eroaa muusta tavaroiden tarkastamisesta perusteensa vuoksi.

Tullimiehellä olisi tullirikoksena pidettävän, rikoslain 32 luvussa säädetyn, rahanpesurikoksen paljastamiseksi oikeus tarkastaa henkilön mukana olevat rahavarat ja tarvittaessa muukin tämän hallussa oleva omaisuus. Rikoslain 32 luvun 6 §:ssä rangaistavaksi säädetyssä rahanpesurikoksessa voi olla kyse kaikenlaisesta rikoksella hankitusta omaisuudesta, rikoksen tuottamasta hyödyistä tai näiden tilalle tulleesta omaisuudesta. Tarkastusoikeutta ei olisi näin ollen enää syytä rajata nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 5 kohdan tapaan vain henkilön hallussa

oleviin rahavaroihin. Tullimiehellä olisi oikeus tarkastaa käteisen rahan lisäksi esimerkiksi henkilön hallussa olevat velkakirjat, arvopaperit ja arvo-omaisuus.

Säännös ei perustaisi tullimiehelle velvollisuutta ilmoittaa tarkastettuja rahavaroja ja muuta tässä pykälässä tarkoitettua omaisuutta rahanpesun selvittelykeskukselle tai muille rahanpesun selvittämisestä vastaaville viranomaisille, sillä siitä säädetään erikseen rahanpesua koskevassa lainsäädännössä. Esimerkiksi rahanpesun selvittelykeskuksen oikeudesta saada viranomaisilta rahanpesuun estämisessä ja selvittämisessä tarvittavat tiedot säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (503/2008).

Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain, jäljempänä *käteisrahalain*, mukaan Tullilla on yhteisön alueelle tuotavan tai sieltä vietävän käteisrahan valvonnasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1889/2005 3 artiklassa säädetyn käteisrahan ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen tarkastamiseksi oikeus pysäyttää henkilö ja selvittää tarkastuksin hänen hallussaan olevan käteisrahan laatu ja määrä.

Ehdotettu toimivaltuus olisi osin päällekkäinen käteisrahalain 5 §:ssä säädetyn, Euroopan unionin ulkorajoilla sovellettavan tarkastusoikeuden kanssa. Rahanpesurikoksia voidaan kuitenkin tehdä myös kuljettamalla varallisuutta unionin sisärajojen yli, minkä vuoksi tullilain säännös olisi edelleen tarpeen sääntelyn aukottomuuden varmistamiseksi. Sen soveltaminen unionin sisärajoilla edellyttää myös 1 §:n mukaisten sisäliikenteen tarkastamisen yleisten edellytysten täyttymistä. Tullilain mukaista toimivaltuutta voitaisiin lisäksi käyttää myös muun omaisuuden kuin käteisrahan tarkastamiseen ulkorajoilla.

31 §. Rajatarkastus. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen tullilain 14 a §:ää eli tullimiehellä olisi nykyistä vastaava oikeus rajatarkastuksen tekemiseen. Pykälässä tullimiehelle annettaisiin rajatarkastustehtävän suorittamiseksi tarpeelliset toimivaltuudet viittaamalla rajavartiolain asiansanomaisiin säännöksiin. Lisäksi tullitoimipaikan esimiehenä toimivalle tullimiehelle säädettäisiin uusi toimivaltuus ohjata ja rajoittaa liikkumista rajanylityspaikalla siten kuin siitä säädetään rajavartiolain 30 a §:ssä rajanylityspaikan esimiehenä toimivan rajavartiomiehen ja vähintään luutnantin arvoisen rajavartiomiehen osalta. Nykyistä sääntelyä tarkennettaisiin siltä osin, kuka Tullin suorittamassa rajatarkastuksessa vastaa rajavartiolain 28 §:n 3 momentissa ja 28 a §:n 1 momentissa mainittuja rajanylityspaikan esimiehenä toimivaa rajavartiomiestä ja vähintään luutnantin arvoista rajavartiomiestä.

Pykälän 1 momentin mukaan tullimiehellä olisi rajavartiolain 28 §:n mukaisesti oikeus rajatarkastuksen toimittamiseksi muun muassa matkustusasiakirjan tilapäiseen haltuun ottamiseen, henkilöntarkastukseen, kulkuneuvon kohdistuvaan etsintään, henkilön poistumisen rajatarkastuksesta estämisestä ja tarkastettavien tavaroiden ja kulkuneuvojen tilapäiseen haltuun ottamiseen. Lisäksi tullimiehellä olisi oikeus henkilöllisyyden selvittämiseen rajavartiolain 36 §:n mukaisesti sekä oikeus kulkuneuvon pysäyttämiseen ja liikenteen ohjaamiseen rajavartiolain 38 §:n nojalla.

Tulli voisi myös käyttää rajanylityspaikalla teknisessä valvonnassa kertyvää kuvaa ja ääntä henkilöiden automaattiseen tunnistamiseen, siten kuin siitä säädetään rajavartiolain 31 §:ssä Rajavartiolaitoksen osalta.

Rajavartiolakiin on lailla 749/2014 lisätty uusi 30 a §. Säännöksen mukaan rajanylityspaikan esimiehenä toimivalla rajavartiomiehellä ja vähintään luutnantin arvoisella rajavartiomiehellä on oikeus ohjata matkustajien ja liikennevälineiden henkilökunnan liikkumista rajaliikenteen ja rajatarkastusten sujuvuuden helpottamiseksi osoittamalla tarvittavia kulkureittejä liikennevälineestä tai ulkorajalta rajatarkastuksen toimittamispaikkaan sekä rajoittamalla liikkumista

ajallisesti. Silloin, kun Tulli toimii rajanylityspaikalla rajatarkastusviranomaisena, kysymyksessä olevan toimivaltuuden tulisi olla myös Tullin käytettävissä. Pykälän 1 momentin mukaan tullitoimipaikan esimiehenä toimivalla tullimiehellä olisi oikeus ohjata ja rajoittaa liikumista rajanylityspaikalla siten kuin siitä rajavartiolain 30 a §:ssä rajanylityspaikan esimiehenä toimivan rajavartiomiehen ja vähintään luutnantin arvoisen rajavartiomiehen osalta säädetään.

Rajavartiolain 28 §:n 3 momentin mukaan rajavartiolain 28 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu poistuminen estämisestä sekä tavaroiden ja kulkuneuvon tilapäisestä haltuun ottamisesta rajatarkastuksen toimittamisen ajaksi päättää rajanylityspaikan esimiehenä toimiva rajavartiomies tai vähintään luutnantin arvoisen rajavartiomies. Kiireellisessä tapauksessa poistuminen estää ja haltuunoton suorittaa rajatarkastusta suorittava rajavartiomies, jonka on viivytyksettä saatettava asia rajanylityspaikan esimiehenä toimivan rajavartiomiehen tai vähintään luutnantin arvoisen rajavartiomiehen ratkaistavaksi. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että rajanylityspaikan esimiehenä toimivaa rajavartiomiestä ja vähintään luutnantin arvoista rajavartiomiestä vastaava toimivalta olisi Tullissa tullitoimipaikan esimiehenä toimivalla tullimiehellä sekä tehtävään määrättyllä tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimivalla tullimiehellä.

Rajavartiolain 28 a §:n 1 momentin mukaan rajavartiolain 28 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettu henkilöntarkastuksesta esineen, omaisuuden, asiakirjan, tiedon tai seikan löytämiseksi noudattaen, mitä pakkokeinolain 8 luvun 30 §:n 1 kohdassa ja 33 §:ssä säädetään, päättää rajanylityspaikan esimiehenä toimiva rajavartiomies tai vähintään luutnantin arvoisen rajavartiomies. Rajatarkastusta suorittava rajavartiomies voi kuitenkin päättää henkilöntarkastuksesta, joka kohdistetaan henkilön päällysvaatteisiin tai mukana oleviin matkatavaroihin taikka joka suoritetaan käsin tunnustelemalla tai teknistä laitetta käyttäen. Nykyisin sovellettavassa tullilaissa ei ole säännöstä siitä, kuka Tullissa päättää rajavartiolain 28 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettu henkilöntarkastuksesta. Pykälän 3 momentin mukaan rajavartiolain 28 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettu henkilöntarkastuksesta päättäisi tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies. Rajatarkastusta suorittava tullimies voisi kuitenkin päättää henkilöntarkastuksesta, joka kohdistetaan henkilön vaatteisiin tai mukana oleviin tavaroihin. Tämä olisi perusteltua, koska myös vastaavasta henkilöön kohdistuvasta etsinnästä tullitoimenpiteen suorittamiseksi päättäisi 18 §:n 2 momentin mukaan tullitoimenpidettä suorittava tullimies.

32 §. *Tavaran pysäyttäminen muun rikoksen kuin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi.* Pykälässä säädettäisiin Tullin oikeudesta pysäyttää tavara muun rikoksen kuin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Säännös vastaisi voimassa olevan tullilain 14 §:n 3 momenttia. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisin voimassa olevasta muodostaan vastaamaan sen alkuperäistä tarkoitusta. Pykälä ei kuitenkaan ehdotetussa muodossaan muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa.

Pykälän mukaan Tulli saisi pysäyttää maasta vietävän, maahan tuotavan tai Suomen kautta kuljetettavan tavaran, jos siihen on perusteltua syytä muun rikoksen kuin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Tulli voisi siten estää tavaran viennin, tuonnin tai kauttakuljetuksen, vaikka sen edellytykset olisivat sinänsä olemassa. Säännös koskisi nimenomaisesti muuta rikosta kuin tullirikosta. Tullilla olisi tässä esityksessä ehdotetun 10 §:n 1 momentin nojalla oikeus pidättää tavara, jota ei ole asianmukaisesti tulliselvitetty tai tavaraa koskevan tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytysten valvomiseksi tai selvittämiseksi. Tullirikostorjunnan tullimiehellä taas on tullirikostorjuntalain 4 §:n mukaan oikeus käyttää pakkokeinolain mukaisia pakkokeinoja, kuten takavarikkoa, Tullin suorittamassa esitutkinnassa, jollei tul-

lirikostorjuntalaissa tai muussa laissa toisin säädetä. Tullin oikeudesta pidättää tavara ei näin ollen tarvitsisi erikseen säätää tullirikosten osalta.

Pykälän nojalla Tulli voisi pysäyttää esimerkiksi sellaisen tavaran maastaviennin, jota epäillään anastetuksi tai joka voisi olla todisteena rikosasiassa. Toimivaltuus on tarpeen, koska rikosasiassa toimivaltaisen viranomaisen eli poliisin saaminen ajoissa paikalle ei ole aina mahdollista. Tavaran pysäyttämisestä tulisi viipymättä ilmoittaa takavarikosta päättävälle viranomaiselle. Säännös ei lisäisi Tullin toimivaltaa rikostutkinnan alueella.

33 §. Etsintäkuulutetun kiinniottaminen. Pykälässä säädettäisiin tullimiehen oikeudesta ottaa kiinni etsintäkuulutettu henkilö. Tullimiehellä ei ole voimassa olevan tullilain nojalla vastaavaa oikeutta eli säännös olisi uusi. Se vastaisi pääpiirteissään poliisilain 2 luvun 3 §:ää ja rajavartiolaiton 37 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan tullimies voisi ottaa kiinni etsintäkuulutetun henkilön, joka toimivaltaisen viranomaisen antaman kuulutuksen mukaan on otettava kiinni, pidätettävä tai vangittava taikka otettava säilöön. Etsintäkuulutus koskee yleensä henkilöä, joka on rikostutkinnallisista syistä pakkokeinoin säännösten perusteella määrätty pidätettäväksi tai vangittavaksi. Etsintäkuulutus voi koskea myös tuomioistuimen oikeudenkäymiskaaren säännösten nojalla oikeuteen noudettavaksi määräämän henkilön kiinniottamista.

Pykälän 1 momentin perusteella kiinni otettu, joka on muun kuin Tullin etsintäkuulutama, olisi toimitettava viipymättä poliisin huostaan etsintäkuulutuksen edellyttämiä toimenpiteitä varten, ellei häntä olisi päästettävä heti vapaaksi esimerkiksi etsintäkuulutuksesta tai lainsäädännöstä johtuvan syyn vuoksi.

Pykälän 2 momentin mukaan muu kuin 1 momentissa tarkoitettu etsintäkuulutettu on velvollinen tullimiehen kehotuksesta saapumaan poliisiasemalle tai muuhun paikkaan, jossa etsintäkuulutuksen mukaiset toimenpiteet voidaan suorittaa. Tässä tarkoitettaisiin sellaista etsintäkuulutettua, johon ei etsintäkuulutuksessa pyydetäsi kohdistamaan 1 momentissa mainittuja vapauden menetyksiä tarkoittavia toimenpiteitä vaan esimerkiksi ainoastaan henkilön olinpaikkailmoitusta tai kuulustelukutsun tiedoksiantoa. Jos etsintäkuulutettu ei kuitenkaan noudattaisi kehotusta tai jos olisi todennäköistä, että hän pyrkii välttämään etsintäkuulutuksessa mainitun toimenpiteen, tullimiehellä olisi oikeus ottaa hänet kiinni kuulutuksessa mainitun toimenpiteen suorittamiseksi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että etsintäkuulutettu on, jollei etsintäkuulutuksen edellyttämien toimenpiteiden kestoajasta laissa toisin säädetä, velvollinen olemaan toimenpiteen suorittamiseksi saapuvilla enintään kuusi tuntia kiinniottamisesta.

Etsintäkuulutuksen antanut viranomainen vastaa siitä, että lailliset edellytykset kuulutuksen antamiseen ovat olemassa sekä etsintäkuulutuksen sisällöstä. Etsintäkuulutetun henkilön kiinniottava tullimies vastaisi siitä, että toimenpide kohdistuu kuulutuksessa tarkoitettuun henkilöön, henkilöön kohdistetaan vain etsintäkuulutuksessa pyydettyjä toimenpiteitä ja että toimenpidettä suoritettaessa noudatetaan laillisia menettelytapoja. Etsintäkuulutuksiin liittyvien toimenpiteiden suorittamisessa ja etsintäkuulutetun kiinniottamisen yhteydessä on tärkeää kiinnittää huomiota suhteellisuusperiaatteeseen ja vähimmän haitan periaatteeseen.

6 luku **Menettely toimivaltuuksia käytettäessä**

34 §. *Tullimiehen aseman ilmaiseminen ja tullimiehen yksilöiminen.* Pykälä olisi voimassa olevaan lakiin verrattuna uusi. Vastaavat säännökset sisältyvät poliisilain 1 luvun 8 §:ään sekä rajavartiolain 8 a §:ään.

Pykälän 1 momentin mukaan tullimiehen olisi tarvittaessa ilmaistava toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle olevansa tullimies ja pyynnöstä esitettävä henkilökorttinsa, jos ilmaiseminen tai esittäminen on mahdollista toimenpiteen suorittamista vaarantamatta. Lähtökohtaisesti virkapuku osoittaa sen, että kyseessä on tullimies. Velvollisuus ilmaista olevansa tullimies voisi liittyä esimerkiksi tapauksiin, joissa tullimies ei käytä virkapukua. Tullimiehen aseman ilmaisemiseen riittäisi se, että tullimies suullisesti ilmoittaa asemansa. Ilmaiseminen voitaisiin ilman pyyntöäkin toteuttaa henkilökortin esittämisellä. Pyyntöstä henkilökortti olisi aina esitettävä.

Pykälän 2 momentin mukaan Tullin olisi huolehdittava siitä, että tullitoimenpiteen suorittanut tullimies on tarvittaessa yksilöitävissä. Yksilöintitiedoilla tarkoitettaisiin lähinnä tullimiehen nimeä ja virka-asemaa. Tullimiehen yksilöintitietojen selvittäminen liittyy erityisesti virkatoimien lainmukaisuuden selvittämismahdollisuuksiin. Yksilöitävyyttä voidaan edistää muun muassa virka-asussa käytettävällä nimilapulla sekä suoritettavien tehtävien kirjaamisella. Kaikkia virkatehtäviä, kuten henkilöiden puhuttamista matkustajaliikenteessä, ei kuitenkaan ole mahdollista kirjata. Viime kädessä virkatoimen suorittanut tullimies voitaisiin selvittää työvuorolistojen avulla.

35 §. *Toimivaltuuden käytön perusteen ilmoittaminen.* Erityisesti perusoikeuksia rajoittavan toimivaltuuden käytön kohteeksi joutuneelle on tärkeää, että hän saa tiedon siitä perusteesta, mihin vedoten häneen käytetään julkista valtaa. Suomea sitovan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 5 artiklan 2 kappaleen mukaan vapaudenriiston kohteeksi joutuneelle on viipymättä ilmoitettava hänen ymmärtämällään kielellä vapaudenriiston perusteet ja häneen mahdollisesti kohdistetut syytteet. Ehdotetussa pykälässä asetettaisiin voimassa olevan tullilain 13 §:n 3 momentin tapaan yleinen velvollisuus perustella objektiivisella tavalla perusoikeuksia rajoittavien toimivaltuuksien käyttö. Säännös ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa. Se vastaisi asiallisesti poliisilain 1 luvun 7 §:n ja rajavartiolain 8 §:n säännöksiä.

Pykälän 1 momentin mukaan henkilön vapautteen kohdistuvan toimivaltuuden käytön peruste olisi ilmoitettava toimenpiteen kohteena olevalle tai tämän edustajalle, jollei se ole mahdotonta henkilön tilan taikka olosuhteiden johdosta. Säännös asettaisi toimivaltuutta käyttävälle tullimiehelle aktiivisen velvollisuuden perusteen ilmoittamiseen. Ilmoitusvelvollisuus käsittäisi ainoastaan sen laissa säädetyn perusteen, jonka nojalla toimivaltuutta käytetään. Vapautensa menettäneelle ei tarvitsisi kertoa seikkoja, jotka eivät ole oleellisia vapaudenmenetyksen perusteen ymmärtämiseksi. Ilmoitusta ei tehtäisi, jos toimenpiteen kohteena oleva henkilö ei esimerkiksi päihtymyksensä tai muun vastaavan hänen henkilökohtaiseen tilaansa liittyvän syyn takia ilmeisesti ymmärtäisi ilmoitusta. Ilmoitus olisi kuitenkin aina tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun se on mahdollista.

Pykälän 2 momentissa myös muun kuin vapautteen kohdistuvan toimenpiteen kohteena olevalle annettaisiin oikeus saada tieto häneen kohdistuvan toimivaltuuden käytön perusteesta, jollei tullilaisissa tai muualla laissa toisin säädetä. Säännös ei asettaisi tullimiehelle aktiivista velvollisuutta ilmoittaa toimivaltuuden käytön perustetta, vaan käytännössä toimivaltuuden käytön peruste kerrottaisiin sen kohteena olevalle henkilölle tai tämän edustajalle pyynnöstä.

36 §. *Tullimiehen käskyvalta.* Pykälässä säädettäisiin tullimiehen oikeudesta tässä tai muussa laissa säädettyä toimivaltuutta käyttäessään antaa yksityiskohtaisia, Tullin tehtävän toteuttamiseksi tarpeellisia, käsillä olevaa tilannetta koskevia velvoittavia käskyjä ja kieltoja. Säännös

olisi osittain uusi. Se kattaisi nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 7 kohdan säännöksen, jonka mukaan Tullilla on oikeus antaa tavarapurkausta, lastausta, luovutusta, kuljetusta ja varastointia koskevia määräyksiä. Tämän lisäksi ehdotettu pykälä kattaisi myös muunlaiset tilanteet, joissa tullimiehellä olisi säädettyä toimivaltuutta käyttäessään tarpeen antaa henkilöille käskyjä tai kieltoja, jotta Tullille laissa säädetty tehtävä saataisiin suoritettua. Nykyisen lain 13 §:n 2 momenttiin sisältyy lisäksi säännös tullitoimenpiteen kohteena olevan myötävaikutusvelvollisuudesta, jonka mukaan jokainen on velvollinen alistumaan tullitoimenpiteeseen ja myötävaikuttamaan siihen, että se voidaan suorittaa asianmukaisesti. Ehdotettu pykälä korvaisi myös tämän nykyisen lain säännöksen.

Hallituksen esityksen poliisilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 57/1994 vp) mukaan virkamiehellä ei ole yleistä, pelkästään tehtäväpiiristä johtuvaa oikeutta antaa kansalaisia sitovia määräyksiä. Määräykset, joilla puututaan kansalaisen oikeusasemaan ja henkilökohtaiseen vapauteen, voivat perustua ainoastaan lain säännökseen, jollei tavanomaisoikeudellista puutumista henkilön toimintaan voida pitää lainmukaisena.

Tullitarkastus- ja tullivalvontatehtävissä Tulli joutuu ohjaamaan kansalaisten toimintaa. Käskyjen ja kieltojen antamisen tarve määräytyy kulloisenkin tilanteen ja virkatehtävän mukaan, eikä jokaista tilannetta varten voida kohtuudella määrittellä erillistä säännöstä. Yksittäisen virkatoimen onnistumiseksi on välttämätöntä voida antaa täydentäviä käskyjä, jotka voivat koskea esimerkiksi paikkaa, missä tullitarkastusta on odotettava tai tavaroiden siirtämistä paikkaan, jossa tullitarkastus voidaan suorittaa. Täydentävien käskyjen antamismahdollisuus on välttämätön myös esimerkiksi rikostutkinnan yhteydessä vaaraa tai haittaa aiheuttavien toimenpiteiden estämiseksi.

Sanamuodoltaan nykyistä laajempi käskyvalta vastaisi poliisilain 2 luvun 26 §:n ja rajavartiolain 40 §:n säännöksiä. Koska toimivaltuudesta käskyjen ja kieltojen antamiseen on säädetty poliisimiehen ja rajavartiomiehen osalta poliisilaissa ja rajavartiolaissa, olisi selvyuden ja yhdenmukaisuuden vuoksi vastaava toimivaltuus tarpeen säätää myös samankaltaisia tehtäviä suorittavalle tullimiehelle.

Tullimiehen velvoittava käsky tai kieltö voisi liittyä tullilaisissa säädetyn tehtävän lisäksi muualla laissa, kuten Tullin rikostorjuntalaissa, Tullille säädettyihin tehtäviin.

Määräyksillä voidaan odottaa olevan tarvittava teho, jos niiden laiminlyömisestä uhkaa rangaistus, mikä puolestaan edellyttää säännöstä, joka velvoittaa noudattamaan määräyksiä. Niskoittelusta tullimestä vastaan on säädetty rikoslain 16 luvun 4 b §:ssä. Niskoitteluna pidetään muun muassa sitä, että henkilö jättää noudattamatta tullimiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon. Rangaistukseksi niskoittelusta tullimestä vastaan henkilö voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

37 §. Kiinniotetun henkilön kohtelu. Pykälässä säädettäisiin Tullin tullilain nojalla kiinni ottamien henkilöiden kohtelusta.

Tullin rikostorjuntalain 2 luvun 12 §:ssä on säädetty, että Tullin säilyttämiin pidätettyihin ja kiinni otettuihin henkilöihin sovelletaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia (841/2006). Tullin rikostorjuntalaki ei kuitenkaan soveltamisalansa mukaan sovellu tullilain nojalla eli hallinnollisin perustein kiinniotettujen osalta. Tullilla olisi oikeus ottaa henkilö kiinni esimerkiksi ehdotetun 17 §:n nojalla henkilöllisyyden selvittämiseksi, ehdotetun 18 §:n nojalla henkilöön kohdistuvan etsinnän suorittamiseksi tai 33 §:n nojalla etsintäkuulutuksen perusteella. Pykälässä ehdotetaan, että myös tullilain nojalla kiinniotettujen kohteluun sovellettaisiin poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia. Sovellettavaksi säädettäi-

siin myös Tullin rikostorjuntalain 2 luvun 12 §:n 2 ja 3 momenttien säännökset, joissa säädetään päätöksentekijöistä ja vastuullisista virkamiehistä sovellettaessa poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia Tullin kiinni ottamiin henkilöihin.

38 §. *Pöytäkirja ja merkintä muuhun asiakirjaan.* Pykälässä säädettäisiin lain 17 §:n 2 momentin ja 33 §:n nojalla tehtyjen kiinniottojen sekä 19 §:n 2 momentin ja 20 §:n nojalla tehtyjen haltuunottojen johdosta laadittavasta pöytäkirjasta tai muuhun asiakirjaan tehtävästä merkinnästä.

Pykälän 1 momentin mukaan lain 17 §:n 2 momentin mukaisesta henkilön kiinniottamisesta, 19 §:n 2 momentin mukaisesta omaisuuden haltuunotosta turvallisuustarkastuksen yhteydessä, 20 §:n mukaisesta yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunotosta sekä 33 §:n mukaisesta etsintäkuulutetun kiinniottamisesta olisi ilman aiheetonta viivytystä laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan. Pöytäkirjan laatiminen tai merkinnän tekeminen muuhun asiakirjaan kiinniottamisen tai haltuunoton johdosta olisi tarpeen asianosaisten oikeusturvan näkökulmasta. Lisäksi haltuun otettujen tavaroiden merkitseminen olisi tarpeellista Tullin kirjanpidon kannalta.

Pykälän 2 momentin mukaan pöytäkirjasta tai muuhun asiakirjaan tehdystä merkinnästä olisi pyynnöstä annettava jäljennös sille, joka on otettu kiinni lain 17 §:n 2 momentin tai 33 §:n nojalla tai sille, jolta tavara on otettu haltuun lain 19 §:n 2 momentin tai 20 §:n nojalla.

Pykälän 3 momentin mukaan Tulli antaisi tarkemmat määräykset pöytäkirjan laatimisesta ja merkinnän tekemisestä muuhun asiakirjaan, esimerkiksi siitä, mihin muuhun asiakirjaan kiinniottoa tai haltuunottoa koskeva merkintä voitaisiin tehdä. Tulli antaisi myös tarkemmat määräykset pöytäkirjan ja merkinnän sisällöstä.

7 luku **Tullittomuus**

39 §. *Eräisiin kansainvälisiin sopimuksiin perustuva tullittomuus.* Pykälä olisi pääosin uusi. Siinä säädettäisiin, että ulkoasiainministeriö vahvistaa asiantuntijaviranomaisena eräisiin kansainvälisiin sopimuksiin perustuvan tullittomuuden edellytykset. Pykälän 1 ja 2 kohta sisältäisivät asiallisesti nykyisen lain 10 §:n 1 momentin säännökset.

Tullittomuusasetuksen 128 artiklan 1 kohdan mukaan asetuksen säännökset eivät estä jäsenvaltioita myöntämästä tullittomuutta, joka perustuu artiklan 1 kohdan a—g alakohdissa tarkoitettuihin kansainvälisiin sopimuksiin. Näitä sopimuksia ovat muun muassa diplomaatti- ja konsulisuhteita koskevat yleissopimukset sekä kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa solmitut toimipaikan sijaintia koskevat sopimukset.

Pykälän 1 momentissa olisi luettelo sopimustyypeistä, jotka sisältävät sellaisia tullittomuutta koskevia säännöksiä, joissa tarkoitettujen edellytykset on tarkoituksenmukaista vahvistaa ulkoasiainministeriössä. Näitä ovat Wienin diplomaattisia suhteita (SopS 4/1970) ja Wienin konsulisuhteita (SopS 50/1980) koskevat yleissopimukset. Pykälän 3 kohdassa tarkoitetaan Suomen ja kansainvälisen järjestön välillä tehtyjä isäntämaasopimuksia ja järjestön oikeudellista asemaa koskevia sopimuksia. Tällä hetkellä näitä sopimuksia ovat sopimus Suomen hallituksen ja Itämeren merellisen ympäristön suojelukomission välillä komission toimistosta sekä erioikeuksista ja vapauksista (SopS 39/1980), Suomen hallituksen ja Yhdistyneiden kansakuntien yliopiston välinen sopimus Taloudellisen kehitystutkimuksen kansainvälisestä instituutista (SopS 36/1984), sopimus Suomen tasavallan hallituksen ja Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön kesken järjestön ja sen alueellisen toimiston oikeudellisesta asemasta, erioikeuksista ja vapauksista Suomessa (SopS 31/1993), Suomen hallituksen ja Euroopan metsäinstituutin välinen

sopimus instituutin ja sen henkilöstön oikeudellisesta asemasta, erioikeuksista ja vapauksista (SopS 15/2007), Suomen tasavallan hallituksen ja Pohjoismaiden investointipankin välillä tehty isäntämaasopimus (SopS 125/2010), Suomen tasavallan hallituksen ja Pohjoismaiden kehitysrahaston välinen isäntämaasopimus (SopS 43/2014) ja Suomen tasavallan hallituksen ja Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön välinen isäntämaasopimus (SopS 45/2014).

Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehty pöytäkirja on nykyisessä muodossaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen pöytäkirja (N:o 7), jäljempänä *erioikeuspöytäkirja*. Unionin toimitelmällä tarkoitettaisiin unionin ja atomienergia-yhteisön varsinaisten toimielinten (muun muassa Euroopan keskuspankki) lisäksi neuvoa-antavia elimiä sekä muita elimiä, laitoksia, erillisvarastoja ja toimipaikkoja. Lainkohta soveltuisi käytännössä Euroopan unionin komission edustustoon, Euroopan parlamentin tiedotustoimistoon, Euroopan investointipankin Helsingin toimistoon sekä Euroopan kemikaalivirastoon. Suomen tasavallan hallituksen ja Euroopan kemikaaliviraston välinen toimipaikkasopimus (SopS 11/2008) sisältää tullittomuutta koskevia määräyksiä. Sopimus perustuu näiltä osin erioikeuspöytäkirjaan. Lainkohdan mukaan toimitelmit vahvistaisivat itse tullittomuuden edellytykset. Toimitelimen palveluksessa olevan sellaisen henkilön osalta, jolla olisi toimipaikkasopimuksen määräyksen perusteella diplomaattiseen edustajaan rinnastettava asema, vahvistaminen kuuluisi kuitenkin ulkoasiainministeriölle.

Pykälässä tarkoitettujen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset, kuten tullittomuutta koskevat määräykset, saatetaan yleensä voimaan niin kutsutuilla blankolaeeilla. Pääsääntöisesti tullittomuus myönnetään edustustoille, kyseisten järjestöjen Suomessa sijaitseville toimitelimitte sekä tietyille niiden henkilökunnan jäsenille ja heidän perheenjäsenilleen. Tullittomuus myönnetään lähtökohtaisesti tavaroille, jotka sopimuksessa tarkoitettavat tahot tuovat joko viralliseen käyttöön taikka henkilökunnan jäsenten tai näiden perheenjäsenten henkilökohtaiseen käyttöön. Tahot, joille tullittomuus voidaan myöntää ja sen myöntämistä koskevat edellytykset määräytyvät sen mukaan kuin pykälässä tarkoitetuissa sopimuksissa on määrätty. Wienin diplomaattisia suhteita koskevassa yleissopimuksessa määrätään, että edustuston hallinnollisen ja teknisen henkilökunnan jäsenen tuomiin tavaroihin sovellettava tullittomuus koskee tavaroita, jotka he tuovat maahan ensimmäisen kerran Suomeen asettuessaan. Vastaava määräys koskee Wienin konsulisuhteita koskevassa yleissopimuksessa tarkoitettuja konsuliedustuston toimihenkilöitä. Käytännössä tämän on katsottu tarkoittavan puolen vuoden aikaa henkilön maahan saapumisesta. Tullittomuutta ei ole tarkoitus rajoittaa tai laajentaa sopimusten säännöksistä. Käytännössä Tulli myöntää tullittomuuden ulkoasiainministeriön antaman todistuksen perusteella tavaroiden maahantuonnin yhteydessä. Jatkossa tullittomuus myönnettäisiin myös pykälän 2 momentissa tarkoitettussa tilanteessa järjestöjen antaman todistuksen perusteella.

40 §. *Tullittoman tavaran luovutusrajoitus.* Pykälä vastaisi osittain nykyisen lain 10 §:n 2 ja 3 momenttia. Pykälässä säädettäisiin 39 §:ssä tarkoitettujen sopimusten perusteella tullitonta tavaraa koskevasta luovutusrajoituksesta. Nykyisen lain mukaan luovutusrajoitusta sovelletaan ainoastaan diplomaatti- ja konsulisuhteita koskevien yleissopimusten perusteella tullittomiin tavaroihin. Säännös ulotettaisiin koskemaan myös 39 §:n 1 momentin 3 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten perusteella tullittomia tavaroita.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin määräajasta, jonka kuluessa 39 §:ssä tarkoitettujen sopimusten mukaan tullitonta tavaraa ei saisi tullia suorittamatta luovuttaa muulle kuin vastaavaan tullittomuuteen oikeutetulle taholle. Luovutusrajoituksen tarkoituksena on varmistaa se, että tullitta maahantuotuja tavaroita käytetään tullittomuuden myöntämisen edellytyksenä olevaan tarkoitukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tullitta tuodusta luovutusrajoituksen aikana myydystä ajoneuvosta kannettavista tuontitulleista myönnettävästä alennuksesta. Tullinalennus voitaisiin myöntää silloin, kun ajoneuvo on ollut sellaisen luonnollisen henkilön käytössä, joka on voinut tuoda sen tullitta 39 §:ssä tarkoitettujen sopimusten perusteella. Tuontitullien määrää alennettaisiin yhden kolmaskymmeneskuudesosan verran jokaista täyttä kuukautta kohti, jonka ajoneuvo on ollut tullittomuuteen oikeuttavassa käytössä Suomessa. Alennus vastaisi suhteellista osuutta luovutusrajoituksen kokonaispituudesta, jonka ajoneuvo on ollut tullittomuuteen oikeuttavassa käytössä Suomessa. Diplomaattikäytössä olleesta ajoneuvosta myönnettävä säännönmukainen tullinalennus on ollut käytössä vuonna 1992 tehdystä tulliverolain muutoksesta alkaen. Nyt tullinalennus ulotettaisiin koskemaan myös muiden 39 §:ssä tarkoitettujen sopimusten perusteella tullittomia ajoneuvoja. Autoverotuksessa veronalennus myönnetään pykälän 1 momentin 1 ja 2 kohdissa sekä 2 momentissa tarkoitettujen sopimusten määräysten mukaisesti verottomina tuoduille ajoneuvoille siten kuin autoverolaissa säädetään.

41 §. Muonitustavaran tullittomuus. Pykälä vastaisi nykyisen lain 9 §:n 1, 2 ja 4 momentin sekä eräiden kulkuneuvojen muonituksesta sekä eräistä yksityisten henkilöiden maahan tuomien tavaroiden tulleista annetun valtiovarainministeriön päätöksen (1723/1995) 1 ja 2 §:n säännöksiä eikä muuttaisi nykyistä oikeustilaa. Pykälässä säädettäisiin tavanomaisten muonitustavaroiden ja eräiden muiden vesi- ja ilma-aluksiin taikka kansainvälisiin juniin toimitettavien tavaroiden tullittomuudesta. Unionin tullilainsäädännössä ei ole muonitustavaroiden tullittomuutta koskevia säännöksiä. Tullittomuusasetuksen 132 artiklan b alakohdassa säädetään, ettei tullittomuusasetuksella rajoiteta alusten, ilma-alusten ja kansainvälisten junien polttoaineen ja muonitusvarastojen täydennystä koskevia voimassa olevia säännöksiä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tullittomuuden edellytyksistä. Momentin 1 kohdan mukaan tullittomuus myönnettäisiin ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevaan vesitai ilma-alukseseen toimitettaville tavanomaiseen muonitukseen tarkoitetuille tavaroille ja poltto- ja voiteluaineille. Muonituksella tarkoitetaan alusten varastojen täydentämistä. Muonitustavaroita ovat tavarat, jotka on tarkoitettu aluksen, sen miehistön tai matkustajien kulutettavaksi matkan aikana. Muonitustavaroiksi voidaan myös lukea matkustajille matkan aikana matkatavaroissa mukaan otettaviksi myytävät tavarat. Momentissa tarkoitettu kansainvälinen liikenne tarkoittaisi lento- ja laivamatkoja niin toiseen unionin jäsenvaltioon kuin kolmansiin maihin.

Momentin 2 ja 3 kohtien mukaan tullittomuus myönnettäisiin myös viranomaisen käytössä ja Suomen tullialueella vierailumatalla olevan ulkomaalaisen aluksen ja viranomaisen käytössä olevan kotimaisen aluksen, joka lähtee vahvistetun vierailusuunnitelman mukaan viralliselle edustusmatkalle Suomen tullialueen ulkopuolelle, tavanomaiseen muonitukseen tarkoitetuille tavaroille ja poltto- ja voiteluaineille. Viranomaisaluksiin liittyvästä tullittomuudesta säädetään nykyisin eräiden kulkuneuvojen muonituksesta sekä eräistä yksityisten henkilöiden maahan tuomien tavaroiden tulleista annetussa valtiovarainministeriön päätöksessä. Nykyisen perustuslain mukaan oikeussääntöjä ei tule enää antaa ministeriön päätöksellä vaan ne annetaan lähtökohtaisesti lailla tai asetuksella. Viranomaisalusten muonitustavaroiden tullittomuutta koskevat säännökset olisivat edelleen tarpeen. Säännökset siirrettäisiin tullilakiin osaksi muonitustavaroiden tullittomuutta koskevaa kokonaisuutta. Vastaavat säännökset sisältyvät valmisteverotuslain 19 §:n 3 momenttiin.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ilma- ja vesialuksia koskien, että tullittomuutta ei myönnettäisi matkatavaroissa mukaan otettaviksi myytävälle tavaroille silloin, kun alus ei matkansa aikana pysähdy unionin tullitai veroalueen ulkopuolella. Nykyisen käytännön mukaisesti tavaroiden tullittomuuden edellytyksenä olisi, että alus pysähtyy tullitai veroalueen ulkopuoli-

sella alueella ja että matkustajilla on samalla tosiasiallinen mahdollisuus poistua aluksesta tai nousta alukseen.

Momentissa olisi myös informatiivinen viittaus ulkomaanliikenteessä olevissa matkustaja-aluksissa myytävien tavaroiden verottamisesta eräissä tapauksissa annettuun lakiin (397/1969), jonka 5 §:ssä on erityissäännös matkustajille mukaan otettaviksi myytävien tavaroiden tullittomuudesta ja verottomuudesta.

42 §. *Tullittomien muonitustavaroiden toimittaminen kulkuneuvoon.* Pykälässä säädettäisiin Tullille toimivalta antaa määräyksiä 41 §:ssä tarkoitettujen tullittomien tavaroiden toimittamisessa kulkuneuvoon noudatettavasta menettelystä sekä alkoholi- ja tupakkatuotteiden valvontaan liittyvistä tilitysvelvoitteista. Vastaavat säännökset sisältyvät nykyisen lain 9 §:n 1 momenttiin. Tilitysmenettely mahdollistaa aluksella kulutettujen ja myytyjen tuotteiden määrän tehokkaan seurannan. Tilitysvelvoitteen rajaaminen korkeasti verotettaviin tavaroihin olisi yhdenmukainen Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan satamien välisessä liikenteessä olevien matkustaja-alusten muonituksesta tehdyn sopimuksen (SopS 30/1969, *Pohjoismainen muonitussopimus*) sekä valmisteverotuslain 19 §:n 2 momentin tilityssäännösten kanssa.

43 §. *Polttoaineen tullittomuus eräissä tapauksissa.* Pykälä vastaisi nykyisen tullilain 9 §:n 3 momenttia. Pykälässä säädettäisiin rajoitus Suomeen Euroopan talousalueen ulkopuolelta maanteitse saapuvan hyötymoottoriajoneuvon tavanomaisen polttoainesäiliön ja erityiskäyttöön tarkoitetun kontin tavanomaisen polttoainesäiliön sisältämän tullittomasti maahantuotavan polttoaineen määrälle tullittomuusasetuksen 108 artiklan valtuutussäännöksen nojalla.

Tullittomuusasetuksen 107—111 artiklan mukaan henkilö- ja hyötymoottoriajoneuvojen, moottoripyörien ja erityiskäyttöön tarkoitettujen konttien tavanomaisten polttoainesäiliöiden sisältämä polttoaine on tullitonta, kun kulkuneuvo tai kontti saapuu unionin tullialueelle. Lainkohdassa tarkoitettu hyötymoottoriajoneuvo, tavanomainen polttoainesäiliö ja erityiskäyttöön tarkoitettu kontti on määritelty tullittomuusasetuksen 107 artiklassa. Tullittomuusasetuksen 108 artiklan nojalla jäsenvaltiot voivat kuitenkin rajoittaa hyötymoottoriajoneuvojen ja erityiskäyttöön tarkoitettujen konttien tavanomaisten säiliöiden sisältämän polttoaineen osalta tullittomuuden soveltamisen 200 litraan ajoneuvoa, erityiskäyttöön tarkoitettua konttia ja matkaa kohti.

Pykälässä säädettäisiin, että hyötymoottoriajoneuvon tavanomaisen polttoainesäiliön sisältämä polttoaine olisi tullitonta 400 litraan asti ja erityiskäyttöön tarkoitetun kontin tavanomaisen polttoainesäiliön sisältämä polttoaine 200 litraan asti matkaa kohti silloin, kun ne saapuvat Suomeen Euroopan talousalueen ulkopuolelta. Sopimuksen Euroopan talousalueesta (ETA-sopimus) nojalla on kiellettyä kantaa tulleja Euroopan talousalueen jäsenvaltioiden kesken. Tämän vuoksi säännös koskisi vain Euroopan talousalueen ulkopuolelta tuotavaa polttoainetta. Lisäksi kahdenvälisissä maantieliikennettä koskevissa sopimuksissa voi olla säännöksiä, joiden perusteella polttoaineen tullittomuuden rajat poikkeavat tässä pykälässä säädetyistä. Tulliton polttoaine on myös arvonlisä- ja valmisteverotonta arvonlisäverolain 94 §:n ja valmisteverotuslain 91 §:n perusteella.

44 §. *Lentoliikenteen tavaroiden tullittomuus.* Pykälä vastaisi asiallisesti nykyisen tullilain 11 §:n säännöstä. Suomi on liittynyt vuonna 1949 Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettuun kansainväliseen siviili-ilmailun yleissopimukseen (SopS 11/49, *Chicagon yleissopimus*). Tullittomuusasetuksen 128 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaisesti jäsenvaltioilla on tullittomuusasetuksesta huolimatta oikeus myöntää tullittomuus Chicagon yleissopimuksen osapuolina olevien kolmansien maiden kanssa tehtyjen sopimusten perusteella. Tullittomuus saadaan kansallisesti myöntää Chicagon yleissopimuksen kahdeksannen painoksen (heinäkuu

1980) liitteen 9 kohdissa 4.42 ja 4.44 mainittujen suositeltujen käytäntöjen täytäntöön panemiseksi. Suositellut käytännöt koskevat esimerkiksi toisen sopimusvaltion lentoyhtiön toisen sopimusmaan alueelle tuoman maakaluston ja turvallisuusvarusteiden tullittomuutta.

Pykälässä säädettäisiin, että tavarat ovat tullittomia kansainväliseen siviili-ilmailun yleissopimukseen liittyneen kolmannen maan kanssa tehdyn lentoliikennesopimuksen perusteella. Tavarat, joille tullittomuus myönnettäisiin, määritellään tarkemmin kussakin lentoliikennesopimuksessa. Nykyisen käytännön mukaan sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvat säännökset saatetaan voimaan erillisellä, niin kutsutulla blankettilailla. Voimassa on kuitenkin lentoliikennesopimuksia, jotka on tehty ja saatettu voimaan erilaisella menettelyllä kuin nykyisin. Näin ollen pykälän säännös olisi edelleen tarpeen sen varmistamiseksi, että myös vanhempien lentoliikennesopimusten tullittomuutta koskevat säännökset olisivat laintasoisina voimassa.

8 luku **Tulliselvitys**

45 §. Tavaroiden kuljetusreitit. Pykälässä säädettäisiin Tullille valtuutus määrätä tulliselvitettävien tavaroiden tuonti- ja vientikuljetusreiteistä sekä kuljetusreiteistä, joita käytetään kuljettaessa tavaroita erityiseen veroalueeseen kuuluvan unionin tullialueen osan ja erityiseen veroalueeseen kuulumattoman unionin tullialueen osan välillä Suomen tullialueella eli käytännössä Ahvenanmaan maakunnan ja Manner-Suomen välillä. Säännös perustuu koodeksin 135 ja 267 artiklaan, joissa tulliviranomaiset valtuutetaan määräämään tuonti- ja vientikuljetuksiin käytettävistä reiteistä sekä antamaan muitakin tavaroiden kuljettamista koskevia määräyksiä. Säännös ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa.

Voimassa olevassa tullilaisissa ei ole tavaroiden kuljettamista koskevia säännöksiä. Koodeksia täydentävä kansallinen sääntely on toteutettu Tullin määräyksellä tulliteistä ja yleisistä liikennepaikoista (Dnro 214/010/05) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, tullilain 4 §:n 2 momentin yleisvaltuutuksen nojalla. Välillistä verotusta koskevan lainsäädännön mukaan tavaroiden kuljettamista koskevia tullilainsäädännön säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin myös unionin veroalueelle tuotaviin tai sieltä vietäviin tavaroihin.

Koodeksin valtuuttavat säännökset eivät sovellu tullialueen sisäiseen verorajaliikenteeseen. Tämän vuoksi nykyisen kansallisen sääntelyn säädöstasoa voidaan pitää perustuslain näkökulmasta osin puutteellisena. Tavaroiden kuljetusreittiä koskeva sääntely voi myös vaikuttaa yksilön oikeusasemaan. Tavaroiden kuljetusreittejä koskevat Tullin määräykset ovat yleisesti velvoittavia oikeusnormeja, ja niillä asetetaan tuojille ja viejille määrätyn kuljetusreitit eli niin sanotun tullitien käyttövelvollisuus. Tulli voi määrätä kuljetusreitit käyttämisen laiminlyömisestä hallinnollisen maksuseuraamuksen ja myös tullivelkavastuu on mahdollinen. Tullin toimivallasta määrätä tavaroiden kuljetusreiteistä olisi perustuslain 80 §:n 1 momentin säännös huomioon ottaen aiheellista säätää lailla.

Sääntelyn kohteeseen liittyy sellaisia perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityisiä syitä, joiden nojalla Tulli voitaisiin valtuuttaa antamaan kyseisiä tarkempia säännöksiä. Koodeksin norminantovaltuus on soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu, ja toimivalta koskisi tulliselvitykseen liittyviä teknisluonteisia menettelykysymyksiä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin Tullin yleisestä toimivallasta määrätä Suomen tullialueella käytettävistä tavaroiden tuonti- ja vientikuljetusten reiteistä eli tulliteistä. Toimivalta koskisi myös verorajaa ylitettäessä käytettäviä kuljetusreittejä.

Säännöksessä tarkoitettuja kuljetusreittejä ovat muun muassa maantiet, kanavat ja rautatiet, joita pitkin tapahtuvasta liikenteestä on sovittu asianomaisen naapurivaltion kanssa, viralliset

ulkomaanliikenteen merenkulkuväylät yleisiin satamiin sekä vahvistetut lentoreitit hyväksytyihin tullilentopaikkoihin. Tullin olisi hyvän hallintotavan mukaisesti ennen pykälässä tarkoitettujen kuljetusreittien vahvistamista kuultava merenkulku-, ilmailu- tai muita asianomaisia viranomaisia ja tarpeen vaatiessa neuvoteltava näiden kanssa.

Pykälän 2 momentissa Tulli valtuutettaisiin antamaan tiettyjä liikennemuotoja koskevia määräyksiä. Säännös perustuu koodeksin 135 artiklan 5 kohdan säännökseen, jonka mukaan kuljetusreittejä koskeva sääntely ei estä soveltamasta erityissääntöjä matkailuliikenteeseen, rajaliikenteeseen, postiliikenteeseen tai taloudellisesti ainoastaan vähämerkityksiseen liikenteeseen, jos tällöin ei vaaranneta tullivalvontaa ja mahdollisuuksia tullitarkastuksiin. Tulli on määrännyt vastaavan yhteisön tullikoodeksin säännöksen nojalla erikseen huvialuksilla (THT 108/2004) ja pienlentokoneilla (THT 224/2005) tapahtuvista kuljetuksista.

Pykälän 3 momentissa Tulli valtuutettaisiin myöntämään tapauskohtaisesti oikeuden poiketa Tullin kuljetusreittejä koskevista yleisistä määräyksistä. Esimerkiksi luonnonolosuhteet tai muut vastaavat ennalta arvaamattomat tapahtumat voivat pakottaa poikkeamaan määräysten mukaiselta kuljetusreitiltä.

46 §. *Tavarantoimittamisvelvollisuus unionin sisäliikenteessä.* Pykälässä säädettäisiin nykyisen lain 2 §:n 2 momentin tapaan ilmoittamisvelvollisuus sisäliikenteessä tuotaville, tuonti- tai hallussapitolupaa, todistusta tai muuta asiakirjaa edellyttävälle tavaroille. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi vastaava velvollisuus myös, jos tällaisia asiakirjoja edellytetään tavarantoimittamisesta Suomesta toiseen unionin jäsenvaltioon.

Suomessa on säädetty tiettyjen tavaroiden maahantuonti, maastavienti tai hallussapito luvanvaraiseksi. EUT-sopimuksen 36 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat pitää yllä muun muassa tavaroiden haitallisuuteen ja vaarallisuuteen perustuvia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia rajoituksia, jotka ovat perusteltuja muun muassa yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta taikka ihmisten terveyden ja elämän suojelemiseksi.

Säännös olisi tarpeen sekä tuonnin että viennin osalta unionin sisäliikenteessä noudatettavan menettelyn sekä tavarantoimittamisvelvollisuuden ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen välisen suhteen selventämiseksi. Säännöksen mukaisesti toimimalla on esimerkiksi mahdollista tuoda tuontilupaa edellyttävä tavara jo ennen kuin tarvittava lupa on myönnetty, kunhan tavara asianmukaisesti ilmoitetaan Tullille, joka ottaa tavarantoimittamisvelvollisuudesta tarjottavan luvan esitettävissä. Ilmoittamatta jättäminen merkitsi tuontia koskevan kiellon tai rajoituksen noudattamatta jättämistä.

47 §. *Tulliselvitysmuodollisuudet ja ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi kerättävät tiedot.* Pykälässä säädettäisiin Tullille oikeus antaa määräyksiä tulliselvityksessä sovellettavista muodollisuuksista, kuten nykyisinkin. Pykälässä säädettäisiin lisäksi Tullille oikeus antaa ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi tiedonantovelvollisilta kerättävistä tiedoista, keräämisessä noudatettavista menettelyistä ja määräajoista. Tältä osin pykälä olisi uusi.

Tulli valtuutettaisiin nykyiseen tapaan antamaan määräyksiä tulliselvityksessä sovellettavista muodollisuuksista. Nykyisen tullilain 4 §:n 2 momentin mukaan Tulli voi määrätä EU:n tullilainsäädännön mukaisista menettelyistä. Unionin tullilainsäädännön laajuudesta ja yksityiskohtaisuudesta huolimatta käytännön tullitoiminnassa on tarpeen antaa täsmällisempiä määräyksiä joistakin tulliselvityksen yksityiskohdista. Nykyisen lain nojalla määräyksiä on annettu esimerkiksi yksinkertaistetun ilmoituksen antamisesta, merikonttoliikenteen terminaali-ilmoituksesta, muun kuin reittilentoliikenteen tulliselvittämisestä, sähköisen tullauksen menet-

telystä ja määrätullitoimipaikassa ulkoisessa passitusmenettelyssä suoritettavista muodollisuuksista.

Lisäksi Tulli voisi määrätä ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi tiedonantovelvollisilta kerättävistä tiedoista, keräämisessä noudatettavista menettelyistä ja määräajoista. Säännöllistä ulkomaankauppaa käyvät yritykset ovat velvollisia antamaan kuukausittain tilastotietoja käymästään kaupasta. Unionin sisäkaupan osalta tiedonantovelvolliset sekä osa kerättävistä tiedoista on määritelty Euroopan yhteisön asetuksessa (EY) N:o 638/2004 jäsenvaltioiden välistä tavarakauppaa koskevista yhteisön tilastoista. Pakollisiksi määrättyjen tietojen lisäksi kansalliset viranomaiset voivat kerätä lisätietoja. Tulli päättäisi valtuutuksen nojalla näistä lisätiedoista. Kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan osalta tilastot tuotetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 471/2009 kolmansien maiden kanssa käytävää ulkomaankauppaa koskevista yhteisön tilastoista mukaisesti. Nämä ulkomaankaupan tilastot tuotetaan pääsääntöisesti tulli-ilmoitusten perusteella, jolloin yritysten ei tarvitse erikseen lähettää tilastoilmoituksia. Sellaisen ulkomaankauppaa harjoittavien talouden toimijoiden, joille on myönnetty lupa soveltaa yksinkertaistettuja tullimuodollisuuksia, on kuitenkin toimitettava asetuksessa määritellyt tilastotiedot erikseen. Tulli päättäisi tällöin muun muassa tiedon keruuta koskevasta menettelystä.

Tulli voisi antaa määräyksiä pykälässä tarkoitetuista asioista vain niiltä osin kuin niistä ei säädetä unionin tai kansallisessa lainsäädännössä. Rajattu norminantoa koskeva toimivalta on unionin tullilainsäädännön muodostavan oikeudellisen kokonaisuuden puitteissa hyvin rajallista. Kansallisesti muun muassa hallintolaki sisältää hallintoasioiden käsittelyssä noudatettavia muodollisuuksia ja menettelyitä koskevia säännöksiä. Määräyksenantovaltuus ei siten koskisi myöskään asioita, joista on jo säädetty hallintolaissa tai muissa hallinnon yleislaeissa.

48 §. Tulliedustuksesta. Pykälässä säädettäisiin koodeksin tulliedustusta koskevaa sääntelyä täydentävät säännökset. Nykyisin asiasta ei ole nimenomaisia säännöksiä tullilaisissa.

Koodeksin 19 artiklan mukaan edustajan on tulliviranomaisten kanssa asioidessaan ilmoitettava toimivansa edustamansa henkilön lukuun sekä ilmoitettava, onko edustus suora vai välillinen. Tulliviranomaiset voivat vaatia edustajaa todistamaan valtuutuksensa. Välillinen edustaja, joka toimii omissa nimissään mutta toisen lukuun, on tavarantoimittajana tullivelallinen. Koodeksin 77 artiklan 3 kohdan mukaan myös välillisen edustajan päämies on tullivelkavastuussa.

Pykälässä säädettäisiin selvyuden vuoksi välillisen edustajan velvollisuudesta antaa Tullille tarpeelliset tiedot myös päämiehestä. Lisäksi Tullille säädettäisiin valtuutus antaa määräys päämiehestä ilmoitettavista tiedoista. Säännös olisi tarpeen koodeksin säännösten selventämiseksi ja tullinkannon turvaamiseksi välillisen edustuksen tilanteissa.

49 §. Vakuuden vaatiminen. Pykälässä säädettäisiin Tullille valtuutus antaa määräys tullauksen yhteydessä kannettavien muiden verojen ja maksujen kuin tullin maksamisesta vaadittavan vakuuden määrän määrittämisestä ja vakuusasiakirjan laatimisesta muussa kuin asiakirjamallin muodossa. Lisäksi pykälässä säädettäisiin, että Tulli voi muuttaa aiempaa päätöstään henkilöltä vaadittavan vakuuden määrästä henkilön toiminnassa tai taloudellisessa asemassa tapahtuneiden muutosten perusteella.

Pykälän 1 momentissa todettaisiin, että tullivelan tai mahdollisen tullivelan maksamisesta vaadittavasta vakuudesta säädetään koodeksin III osaston 2 luvussa.

Pykälän 2 momentissa Tulli valtuutettaisiin antamaan tarkemmat määräykset kansallisten verojen ja maksujen osalta vaadittavan vakuuden määrästä. Koodeksin 89 artiklan 2 kohdan mukaan vakuus, jota ei saa käyttää sen jäsenvaltion ulkopuolella, jossa sitä edellytetään, on voimassa vain tuossa jäsenvaltiossa, ja sen on katettava vähintään tuonti- tai vientitullin määrä. Säännös jättää kansallisesti päätettäväksi, pitääkö vakuuden kattaa myös muiden tullauksen yhteydessä kannettavien verojen ja maksujen kuin tullin määrä. Tullin toimivalta olisi rajattu koskemaan tullilainsäädännön mukaisen vakuuden vaatimista tavarantoiminnan tai viennin yhteydessä kannettavista muista veroista ja maksuista. Kysymys vaadittavasta vakuudesta ja sen määrästä liittyy veronkantoviranomaisen tavanomaisen harkintavallan piiriin, minkä vuoksi Tullin valtuuttaminen määräämään asiasta olisi perusteltua.

Koodeksin mukaan tullivelalle on lähtökohtaisesti vaadittava aina täysi vakuus, jos koko tullin määrää ei makseta heti. Tietyissä erikseen säädetyissä tilanteissa ja erikseen säädetyin edellytyksin vakuutta ei tarvitse vaatia tullin koko määrästä tai vakuuden vaatimisesta voidaan antaa vapautus. Tullilainsäädännön vakuussäännöksiä sovelletaan yleensä myös tavarantoiminnan tai viennin yhteydessä kannettaviin muihin veroihin ja maksuihin kansallisessa verolainsäädännössä olevien viittaussäännösten nojalla. Tullilainsäädännön vakuussäännöksiä sovelletaan esimerkiksi maahantuonnin arvonlisäveroon arvonlisäverolain 101 §:n 2 momentin viittaussäännöksen ja valmisteveroihin valmisteverotuslain 3 §:n 1 momentin viittaussäännöksen nojalla. Tullilainsäädännön edellyttämän täyden vakuuden vaatiminen esimerkiksi maksukykyiseltä ja taloudelliselta asemaltaan vahvalta asiakkaalta on kuitenkin esimerkiksi arvonlisäveron perimisen turvaamiseksi vain harvoin tarpeen. Täyden vakuuden vaatiminen aiheuttaisi tällaisille asiakkaille myös tarpeettomia kustannuksia. Voimassa olevassa laissa ei ole asiasta säännöstä. Ehdotettu säännös vastaisi kuitenkin nykyistä käytäntöä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Tulli voi muuttaa vakuuden määrää henkilön toiminnassa tai taloudellisessa asemassa tapahtuneiden muutosten perusteella. Henkilöltä vaadittavan vakuuden määrästä tehtyä päätöstä voisi olla tarpeen muuttaa esimerkiksi tilanteessa, jossa yrityksen maahantuontitoiminta laajenee ja tullauksien määrä kasvaa merkittävästi tai yrityksen taloudellinen riski kasvaa. Taloudellisen aseman muutos ilmenee esimerkiksi tilinpäätöksen tuloksen ja tunnuslukujen muutoksina, maksuviivästyksinä Tullille tai muille tahoille, yrityksen poistamisena ennakkoperintärekisteristä taikka julkisena maksuhäiriömerkintänä. Huomioon vakuutta määriteltäessä on otettava myös yrityksen taloudellinen asema ja riittävät varat suhteessa sen vastuiden määrään. Säännös koskisi sekä tullin että kansallisten verojen ja maksujen osalta vaadittavaa vakuutta.

Pykälän 4 momentin mukaan Tulli voisi antaa määräyksen vakuusasiakirjan laatimisesta muussa kuin asiakirjamallin muodossa. Täytäntöönpanoasetuksen 151 artiklan 5 kohdan mukaan sitoumuksena annettu yksittäinen vakuus on annettava täytäntöönpanoasetuksen liitteen 32-01 lomakkeella. Täytäntöönpanoasetuksen 160 artiklan 1 kohdan mukaan unionin passitusmenettelyssä takaajan sitoumuksena annettava yksittäinen vakuus voi olla myös vakuus, jossa takaaja antaa tositteita henkilöille, jotka aikovat toimia menettelynhaltijoina. Sen on tällöin annettava täytäntöönpanoasetuksen liitteen 32-02 lomakkeella ja tositteet liitteen 32-06 lomakkeella. Täytäntöönpanoasetuksen 162 artiklan 1 kohdan mukaan yleisvakuus voidaan unionin passitusmenettelyssä antaa ainoastaan takaajan antamana sitoumuksena. Sitoumuksena annettu yleisvakuus on annettava liitteen 32-03 lomakkeella. Täytäntöönpanoasetuksen 151 artiklan 7 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio voi kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti hyväksyä, että takaajan antama sitoumus poikkeaa liitteissä 32-01, 32-02 ja 32-03 vahvistetuista muodoista, edellyttäen että sen oikeusvaikutus on sama.

Koodeksin 92 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan vakuus voidaan antaa myös muussa muodossa kuin käteistalletuksena tai takaajan antamana sitoumuksena, jos se turvaa vastaaval-

la tavalla tuonti- tai vientitullien ja muiden maksujen määrän maksamisen. Tässä tarkoitettut muut vakuusmuodot on lueteltu delegoidun asetuksen 83 artiklan 1 kohdassa. Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä kohdassa tarkoitettut vakuuden muodot, jos ne hyväksytään kansallisessa lainsäädännössä.

50 §. *Lupa vapaa-alueen perustamiseen.* Koodeksin 243 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat osoittaa unionin tullialueen osia vapaa-alueiksi. Jäsenvaltion on määritettävä kunkin vapaa-alueen maantieteelliset rajat ja sen sisään- ja uloskäyntikohdat. Pykälässä säädettäisiin, että Tulli päättää tällaisen vapaa-alueen perustamiseen myönnettävästä luvasta ja sen ehtoista.

51 §. *Tietojen ilmoittaminen EORI-rekisteriin muita kuin sähköisiä järjestelmiä käyttäen.* Pykälässä säädettäisiin, että Tulli voi tarvittaessa antaa määräyksen tilanteista, joissa talouden toimijoiden rekisteröinti- ja tunnistejärjestelmään (EORI) rekisteröinnissä tarvittavat tiedot voidaan toimittaa käyttäen muita kuin sähköisiä tietojärjestelmiä. Delegoidun asetuksen 4 artiklan mukaan tulliviranomaiset voivat sallia, että henkilöt toimittavat EORI-rekisteröintiä varten tarvittavat tiedot muulla menetelmällä kuin sähköisellä tietojenkäsittelymenetelmällä. Delegoidun asetuksen 3 artiklassa säädetään, että tulliviranomaisten on henkilön rekisteröintihetkellä kerättävä ja säilytettävä kyseistä henkilöä koskevat liitteessä 12-01 säädetyt tiedot.

52 §. *Erityismenettelyn menettelynhaltijan oikeuksien ja velvollisuuksien siirto.* Pykälässä säädettäisiin Tullille velvollisuus määrätä niistä tapauksista, joissa ja niistä edellytyksistä, joilla muuhun erityismenettelyyn kuin passitusmenettelyyn asetettuja tavaroita koskevat menettelynhaltijan oikeudet ja velvollisuudet voidaan siirtää kokonaan tai osittain sekä siirtoa koskevista menettelyistä. Koodeksin 218 artiklan nojalla oikeuksien ja velvollisuuksien siirto voidaan tehdä, jos se jolle oikeudet siirretään täyttää kyseiselle menettelylle säädetyt edellytykset. Täytäntöönpanoasetuksen mukaan toimivaltainen tullitoimipaikka päättää siitä, voidaanko menettelynhaltijan oikeudet ja velvollisuudet siirtää. Tullille säädettäisiin velvollisuus antaa pykälässä tarkoitettu määräys, koska toimijoiden olisi voitava tietää missä tilanteissa, millä edellytyksillä ja millaista menettelyä noudattaen menettelyn haltijan oikeudet ja velvollisuudet voidaan siirtää toiselle. Jos siirto voitaisiin Tullin määräyksen mukaan tehdä, toimivaltaisen tullitoimipaikan olisi vielä määritettävä siirron päätöskohtaiset ehdot.

9 luku **Tulliverotuksen toimittaminen**

53 §. *Tullin määrän määrittäminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin selventävästi, että Tullilla on oikeus määrätä tulli joko saamansa ilmoituksen perusteella tai tarvittaessa muutoin saamiensa tai hankkimiensa tietojen perusteella. Tulliverotuksen massamenettelyssä tullauspäätös tehdään säännönmukaisesti tulli-ilmoituksen tietojen perusteella, mutta Tulli ei ole sidottu tulli-ilmoituksella annettuihin tietoihin. Tullilla on koodeksin 188 artiklan ja hallintolain 31 §:n nojalla aina tarvittaessa oikeus pyytää lisäselvitystä ja tehdä asiakirjoihin ja tavaroihin kohdistuvia tarkastuksia tulliverotuksen lainmukaisuuden ja oikeellisuuden varmistamiseksi. Tällä tavoin hankittuja muita tietoja voitaisiin käyttää tullin määrän määrittämisen perusteena. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyisen tullilain 51 §:ää. Siinä säädettäisiin tullin määräämisestä arvion perusteella. Unionin tullilainsäädännössä ei ole arviotullausta koskevia säännöksiä, joten säännös olisi edelleen tarpeen. Arviotullausta ja -verotusta koskevat säännökset ovat olleet vakiintuneesti osa Suomen tulli- ja verolainsäädäntöä.

Unionin omien varojen suojaaminen ja kilpailun vääristymien estäminen edellyttävät, että Tulli voi kaikissa tilanteissa varmistaa, että tullialueelle ei päädy tavaraa, josta ei ole maksettu lainmukaisia tulleja. Arviotullausta koskeva säännös turvaisi tulliverotuksen asianmukaisen

toimittamisen niissä tilanteissa, joissa kaikkia tavarantoimittajien tuontiin liittyviä tosiseikkoja ei ole ilmoitettu tai joissa ilmoitusta ei voida pitää luotettavana. Säännöstä voidaan pitää unionin tullilainsäädännön päämäärien kannalta hyväksyttävänä.

Arviotullaus tulisi sovellettavaksi vain silloin, kun luotettavaa selvitystä tullin määrittämisen perusteista ei ole saatavilla ja kun unionin oikeus ei antaisi tilanteeseen soveltuvaan oikeusohjetta. Arviotullauksessa olisi noudatettava yleisiä tulliverotuksessa noudatettavia sääntöjä ja periaatteita, joiden mukaan tulliviranomaisen on pyrittävä selvittämään tullattavan tavarantoimittajan laji, määrä ja arvo asianmukaisesti ja arvioimaan tavarasta suoritettava tullin mahdollisimman oikeamääräisenä.

Säännöstä voitaisiin soveltaa esimerkiksi jälkitullauksessa silloin, kun maahantuodun tavarantoimittajan ilmoitettu määrä on maahantuovan yrityksen kirjanpitoaineiston tai muiden jälkikäteen ilmoitettujen seikkojen perusteella epäselvä eikä tavarantoimittajan tarkkaa määrää voida jälkikäteen enää selvittää. Kannettavan tullin määrä voidaan joutua arvioimaan myös silloin, kun tavarantoimittajan säännösten vastainen tuonti on havaittu vasta sen jälkeen, kun tavarat tai osa niistä on jo pääsyt unionin markkinoille.

Oikeusturvan varmistamiseksi momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan hallintolain sääntöksiä täydentäen, että päätöksen perusteluissa on mainittava arvioon perustetut. Muilta osin sovelletaan hallintolain sääntöksiä muun muassa asianomaisen kuulemisesta. Arvioon perustettavan tullaus- tai jälkitullauspäätöksen haettaisiin muutosta samassa järjestyksessä kuin muihin tullaus- tai jälkitullauspäätöksiin.

54 §. Tullin kiertäminen. Pykälässä säädettäisiin tullin kiertämisen estämisestä. Pykälä vastaisi nykyisen lain 52 §:n 1 momentin säännöstä sekä verotusmenettelylain 28 §:n 1 momentin säännöstä. Pykälän sanamuoto muutettaisiin vastaamaan verotusmenettelylain sanamuotoa.

Unionin tullilainsäädännössä ei ole tullin kiertämistä koskevaa säännöstä. Kansallinen säännös turvaisi tulliverotuksen asianmukaisen toimittamisen, ja sitä voidaan pitää unionin tullilainsäädännön päämäärien kannalta hyväksyttävänä. Säännökset, jotka mahdollistavat tullin- tai veronkiertoon puuttumisen ovat perinteisesti kuuluneet Suomen tullin- ja verolainsäädäntöön.

55 §. Tullin tileihin kirjaaminen. Pykälässä säädettäisiin Tullille velvollisuus määrätä tullien tileihin kirjaamista koskevasta menettelystä. Koodeksin 104 artiklan 1 kohdan mukaan tulliviranomaisten on kansallisen lainsäädännön mukaisesti kirjattava tileihinsä koodeksin 101 artiklan mukaisesti määritetty maksettavan tuonti- tai vientitullin määrä. Koodeksin 104 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on määritettävä menettelyt, joiden mukaan tuonti- tai vientitullin määrät käytännössä kirjataan tileihin. Nämä menettelyt voivat olla erilaisia sen mukaan, ovatko tulliviranomaiset tullivielan syntymisen olosuhteet huomioon ottaen varmoja siitä, että kyseiset määrät maksetaan. Tileihin kirjattujen tullien määrä tilitetään EU:lle Euroopan unionin omien varojen järjestelmää koskevassa lainsäädännössä säädetyin mukaisesti. Edellä mainittujen koodeksin säännösten mukaan tileihin kirjaamista koskeva menettely on määritettävä kansallisesti. Asia liittyy sellaisen Tullin sisäisen toiminnan määrittelemiseen, joka ei tuo oikeuksia tai velvollisuuksia toimijoille, minkä vuoksi olisi perusteltua, että Tulli antaisi asiasta määräyksen.

56 §. Tiedoksianto tullin määrästä. Pykälä vastaisi pääosin nykyisen lain 28 a §:ää. Pykälässä säädettäisiin tullien tiedoksiannossa noudatettavasta menettelystä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tullien määrän tiedoksi antamisesta sellaiselle Tullin asiakkaalle, joka käyttää Tullin tarjoamaa sähköistä tullausjärjestelmää tullin ilmoituksen antami-

seen. Momentin 1 kohta, jonka mukaan tullin määrä annetaan tiedoksi vastaussanomalla, vastaisi nykyisen lain 28 a §:n 1 momenttia ja Tullin nykyisen tullausjärjestelmän mukaista käytäntöä, jolla tullin määrä annetaan tiedoksi Tullin rekisteröidylle asiakkaalle EDI-yhteyttä käyttäen. Momentin 1 kohdassa säädettäisiin myös ajankohdasta, jolloin vastaussanomalla annettu tieto katsottaisiin saaduksi. Tieto katsottaisiin saaduksi ajankohtana, jona vastaussanoma on saapunut asiakkaan tietojärjestelmään. Momentti olisi erityissäännös sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 18 §:n todisteellista sähköistä tiedoksiantoa koskevaan yleissäännökseen nähden.

Momentin 2 kohdan mukaan määrätty tullin määrä voitaisiin antaa sanomamuotoista sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttävälle Tullin asiakkaalle tiedoksi myös siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa säädetään todisteellisesta tiedoksiannosta. Tällöin tiedon tullin määrästä sisältävä asiakirja katsottaisiin annetun tiedoksi silloin, kun asiakirja on noudettu Tullin osoittamalta palvelimelta, tietokannasta tai muusta tiedostosta. Säännös tulisi sovellettavaksi esimerkiksi silloin, kun tulli-ilmoitus annetaan Internetin kautta käyttäen Tullin niin sanottua Nettituonti-palvelua. Tällöin vastaussanomaa ei toimiteta asiakkaan tietojärjestelmään, vaan asiakas noutaa asiakirjan Tullin järjestelmästä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tullin määrän tiedoksiannosta tullauspäätöksellä. Tullin määrä annettaisiin tiedoksi tullauspäätöksellä muille kuin 1 momentissa tarkoitetuille sanomamuotoista sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttäville Tullin asiakkaille. Momentti olisi erityissäännös todisteellista tiedoksiantoa koskevaan hallintolain 60 §:n yleissäännökseen nähden. Momentissa säädettäisiin tiedoksisääntöajankohdasta pääosin samoin kuin nykyisin, mutta säännöstä yksinkertaistettaisiin.

Asiakkaan katsottaisiin saaneen tullin määrästä tiedon tullauspäätöksen vahvistamispäivänä, jos päätös on annettu asiakkaalle. Tullauspäätös annetaan suoraan asiakkaalle esimerkiksi käteistullauspisteissä.

Tietyillä Tullin asiakkailla, kuten huolinta- tai kuljetusliikkeillä, voi olla tietyssä tullitoimipaikassa oma postilokero, johon Tulli voi näin sovittaessa toimittaa tullauspäätökset. Jos tullauspäätös on toimitettu asiakkaan postilokeroon tullitoimipaikassa, asiakkaan katsottaisiin saaneen tiedon tullien määrästä tullauspäätöksen vahvistamispäivää seuraavana arkipäivänä.

Jos päätös on annettu postin kuljetettavaksi, asiakkaan katsottaisiin saaneen tullin määrän tiedoksi kahdeksantena päivänä tullauspäätöksen vahvistamispäivästä. Nykyisen lain mukaan asiakkaan katsotaan saaneen tullin määrän tiedoksi seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi. Päivänä, jona päätös on annettu postin kuljetettavaksi, pidetään päätöksen vahvistamispäivää seuraavaa arkipäivää. Ehdotetun säännöksen mukaan tullin määrän tiedoksisääntö katsottaisiin tapahtuneen joissain tilanteissa aikaisemmin, kuin nykyisen lain mukaan. Esimerkiksi, jos tullauspäätös on vahvistettu perjantaina, tullin määrän tiedoksisääntö katsottaisiin tapahtuneen kaksi päivää aikaisemmin kuin nykyisin. Tämän muutoksen ei kuitenkaan voida arvioida heikentävän merkittävästi asiakkaan oikeusturvaa, kun otetaan huomioon postilähetyksen perille saapumiseen Suomessa normaalisti kuluva aika sekä säännöksessä postin perille saapumiseen varattu 8 päivää. Lisäksi kaikissa 2 momentissa säädetyissä tapauksissa tiedoksisääntöä koskevaa oletettavaa sovellettaisiin vain, jollei muuta näytetä. Asiakas voisi edelleen esittää näyttöä todellisesta tullin määrän tiedoksisääntöpäivästä, jos tiedoksisääntö olisi tapahtunut tässä momentissa säädettyä oletettavaa myöhemmin. Ehdotetun 83 §:n mukaan määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle verotusta koskevassa asiassa on 3 vuotta tullivelan tiedoksisääntöä, minkä vuoksi tullivelan tiedoksiannon aikaistumisella ei myöskään olisi käytännössä merkitystä. Muutos yksinkertaistaisi tiedoksisääntöpäivän määrittämistä.

Postilähetystä ei tarvitsisi kirjata, vaan se voitaisiin lähettää tavallisena kirjeenä. Ongelmia, joiden vuoksi asiakkaiden oikeusturvan kannalta olisi tarpeen luoda päätöksen tosiasiallisen luovutusajankohdan todentava kirjaamismenettely, ei ole esiintynyt sovellettaessa voimassa olevaan lakiin sisältyvää vastaavaa säännöstä eikä jo ennen sen voimaantuloa käytännössä sovelletussa samanlaisessa tiedoksiantomenettelyssä. Nykyisestä laista poiketen myöskään annettaessa tullin määrä tiedoksi jälkitullauspäätöksellä, tiedoksianto ei enää tarvitsisi tehdä todisteellisesti, vaan tällöinkin sovellettaisiin edellä kuvattuja säännöksiä. Menettely vastaisi muun muassa valmisteverotuspäätösten tiedoksiannossa valmisteverotuslain 41 §:n mukaan noudatettavaa käytäntöä.

Hallintopäätösten tiedoksiannosta säädetään hallintolaissa ja laissa sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa. Näiden lakien mukaista tiedoksiantomenettelyä ei voida kuitenkaan pitää tulliverotuksen massamenettelyssä tarkoituksenmukaisena. Hallintolaissa säädetty todisteellinen tiedoksiantomenettely olisi säännönmukaisessa tullauksessa hidaskäyttö ja kallis sekä Tullin ja tullivelallisen kannalta työläs. Lisäksi valtaosa tullauspäätöksistä vahvistetaan tullilmoitusten mukaisina, jolloin tullin määrän tiedoksianto ei ole koodeksin 102 artiklan 2 kohdan mukaan pakollista. Tiedoksisaantia koskeva oletus olisi sen vuoksi edelleen tarpeen.

Unionin tullilainsäädännössä ei säädetä täsmällisesti tullin määrän tiedoksiannosta. Koodeksin 102 artiklan 1 kohdan mukaan tullivelka on annettava velalliselle tiedoksi säädetyllä tavalla siinä paikassa, jossa velka syntyi tai velan katsotaan syntyneen. Tullin määrän tiedoksi antamisen tapa on jätetty jäsenvaltioiden kansallisesti säädettäväksi. Koodeksissa, täytäntöönpanoasetuksessa ja delegoidussa asetuksessa säädetyt määräajat tullien palautus- ja peruutuslakemusten tekemiselle laskettaisiin tämän pykälän mukaisesti määritetystä tullien tiedoksiantopäivästä.

57 §. Määräaika tullivelan tiedoksi antamiselle. Määräajasta tullivelan tiedoksi antamiselle säädetään koodeksin 103 artiklassa. Artiklan mukaan tullivelkaa ei voida antaa velalliselle tiedoksi enää, kun on kulunut kolme vuotta siitä päivästä, jona tullivelka on syntynyt. Jos kuitenkin tullivelka on syntynyt sellaisen teon tuloksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin, kolmen vuoden määräaika pidennetään vähintään viideksi vuodeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Pykälässä ehdotettaisiin tullilakiin säädettäväksi sanottu 5 vuoden määräaika, jos tullivelka on syntynyt sellaisen teon seurauksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin. Säännös olisi uusi.

Myös tällä hetkellä sovellettava yhteisön tullikoodeksi antaa jäsenmaille mahdollisuuden säätää kansallisesti säännönmukaista tullivelan tiedoksiantoaikaa pidemmästä määräajasta silloin, jos tullivelka on syntynyt sellaisen teon tuloksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin. Suomessa tällaista erityistä määräaikaa ei kuitenkaan ole säädetty.

Ehdotettu määräaika vastaisi veropetosrikoksen perustekomuodon vanhentumisaikaa. Säännös mahdollistaisi tullin kantamisen tällaisessa tapauksessa vielä pääsääntönä olevan 3 vuoden vanhentumisaajan jälkeen. Nykyisinkin tullit voidaan vielä tuon ajan kuluttua vaatia vahingonkorvauksena rikosprosessissa, jolle menettelylle ehdotettu säännös tarjoaisi kevyemmän vaihtoehdon.

58 §. Tulliasiamiehen kuuleminen ja päätöksen tiedoksianto tulliasiamiehelle. Pykälässä säädettaisiin tulliasiamiehen kuulemismenettelystä Tullissa tehtävästä hallintopäätöksestä ja päätöksen antamisesta hänelle tiedoksi. Pykälä vastaisi nykyisen lain 52 a §:n säännöstä. Siinä

kuitenkin selvennettäisiin, että päätöksen tekevä yksikkö vastaa siitä, että tulliasiamiehelle varataan tilaisuus tutustua päätökseen ja asiaa koskeviin asiakirjoihin. Säännös muodostaisi poikkeuksen asianosaisen kuulemista ja päätöksen tiedoksiantoa koskevasta hallintolain yleissäännöksistä.

Tullin hallinnosta annetun lain 8 §:n mukaan valtion etua valvoo kansallisessa tuomioistuimessa Tulli, jota edustaa Tullin tulliasiamies. Ehdotetun lain 83—85 §:n mukaan oikeus hakea oikaisua Tullin päätökseen ja valitusoikeus oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetaan päätöksestä valtion puolesta on Tullin tulliasiamiehellä. Tullissa valtion etua valvovat tulliasiamiehet ovat näin ollen hallintolain 11 §:ssä tarkoitettuja hallintoasian asianosaisia Tullin hallintopäätöksiä koskevissa asioissa. Tulliasiamiesten asianosaisasema käsittää lähtökohdaisesti kaikki Tullissa tehtävät päätökset. Asioiden suuren lukumäärän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista eikä kohtuullisilla resursseilla ja kustannuksilla mahdollista, että Tullin tekemien päätösten tiedoksiannossa tulliasiamiehelle taikka tulliasiamiehen kuulemisessa noudatettaisiin hallintolaissa säädettyjä menettelyjä. Hallinnon tehokkuuden ja taloudellisuuden periaatteiden asettamien vaatimusten vuoksi olisi edelleen tarpeen säätää tullilakiin erityissäännös tulliasiamiehen kuulemisesta ja päätösten tiedoksi antamisesta tulliasiamiehelle. Vastaava menettely on käytössä myös autoverotuksessa autoverolain 55 §:n perusteella. Menettelyn ei voida katsoa vaarantavan asianosaisten oikeuksia.

10 luku **Tullivelan kantaminen**

59 §. *Tullin maksaminen.* Pykälässä säädettäisiin tullilaskun maksupaikasta ja maksun suoritusajankohdasta. Pykälä vastaisi keskeisiltä osiltaan voimassa olevan tullilain 29 §:n säännöstä.

Lähes kaikki tullilaskut maksetaan nykyisin rahalaitosten kautta, minkä vuoksi 1 momentin perussäännöksen mukaan tulli maksettaisiin rahalaitokseen Tullin määräämälle tilille. Momentissa todettaisiin myös selvästi, että maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista kuluista. Nykyisessä laissa tätä säännöstä ei ole, mutta se vastaisi nykyistä käytäntöä. Momentin mukaan kaikki Tullin asiakkaat voisivat halutessaan maksaa tullilaskun myös tullitoimipaikkaan ilman maksamiseen liittyviä palvelumaksuja tai muita vastaavia kuluja. Nykyisen lain mukaan ainoastaan muu kuin Tullin rekisteröimä asiakas eli käteisasiakas voi maksaa tullilaskun myös tullitoimipaikkaan. Mahdollisuus tullilaskun maksamiseen tullitoimipaikassa on tarpeen lähinnä käteisasiakkaille, mutta poikkeuksellisesti suoritus tullitoimipaikkaan voi olla luottoasiakkaankin kannalta tarpeellinen, esimerkiksi yleisvakuuden vapauttamiseksi nopeasti uusille tapahtumille. Nähtävissä ei ole kehitystä, jonka seurauksena tulleja ryhdyttäisiin nykyistä laajemmin maksamaan rahalaitosten sijasta tullitoimipaikkoihin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tullin maksamisen määräajasta. Koodeksin 108 artiklan mukaan tulli on maksettava asetetussa määräajassa, joka ei saa olla pidempi kuin kymmenen päivää siitä, kun kannettavien tullien määrä on annettu velalliselle tiedoksi. Tulliviranomaiset voivat velallisen pyynnöstä kuitenkin pidentää edellä mainittua määräaikaa, jos maksettava tullin määrä on vahvistettu jälkitullauksessa. Lisäksi niissä tapauksissa, joissa velallinen on oikeutettu johonkin koodeksin 110—112 artiklassa säädetyistä maksuhelpotuksista, tulli on maksettava näille helpotuksille asetettujen määräaikojen kuluessa. Koodeksin 108 artiklassa säädetään myös tilanteista, joissa tullin maksamisen määräajan kuluminen on keskeytettävä.

Tullin yleinen maksuaika olisi nykyiseen tapaan 10 päivää tullilaskun päiväyksestä. Momenttiin otettaisiin lisäksi informatiivinen säännös, jonka mukaan tullin maksamisen määräajan pidentämisestä ja keskeyttämisestä sekä velalliselle myönnettävästä maksunlykkäyksestä ja muusta maksuhelpotuksesta säädetään koodeksin 108—112 artiklassa.

60 §. Maksunlykkäyksen eräpäivä. Pykälässä säädettäisiin Tullille valtuutus antaa määräys, jonka mukaan koodeksin 111 artiklan 6 kohdassa säädettyjä maksunlykkäyksen eräpäiviä sovelletaan Suomessa. Säännös olisi uusi.

Koodeksin 111 artiklassa säädetään maksunlykkäyksen määräajoista. Artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus määrätä, että niissä tilanteissa, joissa maksunlykkäykseen liittyvä koontiajanjakso tai tavaroiden luovutukselle vahvistettu aika on viikko, lykättyjen tuonti- tai vientitullien määrä on maksettava viimeistään neljännen edellä mainittua ajanjaksoa seuraavan viikon perjantaina. Kohdan toisen alakohdan mukaan, silloin kun kyseinen ajanjakso on ollut kuukausi, jäsenvaltiot voivat määrätä, että lykättyjen tuonti- tai vientitullien määrä on maksettava viimeistään kyseistä kuukautta seuraavan kuukauden kuudentenatoista päivänä. Pykälän mukaan Tulli voisi antaa määräyksen, että edellä mainittuja eräpäiviä sovelletaan. Koodeksin 111 artiklan 6 kohdassa ei ole kyse varsinaisesta norminantotoimivallasta, vaan teknisestä, tullinkantomenettelyn yksityiskohtia koskevasta sääntelystä, joka sisältönsä puolesta kuuluu Tullin päätäntävaltaan.

61 §. Eräpäivän siirtyminen. Pykälässä säädettäisiin tullilaskun eräpäivän siirtymisestä. Asia ei ole säännöstä voimassa olevassa tullilaisissa eikä unionin tullilainsäädännössä. Pykälä vastaisi olennaisilta osiltaan veronkantolain 49 §:n ja verotililain 49 §:n säännöstä.

Säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:n mukaan, jos säädetty viranomaisessa noudatettava määräpäivä tai määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa tehtävän suorittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Ehdotetussa säännöksessä olisi informatiivinen viittaus tähän pykälään, jota sovelletaan nykyisinkin. Säännöksen toisessa virkkeessä olisi, kuten veronkantolain 49 §:ssä, otettu huomioon tilanne, jolloin pankkien yleisesti keskinäisissä maksuissaan käyttämät maksujärjestelmät eivät ole Suomen säädöskokoelmassa julkaistavan Suomen Pankin ilmoituksen mukaan käytössä, jolloin tullin voi maksaa tätä seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä. Säännöksellä yhtenäistettäisiin käytäntö tullin ja Verohallinnon kantamien verojen eräpäivän siirtymisessä.

62 §. Tullin suoritusajankohta. Pykälässä säädettäisiin ajankohdasta, jolloin käteismaksun, kotimaisen tilisiirron tai ulkomailta maksetun tullin katsottaisiin olevan maksettu. Unionin tullilainsäädännössä tai nykyisessä tullilaisissa ei ole vastaavaa säännöstä. Pykälä vastaisi pääosin veronkantolain 9 §:ää. Selkeä säännös tullin suoritusajankohdasta parantaisi velallisen oikeusturvaa, sillä maksupäivän mukaan määräytyy se, onko tullilasku maksettu määräajassa ja peritäänkö suoritukselle maksun viivästyksen vuoksi korkoa.

Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan tullin katsottaisiin maksetuksi sinä päivänä, jona maksu on veloitettu maksajan tililtä tai maksu on maksettu käteisenä rahalaitokseen tai tullitoimipaikkaan. Lähtökohtaisesti tullilaskun maksamisajankohdan kannalta ei siis olisi määräävää se, milloin rahat ovat tosiasiallisesti siirtyneet Tullin tilille, vaan se, milloin asiakas on suorittanut laskun. Näin toteutuisi asiakkaiden tasavertainen kohtelu siitä riippumatta, missä pankissa asiakkaalla on tili, jolta lasku maksetaan tai mihin rahalaitokseen hän maksun maksaa, kun asiakkaan ei tarvitsisi ottaa huomioon maksun toiseen pankkiin siirtymiseen kuluva aikaa. Koska suurin osa maksuista tapahtuu tilisiirtoina maksajan tililtä, mainittaisiin veloitus maksajan tililtä momentin ensimmäisessä kohdassa ja käteismaksu toisessa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa tieto maksu- tai veloituspäivästä ei ole välittynyt maksun mukana Tullille. Näin saattaa käydä, jos maksu on maksettu ulkomailta. Suomalaiset pankit välittävät tiedon maksupäivästä maksun mukana. Tällöin tullin katsottaisiin veronkantolain tapaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on kirjattu Tullin pankkitilille. Tämä

pääsääntö olisi tarpeen, jotta Tullin tilille saapuneet maksut voitaisiin lähtökohtaisesti käsitellä Tullin reskontrassa koneellisesti.

Tullilaskuja maksetaan jonkin verran ulkomaisten pankkien kautta. Tämän vuoksi velalliselle säädettäisiin 2 momentin tapauksessa mahdollisuus osoittaa Tullille, että maksu on maksettu aiemmin kuin sinä päivänä, jona se on kirjattu Tullin pankkitilille. Tämä olisi velallisen oikeusturvan kannalta tärkeää, koska velallinen ei välttämättä voi etukäteen tietää, välittykö tieto maksu- tai veloituspäivästä hänen maksunsa mukana Tullille vai ei. Tulli voisi ottaa aikaisemman maksupäivän huomioon myös, jos se voidaan todeta maksua koskevista asiakirjoista. Säännöksellä saatettaisiin Suomesta, muista EU-maista ja kolmansista maista tulevat maksut yhdenvertaiseen asemaan. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä.

63 §. Maksuhelputuksesta perittävä korko. Pykälässä säädettäisiin unionin tullilainsäädäntöä täydentäen maksuhelputuksesta perittävän koron korkoajasta. Koodeksin 112 artiklassa säädetään muista maksuhelputuksista kuin 110 ja 111 artiklassa säädetyistä maksunlykkäyksestä. Muita maksuhelputuksia koskevan 112 artiklan mukaan, jos maksuhelputuksia myönnetään, tullin määrälle on kannettava luottokorkoa. Koodeksiin on otettu säännös myös korkoprosentin määräytymisestä jäsenvaltioiden soveltamiskäytännön yhtenäistämiseksi. Jäsenvaltiossa, jonka valuutta on euro, luottokorkokanta on Euroopan unionin virallisen lehden C-sarjassa julkaistu korkokanta, jota Euroopan keskuspankki sovelsi perusrahoitusoperaatioihinsa erään-tymiskuukauden ensimmäisenä päivänä korotettuna yhdellä prosenttiyksiköllä. Koodeksissa ei nimenomaisesti säädetä miltä ajalta luottokorkoa kannetaan, kuten esimerkiksi viivästyskoron osalta on tehty 114 artiklan 2 kohdassa. Pykälässä säädettäisiin selvyuden vuoksi, että koodeksin 112 artiklassa säädetty luottokorko kannetaan maksuhelputuksen ajalta eli ajalta, jolle Tulli on myöntänyt sanotun maksuhelputuksen.

64 §. Kuittaus. Pykälässä säädettäisiin tullinpalautuksen käyttämisestä Tullin erääntyneen saatavan kuittaukseen. Ehdotettu säännös vastaisi pääpiirteissään veronkantolain 6 luvun veronkuittausta koskevaa vastaavaa sääntelyä sekä valmisteverotuslain 47 a, 47 c ja 47 e §:ää. Koodeksin mukaan tulli on mahdollista maksaa myös kuittaamalla. Koodeksin 109 artiklan mukaan maksu voidaan suorittaa myös hyvitysmenettelyllä kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, joiden täyttyessä kuittaus voitaisiin tehdä. Tulli voisi toimittaa kuittauksen, kun se palauttaa kantamaansa tullia, veroa, julkisoikeudellista maksua, niiden viivästysseuraamusta tai luotto- tai muuta maksunlykkäyskorkoa tullivelalliselle tai muulle tullivelasta vastuussa olevalle henkilölle, jolta sillä on samanlaatuinen perimiskelpoinen vastasaatava. Velasta vastuussa voi olla varsinaisen velallisen lisäksi esimerkiksi edustaja, joka on toiminut suorana edustajana takaajan vastuulla. Valtaosa Tullin kantamista tulleista, veroista ja maksuista on turvattu vakuuksin, minkä vuoksi Tullilla ei olisi kuittauspakkoa kuten Verohallinnolla. Tulliviranomaisen harkintavaltaa kuittauksen toimittamisen suhteen ohjaisivat kuitenkin yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet, erityisesti perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteeseen perustuva vaatimus asiakkaiden tasapuolisesta kohtelusta sekä suhteellisuus- ja objektiviteettiperiaatteet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kuittauspäivästä, joka olisi palautuspäätöksen tekopäivä ja johon saakka palautuksille sekä kuitattaville velvoitteille kannettavat korot laskettaisiin.

Pykälän 3 momentin mukaan Tullin on ilmoitettava toimitetusta kuittauksesta velalliselle. Tämän ohella kuittaamisesta ilmoitettaisiin myös muulle velasta vastuussa olevalle silloin, kun kuittaukseen on käytetty hänen palautustaan. Kuittausilmoitukseen tulisi liittää erillinen muutoksenhakuosoitus. Kuittausta koskevaan päätökseen sovellettaisiin 83 §:ssä säädettyä 30 päivän määräaikaa oikaisuvaatimuksen tekemiselle. Kuittausilmoitus toimisi myös kuittina

kuitatun velan suorittamisesta. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä kuittauksessa noudatettavasta menettelystä. Verohallinnolla on vastaava toimivalta veronkantolain 33 §:n nojalla.

65 §. Kuittauksen esteet. Pykälässä säädettäisiin kuittauksen esteistä. Ne vastaisivat valmisteverotuslain 47 b §:ssä ja soveltuvin osin veronkantolain 26 §:ssä säädettyjä veronkuittauksen esteitä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kuittaukseen ei käytettäisi erehdyksessä liikaa suoritettua tullia tai maksua. Erehdyskäsite vastaisi veronkantolain vastaavaa käsitettä.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että kuittaukseen ei saisi käyttää palautettavia varoja, jotka on suoritettu jako-osuutena verovelvollisen konkurssipesästä. Tullin on palautettava konkurssipesästä saamaansa lopullista jako-osuutta tai jako-osuuden ennakkoa esimerkiksi silloin, kun tuomioistuimien jako-osuuksien maksamisen jälkeen alentaa tullin määrää koskevan muutoksenhaun vuoksi Tullin saatavan määrää. Vaikka jäljempänä pykälän 3 momentissa Tullille ehdotetaan säädettäväksi periaatteessa konkurssista riippumaton kuittausoikeus, voidaan jako-osuutena saadun suorituksen katsoa kuuluvan siinä määrin kiinteästi konkurssimenettelyyn piiriin, että muunlainen kuittaussäännös merkitsisi poikkeusta aineelliseen konkurssilainsäädäntöön.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, millaisen velan suorituksiksi palautusta ei saisi käyttää. Ensinnäkin vero-oikeudessa omaksutun kannan mukaisesti Tullin palauttamaa määrää ei saisi käyttää vanhentuneen velan suorituksiksi. Vanhentuminen otettaisiin huomioon viran puolesta, eikä velallisen tarvitsisi vedota siihen erikseen. Esteen kuittaukselle muodostaisi myös verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 12 §:n tai ulosottokaaren (705/2007) 10 luvun 20 §:n nojalla annettu rajoitukseton täytäntöönpanon keskeytys- tai kieltopäätös. Sen sijaan, jos keskeytysmääräys on annettu ulosottokaaren 10 luvun 22 §:n mukaisesti osittaisena niin, että määräyksessä esimerkiksi sallitaan omaisuuden ulosmittaus, mutta kielletään myynti tai varojen tilitys, estettä kuittaukselle ei olisi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin palautuksen saajan konkurssin tai palautuksen ulosmittauksen vaikutuksesta kuittaukseen sekä ulosottomiehelle kuittauksesta tehtävästä ilmoituksesta. Tulli voisi kuitata henkilölle suoritettavilla palautuksilla tämän eräänntyneitä ja maksamattomia tullilaskuja tämän konkurssista tai palautuksen ulosmittauksesta huolimatta. Kuittausoikeutta rajoittaisi ainoastaan edellä 1 momentin 2 kohdan kieltä käyttäen konkurssipesästä saatua jako-osuutta vastaavaa palautusta kuittaukseen. Tältä osin säännös vastaisi veronkantolain 26 §:n 2 momenttia, ja sen sisällyttäminen tullilakiin olisi verotusta koskevan sääntelyn yhdenmukaisuuden sekä veronsaajien neutraalin kohtelun vuoksi perusteltua. Päällekkäisten perimistöimien estämiseksi momentissa säädettäisiin, että Tulli ilmoittaa viipymättä ulosottomiehelle tällä perittävänä olevan tullilaskun kuittauksesta.

66 §. Palautuksen käyttäminen muun viranomaisen saatavan suorituksiksi. Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä, joiden täytyessä Tullin palauttamaa määrää voitaisiin käyttää palautuksen saajan muun valtion viranomaisen maksettavaksi määräämän tai Suomessa perittävänä olevan ulkomaan tullin tai veron suorituksiksi. Pykälässä säädettäisiin lisäksi Tullin vastaavasta oikeudesta käyttää toiselta viranomaiselta oleva kuittauskelpoinen palautus Tullin saatavan kuittaukseen. Pykälä olisi uusi ja se vastaisi valmisteverotuslain 47 d §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan Tullin palauttama määrä käytettäisiin ensisijaisesti Tullin saatavan kuittaukseen. Jos Tullilla ei olisi kuittauskelpoisia saatavia, voitaisiin määrä käyttää palautuksen saajan muiden eräänntyneiden ja maksamattomien valtion julkisoikeudellisten saa-

misten suorituksiksi. Edellytyksenä olisi, että asianomainen viranomainen pyytää sitä Tullilta ennen palautuksen maksamista. Käytännössä esimerkiksi Tullilla ja Verohallinnolla on jo nykyisin käytössä menettely, jonka avulla viranomaiset tiedustelevat toisiltaan ennen palautuksen maksamista onko palautuksen saajalla toisen viranomaisen maksettavaksi määrittämiä kuittauskelpoisia laskuja. Tiedustelun perusteella toinen viranomainen voi pyytää palautusta käyttöönsä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin Tullille vastaava oikeus käyttää toiselta viranomaiselta oleva kuittauskelpoinen palautus Tullin saatavan kuittaukseen. Tällöin sovellettaisiin tullilain kuittausta koskevia säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa olisi veronkantolakia ja valmisteverotuslakia vastaavasti säädetty mahdollisuudesta siirtää palautettava määrä Suomessa virka-apusopimuksen nojalla perittävänä olevan ulkomaan saatavan suorituksiksi. Kyseeseen voisi tulla keskinäisestä avunannosta veroihin, maksuihin ja muihin toimenpiteisiin liittyvien saatavien perinnässä annetun neuvoston direktiivin 2010/24/EU nojalla Suomessa perittävänä oleva saatava tai Pohjoismaiden välisen sopimuksen keskinäisestä avunannosta tulliasioissa (SopS 43—44/82) tai jonkin Suomea velvoittavan kahdenkeskisen perintasopimuksen nojalla perittävänä oleva saatava. Kansalliset saatavat olisivat näihin saataviin nähden ensisijaisia kuittauksessa.

Valtiota pidettäisiin kuittaustilanteissa yhtenä oikeussubjektina. Säännös tehostaisi verojen ja muiden julkisoikeudellisten saatavien kantamista ja parantaisi osaltaan hallinnon tuloksellisuutta. Menettelyä voitaisiin pitää myös maksuvelvollisten kannalta tarkoituksenmukaisena sen vähentäessä maksuliikennettä maksuvelvollisen ja viranomaisten välillä.

67 §. Varojen kohdistaminen. Pykälässä säädettäisiin siitä, miten maksuvelvolliselta kannetut, kuitatut, perityt tai vakuudesta saadut varat käytetään eri vero- ja maksusaatavien suorituksiksi ja kohdennetaan eri verolajien ja muiden erien kesken. Ehdotus vastaisi olennaisilta osin nykyisen lain 30 a §:n säännöstä, johon tehtäisiin lähinnä kuittausta ja kansallista veronlisäystä vastaavan koron kantamista koskevien säännösten lisäämisestä aiheutuvat teknisluonteiset muutokset. Lisäksi Tullin oikeutta kohdistaa maksusuoritus yksittäistapauksessa tarvittaessa 1 momentissa säädetyistä poikkeavasti, laajennettaisiin kattamaan myös tilanne, jossa poikkeava kohdistaminen olisi tarpeen saatavan perimisen turvaamiseksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maksusuoritusten kohdentamisesta maksamatta olevien päätösten kesken. Maksuvelvollisen yksilöimät maksusuoritukset kohdistettaisiin lähtökohtaisesti maksuvelvollisen osoittamiin tullaus- ja jälkikantopäätöksiin. Maksuvelvollisen yksilöimättömät maksusuoritukset ja muut saatavien suorittamiseksi saadut varat kohdistettaisiin tullaus- ja jälkitullauspäätöksiin niiden ikäjärjestyksessä vanhimmasta päätöksestä alkaen. Suomen solmimiin virka-apusopimukseen perustuvien virka-apupyynnöiden perusteella tulliviranomaiset perivät myös toisessa maassa maksamatta jääneitä tulleja ja veroja. Yksilöimättömät maksusuoritukset ja muut saadut varat kohdennettaisiin ulkomaisen virka-apupyynnön perusteella perittäviin saataviin viimeisenä muiden maksamattomien päätösten jälkeen. Tältä osin momentin säännös olisi nykyiseen verrattuna uusi ja vastaisi asiallisesti veronkantolain 17 §:n ja 27 §:n 3 momentin säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, missä järjestyksessä maksusuoritus käytettäisiin yksittäisen tullaus- tai jälkitullauspäätöksen eri verolajien suorituksiksi. Kohdistusjärjestyksessä kolmantena olisivat veronlisäys ja viivekorko. Veronlisäyksellä tarkoitettaisiin tässä kaikkia maksuunpanon viivästymisen ajalta kannettavia korkoja, joita ovat koodeksin 114 artiklan 2 kohdassa säädetty viivästyskorko sekä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetty veronlisäys. Viivekorolla tarkoitettaisiin kaikkia maksun viivästymisestä perittäviä kor-

koja, joita ovat koodeksin 114 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu viivästyskorko, veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetty viivekorko sekä korkolaissa (633/1982) säädetty viivästyskorko.

Valtion velvollisuudesta kantaa ja tulouttaa omat varat komissiolle säädetään unionin omia varoja koskevissa säännöksissä. Euroopan yhteisöjen omien varojen järjestelmästä tehdyn Euroopan unionin neuvoston päätöksen 2000/597/EY, Euratom mukaan jäsenvaltioiden on perittävä tullimaksut kansallisten lakiansa, asetustensa ja hallinnollisten määräystensä mukaisesti. Mainitun päätöksen soveltamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että todettuja maksuja vastaavat määrät asetetaan komission käytettäviksi. Tuloutusten viivästyksistä on maksettava viivästyskorkoa. Unionin oikeuden johtavien periaatteiden mukaan unionin omia varoja ei saa asettaa kansallisia varoja huonompaan asemaan. Sen varmistamiseksi, että unionin omia varoja ei asetettaisi kansallisia varoja huonompaan asemaan, maksuvelvolliselta saadut varat käytettäisiin edelleen ensin tullivelan pääoman suorittamiseksi. Unionin oikeuden kannalta olisi myös riittävää noudattaa neutraalia järjestelmää, jossa kannetut tai perityt varat jaettaisiin unionin omien ja kansallisten varojen mukaisessa suhteessa unionin ja valtion hyväksi. Tällainen järjestelmä olisi kuitenkin hallinnollisesti monimutkainen ja raskas ja siitä aiheutuvat kustannukset olisivat suuremmat kuin sen käyttämisestä arvioitavissa olevat edut. Nykyistä vastaava suoritusjärjestys, jossa saadut varat käytettäisiin ensin Euroopan unionin omiin varoihin kuuluvien tullien maksamiseksi, on kokonaisuutena neutraalia järjestelmää tarkoituksenmukaisempi niin hallinnon kuin maksuvelvollistenkin kannalta. Kun unionin tullilainsäädäntö lisäksi edellyttää useimmiten täyden vakuuden asettamista syntyneen tai mahdollisesti syntyvän tullivelan maksamisen vakuudeksi, tulli olisi joka tapauksessa suoritettava aina ensin vakuudesta, riippumatta siitä, saadaanko muille samalla päätöksellä kannettaville erille suoritusta.

Pykälän 3 momentissa Tulli valtuutettaisiin poikkeamaan tapauskohtaisesti 1 ja 2 momentissa säädetystä kohdistusjärjestyksestä. Lisäyksenä nykyiseen, Tullin oikeutta kohdistaa maksusuoritus yksittäistapauksessa tarvittaessa 1 momentissa säädetystä poikkeavasti, laajennettaisiin kattamaan myös tilanne, jossa poikkeava kohdistaminen olisi tarpeen saatavan perimisen turvaamiseksi.

Tulli voisi saatavan vanhentumisen estämiseksi, saatavan perimisen turvaamiseksi tai tullin tulouttamisen varmistamiseksi kohdentaa maksusuorituksen tapauskohtaisesti toisin kuin 1 momentissa säädetään. Valtuutus olisi tarpeen saatavan vanhentumisen estämiseksi muun muassa tilanteessa, jossa maksuvelvollinen on osoittanut maksusuorituksen uusimpaan päätökseen ja vanhin päätös on samanaikaisesti vaarassa tulla perintäkelvottomaksi saatavan vanhentumisen vuoksi. Perimisen turvaamiseksi valtuus olisi tarpeen esimerkiksi tilanteessa, jossa sama velallinen on vastuussa useista veloista, joista osasta yhdessä muun tai muiden velallisten kanssa. Koska velalliset vastaavat tullivelasta yhteisvastuullisesti, saattaa maksun kohdistaminen velalle, josta maksaja on yksin vastuussa, olla perusteltua. Tulli saa periä velan, josta velalliset vastaavat yhteisvastuullisesti, keneltä tahansa velalliselta, mikä helpottaa velan perintää. Lisäksi Tullin tulisi voida harkita myös sitä, kohdistetaanko yksilöimätön maksusuoritus vanhimpaan päätökseen vai ei. Tämä harkintamahdollisuus olisi tarpeen erityisesti sellaisessa tilanteessa, jossa valtio olisi velvollinen tulouttamaan maksamattoman tullin EU:lle ja jossa vanhimpaan päätökseen kohdistaminen merkitsisi maksun tai vakuudesta saatujen varojen kohdistamista päätöksiin, joilla ei ole kannettu lainkaan tullia. Tullin tulouttamiseen tarvittavien varojen kantaminen maksuvelvolliselta kohdistamalla varat tällöin sellaisiin päätöksiin, joilla on kannettu tulli, säästäisi omien varojen tulouttamiseen liittyvää hallinnollista selvitystyötä ja siitä johtuvia kustannuksia.

EU:n omien varojen ja kansallisten saatavien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi Tullilla tulisi olla myös tapauskohtaisesti mahdollisuus käyttää maksuvelvolliselta saadut varat muussa kuin 2 momentin mukaisessa järjestyksessä. Vaikka lähtökohtana on järjestelmä, jossa osasuoritukset kohdistetaan ensiksi tulliin, Tullilla pitäisi olla myös oikeus soveltaa neutraalia järjestelmää niissä tapauksissa, joissa se olisi hallinnollisesti tarkoituksenmukaista ja veronsaajien tasapuolisen kohtelun kannalta perusteltua. Valtuutta voitaisiin käyttää esimerkiksi silloin, kun tullin määrä olisi suuri ja olisi epävarmaa, kykeneekö maksuvelvollinen maksamaan tullin sekä muut verot ja maksut.

68 §. Maksujen siirto Tullille. Pykälä olisi uusi. Se vastaisi asiasisällöltään veronkantolain 12 §:n 1 ja 2 momenttia. Pykälässä säädettäisiin rahalaitoksiin maksettujen tullien siirtämisestä Tullin tilille. Olisi perusteltua, että verojen siirtämisestä säädettäisiin yhdenmukaisesti riippumatta veronkantoviranomaisesta. Maksujen siirroissa sovelletaan nykyisin erityissäännöksen puuttuessa maksupalvelulain (290/2010) 47 §:n säännöksiä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, missä ajassa rahalaitoksen on suoritettava vastaanottamansa maksut Tullin tilille. Säännös vastaisi pääpiirteissään maksupalvelulain 47 §:n säännöstä. Siinä ei kuitenkaan säädettäisi erikseen määräaika paperilla käynnistetyille maksutapahtumalle, vaan myös tässä tilanteessa maksu tulisi suorittaa Tullin tilille maksupäivää seuraavana sellaisena arkipäivänä, jona rahalaitos on yleisölle avoinna. Pykälän 1 momenttiin sisältyisi lisäksi maksupalvelulaista poiketen säännös, jonka mukaan rahalaitoksen olisi siirrettävä varat Tullin tilille viimeistään maksupäivää seuraavana toisena rahalaitoksen aukiolopäivänä, jos rahalaitos ei maksupäivänä ole yleisölle avoinna.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että valtion maksuliikepankkien osalta sovellettaisiin kuitenkin, mitä valtion maksuliikkeen hoitamisesta tehdyn sopimuksen yhteydessä on sovittu.

69 §. Verovarojen kirjanpito. Pykälä olisi uusi, ja se sisältäisi perussäännöksen Tullin kantamien tullien ja muiden verovarojen kirjanpidosta. Pykälä vastasi keskeisiltä osin veronkantolain 5 §:n säännöstä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin verovaroja koskevasta Tullin kirjanpitovelvollisuudesta. Sen piiriin kuuluisivat kansallisten verojen ja muiden suoritusten lisäksi myös tullit, sikäli kuin niitä koskevasta kirjanpidosta ei säädetä unionin lainsäädännössä. Tullivarojen kirjanpidosta säädetään Euroopan unionin omien varojen järjestelmää koskevassa lainsäädännössä, esimerkiksi neuvoston asetuksessa (EY, EURATOM) N:o 1150/2000 yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen 94/728/EY, Euratom soveltamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin verovarojen kirjanpidon sisältämistä tiedoista. Momentissa tarkoitettuja veronsaajia ovat Euroopan unioni ja Suomen valtio.

11 luku **Tullivelan perintä**

70 §. Tullin periminen ulosottoihin ja perimisen turvaaminen. Pykälässä säädettäisiin tullin perintään sovellettavista laeista. Pykälän 1 momentti olisi olennaisilta osiltaan samansisältöinen kuin nykyisen tullilain 30 §. Nykyiseen säännökseen sisältyvä viittaus veronlisäyksestä ja viivekorosta annettuun lakiin poistettaisiin, koska koodeksin 114 artiklassa säädetään kansallista veronlisäystä ja viivekorkoa vastaavien korkojen kantamisesta. Tullin perintään sovellettaisiin edelleen verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettua lakia perustevalitusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta sekä verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annettua lakia (395/1973).

Koodeksin 113 artiklassa on yleisluonteinen tullin perimistä koskeva säännös. Artiklan mukaan tulliviranomaisen on varmistettava tullin määrän maksaminen kaikin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisin keinoin, jos maksettavan tullin määrää ei ole maksettu asetetussa määräajassa. Koodeksissa tai muualla unionin tullilainsäädännössä ei ole muita tullin perimistä koskevia varsinaisia säännöksiä. Koodeksin 45 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan muutoksenhaku ei estä riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanoa. Täytäntöönpanon lykkäämisestä säädetään koodeksin 45 artiklan toisessa ja kolmannessa kohdassa.

Pykälän 2 momentissa olisi selventävä säännös, jonka mukaan tullivelan perintää koskevan luvun säännöksiä sovellettaisiin myös muiden Tullin kantamien verojen, tullin- ja veronkorotuksen, virhemaksun sekä julkisoikeudellisten maksujen perintään, jollei laissa toisin säädetäisi. Momentin säännös selkiyttäisi vallitsevaa oikeustilaa. Tullilain perintää koskevia säännöksiä sovellettaisiin yhä esimerkiksi maahantuonnin yhteydessä kannettavan arvonlisäveron ja suoritemaksujen perintään.

71 §. Perintäkeinot. Pykälä olisi uusi. Se täsmentäisi edellä mainittua koodeksin 113 artiklaa, jonka mukaan tullin perinnästä voidaan säätää kansallisesti. Pykälä vastaisi sisällöltään pääpiirteissään veronkantolain 34 ja 35 §:n säännöksiä sekä Tullin noudattamaa käytäntöä tullin perinnässä. Pykälän muotoilussa otettaisiin huomioon uuden veronkantolain vastaavaan pykälään ehdotetut muutokset.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin perintäkeinoista, joihin Tulli voisi ryhtyä selvitettyään ensin velallisen maksukykyä ja tarkoituksenmukaista perintäkeinoa varojen perimiseksi. Hyvän perintätavan mukaisesti Tullin tulisi aina selvittää maksuvelvollisten maksukykyä ja tarkoituksenmukaista perintäkeinoa parhaan perintätuloksen selvittämiseksi ja toisaalta kohtuuttomien tilanteiden välttämiseksi. Jos Tulli esimerkiksi arvioi, että varoja saadaan perityksi ulosottoa lievemmillä perintätoimilla, kuten esimerkiksi maksujärjestelyllä, jossa sovitaan maksamatta olevan tullin maksamisesta osissa, ulosottoon ei tarvitsisi ryhtyä. Tulli voisi edelleen periä maksamatta jätetyn tullin ja muut maahantuonnin maksut myös hallussaan olevasta vakuudesta. Maksunlykkäyksestä ja muusta maksuhelpotuksesta säädetään koodeksin 110 ja 112 artikloissa.

Luotonantajien yhdenvertaisuuden takaamiseksi myös Tullin tulisi voida ilmoittaa eräänntyneet ja maksamattomat tullivelat julkaistaviksi samalla tavoin kuin Verohallinnon osalta on säädetty veronkantolaissa, jota 1 momentin 9 kohta vastaisi. Käytännössä maksukäyttäytymistietojen julkaiseminen voitaisiin Verohallinnossa noudatettavan käytännön tavoin rajoittaa niihin tapauksiin, joissa verovelvollinen on yhteisö taikka liikkeen- tai ammatinharjoittaja. Julkaisuoikeus rajoittuisi veronkantolain tapaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 21 §:ssä säädettyjä tietoja vastaaviin tietoihin. Julkaistavat tiedot olisivat tullivelallisen tai muun tullin maksamisesta vastuussa olevan nimi, toiminimi sekä yritys- ja yhteisötunnus, viranomaisen tiedossa oleva kotikunta, jollei julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 31 kohdasta tai väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:n 1 momentista muuta johdu sekä maksamatta jätetty verolaji sekä sen määrä viivästysseuraamuksineen. Henkilötunnus ei sisältyisi julkaistaviin tietoihin. Momentin 9 kohdan säännös vastaisi tavoitteiltaan veronkantolain 35 §:n 1 momentin 8 kohtaa. Tulli voisi nykyiseen tapaan ryhtyä myös muihin momentissa tarkoitettuihin perintätoimenpiteisiin.

Pykälän 2 momentin mukaan Tulli velvoitettaisiin ilmoittamaan ulosottoperintään vaikuttavasta muusta perintätoimesta viipymättä ulosottoviranomaiselle. Momentti vastaisi veronkantolain 35 §:n 2 momentin säännöstä.

72 §. Täytäntöönpanon lykkääminen. Pykälä olisi uusi. Se täsmentäisi koodeksin 45 artiklan toisen ja kolmannen kohdan säännöksiä riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä.

Pykälässä säädettäisiin täytäntöönpanon lykkäämisen hakemisesta, hakemuksen käsittelyajasta sekä täytäntöönpanon lykkäyspäätöksen voimassaolosta. Täytäntöönpanon lykkäämisellä tarkoitettaisiin sekä aloittamattoman täytäntöönpanon lykkäämistä että jo aloitetun täytäntöönpanon keskeyttämistä. Täytäntöönpanon lykkääminen vastaisi kansallisessa lainsäädännössä, muun muassa verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa ja ulosottokaareissa, käytettyä ilmausta täytäntöönpanon kiello ja keskeyttäminen. Pykälä, kuten koodeksin 45 artikla, olisi erityissäännös muualla kansallisessa lainsäädännössä oleviin täytäntöönpanon lykkäämistä ja keskeyttämistä koskeviin toimivaltuussäännöksiin nähden.

Unionin tullilainsäädännön mukaan tulliviranomaisten tekemät päätökset ovat niihin kohdistuvasta muutoksenhausta huolimatta välittömästi täytäntöönpanokelpoisia. Tullilla on koodeksin 45 artiklan toisessa kohdassa säädetyin edellytyksin velvollisuus lykätä tekemänsä päätöksen täytäntöönpanoa. Päätöksen täytäntöönpanoa on lykättävä kokonaan tai osittain, jos Tullilla on perusteltua syytä epäillä, että riidanalainen päätös ei ole tullilainsäädännön mukainen tai jos on olemassa vaara, että asianomaiselle aiheutuu siitä vahinkoa, joka ei ole korvattavissa.

Täytäntöönpanon lykkääminen ei saa kuitenkaan johtaa unionin omien varojen vaarantumiseen. Koodeksin 45 artiklan kolmannen kohdan mukaan riidanalaisen tullaus- tai jälkitullauspäätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain, jos tullien maksamisesta annetaan vakuus.

Koodeksin 45 artiklassa täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva toimivalta on varattu yksinomaan tulliviranomaisille. Muusta verolainsäädännöstä ja hallintolainkäyttölaista (586/1996) poiketen, muilla viranomaisilla ei koodeksin mukaan ole toimivaltaa määrätä täytäntöönpanon lykkäämisestä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että täytäntöönpanon lykkäämistä muutoksenhaun kohteena olevaan päätökseen haetaan Tullilta kirjallisesti. Momentissa säädettäisiin myös täytäntöönpanon lykkäämistä koskevan hakemuksen viivytyksettömästä käsittelemisestä. Hakijan oikeusturvan kannalta on tärkeää, että täytäntöönpanon keskeyttämisen tarve ja edellytykset selvitetään mahdollisimman pian.

Pykälän 2 momentin mukaan täytäntöönpanon lykkäys olisi lähtökohtaisesti voimassa, kunnes pääasia on lainvoimaisesti ratkaistu. Valitusaika oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen voi olla kolme vuotta tullien määrän tiedoksisaannista tai vähintään 60 päivää oikaisupäätöksen tiedoksisaannista. Täytäntöönpanon lykkäys jatkuisi oikaisuvaatimukseen annetun pääasiaratkaisun jälkeen automaattisesti valituksen tekemiselle laissa varatun vähimmäismääräajan verran. Mikäli Tulli 60 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista saa tiedon velallisen pääasiaa koskevan valituksen vireille tulosta hallinto-oikeudessa, täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva päätös pysyisi voimassa, kunnes valitus on lainvoimaisesti ratkaistu. Täytäntöönpanon lykkäys koskisi kaikkia saatavan perimistoimia. Vakuutta tai ulosmitattua omaisuutta ei saisi siten muuttaa rahaksi sinä aikana, jolloin täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva päätös on voimassa. Valtion tai muun ulosotonhakijan muutoksenhaku ei estäisi täytäntöönpanon loppuunsaattamista. Momentissa tarkoitettua määräajan umpeen kuluminen ei estäisi velallista tekemästä uutta hakemusta täytäntöönpanon lykkäämiseksi. Tulli voisi myös tarpeen vaatiessa päättää yksittäistapauksessa lykkäyspäätöksen voimassaolosta edellä esitetystä poikkeavasti.

Täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaan päätökseen ei saisi hakea erikseen muutosta. Kielto on luonteeltaan prosessuaalinen ja vastaa ulosottokaaren 10 luvun 25 §:ssä sekä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 17 §:n 2 momentissa säädettyjä muutoksenhakukieltoja. Muutoksenhaku olisi mahdollinen vasta pääasiassa tehdystä ratkaisusta.

Kun omaisuutta on ulosmitattu, velallinen voisi pyytää täytäntöönpanon lykkäämistä myös ulosottomieheltä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyllä tavalla ja säädetyssä määräajassa.

73 §. Tullin jättäminen perimättä. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin pienimmästä perittävistä määrästä sekä siitä, missä tilanteissa tästä pääsäännöstä voitaisiin poiketa. Pykälä vastaisi olennaisilta osiltaan veronkantolain 47 §:n pienintä perittävää määrää koskevia säännöksiä. Säännös edistäisi verojen perinnän yhdenmukaisuutta sekä hallinnon tehokkuutta ja tuloksellisuutta.

Koodeksi ei sisällä tileihin kirjatun ja velalliselle tiedoksi annetun tullin määrän perimättä jättämistä koskevia säännöksiä. Koodeksin 113 artiklan mukaan, jos määrättyä tullia ei ole maksettu asetetussa määräajassa, tulliviranomaisten on varmistettava tullien määrän maksaminen kaikin asianomaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti käytettävissä olevin keinoin. Perintätoimia koskevat yksityiskohdat on koodeksissa jätetty kansallisesti säädettäviksi. Perintätoimilta voidaan edellyttää taloudellista tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta, minkä vuoksi perintäminimisäännös olisi perusteltu. Säännös ei vaikuttaisi Suomen valtion velvollisuuteen tilittää tulli unionin omia varoja koskevien säännösten mukaisesti Euroopan unionille.

Pykälässä säädettäisiin euromääräinen arvoraja, jota pienempiä saatavia Tulli ei lähtökohtaisesti peri. Kyseinen arvoraja korotettaisiin tullauksessa eräiden vähäisten saatavien perimättä jättämisestä annetun lain (266/1950) mukaisesta 3 eurosta 10 euroon. Arvoraja vastaisi määrää, jonka veronkantoviranomainen veronkantolain 47 §:n 1 momentin nojalla sekä ulosottomies julkisoikeudellisten saatavien ulosotossa voi ulosottoaaren 3 luvun 101 §:n nojalla jättää perimättä. Veronkantolaissa säädettyä 10 euron arvorajaa sovelletaan jo nykyisin Tullin kantamien autoveron, ajoneuvoveron ja polttoaineveron perintään.

Pykälässä säädettäisiin lisäksi mahdollisuudesta ryhtyä myös alle 10 euron määräisen tullin perintään. Pienten saatavien periminen saattaa olla perusteltua esimerkiksi perintäjärjestelmän systemaattisen väärinkäyttämisen estämiseksi. Alle 10 euron määräinen tulli voitaisiin periä muun muassa silloin, kun tullin maksamisesta vastuussa oleva tekee lukuisia määrältään vähäisiä maksulaiminlyöntejä.

Delegoidun asetuksen 88 artiklan mukaan tulliviranomaiset saavat olla antamatta tiedoksi koodeksin 79 tai 82 artiklan mukaisen säännösten noudattamatta jättämisen vuoksi syntyvää tullivelkaa, jos asianomaisen tuonti- tai vientitullin määrä on alle 10 euroa tai jos tullivelan määrä annettiin alun perin tiedoksi alhaisempana kuin maksettavaksi tuleva tuonti- tai vientitullin määrä, ja näiden määrien välinen ero on alle 10 euroa. Koska velkaa voidaan kuitenkin maksaa osasuorituksin, alun perin yli 10 euron tullivelasta voi olla maksamatta alle 10 euron määrä, jota jouduttaisiin perimään. Tämän vuoksi erillisen velan perintää koskevan minimin säätäminen olisi perusteltua. Koodeksin 112 ja 114 artiklassa säädetään lisäksi, että luotto- ja viivästyskorkoa ei kanneta, jos perittävä summa on alle 10 euroa. Näiden säännösten mukaan alle 10 euron suuruista velkaa voitaisiin periä. Säännösten tarkoituksena ei kuitenkaan ole säätää, että alle 10 euron suuruista velkaa tulisi periä, minkä vuoksi kansallinen 10 euron perintäminimi ei olisi ristiriidassa kyseisten koodeksin 112 ja 114 artiklan säännösten kanssa.

74 §. *Perintätoimista luopuminen.* Pykälä olisi uusi. Se vastaisi veronkantolain 37 §:ää sekä Tullissa nykyisin sovellettavaa käytäntöä.

Pykälän mukaan Tulli voisi olla ryhtymättä tullin perintään tai keskeyttää perinnän, jos sen ei arvioitaisi johtavan tulokseen. Perintä kuitenkin aloitettaisiin tai keskeytettyä perintää jatkettaisiin tilanteessa, jossa sen voitaisiin olettaa johtavan tulokseen. Ehdotetussa 71 §:ssä säädetäisiin perintäkeinoista, joihin Tulli voisi ryhtyä selvitettyään ensin velallisen maksukykyä ja tarkoituksenmukaista perintäkeinoa varojen perimiseksi. Mikäli selvityksen perusteella Tulli arvioisi, että perintätoimet eivät todennäköisesti johtaisi tulokseen, se voisi olla ryhtymättä perintään tai keskeyttää sen.

Perintätoimista luopuminen edellyttäisi velallisen maksukyvyyn selvittämistä, mikä voisi pitää sisällään esimerkiksi tullivelallisen tuloihin, varallisuuteen ja olinpaikkaan liittyvien sekä muiden perintään vaikuttavien seikkojen selvittämistä. Muita perintään vaikuttavia seikkoja voisivat olla muun muassa velallisen muu velkaantuneisuus kuten esimerkiksi verovelat, maksujärjestelyt muiden velkojien kanssa sekä ulosottotiedot.

Pykälä voisi tulla sovellettavaksi esimerkiksi konkurssitilanteessa, jossa saamisen perimisestä aiheutuvat kulut olisivat suuremmat kuin Tullille tuleva jako-osuus.

12 luku **Tullihuutokauppa, tavaran muu myynti, luovutus ja hävittäminen**

75 §. *Tullihuutokaupalla tai muulla tavoin myytävät tavarat.* Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan lain 35 §:n 1 momenttia. Pykälässä säädetäisiin Tullin haltuun jääneiden tavaroiden myymisestä julkisella huutokaupalla tai erityistapauksessa muulla tavoin. Pykälän 1 momentin 6 kohta olisi uusi.

Tulliviranomaisen toimivallasta myydä sen haltuun jääneet tavarat säädetään koodeksin 198 artiklassa. Täytäntöönpanoasetuksen 250 artiklassa säädetään myytävän tavaran tullioikeudellisesta asemasta. Unionin tullilainsäädäntö ei sisällä myyntimenettelyä koskevia säännöksiä.

Suomessa Tullin haltuun jääneet tavarat on myyty pääasiassa tullihuutokaupalla. Tullihuutokaupasta säädetään nykyisin tullilaisissa ja -asetuksissa. Säännökset täydentävät unionin tullilainsäädännön tavaran myymistä koskevia säännöksiä.

Julkinen tullihuutokauppa on tullitoiminnan erityispiirteisiin sopeutettu täytäntöönpanokeino. Tullihuutokaupalla voidaan myydä kaikenlaista tulliselvittämätöntä tai tulliselvitettyä Tullin haltuun jäänyttä tavaraa. Myytäväksi eivät kuitenkaan sovellu tupakka- ja alkoholituotteet, joiden myynti tullihuutokaupalla on erikseen kielletty, eivätkä yleensä muutkaan tavarat, joihin liittyy maahantuonti- tai käyttörajoituksia. Tullihuutokauppamenettelyn yleisöjulkisuutta korostaen nykyiseen sääntelyyn tehtäisiin terminologinen muutos lisäämällä tullihuutokaupan eteen lisämääre julkinen. Tilanteista, jolloin tavaraa ei olisi mahdollista tai tarkoituksenmukaista myydä, säädetäisiin ehdotuksen seuraavassa pykälässä erikseen.

Pykälän 1 momentissa säädetäisiin tilanteista, joissa Tulli lähtökohtaisesti myisi tavaran julkisella tullihuutokaupalla. Tavaran myyminen julkisella tullihuutokaupalla olisi edelleen ensisijainen Tullin haltuun jääneiden tavaroiden realisointikeino. Pykälän 3 momentissa ja 76 §:ssä säädetäisiin poikkeuksista tähän pääsääntöön. Momentti vastaisi olennaisilta osiltaan nykyisen lain vastaavaa säännöstä. Momentin 6 kohta olisi uusi.

HE 153/2015 vp

Momentin 1 kohdan mukaan Tulli myisi julkisella tullihuutokaupalla tavarat, jotka on tuomittu lainvoimaisella päätöksellä valtiolle menetetyksi. Tällä perusteella tullihuutokaupattaviksi tulisi lähinnä salakuljetus- tai säännöstelyrikoksen kohteena olleita tavaroita.

Momentin 2 kohdan mukaan tullihuutokaupalla myytäisiin valtiolle koodeksin 199 artiklan mukaisesti luovutetut muut kuin unionitavarat sekä tietyn käyttötarkoituksen menettelyyn asetetut tavarat.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin väliaikaisesti varastoidun tavarat, jota ei ole asetettu tullimenettelyyn tai jälleenviety koodeksin 149 artiklassa säädettyssä määräajassa, myymisestä tullihuutokaupalla. Koodeksin 149 artiklan mukaan väliaikaisesti varastoidut muut kuin unionitavarat on asetettava tullimenettelyyn tai jälleenviety 90 päivän kuluessa. Kun ei ole täytetty jotakin tullilainsäädännössä säädettyä velvollisuutta, joka koskee muiden kuin unionitavaroiden tuomista unionin tullialueelle, tulliviranomaisten on koodeksin 198 artiklan 1 kohdan mukaan toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet, tavaroiden myynti mukaan luetuna, tavaroista vapautumiseksi.

Momentin 4 kohdassa säädettäisiin sellaisen tavarat myymisestä tullihuutokaupalla, jota ei voida luovuttaa tullivalvonnasta koodeksin 198 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisessä, toisessa, kolmannessa tai neljännessä luetelmakohdassa tarkoitettua syystä. Mainittujen lainkohtien mukaan tavaraa ei voida luovuttaa sille ilmoitettuun tullimenettelyyn, jos tavaroiden tarkastusta ei ilmoittajasta johtuvista syistä ole voitu aloittaa tai suorittaa tulliviranomaisten asettamassa määräajassa, luovutuksen edellyttämiä asiakirjoja ei ole toimitettu määräajassa tulliviranomaiselle, tullia ei ole maksettu tai vakuutta sen maksamisesta ei ole annettu määräajassa taikka jos tavaraa koskee tuontikielto tai -rajoitus.

Momentin 5 kohdassa säädettäisiin sellaisten tavaroiden myymisestä tullihuutokaupalla, joita ei ole noudettu tulliviranomaisen hallusta kuuden kuukauden kuluessa niiden luovutuksesta vapaaseen liikkeeseen. Ehdotettu säännös perustuisi koodeksin 198 artiklan 1 kohdan c alakohtaan.

Momentin 6 kohdassa säädettäisiin sellaisen tavarat myymisestä tullihuutokaupalla, joka on jäänyt lainvoimaisella päätöksellä Tullin haltuun. Kyseessä olisivat kieltojen ja rajoitusten alaiset tavarat, joiden kohdalla ei kuitenkaan ole ollut perusteita tuonnin tai viennin rikosasiaina käsittelylle, jolloin tavara tulisi tuomituksi valtiolle menetetyksi. Näin voi olla esimerkiksi sen vuoksi, että tavara on ilmoitettu Tullille asianmukaisesti. Käytännössä kyseessä olisivat samankaltaiset tavarat, joita kolmansista maista tuotaessa koskisi momentin 4 kohta. Tavaroita voi kuitenkin jäädä kyseessä olevalla tavalla Tullin haltuun myös EU-maasta tapahtuvassa tuonnissa, jolloin koodeksin säännökset eivät tule sovellettaviksi.

Pykälän 2 momentin mukaan edellisessä momentissa tarkoitettu tavara, joka on tuontikiellon tai -rajoituksen alainen, voidaan kuitenkin myydä vain siinä tapauksessa, että ostaja esittää tuonnin edellyttämät luvat ja muut tarpeelliset asiakirjat.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin 1 momentissa tarkoitettujen tavaroiden myymisestä muulla tavoin kuin julkisella tullihuutokaupalla. Momentin säännös olisi uusi. Tavara voitaisiin myydä muutoin kuin julkisella tullihuutokaupalla, jos se tavarat laadun tai luonteen vuoksi olisi myytävä kiireellisesti eikä tavarat myyminen myöhemmin järjestettävässä tullihuutokaupassa olisi myyntituloksen kannalta tarkoituksenmukaista. Tavara voi olla esimerkiksi helposti pilaantuvaa taikka nopeasti arvoltaan alenevaa tai häviävää. Tavarat hoitaminen voi myös olla niin kallista, että tavarat myyntihinnasta ei saataisi katettua tavarat säilyttämisen aiheuttamia kuluja. Tavara voitaisiin myydä myös muusta syystä kiireellisesti ennen seuraavaa tullihuuto-

kauppaa, jos se olisi perusteltua esimerkiksi tavarasta saatavan selkeästi paremman tuoton vuoksi. Momentissa tarkoitetuissa kiireellisissä tilanteissa tavara voitaisiin tarvittaessa myydä myös odottamatta valtiolle menettämistä koskevan tuomioistuimen päätöksen lainvoimaisuutta. Tullin tulisi myyntitapaa valitessaan ja myyntiä järjestäessään pyrkiä mahdollisimman hyvään lopputulokseen ottaen huomioon tavarasta saatavan kauppahinnan, tavarantoimittajan ja säilytyskustannukset sekä myynnin vaatiman ajan.

76 §. Tavarantoimittajan muu luovutus tai hävittäminen. Pykälä vastaisi olennaisilta osiltaan nykyisen tullilain 35 §:n 2 momentin säännöstä. Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä, joilla edellä 75 §:ssä tarkoitettu tavara voidaan myynnin sijasta luovuttaa käyttöön taikka hävittää. Se perustuisi koodeksin 198 artiklan valtuutussäännökseen.

Pykälän 1 momentin mukaan tavarantoimittamisesta muutoin kuin myymällä päättäisi edelleen valtiovarainministeriö. Säännökseen ei enää sisältyisi norminantovaltuutusta valtiovarainministeriölle. Ministeriö ei ole käyttänyt nykyiseen lakiin sisältyvää valtuutusta yleisten ohjeiden antamiseen, minkä vuoksi ministeriön toimivallan säilyttäminen vain yksittäistapausten osalta ei muuttaisi nykytilaa. Nykyisen säännöksen perusteella on luovutettu pääasiassa tavaroita, joiden tuonti ja vienti on kielletty villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen (SopS 44-45/1976, *CITES-sopimus*) nojalla. Tavarantoimittajia on luovutettu esimerkiksi museoille, Tullille koulutuskäyttöön sekä eläintarhaan.

Jos tavaraa ei pykälässä tarkoitettulla tavalla luovutettaisi valtion laitokselle tai muulle taholle, se olisi hävitettävä. Pykälässä säädettäisiin nykyistä selkeämmin siitä, että hävittäminen olisi viimeinen vaihtoehto, jos tavaraa ei voitaisi myydä eikä muutoin luovuttaa. Tavarantoimittajien vastuuvuorosta säädetään koodeksin 197 ja 198 artiklassa.

Pykälän 2 momentin mukaan 75 §:n 1 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettujen tavarantoimittajien katsottaisiin luovutettaessa siirtyvän valtiolle. Ehdotetun 75 §:n 1 momentin 3—6 kohdissa tarkoitetuissa tilanteissa tavarantoimittajien oikeus ei ole siirtynyt valtiolle, minkä vuoksi nykyisen lain 35 §:n 2 momenttiin sisältyvää säännöstä vastaava säännös olisi edelleen tarpeen. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että tilanteessa, jossa tavara luovutetaan valtiovarainministeriön päätöksellä muulle taholle kuin valtion laitokselle, toimittajien siirtyisi luovutuksensaajalle, jolle valtiovarainministeriö päätöksessään säilyttäisi toimittajien oikeutta valtiolla. Oikeuden säilyttäminen valtiolla voisi poikkeuksellisesti tulla kyseeseen esimerkiksi valtiolle menetetyksi tuomittujen tai sille luovutettujen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden esineiden kohdalla.

77 §. Menettely tavarantoimittajien myynnissä. Pykälässä säädettäisiin tavarantoimittajien myynnistä tiedottamisesta, alimmasta hyväksyttävästä tarjouksesta sekä myyntiehtojen ilmoittamisesta. Lisäksi pykälässä säädettäisiin Tullille valtuutus antaa tarkempia määräyksiä tullihuutokaupan toimittamisesta sekä menettelystä, jota noudatetaan myytäessä tavaraa muulla tavoin. Tullihuutokaupasta ilmoittamisesta säädetään nykyisin tulliasetuksen 10 §:ssä. Säännös ehdotetaan siirrettäväksi lakiin, koska se koskee henkilön oikeuksia. Pykälä koskisi tullihuutokaupan ohella myös muusta myynnistä tiedottamisesta.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tavarantoimittajien myynnistä asianosaisille tehtävästä ilmoituksesta silloin, kun Tulli päättää panna tavarantoimittajien myyntiin. Ehdotetussa säännöksessä täsmennettäisiin ilmoituksen vastaanottajatahoja nykyisestä. Nykyisestä poiketen myynnistä tulisi pyrkiä ilmoittamaan erikseen myös tavarantoimittajalle, jonka oikeuksiin tavarantoimittaminen myös vaikuttaa. Tavarantoimittajien myynnistä olisi ilmoitettava etukäteen kirjallisesti, jos se olisi mahdollista. Tällä tarkoitettaisiin, että ilmoitus olisi tehtävä, jos Tullilla on tiedossaan asianosaisen nimi, osoite tai muut riittävät yhteystiedot. Tulli saa tavarantoimittajien oikeudellisesti vastuussa olevien

asianosaisten tiedot yleensä tavaran tulliselvitykseen tai tullirikostutkintaan liittyvistä asiakirjoista. Tavaran omistajalle olisi ilmoitettava myynnistä, jos omistaja on Tullin tiedossa ja hänen yhteystietonsa ovat Tullin saatavilla, esimerkiksi yleisestä numerotiedustelusta. Tätä laajempaa yhteystietojen selvitysvolvollisuutta Tullilla ei olisi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin miten tavaran myynnistä tiedotetaan yleisölle. Tullihuutokaupasta ilmoitettaisiin yleisölle lähtökohtaisesti Tullin Internet-sivuilla julkaistavalla ilmoituksella. Myynti-ilmoitus voitaisiin julkaista myös muulla Internet-sivulla sekä lisäksi Tullin harkinnan mukaan muulla tarkoituksenmukaisella tavalla, kuten esimerkiksi sanomalehdessä tai muussa julkaisussa tai mediassa taikka nykyiseen tapaan tullitoimipaikan ilmoitustaululla. Muu julkaisu voisi olla esimerkiksi tietyille lukijapiirille tarkoitettu erityisalan ammatti- tai harrastuslehti.

Silloin kun tavara myydään muulla tavoin kuin julkisella tullihuutokaupalla, myynnistä ei tarvitsisi välttämättä julkaista ilmoitusta Internetissä kuten huutokaupasta tiedotettaessa. Myynnistä voitaisiin tapauksen mukaan ilmoittaa yleisölle muulla tavaran luonteeseen ja myyntitapaan sopivalla asianmukaisella tavalla. Ilmoituksen tulisi olla kuitenkin riittävän tehokas, jotta se tavoittaisi riittävän määrän ostajaehdokkaista.

Tavaran myynnistä yleisölle annettavassa ilmoituksessa kerrotaisiin nykykäytännön mukaisesti tarpeelliset myyntitapahtumaan liittyvät tiedot, kuten myyntiajankohta ja -paikka, sekä kuvattaisiin riittävällä tarkkuudella myyntikohte. Asianosaistietoja ei tulisi kuulutuksessa tai muussa myynti-ilmoituksessa julkaista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi myyntiehtojen ilmoittamisesta yleisölle. Myyntiehdot, joita ei julkaista huutokauppailmoituksessa, tulisi ilmoittaa ostajaehdokkailla muulla tavoin ennen huutokaupan alkamista. Ostajien kannalta keskeiset myyntiehdot koskevat muun muassa tarjoamisenettelyä, kauppahinnan maksamista sekä kauppahinnan lisäksi ostajan suoritettaviksi tulevia kuluja ja veroja.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Tulli ei saa tavaraa julkisella tullihuutokaupalla tai muutoin myytessä hyväksyä ostotarjousta, joka alittaa tavarasta mahdollisesti maksamatta olevan tai myynnin perusteella kannettavaksi tulevan tullin, valmisteverojen ja suoritmaksujen määrän. Säännös olisi uusi. Se täydentäisi koodeksin sääntelyä, jonka mukaan tavaraa ei saa luovuttaa vapaaseen liikkeeseen ilman, että siitä kannettavat tullit on maksettu tai niiden maksamisesta on annettu vakuus. Arvonlisäverolain 101 §:n 2 momentin, valmisteverotuslain 3 §:n ja ehdotetun tullilain 100 §:n nojalla tavarasta on ennen vapaaseen liikkeeseen luovutusta kannettava myös arvonlisävero, tietyissä tapauksissa valmistevero sekä suoritmaksut. Ehdotetussa 81 §:ssä säädettäisiin siitä, missä järjestyksessä tullihuutokaupasta tai tavaran muusta myynnistä kertyvillä varoilla suoritetaan tavarahan liittyvät kustannukset. Pykälän mukaan varoilla suoritetaan ensimmäiseksi tullit, valmisteverot ja suoritmaksut.

Pykälän 4 momentissa valtuutettaisiin Tulli antamaan tavaran myyntimenettelyä koskevia tarkempia määräyksiä. Kysymyksessä olevan täydentävän sääntelyn asiallinen merkitys ei edellytä, että asiasta säädettäisiin lailla tai asetuksella. Toimivalta olisi oikeudellisen kokonaisuuden puitteissa rajoitettua, ja valtuutuksen nojalla annettavat määräykset koskisivat vähäisiä, teknisluonteisia yksityiskohtia. Valtuutukseen katsottaisiin olevan perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityisiä perusteita.

78 §. *Vastuu myytävästä tai muulla tavoin luovutettavasta tavarasta.* Pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin Tullin vastuusta julkisella tullihuutokaupalla tai muulla tavoin myytävästä taikka luovutettavasta tavarasta. Joissakin käytännön tapauksissa kysymys Tullin tuote- ja

muusta virhevastuusta on koettu epäselväksi, minkä vuoksi Tullin vastuun perusteista ehdotetaan säädettäväksi lailla.

Tulli ei vastaisi myymiensä tai luovuttamiensa tavaroiden puutteista, virheistä eikä muistakaan ominaisuuksista. Myytäväksi tai luovutettavaksi päätyy hyvin erilaista, käytettyä ja käyttämättöntä tavaraa, jonka kunto saattaa vaihdella huomattavasti. Tulli ei voi vaikuttaa myytäväksi päätyvään tavaravalikoimaan. Tavarain myyminen ja muu luovuttaminen ei myöskään kuulu Tullin keskeisiin virkatehtäviin, minkä vuoksi Tullilta ei tule voida edellyttää kovin syvällistä asiantuntemusta myytäväksi päätyneiden tavaroiden ominaisuuksista ja käyttämiseen liittyvistä virheistä ja puutteista. Näiden erityispiirteiden vuoksi on jo käytännönkin syistä otettava lähtökohdaksi luovutuksensaajan riski tavarain virheestä.

Viranomaisasemasta ja hyvän hallinnon periaatteista kuitenkin seuraa Tullille velvollisuus ilmoittaa tiedossaan olevista tavarain tosiasiallisista sekä oikeudellisista virheistä ostajakunnalle ennen myyntiä. Tullilla ei kuitenkaan olisi velvollisuutta selvittää tavarain kuntoa. Käytännössä ostajakunnalle varataan myös mahdollisuus tarkastella tavaraa ennen myyntiä.

Tavarain oikeudellinen virhe, joka on Tullin tiedossa ja josta Tullin tulisi hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti ilmoittaa ostajakunnalle, olisi esimerkiksi se, että Tullin myymä tavara ei täytä puutavaraa ja puutuotteita markkinoille saattavien toimijoiden velvollisuuksien vahvistamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 995/2010 säädetyt laillisuusvaatimuksia, mutta joka kuitenkin voidaan myydä tullihuutokaupalla puutavarain ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta annetun lain (897/2013) tai FLEGT-lupajärjestelmästä annetun lain (1425/2014) säännösten nojalla. Tullin tulisi tällöin myynnin yhteydessä antaa tavarain ostajalle asiakirja, josta kyseinen seikka ilmenee ja jonka avulla ostaja voi osoittaa hankkineensa puutavarain tai puutuotteen lainmukaisesti.

79 §. *Myytävästä tavarasta suoritettava tulli.* Pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin myydyn tavarain luovutuksesta vapaaseen liikkeeseen ja tullin sisällyttämisestä myyntihintaan. Pykälä täsmentäisi koodeksin täytäntöönpanoasetuksen 250 artiklan säännöksiä.

Koodeksin täytäntöönpanoasetuksen 250 artiklan mukaan tulliviranomaiset voivat myydä valtiolle luovutetut tai takavarikoidut tuotteet ainoastaan, jos ostaja viipymättä suorittaa muodollisuudet tavarain asettamiseksi johonkin tullimenettelyyn tai niiden jälleenviemiseksi. Jos tavarat myydään hinnalla, joka sisältää tuontitullin ja muut maksut, tavaraita on pidettävä vapaaseen liikkeeseen luovutettuina. Tulliviranomaisten on laskettava tullin määrä ja kirjattava se tileihin. Myynnin on tapahduttava voimassa olevia menettelyjä noudattaen.

Pykälän 1 momentin mukaan muun kuin unionitavarain myynti 75 §:ssä säädetyin tavoin vastaisi tavarain luovutusta vapaaseen liikkeeseen. Ostajan ei siis tarvitsisi tehdä tavarasta tullilmoitusta, vaan Tulli huolehtisi tulliselvityksestä ostajan puolesta. Säännös ei koskisi sellaisia tavaraita, jotka on jo ilmoitettu vapaaseen liikkeeseen luovutettaviksi ennen myyntiä, mutta jotka eivät ole saaneet unionitavarain statusta sen vuoksi, että tullivelkaa ei ole kokonaan maksettu. Näitä tavaraita ei siis tulisi tulliselvittää uudelleen.

Säännös ei mahdollistaisi myytyjen ei-unionitavarain jälleenvientiä pois unionin tullialueelta tulleja maksamatta. Käytännössä tilanteet, joissa uusi omistaja haluaisi viedä tavarain tulleja maksamatta pois unionin tullialueelta, ovat olleet harvinaisia. Ei-unionitavarain jälleenviennin salliminen vaatisi tavarain tullivalvonnan jatkamista esimerkiksi passitusmenettelyssä tavarain unionista poistumiseen asti, mikä pitkittäisi ja saattaisi aiheuttaa uusia ongelmia tavarain tulliselvitysprosessin päättämisessä. Koska Tullin haltuun jääneen tavarain myynti tai luovutus tapahtuu ensisijaisesti tavaraita eroon pääsemiseksi ja tavarain kesken jääneen tulliselvitys-

prosessin päätökseen saattamiseksi, on käytännön syistä tarkoituksenmukaista, että tavarán myynti johtaa tavarán vapaaseen liikkeeseen luovuttamiseen, jonka seurauksena tavara vapautuu tullivalvonnasta. Säännös vastaa nykyistä käytäntöä.

Pykälän 2 momentin mukaan tilanteessa, jossa tavarán myynnin yhteydessä syntyy tullivelka tavarán vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen johdosta, tulli sisältyisi tavarán myyntihintaan. Arvonlisäverolain 88 §:n 2 momentin mukaan tullihuutokaupassa myydystä tavarasta suoritettavan arvonlisäveron peruste on tavarán huutokauppahinta. Arvonlisävero ei siis sisälly tavarán myyntihintaan, vaan se lasketaan huutokauppahinnan perusteella ja lisätään huutokauppahintaan. Autoverolain mukaan ajoneuvo voidaan luovuttaa tullihuutokaupasta, vaikka autoveroa ei olisi maksettu. Autoveroa ei tarvitse maksaa, jos ajoneuvo käytetään esimerkiksi varaosiksi. Ajoneuvoa ei kuitenkaan voida rekisteröidä eikä ottaa käyttöön Suomessa ennen kuin autovero on kokonaan maksettu. Autoverovelvollinen määräytyy autoverolain säännösten perusteella. Jos huutokaupassa myydään ajoneuvo, jota ei ole ennen huutokauppaa ilmoitettu autoverotettavaksi eikä verotuskynnys sen osalta ole ylittynyt, autoveroa ei kateta myyntihinnasta. Mikäli ajoneuvo on jo ilmoitettu autoverotettavaksi tai verotuskynnys on ylittynyt ennen myyntiä, mutta autoveroa ei ole kokonaan maksettu, autovero katetaan myyntihinnasta tulli-, valmisteverojen ja suoritmaksujen sekä tavarán säilytyksestä ja myynnistä Tullille aiheutuneiden kustannusten jälkeen ehdotetun 81 §:n mukaan.

80 §. *Kauppahinnan maksaminen ja omistusoikeuden siirtyminen.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin kauppahinnan maksuajankohdasta ja omistusoikeuden siirtymisestä. Pykälä vastaisi nykyistä käytäntöä.

Koodeksin 108 artiklan mukaan tulli on maksettava tulliviranomaisten asettaman määräajan kuluessa. Artiklassa jäsenvaltiot valtuutetaan säätämään maksuajoista artiklassa säädettyjen enimmäismääräaikaisten puitteissa. Artiklan 1 kohdan mukaan määräaika ei saa lähtökohtaisesti olla pidempi kuin kymmenen päivää tullin määrän tiedoksiannosta tullivelalliseksi. Koodeksin säännökset eivät estä säätämästä lyhyempiä maksuajoja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Tullin huutokaupalla tai muutoin myymä tavara olisi maksettava heti. Omistusoikeus siirtyisi ostajalle ja tavara luovutettaisiin hänelle vasta, kun kauppahinta on maksettu. Huutokaupasta suoritettava arvonlisävero, joka arvonlisäverolain 88 §:n 2 momentin mukaan lasketaan huutokauppahinnan perusteella ja lisätään huutokauppahintaan, olisi osa tässä tarkoitettua kauppahintaa. Tulli saisi purkaa kaupan ja laittaa tavarán uudestaan myyntiin, jos ostaja ei kykenisi maksamaan tekemänsä Tullin hyväksymää tarjousta. Tulli voisi 77 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa myyntiehdossa ilmoittaa maksamisen tarkemmista yksityiskohdista.

81 §. *Myynnistä kertyneet varat.* Pykälässä säädettäisiin julkisella tullihuutokaupalla tai Tullin muulla tavoin myymistä tavaroista kertyneiden varojen jakamisesta. Asiasta säädetään nykyisin tullilain 36 §:ssä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin järjestyksestä, jossa tullihuutokaupasta tai tavarán muusta myynnistä saadut varat käytetään tavarán liittyvien kustannusten suorituksiksi. Tullihuutokaupasta tai muusta myynnistä saaduilla varoilla tarkoitettaisiin tässä tullihuutokauppahintaa tai muuta myyntihintaa. Myynnistä suoritettava arvonlisävero lasketaan myyntihinnan päälle eikä se sisältyisi tässä tarkoitettuihin varoihin.

Nykyisin myynnistä saaduista varoista suoritetaan ensimmäisenä tavarán säilyttämisestä ja myymisestä Tullille aiheutuneet kustannukset. Myynnistä ja tavarán säilyttämisestä Tullille aiheutuvat kustannukset eivät kuitenkaan välttämättä ole tiedossa tavarán myyntihetkellä.

Koska 77 §:n 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei Tulli saisi tavaraa tullihuutokaupalla tai muutoin myytäessä hyväksyä ostotarjousta, joka alittaa myytävästä tavarasta myynnin perusteella kannettavaksi tulevan tai mahdollisesti maksamatta olevan tullin, valmisteverojen ja suoritmaksujen määrän, ehdotetaan, että myynnistä saaduista varoista suoritetaan ensimmäisenä nämä tavaran vapaaseen liikkeeseen luovutuksen edellyttämät erät. Tämä on tarpeen, jotta tavaran alin hyväksyttävä ostotarjous voidaan määrittää.

Näiden erien jälkeen myyntihinnasta suoritettaisiin myynnistä ja tavaran säilyttämisestä Tullille aiheutuneet kustannukset, kuten myynti-ilmoituskulut ja meklarinpalkkio. Kolmantena myyntihinnasta katettaisiin muut kansalliset verot ja maksut, kuten autovero. Tällä säännöksellä korvattaisiin autoverolain 63 §:n 3 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan autovero suoritetaan valtiolle huutokauppakustannusten ja tullin jälkeen. Tämän jälkeen suoritettaisiin jäljellä olevat ehdotetun 67 §:n 2 momentissa mainitut erät, mainitussa momentissa säädetyssä järjestyksessä eli luotto- ja muu maksunlykkäyskorko, veronlisäys, viivekorko sekä tullin-, veron- tai maksunkorotus ja virhemaksu.

Viimeisenä kauppahinnasta suoritettaisiin, kuten nykyään, muut kustannukset. Tällaisia muita kustannuksia olisivat lähinnä tavaran varastoinnista yksityiselle varastonpitäjälle aiheutuneet kustannukset, jotka on perinteisesti otettu huomioon varojen jaossa. Mikäli kauppasummasta ei riittäisi suoritusta yksityisoikeudelliselle saatavalle, velkoja voisi luonnollisesti periä saatavaa edelleen yksityisoikeudellisesti.

Koodeksin 198 artiklan 3 kohdan mukaan tavaroiden myynnistä johtuvista kustannuksista vastaa tapauksen mukaan henkilö, joka on jättänyt muiden kuin unionitavaroiden tuomista unionin tullialueelle koskevat velvoitteensa täyttämättä, henkilö, joka on salannut tavarat tullivalvonnalta, tavaroiden ilmoittaja, henkilö, jonka oli täytettävä tavaroiden luovutusta koskevat edellytykset tai henkilö, joka luovuttaa tavarat valtiolle. Mikäli huutokauppahinta ei riitä kattamaan myynnistä aiheutuneita kustannuksia, vajeus voidaan periä tapauksen mukaan edellä mainituilta henkilöiltä.

Ehdotetun 93 §:n 3 momentin mukaan tullinkorotus tai virhemaksu jäisivät voimaan tullivelan lakkaamisesta tai tullin palauttamisesta huolimatta, jos syyt, joiden nojalla tullinkorotus tai virhemaksu on määrätty, ovat edelleen olemassa. Mikäli huutokauppahinta ei riitä kattamaan näitä eräiä, niitä voidaan edelleen periä siltä, jolle kyseiset seuraamukset on määrätty.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tavaran kauppahinnasta mahdollisesti jäljelle jäävästä ylijäämästä. Momentissa täsmennettäisiin omaisuus, josta momentissa tarkoitettu ylijäämä voi syntyä. Momenttia ei sovellettaisi tavarahan, joka on ennen myyntiä ollut valtion omaisuutta. Momentissa täsmennettäisiin nykyisestä myös sitä henkilöpiiriä, joka voisi vuoden kuluessa tavaran myynnistä hakea ylijäämää itselleen. Ylijäämää voisi tavaran ilmoittajan lisäksi hakea myös henkilö, jonka lukuun ilmoitus tai tiedonanto on annettu eli tulliedustajan päämies.

Jos ylijäämään oikeutettu henkilö ei vuoden kuluessa tavaran myynnistä vaadi ylijäämää itselleen, se tilitettäisiin nykyiseen tapaan valtiolle. Nykyistä sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että ylijäämää tulisi vaatia itselleen kirjallisella hakemuksella.

Kuten nykyisin, Tullin tulisi edelleen pyrkiä ilmoittamaan asianomaisille tahoille syntyneestä ylijäämästä. Tullin olisi ilmoitettava ylijäämästä edellä mainituille ylijäämään oikeutetuille henkilöille sekä tavaran edelliselle omistajalle, jos Tullilla on tarvittavat yhteystiedot. Tullilla ei olisi velvollisuutta ryhtyä erikseen selvittämään edellistä omistajaa tai yhteystietoja.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Tullin velvollisuudesta tehdä tavarann myynnistä tilitys. Säännös vastaisi nykyistä käytäntöä ja parantaisi ylijäämään oikeutettujen henkilöiden oikeusturvaa.

13 luku **Muutoksenhaku**

82 §. *Tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan hakemuksen siirtäminen komission ratkaistavaksi.* Koodeksin 116 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on siirrettävä tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan asian käsittely komissiolle artiklassa tarkemmin määritellyissä tilanteissa, jos tulliviranomaiset katsovat että tullin palautus tai peruutus olisi myönnettävä. Pykälän mukaan Suomessa Tulli päättäisi asian siirtämisestä komissiolle.

83 §. *Oikaisuvaatimus.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 37 §:ää koodeksin soveltamisen aloittamisesta johtuvien muutoksin.

Muutoksenhaun kaksivaiheisuudesta säädetään koodeksin 44 artiklassa. Sen 2 kohdan mukaan muutosta voi hakea ensivaiheessa tulliviranomaisilta tai jäsenvaltioiden tähän tarkoitukseen nimeämältä oikeusviranomaiselta tai muulta toimielimeltä ja toisessa vaiheessa korkeammalta riippumattomalta toimielimeltä, joka voi olla oikeusviranomainen tai vastaava erikoistunut toimielin, jäsenvaltiossa voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Pykälän 1 momentin mukaan Tullin päätökseen saisi vaatia oikaisua Tullilta. Oikaisuvaatimussäännös koskisi kaikkia Tullin päätöksiä, joihin ei ole erikseen säädetty muutoksenhaku-kieltoa. Oikaisua ei saisi vaatia sen jälkeen, kun asia on valitukseen annettulla päätöksellä ratkaistu. Liian suureksi vahvistettu tullin määrä voidaan palauttaa tai peruuttaa koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla. Tähän artiklakohtaan perustuvaan hakemukseen annettu päätös rinnastuisi oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen. Siihen haettaisiin muutosta valittamalla 84 §:n mukaisesti Helsingin hallinto-oikeuteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta vaatia oikaisua valtion puolesta. Oikaisuvaatimusmenettely koskisi siis myös veronsaajaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin oikaisuvaatimuksen määräajasta. Määräajat koodeksissa tarkoitetuille tullien palautus- ja peruutushakemuksille on säädetty koodeksissa ja delegoidussa asetuksessa.

Koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohtaan perustuvaan tullien palauttamista tai peruuttamista koskevaan hakemukseen, jota pidettäisiin 1 momentin mukaisesti oikaisuvaatimuksena, sovelletaan koodeksin 121 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä määräaika. Tämän säännöksen mukaan tullin palauttamista tai peruuttamista koskeva hakemus on toimitettava tulliviranomaisille kolmen vuoden kuluessa tullivelan tiedoksiantopäivästä. Samaa määräaika on perusteltua soveltaa myös muiden tullien määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevien oikaisuvaatimusten kohdalla. Nämä oikaisuvaatimukset voivat koskea esimerkiksi tullinkorotusta tai koodeksin 116 artiklan 1 kohdan b—d alakohdan mukaiseen hakemukseen annettua päätöstä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle muussa tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa, kuin haettaessa muutosta koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan perusteella, olisi kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Tullivelan tiedoksisaantipäivästä säädettäisiin ehdotetussa 56 §:ssä. Oikaisuvaati-

mukseen annettu päätös ei olisi tässä tarkoitettu tullin määräämistä koskeva päätös, joten sen tiedoksisaannista ei alkaisi uutta kolmen vuoden pituista muutoksenhakuaikaa.

Koska määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle laskettaisiin alkuperäisen tullauspäätöksen tiedoksisaannista, olisi tarpeen säätää, että määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle on kuitenkin aina vähintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Näin vältettäisiin tilanne, jossa oikaisuvaatimukselle säädetty määräaika olisi jo kulunut umpeen sillä hetkellä, kun hakija saa tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksi. Määräaika muussa kuin tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa olisi 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tämä määräaika tulisi sovellettavaksi esimerkiksi haettaessa muutosta virhemaksua koskevaan päätökseen tai muuhun päätökseen, joka ei koske tullien määrää. Tulliasiamiehen määräaika olisi aina 30 päivää päätöksen tekemisestä. Oikaisuvaatimuksen tekemisen määräaika vastaisi nykyisen lain 37 §:ssä säädettyä valitusaikaa.

Pykälän 4 momentin mukaan oikaisuvaatimus olisi toimitettava määräajassa Tullille ja se olisi käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Hallintolain 49 e §:ssä säädetty vaatimus, jonka mukaan oikaisuvaatimukset tulee käsitellä kiireellisesti, ei siten tulisi sovellettavaksi. Massapäätöksinä tehtäviin tullauspäätöksiin kohdistuvien oikaisuvaatimusten suuren määrän vuoksi oikaisuvaatimuksia ei ole käytännössä mahdollista käsitellä kiireellisinä.

84 §. *Valitus hallinto-oikeuteen.* Pykälässä säädettäisiin muutoksen hakemisesta valittamalla nykyisen lain 38 §:ää vastaavasti.

Pykälän 1 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista hakemusta pidettäisiin ehdotetun 83 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksena, joten siihen annetusta päätöksestä valitettaisiin suoraan Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus tehtäisiin kaikissa tullilain mukaisissa asioissa Helsingin hallinto-oikeuteen samoin kuin nykyisin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin oikeudesta hakea muutosta valittamalla valtion puolesta. Muutoksenhakuoikeus koskisi siis myös veronsaajaa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valitusajasta. Valitusaika olisi kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista tullin määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevassa asiassa, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Tullivelan tiedoksisaannilla tarkoitettaisiin tässäkin 56 §:n mukaista tullaus- ja jälkitullauspäätösten tiedoksisaantipäivää.

Palautus- tai peruutushakemuksen johdosta tehty päätös ei olisi tullin määräämistä koskeva päätös, joten sen tiedoksisaannista ei alkaisi uutta kolmen vuoden pituista valitusaikaa vaan määräaika laskettaisiin alkuperäisen tullaus- tai jälkitullauspäätöksen tiedoksisaannista. Tästä syystä myös valituksen osalta olisi tarpeen säätää, että valitusaika olisi kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Näin ei pääsisi syntymään tilannetta, jossa valitusaika olisi ehtinyt kulua umpeen ennen oikaisuvaatimukseen annettavan päätöksen tiedoksisaantia. Muussa asiassa valitusaika olisi 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika olisi aina 30 päivää päätöksen tekemisestä.

85 §. *Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen vastaavasti kuin nykyisen lain 40 §:ssä.

86 §. *Muutoksenhakua koskevien asiakirjojen säilyttäminen.* Pykälässä säädettäisiin valitusta koskevien asiakirjojen lähettämisestä Tulliin säilytettäväksi. Pykälä vastaisi osittain nykyisen tulliasetuksen 13 §:ää.

Nykyisen tulliasetuksen 13 §:n mukaan kun tullihallituksen päätöksestä tehty valitus on ratkaistu korkeimmassa hallinto-oikeudessa, sitä koskevat asiakirjat on lähetettävä tullihallitukseen säilytettäväksi. Vastaavaa säännöstä ei nykyisellään ole hallinto-oikeuden ratkaiseman valituksen osalta, minkä vuoksi valitusasiakirjat on arkistoitu hallinto-oikeudessa niissä tapauksissa, joissa asia ei ole siirtynyt korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. Yleensä on pidetty tarkoituksenmukaisena säilyttää kaikki tiettyä verotuspäätöstä koskevat asiakirjat yhtenä kokonaisuutena veroviranomaisen hallussa, koska verotuspäätöksiä voidaan eri perusteilla oikaista tai muuttaa usean vuoden ajan. Tästä syystä pykälässä ehdotetaan, että myös hallinto-oikeuden ratkaisemaa valitusta koskevat asiakirjat lähetettäisiin Tulliin säilytettäväksi.

87 §. *Valtion edunvalvojan kuulematta jättäminen.* Pykälässä säädettäisiin hallintolainkäyttölakia täydentäen niistä tilanteista, joissa hallinto-oikeus voisi ratkaista velallisen tullausta koskevasta päätöksestä tekemän valituksen valtion edunvalvojaa kuulematta. Pykälä olisi uusi.

Hallintolainkäyttölain 34 §:n 1 momentin mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus antaa selityksensä muiden tekemistä vaatimuksista ja sellaisista selvityksistä, jotka voivat vaikuttaa asian ratkaisuun. Pykälän 2 momentin mukaan asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti tai jos kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Ehdotetun pykälän mukaan hallinto-oikeus voisi ratkaista velallisen tullausta koskevasta päätöksestä tekemän valituksen valtion edunvalvojaa kuulematta hallintolainkäyttölain 34 §:n 2 momentissa säädetyn lisäksi myös silloin, jos veron määrä voi velallisen valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinanvarainen tai epäselvä. Veron määrällä tarkoitettaisiin tullin sekä kaikkien tullauspäätöksellä määrättyjen verojen yhteismäärää. Säännös vastaisi muun muassa verotusmenettelylain, arvonlisäverolain ja autoverolain vastaavia säännöksiä. Mainitun euromäärän lisäksi kuulematta jättäminen edellyttäisi sitä, että valituksessa käsiteltävä asia ei olisi tulkinanvarainen tai epäselvä. Valtion edunvalvojaa tulisi siten kuulla oikeudellisesti tulkinanvaraisessa tai esimerkiksi näytöltään epäselvässä asiassa silloinkin, kun verointressi asiassa on alle 6 000 euroa. Sääntelyn tavoitteena on, että kuulemismenettely kohdistuisi vain tapauksiin, joissa valtion edunvalvojan kuuleminen olisi selvästi tarpeellista. Säännös olisi luonteeltaan kuulemismenettelyä ohjaava ja hallinto-oikeus harkitsisi kuulemisen tarpeellisuuden aina kussakin tapauksessa erikseen. Tullin hallintolain 8 §:n mukaan Tulli valvoo kansallisessa tuomioistuimessa valtion etua ja oikeutta kaikissa Tullia koskevissa asioissa. Tullia edustaa Tullin tulliasiamies.

88 §. *Muutoksenhaun johdosta palautettava tulli.* Pykälä vastaisi nykyisen lain 39 §:ää. Nykyisiin säännöksiin tehtäisiin pieniä muutoksia. Pykälän 4 momentti olisi uusi.

Pykälän 1 momentti vastaisi nykyisen lain säännöstä muutoksenhaun johdosta palautettavan tullin viivytyksettömästä takaisin maksamisesta muutoksenhausta huolimatta. Tällöin tulee kuitenkin ottaa huomioon, mitä esimerkiksi täytäntöönpanoasetuksen 176 ja 178 artiklassa säädetään maksun suorittamisen edellytyksistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta palautettavalle tullille maksetaan korkoa. Korkoa ei siten maksettaisi tullinpalautushakemuksen perus-

teella palautettavalle tullille. Koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista hakemusta pidettäisiin 83 §:n mukaan oikaisuvaatimuksena, joten sen perusteella palautettavalle tullille maksettaisiin korkoa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain sisältöä.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi lisäksi edelleen muun verolainsäädännön kanssa yhdenmukaisesti selventävä säännös, jonka mukaan palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin koron laskentaperusteista. Korko laskettaisiin oikaisuhakemuksen vireilletulopäivästä lukien, kun tullia palautetaan oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetulla päätöksellä. Koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista hakemusta pidettäisiin 83 §:n mukaan oikaisuvaatimuksena. Jos tulli olisi maksettu kuitenkin vasta oikaisuvaatimuksen vireille tulon jälkeen, korko laskettaisiin tullin maksupäivästä lukien takaisinmaksupäivään, kuten nykyisinkin.

Nykyisen lain mukaan palautuskorko lasketaan tullinpalautushakemuksen vireilletulopäivästä alkaen, kun tullia palautetaan oikaisuvaatimukseen tai valitukseen annetulla päätöksellä. Koska tullinpalautushakemukseen annetun päätöksen perusteella palautettavalle tullille ei makseta palautuskorkoa, on tullinpalautuksen hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi perusteltua, että korkoa maksetaan oikaisuvaatimuksen vireilletulopäivästä alkaen. Näin korkoa maksettaisiin samoin perustein riippumatta siitä, myönnetäänkö tullinpalautus jo tullinpalautushakemukseen annetun päätöksen perusteella vai vasta oikaisuvaatimukseen annetulla päätöksellä.

Sovellettava korkokanta pysyisi ennallaan. Kuten nykyään, palautuskorko määräytyisi vuotuisena korkona, jonka korkokanta olisi sidottu yleiseen markkinakorkotasoon. Korkotaso määräytyisi kunkin kalenterivuoden ajaksi sitä kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain 12 §:ssä tarkoitetun viitekoron perusteella. Palautuskorko olisi nykyiseen tapaan viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Viitekorko on viime vuosien ajan ollut niin alhainen, että korkokannan minimi on tullut sovellettavaksi ja palautuskorko on ollut 0,5 % vuodesta 2010 alkaen.

Koodeksin 116 artiklan 6 kohdan mukaan tulliviranomaisten ei tarvitse maksaa korkoa tullin palauttamisen yhteydessä. Korkoa saadaan kuitenkin maksaa kansallisen lainsäädännön perusteella. Suomessa on perinteisesti verolaeissa säädetty palautuskoron maksamisesta palautettavalle verolle. Myöskään tullin osalta tätä käytäntöä ei ole tässä yhteydessä syytä muuttaa.

Koodeksin 116 artiklan mukaan korkoa on kuitenkin maksettava, jos tullin palauttamisesta tehtyä päätöstä ei ole pantu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa sen tekemisestä, jolle määräajan noudattamatta jättäminen johdu tulliviranomaisista riippumattomista syistä. Korkoa on tällöin maksettava kolmen kuukauden määräajan päättymispäivästä tullin palautuspäivään. Korkokanta määritetään samoin kuin koodeksin 112 artiklassa säädetty luottokoron korkokanta. Korkokanta on tällöin Euroopan unionin virallisen lehden C-sarjassa julkaistu korkokanta, jota Euroopan keskuspankki sovelsi perusrahoitusoperaatioihinsa erääntymiskuukauden ensimmäisenä päivänä korotettuna yhdellä prosenttiyksiköllä. Nykyisessä yhteisön tullikoodeksissa ei ole säännöstä palautuskoron korkokannasta.

Tämän palautuskoron, jota on maksettava jos tullin palauttamisesta tehtyä päätöstä ei ole pantu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa sen tekemisestä, korkokanta eroaisi siten ehdotetussa pykälässä säädetystä normaalin palautuskoron korkokannasta ja olisi aina vähintään 1 %.

Koodeksiin on, sitä edeltävään yhteisön tullikoodeksiin verrattuna, lisätty säännöksiä tiettyjen korkojen korkokannan määräytymisestä. Näiden korkokantojen määräytyminen eroaa merkittävästi Suomessa kansallisesti säädettyjen vastaavien korkojen korkokantojen määräytymisestä ja johtaa monissa tapauksissa useiden prosenttiyksiköiden eroihin sovellettavissa korkokannoissa. Tästä johtuen koodeksissa säädettyjä korkokantoja esitetään sovellettaviksi vain tulleihin ja ainoastaan koodeksissa säädettyissä tilanteissa. Muilta osin sovellettaisiin kansallisesti säädettyjä korkoja ja korkokantoja.

Tilanteet, joissa tullin palauttamisesta tehtyä päätöstä ei ole pantu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa sen tekemisestä Tullista johtuvasta syystä, ovat hyvin harvinaisia. Tästä syystä koodeksissa säädetty palautuskoron korkokanta tulisi sovellettavaksi vain hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa. Normaalitylanteessa palautuskoron korkokanta määräytyisi ehdotetun pykälän 3 momentin mukaisesti.

Pykälän 4 momentin mukaan korko laskettaisiin tässä pykälässä säädetyn mukaisesti myös silloin, kun palautettava tulli on peritty verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain perusteella ulosottoin. Ulosottoaaren 2 luvun 16 §:ssä säädetään tilanteesta, jossa ulosotto-perusteena oleva tuomio kumotaan tai sitä muutetaan ja tästä syystä ulosottoin perittyjä ja nostettuja varoja palautetaan. Nostetulle rahamäärälle on pykälän mukaan tällöin maksettava korkoa korkolain 3 §:n 2 momentin mukaisesti. Ehdotettu 4 momentin säännös vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä koron maksamisessa ja selkiyttäisi oikeustilaa. Säännös olisi perusteltu, jotta tullinpalautukselle maksettava korko ei riippuisi siitä, onko velallinen maksanut velan vapaaehtoisesti vai onko velka peritty ulosottoin.

Nykyisen lain 39 §:n 2 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan palautuskorkoa ei makseta 17 euroa pienemmälle tullinpalautukselle, ehdotetaan poistettavaksi.

89 §. Viittaussäännös. Pykälässä säädettäisiin hallintolain soveltamisesta oikaisuvaatimuksen käsittelyyn ja hallintolainkäyttölain soveltamisesta valituksen käsittelyyn siltä osin kuin asiasta ei säädetä tullilaisissa tai muualla erikseen. Esimerkiksi koodeksissa on säädetty oikaisuvaatimukseksi katsottavan, koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisen hakemuksen tekemisestä, muutoksenhaun yleisestä kaksivaiheisuudesta sekä muutoksenhakumahdollisuudesta tilanteesta, jossa päätöstä ei ole annettu koodeksissa säädettyssä määräajassa. Pykälä vastaisi nykyisen tullilain 37 §:n 5 momentin ja 41 §:n säännöstä.

14 luku **Seuraamukset**

90 §. Tullinkorotus. Pykälässä säädettäisiin tullinkorotuksen määräämisen perusteista ja korotuksen vähimmäis- ja enimmäismääristä vastaavasti kuin nykyisen lain 31 §:ssä. Pykälän rakennetta yksinkertaistettaisiin ja sanamuotoja selkiytettäisiin. Lisäksi tullinkorotuksen rahamääristä vähimmäismäärää korotettaisiin.

Pykälän 1 momentin perusteella tullia korotettaisiin tulliverotusta varten tarvittavan tiedon tai asiakirjan antamisvelvollisuuden laiminlyönnin tai väärin tietojen antamisen vuoksi. Tullinkorotuksen vähimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 10 eurosta 50 euroon. Tullinkorotuksen vähimmäismäärä on ollut 10 euroa vuoden 2002 alusta alkaen. Ehdotettu 50 euroa vastaisi valmisteverotuksessa sovellettavaa pienintä euromääristä veronkorotusta. Muilta osin veronkorotuksen määräämisen perusteet pysyisivät samoina kuin voimassa olevassa laissa. Momentin johtolauseessa täsmennettäisiin, että tullinkorotuksen määrää Tulli. Tullinkorotus liittyisi maksettavaksi määrättyyn tai määrättävään tulliin, mikä tarkoittaisi sitä, että tullinkorotus määrättäisiin samalle velalliselle, jolle tulli on määrätty. Täsmennys ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa.

Nykyisen lain tullinkorotuspykälän 1 momentin 1 kohta jaettaisiin selvyuden vuoksi 1 momentin 1 ja 2 kohdiksi. Ehdotetun lain 1 momentin 3 kohta vastaisi nykyisen lain 2 kohtaa. Ehdotetun lain 1 momentin 4 kohtaan yhdistettäisiin nykyisen lain 1 momentin 3 kohta ja siihen liittyvä pykälän 2 momentti. Muutos olisi luonteeltaan tekninen eikä se muuttaisi säännöksen aineellista sisältöä. Momentin 5 kohta vastaisi nykyisen lain 4 kohtaa. Lisäksi kohtien sanamuotoja täsmennettäisiin. Muun muassa 1 momentin 1 kohdan säännöstä muutettaisiin siten, että kyseessä oleva tieto tai asiakirja voisi olla paitsi säädetty annettavaksi, myös Tullin pyytämä. Samoin määräaika voisi olla joko säädetty tai Tullin määräämä. Ehdotetut säännökset vastaisivat nykyisen lain soveltamiskäytäntöä.

Tullinkorotus voitaisiin edelleen määrätä hallinnollisena sanktiona kaikkien sellaisten tullimennettelyiden yhteydessä, joissa tavarasta määrätään kannettavaksi tullia. Korotuksen suuruus voitaisiin määrätä pykälässä säädettyjen edellytysten sekä vähimmäis- ja enimmäismäärien puitteissa tapauskohtaisesti, ottaen huomioon 93 §:ssä säädetty tullinkorotuksen suuruutta määrättäessä huomioon otettavat seikat. Säännös antaisi myös Tullille edelleen mahdollisuuden jättää tullinkorotus määräämättä, jos esimerkiksi samasta asiasta olisi mahdollisesti tarkoitus tehdä rikosilmoitus tai aloittaa esitutkinta.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa säädetty tullinkorotus rajoitettaisiin suhteellisuusperiaatteen mukaisesti koskemaan vain niistä tavaroista määrättävää tullia, joita moitittava teko tai laiminlyönti koskee.

Tullinkorotusta ja virhemaksua koskevat säännökset perustuisivat koodeksin 42 artiklan säännökseen, jonka mukaan kunkin jäsenvaltion on säädettävä tullilainsäädännön noudattamatta jättämisestä johtuvista seuraamuksista. Tällaisten seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia. Koodeksin 45 artiklassa säädetään muutoksenhaun vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon. Artiklan mukaan muutoksenhaku ei lähtökohtaisesti estä riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanoa. Tulliviranomaisten on kuitenkin lykättävä päätöksen täytäntöönpanoa kokonaan tai osittain, jos niillä on perusteltua syytä epäillä, että riidanalainen päätös ei ole tullilainsäädännön mukainen, tai jos on olemassa vaara, että asianomaiselle henkilölle aiheutuu siitä vahinkoa, joka ei ole korvattavissa. Koodeksin 5 artiklan ensimmäisen kohdan 2 alakohdan mukaan tullilainsäädännöllä tarkoitetaan muun muassa koodeksin täydentämiseksi tai täytäntöön panemiseksi kansallisella tasolla annettuja säännöksiä. Koodeksin 45 artiklan säännöksiä sovellettaisiin myös tullinkorotusta ja virhemaksua koskeviin päätöksiin.

91 §. Virhemaksu. Pykälässä säädettäisiin virhemaksun määräämisen perusteista sekä maksun vähimmäis- ja enimmäismääristä samaan tapaan kuin voimassa olevan lain 32 §:ssä. Säännöksen sanamuotoa tarkistettaisiin. Maksun vähimmäis- ja enimmäismääriä korotettaisiin niiden nykyisestä tasosta. Virhemaksun määräämisen edellytykset säilyisivät ennallaan lukuun ottamatta 1 momenttiin lisättäviä uusia 5 ja 6 kohtia. Pykälän 2 momentti olisi uusi.

Virhemaksun vähimmäismäärä korotettaisiin 10 eurosta 50 euroon ja enimmäismäärä 2 500 eurosta tilanteen mukaan joko 3 500 tai 15 000 euroon. Samoin kuin tullinkorotuksen, myös virhemaksun vähimmäis- ja enimmäismäärät ovat pysyneet samoina euron käyttöönotosta vuoden 2002 alussa alkaen. Virhemaksun vähimmäis- ja enimmäismäärät vastaisivat valmisteverotuslain 44 §:ssä säädetyn virhemaksun vähimmäis- ja enimmäismääriä. Virhemaksun nykyinen enimmäismäärä, 2 500 euroa, ei enää kaikissa tapauksissa ohjaa tullisäännösten rikkomiseen toistuvasti syyllistyviä tahoja korjaamaan virheellisiä toimintatapojaan riittävän tehokkaasti. Erityisesti toistuvien laiminlyöntien tai virheellisyyksien korjaamiseksi on tarpeen, että Tullilla olisi mahdollisuus tarvittaessa määrätä nykyistä huomattavasti tuntuvampi maksuseuraamus, kuten valmisteverotuksessa. Virhemaksun suuruutta määrättäessä tu-

lisi ottaa huomioon 93 §:ssä säädetty virhemaksun suuruutta määrättäessä huomioon otettavat seikat. Pykälän 1 momentin 1 ja 3—6 kohdan perusteella virhemaksua voitaisiin määrätä vähintään 50 euroa ja enintään 3 500 euroa ja 2 kohdan perusteella vähintään 50 euroa ja enintään 15 000 euroa.

Nykyisen lain virhemaksupykälän 1 momentin 1 kohta jaettaisiin 1 momentin 1 ja 2 kohdaksi. Pykälän 1 momentin 3 kohta vastaisi nykyisen lain virhemaksupykälän 1 momentin 2 kohtaa. Nykyisessä laissa mainittua muuta koodeksissa tarkoitettua tulliselvitysmuotoa kuin tullimennettelyyn asettamista vastaisi unionin tullikoodeksissa tavaroiden hävittäminen sen 197 artiklan mukaisesti sekä tavaroiden valtiolle luovuttaminen. Pykälän 1 momentin 4 kohta vastaisi nykyisen lain 1 momentin 3 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 5 kohta olisi uusi ja siinä säädettäisiin 515-asetuksen 18 a artiklan 4 kohdassa säädetyn rahdinkuljettajan ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä ja virheellisten tai puutteellisten tietojen toimittamisesta määrättävästä virhemaksusta. Rahdinkuljettajan ilmoitusvelvollisuus on lisätty asetukseen vuonna 2015 ja se tulee sovellettavaksi 1 päivästä syyskuuta 2016.

Pykälän 1 momentin 6 kohta olisi myös uusi ja siinä säädettäisiin IPR-asetuksessa tarkoitettua päätöksen saajalle määrättävästä virhemaksusta, kun tämä ei ole noudattanut asetuksessa säädettyjä velvoitteita. IPR-asetuksen mukaan oikeudenhaltijat, tietyt teollis- ja tekijänoikeuksia kollektiivisesti hallinnoivat elimet, tietyt alan edunvalvonnasta vastaavat elimet tai tietyt muut ryhmittymät voivat tehdä kansallisen tai unionihakemuksen sen määrittämiseksi, onko teollis- tai tekijänoikeuksia loukattu. IPR-asetuksen 30 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että päätöksen saajat noudattavat IPR-asetuksessa säädettyjä velvoitteita antamalla tarvittaessa säännöksiä seuraamuksista.

Virhemaksu voitaisiin edelleen määrätä tarkoituksensa mukaisesti kattavasti kaikkien tulliverotukseen ja -toimintaan liittyvien säännösten ja lainmukaisten viranomaismääräysten ja päätösten noudattamiseen liittyvien vaillinaisuuksien, viivästysten, virheellisyyksien ja muiden laiminlyöntien hallinnollisena seuraamuksena silloin, kun tullinkorotusta ei määrätä.

Pykälän 2 momentti olisi uusi ja siinä säädettäisiin, että virhemaksu määrätään sille, jonka vastuulle veloitteen täyttäminen, jota virheellisyys tai laiminlyönti koski, on säädetty tai määrätty. Säännös vastaisi nykyisen lain soveltamiskäytäntöä.

92 §. Jälkikäteinen tullinkorotus ja virhemaksu. Pykälässä säädettäisiin määräajasta, jonka kuluessa Tullilla olisi oikeus määrätä tullinkorotus tai virhemaksu. Pykälä vastaisi olennaisilta osiltaan voimassa olevan lain 33 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tulliverotusta koskevien säännösten rikkomisen tai laiminlyönnin perusteella määrättävän tullinkorotuksen tai virhemaksun määräämisen määräajasta kuten nykyisin. Momentissa tarkoitettujen hallinnollisten seuraamusten jälkikäteisen määräämisen määräaika, kolme vuotta tullivelan syntymisestä tai tulli-ilmoituksen hyväksymisestä, vastaisi koodeksin 103 artiklan 1 kohdassa säädettyä jälkitullauksen toimittamisen yleistä määräaika. Säännös tulisi sovellettavaksi lähinnä tilanteessa, jossa säännösten rikkominen tai laiminlyönti havaitaan tai tulee ilmi vasta tullivelan tiedoksiannon jälkeen, esimerkiksi jälkitarkastuksen yhteydessä.

Tulliselvitykseen liittyvä teko tai laiminlyönti, josta voidaan määrätä tullinkorotusta, voi tulla arvioitavaksi myös rikoksena esimerkiksi rikoslain 29 luvussa tarkoitettuna veropetoksena, rikoslain 46 luvussa tarkoitettuna salakuljetus- tai tulliselvitysrikoksena taikka rikoslain

50 a luvussa tarkoitettuna alkoholirikoksena. Jos tullinkorotus jätetään määräämättä tullauspäätöksen yhteydessä siitä syystä, että samasta asiasta mahdollisesti tehdään rikosilmoitus tai aloitetaan esitutkinta, sovelletaan erillisellä päätöksellä määrättävästä veron- tai tullinkorotuksesta annettua lakia (781/2013). Euroopan ihmisoikeussopimuksen niin sanottu ne bis in idem -kielto eli kahdesti samassa asiassa syyttämisen ja tuomitsemisen kielto estää sekä rikosoikeudellisen sanktion että tullinkorotuksen tai virhemaksun määräämisen samasta asiasta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin virhemaksun määräämisen määräajasta muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Nykyisestä sääntelystä poiketen momentissa säädettäisiin muunkin kuin vain unionin sisäkaupan tilastointivelvollisuuteen liittyvään viivästykseen tai virheellisyyteen perustuvan virhemaksun määräämisen vanhentumisajasta. Muu momentissa tarkoitettu virhemaksu voi perustua esimerkiksi tavarantoimitus- tai vientioikeutta rajoittavien säännösten tai määräysten noudattamatta jättämiseen, hakemusmenettelyssä annettuun virheelliseen tietoon tai tavarantoimitusta unionin tullialueelle koskevien säännösten ja määräysten rikkomiseen. Oikeus momentissa tarkoitettua virhemaksun määräämisen vanhenisi kolmen vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin puutteellinen tai muulla tavoin virheellinen ilmoitus, asiakirja tai muu tieto on annettu. Mikäli ilmoitus- tai muu velvollisuus on jätetty täyttämättä määräajassa tai kokonaan laiminlyöty, virhemaksu voitaisiin määrätä kolmen vuoden kuluessa siitä ajankohdasta jolloin kyseinen velvollisuus olisi säännösten tai niihin perustuviensa Tullin määräysten mukaan tullut täyttää.

93 §. Tullinkorotuksen ja virhemaksun määrääminen. Pykälän 1 momentti tullinkorotuksen ja virhemaksun suuruutta määrättäessä huomioon otettavista seikoista sekä tullinkorotuksen tai virhemaksun määräämättä jättämistä koskeva 2 momentti olisivat uusia. Pykälän 3 momentti, joka koskee tullinkorotuksen ja virhemaksun jäämistä voimaan tullivelan lakkaamisesta tai tullin palauttamisesta huolimatta, vastaisi nykyisen lain 33 §:n 3 momenttia.

Pykälän 1 momentissa olisi säännös tullinkorotuksen ja virhemaksun suuruutta määrättäessä huomioon otettavista seikoista. Momentin mukaan huomiota tulisi kiinnittää virheellisen menettelyn moitittavuuteen, toistuvuuteen ja tekijän taloudelliseen asemaan. Säännös vastaisi menettelyn moitittavuuden ja toistuvuuden osalta valmisteverotuslain 45 §:n 1 momentin säännöstä. Koodeksin 42 artiklan mukaan kansallisesti säädettävien tullilainsäädännön rikkomisesta määrättävien sanktioiden tulee olla muun muassa varoittavia. Tämän edellytyksen täyttämiseksi olisi perusteltua, että sanktion määrässä voitaisiin ottaa huomioon myös tekijän taloudellinen asema. Voidaan olettaa, että ollakseen varoittava ja toimiakseen säännösten vastaista toimintaa ehkäisevästi, sanktion tulee olla riittävä suhteessa tekijän taloudelliseen asemaan. Henkilöt, joille sanktioita määrätään, ovat myös keskenään hyvin erilaisia taloudelliselta asemaltaan, minkä vuoksi sanktion määräämisessä on tarkoituksenmukaista olla tapauskohtaisia liikkumavaraa. Vastaava sanktiosäännös, jonka mukaan sanktion määrässä voidaan ottaa huomioon tekijän taloudellinen asema, sisältyy esimerkiksi Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 41 §:ään.

Pykälän 2 momentin mukaan Tulli voisi myös jättää tullinkorotuksen tai virhemaksun kokonaan määräämättä, jos teko tai laiminlyönti olisi kokonaisuutena arvioiden vähäinen taikka tullinkorotuksen tai virhemaksun määräämistä olisi muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana. Jos ilmoitusvelvollinen esimerkiksi osoittaa, että 90 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettu viivästyminen tai muu virhe ei ole johtunut hänen vaikutuspiirissään olevista seikoista tai ettei hän ole syyllistynyt moitittavaan huolimattomuuteen, tullinkorotus tai vastaavista laiminlyönneistä ja teoista säädetty virhemaksu voitaisiin jättää määräämättä, vaikka sanktion määrääminen näiden kohtien perusteella ei lähtökohtaisesti olisi riippuvainen syyksiluettavuuden asteesta. Sen sijaan 1 momentin 4 ja 5 kohtien tilanteissa, joissa on kyse tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta, ei perustetta tullinkorotuksen määräämättä jättämiselle lähtö-

kohtaisesti olisi. Ottaen huomioon, että esimerkiksi 90 §:n 1 momentin 1 kohdassa on säädetty tullinkorotus määrättäväksi teoista ja laiminlyönneistä, joita voidaan pitää yleisesti luonteeltaan vähäisinä, ehdotetun 2 momentin säännös ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, että nämä teot jätettäisiin säännönmukaisesti sanktioimatta niiden vähäisyyden perusteella. Esimerkiksi tullilmoituksen antamisesta säädetyn määräajan jälkeen määrättävässä sanktiossa voitaisiin ottaa huomioon muun muassa se, kuinka paljon ilmoitus on myöhästynyt säädetystä määräajasta, onko myöhästymisiä tapahtunut samalle toimijalle aiemmin sekä muut vastaavat seikat. Pykälän 2 momentin säännöksellä huomioitaisiin perustuslakivaliokunnan useissa lausunnoissaan korostama sekä koodeksin 42 artiklassa edellytetty sanktioiden oikeasuhtaisuuden vaatimus.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyisessä laissa olevaa 33 §:n 3 momenttia eikä muuttaisi oikeustilaa nykyisestä. Säännöksen tarkoituksena olisi, että ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti tai muu tulliselvitykseen liittyvä virheellisyys ei jäisi hallinnollisesti rankaisematta tilanteessa, jossa tullivelka lakkaa, mutta moitittava ja sanktioitava virheellisyys on edelleen olemassa.

Säännös korostaisi syyllisyysperiaatteen vaikutusta hallinnollisen sanktiovastuun kohdalla. Säännös olisi edelleen tarpeellinen yhdenvertaisuuden takaamiseksi esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa matkustaja maahan saapuessaan vihreän kaistan valitsemalla ilmoittaa, että hänellä ei ole Tullille mitään ilmoitettavaa, ja joissa häneltä tullitarkastuksessa löytyy alkoholi-juomia tai savukkeita enemmän kuin hänellä on säännösten mukaan oikeus tuoda tullitta ja veroitta. Matkustajalle, joka lunastaisi Tullin haltuun ottamat tavarat maksamalla tullilaskun, voitaisiin määrätä tullilaisissa säädetty 100 prosentin tullinkorotus. Sen sijaan matkustaja, joka ei lunastaisi haltuun otettuja tuomisiaan, välttyisi ilman 3 momentin säännöstä hallinnolliselta seuraamukselta, koska tullivelka lakkaisi haltuun otettujen alkoholi-juomien tai savukkeiden hävittämisen vuoksi. Säännös olisi omiaan ehkäisemään tuontisäännösten vastaisia maahan-tuonteja, joihin ei muussa tapauksessa liittyisi menettämisseuraamuksen ohella muuta taloudellista riskiä.

94 §. Tullirikkomus. Pykälä vastaisi voimassa olevan tullilain 42 §:n 3 momentin säännöstä. Tullirikkomuksena rangaistaisiin edelleen tullilainsäädännön mukaisen ilmoitus- tai muun velvollisuuden laiminlyöminen tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta. Tullilainsäädäntö on määritelty koodeksin 5 artiklan ensimmäisen kohdan 2 alakohdassa. Kuten nykyisin, tullirikkomussäännös kuitenkin syrjäytyisi, jos teko täyttäisi ankarammin rangaistavan teon tunnusmerkistön tai jos teko olisi rangaistava rikoslain 46 luvun 9 §:n mukaisena lievänä tulliselvityksirikoksena. Tullirikkomussäännöksen syrjäyttävä ankarammin rangaistava rikos voisi olla esimerkiksi rikoslain 29 luvun 1—3 §:ssä tarkoitettu veropetos, rikoslain 46 luvun 1—3 §:ssä tarkoitettu säännöstelyrikos, 4 ja 5 §:ssä tarkoitettu salakuljetus tai 7 ja 8 §:n mukainen tulliselvityksirikos. Tullirikkomuksesta voitaisiin edelleen määrätä vain sakkorangaistus.

Säännös koskisi edelleen kaikkien tullilainsäädännön mukaisten velvollisuuksien rikkomista. Tyypillisistä muista kuin ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuuden rikkomisista voidaan mainita esimerkkinä kauttakuljetukselle asetetun määräajan ylittäminen sekä sellaisten lupaehtojen noudattamatta jättäminen, jotka eivät aseta ilmoitus- tai tiedonantovelvollisuuksia.

Törkeän huolimattomuuden arvioinnissa olisi otettava huomioon tekijän eli tullilmoituksen antajan tai muun toimenpiteen suorittajan tai toimenpiteestä muuten vastuussa olevan henkilön ammattitaito ja tulliasioiden tuntemus. Huomioon olisi otettava myös laajasta kansallisesta ja kansainvälisestä sääntelystä johtuva tullilainsäädännön monimutkainen luonne, joka voi yksittäistapauksessa johtaa huolimattomuuden arvioimiseen törkeää lievemmäksi. Toisaalta juuri tullilainsäädännön monimutkaisuus on osasyynä siihen, että suurin osa tulliasioista hoidetaan toimintaan erikoistuneiden huolintayritysten kautta. Siten Tullille jättävät ilmoituksia pääasiassa tullimenettelyihin hyvin perehtyneet ammattitaitoiset toimijat, joiden teko voitaisiin arvi-

oida tulliasioiden kanssa vähän tekemisissä olevien kansalaisten tekoja helpommin tehdyksi törkeästä huolimattomuudesta. Huolimattomuuden asteen arviointi olisi tehtävä rikoslain 3 luvun 7 §:n 2 momentin mukaisena kokonaisarvosteluna, ottaen huomioon teko-olosuhteiden edellyttämä huolellisuusvelvollisuus sekä tekijään liittyvät subjektiiviset seikat.

15 luku Erinäiset säännökset

95 §. *Tullin antama virka-apu.* Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin Tullin sellaisen virka-avun, josta ei ole nimenomaisesti muualla säädetty, antamisesta toiselle viranomaiselle. Ehdotettu säännös merkitsisi Tullin tavanomaisoikeudellisen virka-avun kirjaamista lakiin.

Sen lisäksi mitä muualla laissa säädetään, Tulli voisi 1 momentin mukaan antaa toimivaltansa rajoissa virka-apua muulle viranomaiselle sen laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi. Tullilla on voimassa olevan lainsäädännön mukaan velvollisuus antaa virka-apua muun muassa kemikaalilain (599/2013) 53 §:n ja säteilylain (592/1991) 58 §:n nojalla kyseisten lakien ja niiden nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tullin oikeudesta antaa pyynnöstä apua säädetään myös poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetussa laissa (687/2009), jäljempänä *PTR-laki*, jonka mukaan Tulli voi poliisin tai Rajavartiolaitoksen pyynnöstä tehdä rikostorjuntaan liittyvän toimenpiteen.

Pykälän 1 momentin mukaan virka-avun antamisessa olisi otettava huomioon Tullin vastuu omista tärkeistä tehtävistään. Niiden suorittaminen ei saisi virka-aputehtävien vuoksi vaarantua. Virka-apupyynnön saatuaan Tullin tulisi tapauskohtaisesti ratkaista, voiko se käytettävissä olevilla resursseillaan ja vaarantamatta Tullille säädettyjen tärkeiden tehtävien suorittamista antaa toiselle viranomaiselle virka-apua. Tullin harkintansa mukaan antaman virka-avun olisi oltava tarpeellista toiselle viranomaiselle kuuluvan valvontavelvollisuuden suorittamiseksi ja virka-apuna tehtävän toimenpiteen tulee kuulua Tullin toimivaltaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin virka-avun antamisesta päättävästä tullimiehestä.

96 §. *Tullille annettava virka-apu.* Pykälässä säädettäisiin muiden viranomaisten velvollisuudesta antaa Tullille virka-apua. Pykälä vastaisi asiallisesti nykyisen tullilain 19 §:n säännöstä. Pykälässä viitattaisiin selvyyden vuoksi myös PTR-lakiin, jonka 2 §:ssä säädetään PTR-viranomaisten välisestä avusta rikostorjuntatehtävissä.

Pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen olisi annettava Tullille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Säännös olisi tältä osin yhdenmukainen poliisilain 9 luvun 2 §:n 1 momentin ja rajavartiolaitain 78 §:n 1 momentin kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin virka-apupyynnöstä päättävistä tullimiehistä.

97 §. *Velvollisuus antaa tietoja.* Pykälä vastaisi asiallisesti nykyisen tullilain 14 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädettyä Tullin tiedonsaantioikeutta sekä 18 §:n 1 momentin säännöstä jokaisen velvollisuudesta antaa Tullille toisen tulliverotusta koskevia tietoja. Säännökset kirjoitettaisiin nykyistä lakia tarkkarajaisemmin ja täsmällisemmin. Säännökset olisivat edelleen tarpeen tullitoimenpiteiden suorittamisen ja tulliverotuksen asianmukaisen toimittamisen varmistamiseksi.

Pykälän 1 momentin mukaan henkilön, jota tullitoimenpide koskee suoraan tai välillisesti, olisi annettava Tullille sen pyynnöstä ja asetetussa määräajassa kaikki tullitoimenpiteen suorittamiseksi tarvittavat tuojaa, viejää, muuta asianosaista, tavaraa, kulkuneuvoa, matkustajaa ja

kulkuneuvon henkilökuntaa koskevat asiakirjat ja tiedot. Nykyisen tullilain 14 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan tullitoimenpiteen suorittamiseksi Tullilla on oikeus saada tarpeelliset tavaranhaltijaa, muuta asianosaista, tavaraa, kulkuneuvoa, matkustajaa ja kulkuneuvon henkilökuntaa koskevat asiakirjat ja tiedot. Nykyisen lain säännös Tullin oikeudesta saada tietoja muutettaisiin henkilön velvollisuudeksi antaa Tullille kyseessä olevat tiedot. Säännöksessä täsmennettäisiin, että tietojenantovelvollisuus koskee henkilöä, jota tullitoimenpide koskee suoraan tai välillisesti. Tullitoimenpide koskee suoraan esimerkiksi tavaroiden tuojaa tai viejää. Välillisesti tullitoimenpide voi koskea lisäksi esimerkiksi tuojan tai viejän tulliedustajaa, tavarantoimittajaa tai myyjää taikka rahdinkuljettajaa.

Momentti täydentäisi koodeksin tulliviranomaisten tiedonsaantioikeutta koskevia säännöksiä. Koodeksin 15 artiklan mukaan henkilön, jota tullimuodollisuudet tai tullitarkastukset koskevat suoraan tai välillisesti, on annettava tulliviranomaisille näiden pyynnöstä ja mahdollisesti asetetussa määräajassa kaikki tarvittavat asiakirjat ja tiedot asianmukaisessa muodossa sekä kaikki tarvittava apu muodollisuuksien tai tarkastusten loppuun suorittamista varten. Koodeksin säännökset eivät kuitenkaan tule sovellettaviksi kaikkien tullitoimenpiteiden suorittamisessa. Koodeksin 15 artiklaa täydentävä säännös olisi tarpeen esimerkiksi sisäliikenteessä, kun Tulli valvoo kansallisten tuonti- tai vientikieltojen ja -rajoitusten noudattamista taikka valvottaessa tieliikennettä.

Tullin toimivaltuudesta henkilöllisyyden selvittämiseksi säädettäisiin erikseen 17 §:ssä, jonka mukaan tullimiehellä olisi oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilön, jolla on hallussaan toisen tulliverotusta tai siitä johtuvaa muutoksenhakua koskevaa asiaa varten tarpeellisia tietoja, olisi annettava ne Tullille sen kehotuksesta määräajassa. Nykyisen lain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisen on Tullin kehotuksesta määräajassa annettava sellaisia toisen tulliverotusta tai siitä johtuvaa valitusasiaa varten tarpeellisia toista koskevia tietoja, jotka selviävät hänen hallussaan olevista asiakirjoista. Nykyistä säännöstä tarkennettaisiin siltä osin, että siinä säädetty tietojenantovelvollisuus koskisi jokaisen sijaan henkilöä jolla on hallussaan toisen tulliverotusta tai siitä johtuvaa muutoksenhakua koskevaa asiaa varten tarpeellisia tietoja. Ehdotetussa säännöksessä puhuttaisiin lisäksi vain henkilön hallussa olevista tiedoista eikä enää tiedoista, jotka selviävät henkilön hallussa olevista asiakirjoista. Valitusasian sijasta puhuttaisiin muutoksenhausta, jotta säännös kattaisi myös oikaisuvaatimuksen. Ehdotetussa momentissa tiedonantovelvollisuus rajattaisiin edelleen vain tulliverotuksen toimittamisen ja siihen liittyvän muutoksenhaun kannalta tarpeellisiin tietoihin. Sivullisen tiedonantovelvollisuuden ulkopuolelle rajattaisiin yhä asiat, joista hänellä on lain mukaan oikeus kieltäytyä todistamasta, mikä vastaisi verotusmenettelylain 19 §:n säännöstä, samoin kuin se, ettei verotukseen vaikuttavia toisen taloudellista asemaa koskevia tietoja saa kieltäytyä antamasta.

Tullin oikeudesta saada tietoja toiselta viranomaiselta säädetään Tullin henkilörekisterilaissa.

98 §. Tietojen antamisesta ja tarkastuksessa avustamisesta aiheutuvat kustannukset. Koodeksin 15 artiklan 1 kohdan mukaan henkilön, jota tullimuodollisuudet tai tullitarkastukset koskevat suoraan tai välillisesti, on annettava tulliviranomaisille näiden pyynnöstä ja mahdollisesti asetetussa määräajassa kaikki tarvittavat asiakirjat ja tiedot asianmukaisessa muodossa sekä kaikki tarvittava apu muodollisuuksien tai tarkastusten loppuun suorittamista varten.

Pykälässä säädettäisiin, että tarpeellisten tietojen esittämisestä tai antamisesta sekä tarkastuksessa avustamisesta aiheutuvista kustannuksista vastaisi se, joka on velvollinen esittämään tai antamaan tarpeelliset tiedot tai avustamaan tarkastuksessa. Säännöksellä selvennettäisiin val-

litsevaa oikeustilaa ja se vastaisi valmisteverotuslain 101 §:ää. Koodeksin 15 artiklan nojalla Tulli voisi pyytää tarkastusta varten henkilöä esimerkiksi saattamaan koneellisella tietovälillä säilytetyn aineiston selväkieliseen kirjalliseen muotoon tai yleisesti käytössä olevaan tallennusmuotoon, mikä saattaisi aiheuttaa tarkastettavalle kustannuksia. Lakiin sisällytettävän vastuun selvän määrittelyn vuoksi tarkastettavalla olisi mahdollisuus varautua tarkastuskustannuksiin etukäteen.

99 §. *Uhkasakko.* Pykälä vastaisi osittain nykyisen lain 18 §:n 2 momentin säännöstä. Pykälän mukaan Tulli voisi edelleen asettaa uhkasakon tilanteessa, jossa henkilö on laiminlyönyt 97 §:n 2 momentin tai koodeksin 15 artiklassa tarkoitetun tiedonantovelvollisuuden. Pykälään otettaisiin lisäksi valmisteverotuslain 102 §:ää vastaava itsekriminointisuoja antava määräys, jonka mukaan uhkasakkoa ei saa asettaa, jos asianosaista on aiheutta epäillä rikoksesta ja pyydetty aineisto liittyy rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan. Tullin asettamaan uhkasakkoon sovellettaisiin uhkasakkolain (1113/1990) säännöksiä.

100 §. *Tullin kantamat julkisoikeudelliset maksut.* Pykälä vastaisi vähäisin muutoksin nykyisen tullilain 53 a §:ää. Pykälässä säädettäisiin tullilain säännösten soveltamisesta Tullin kantamiin suorite- ja muihin julkisoikeudellisiin maksuihin.

Tulli perii virkatoimistaan suoritemaksuja sen mukaan kuin siitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) ja Tullin suoritteiden maksullisuudesta annetussa valtiovarainministeriön asetuksessa säädetään. Tulli kantaa myös muita julkisoikeudellisia maksuja kuin suoritemaksuja, kuten lästimaksu, öljysuojamaksu ja huoltovarmuusmaksu.

Tullin toiminnan kannalta olisi edelleen tarkoituksenmukaista, että kaikkien Tullin kantamien julkisoikeudellisten maksujen osalta noudatettaisiin samoja tullilainsäädännön mukaisia menettelyjä kuin mitä tullin kantamiseen, suorittamiseen ja muutoksenhakuun sovelletaan. Nykyisen tullilain mukaan suoritemaksuihin ei kuitenkaan sovelleta pienintä kirjattavaa tullin määrää, josta säädetään tullilain 53 §:n nojalla tulliasetuksessa. Koodeksi ei enää mahdollista pienimmän kirjattavan tullin määrän säätämistä kansallisesti eikä siitä säädetä myöskään koodeksissa. Suoritemaksujen osalta ei siten enää tarvittaisi poikkeussäännöstä pienimmästä kirjattavasta tullin määrästä. Suoritemaksu kannettaisiin siis edelleen sen määrästä riippumatta. Toisin kuin nykyisin, julkisoikeudellisten maksujen viivästysseuraamuksiin ei jatkossa sovellettaisi tullia koskevia säännöksiä. Tämä johtuisi siitä, että koodeksin myötä tulevat tullauksessa sovellettaviksi kansallista maksunlykkäyskorkoa, viivekorkoa ja veronlisäystä vastaavat koodeksissa säädetyt korot. Koodeksin 112 ja 114 artiklassa säädettyjen korkojen korkoaika poikkeaa osittain kansallisesti sovelletuista koroista ja sovellettava korkokanta on merkittävästi kansallisia korkoja alhaisempi. Koska myös kaikkien muiden Tullin kantamien verojen osalta sovelletaan kansallisia korkosääntöjä, on tarkoituksenmukaista rajoittaa koodeksissa säädettyjen korkojen soveltaminen vain tulliin. Muihin tullauksen yhteydessä kannettaviin veroihin ja maksuihin sovellettaisiin edelleen kansallisia korkosäännöksiä, kuten nykyisinkin.

Liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavista maksuista olisi edelleen voimassa, mitä niistä valtion maksuperustelaissa tai muualla laissa säädetään.

101 §. *Valvontatilojen luovuttaminen.* Pykälässä säädettäisiin Tullin oikeudesta saada käyttöönsä tavaravalvonnan suorittamisen edellyttämät tilat satamista, rautatieasemilta ja lentokentiltä sekä sen oikeudesta vaikuttaa tilojen suunnitteluun. Asiasta säädetään nykyisen tullilain 20 §:ssä ja -asetuksen 14 §:ssä. Tulli ei kuitenkaan enää saisi valvontatiloja käyttöönsä vastikkeetta, vaan käyvän hinnan mukaista korvausta vastaan. Korvauksen maksamiseen siirtyminen vastaisi, mitä rajavartiolain 30 §:ssä on säädetty Rajavartiolaitoksen tarvitsemista valvontati-

loista. Tullivalvonnankin osalta katsotaan, että valtion viranomaisen tulee maksaa tarvitsemistaan tiloista korvaus niiden haltijalle.

Tavaravalvonnalla tarkoitettaisiin myös henkilöliikenteessä kuljetettavan tavarain valvontaa sekä kulkuneuvoihin kohdistuvaa tavaroiden tuonnin, viennin ja kauttakuljetuksen valvontaa. Tarkennuksena nykylakiin verrattuna 1 momentissa sanottaisiin, että pykälässä tarkoitettuja liikennepaikkoja olisivat satamat, rautatieasemat ja lentokentät, mikä kuitenkin vastaa nykytilaa käytännössä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin seikoista, jotka tulee ottaa huomioon tilojen laajuutta ja sijaintia määritettäessä. Tarkastustilojen on oltava laajuudeltaan selkeitä, että tarkastukset voidaan hoitaa asianmukaisesti myös ruuhkatilanteissa.

Nykyisin tulliasetuksessa olevaa vastaava säännös, jonka mukaan valvontatilojen rakennus- ja muutospirustuksista on tiloja suunniteltaessa tai muutettaessa sovittava Tullin ja liikennepaikan pitäjän kesken ennen rakennustöiden aloittamista, ehdotetaan otettavaksi pykälän 3 momenttiin. Sopiminen koskisi kuitenkin nykyistä säännöstä yleisluontoisemmin suunnitelmia ja muutoksia eikä rakennus- ja muutospirustuksia.

102 §. Sähköinen asiointi ja allekirjoitus. Pykälä olisi uusi ja se vastaisi asiallisesti verotusmenettelylain 93 a §:n sekä arvonlisäverolain 165 §:n 2 ja 3 momentin ja 220 §:n säännöksiä.

Pykälässä olisi informatiivinen viittaus, jonka mukaan sähköisestä asioinnista säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa ja asiakirjojen sähköisestä varmentamisesta vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia sovelletaan muun muassa hallintoasian sähköiseen vireillepanoon, käsittelyyn ja päätöksen tiedoksiantoon, jollei muulla laissa toisin säädetä. Esimerkiksi ehdotetun 56 §:n 1 momentin säännös tullin määrän sähköisestä tiedoksi antamisesta olisi erityissäännös, jota sovellettaisiin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain tiedoksi antamista koskevien säännösten sijasta.

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 9 §:n mukaan, jos asian vireillepanossa tai muussa käsittelyssä edellytetään allekirjoitettua asiakirjaa, allekirjoitusvaatimuksen täyttää myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu sähköinen allekirjoitus. Ilmoitukset ja muut asiakirjat voidaan kuitenkin varmentaa myös muulla hyväksyttävällä tavalla.

Tulli valtuutettaisiin antamaan tarkemmat määräykset siitä, millä tavoin varmennettuina ilmoituksia ja muita asiakirjoja voidaan toimittaa Tullille sähköisesti. Tullin toimivalta koskisi teknisiä ja vähäistä harkintavaltaa koskevia menettelykysymyksiä, joista niiden asiallinen merkitys huomion ottaen ei ole tarpeen säätää lailla tai asetuksella. Tullin toimivalta vastaisi Verohallinnon verotusmenettelylain 93 a §:n 3 momentin tai arvonlisäverolain 165 §:n 3 momentin mukaista toimivaltaa.

16 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

103 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016, jolloin myös koodeksia aletaan soveltaa. Tällä lailla kumottaisiin nykyisin sovellettava tullilaki.

Muussa laissa tai asetuksessa olevia viittauksia kumottavaan tullilakiin pidettäisiin tämän lain voimaantulon jälkeen viittauksina tähän lakiin.

104 §. *Siirtymäsäännökset.* Lain 88 §:ssä ehdotetaan muutettavaksi palautuskoron laskemista koskevia säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukaan tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautuskorkoa koskevia säännöksiä.

Lain 90 ja 91 §:ssä ehdotetaan korotettavaksi tullinkorotuksen ja virhemaksun euromääräisiä vähimmäis- ja enimmäismääriä. Pykälän 2 momentin mukaan tekoihin ja laiminlyönteihin, jotka ovat tapahtuneet ennen tämän lain voimaantuloa, sovellettaisiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita virhemaksua ja tullinkorotusta koskevia säännöksiä.

1.2 Arvonlisäverolaki

18 b § ja 26 b §. Molempiin pykäliin tehtäisiin teknisluonteinen korjaus ruotsinkieliseen kieliasuun.

70 b §. Pykälän 3 momentissa oleva viittaus yhteisön tullikoodeksiin muutettaisiin viittaukseksi unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013, jäljempänä *unionin tullikoodeksi*, vastaavaan artiklaan.

71 §. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen korjaus ruotsinkieliseen kieliasuun.

72 h §:n edellä oleva väliotsikko. *Varastointimenettelyihin, vapaa-alueisiin ja vapaavarastoihin liittyvät verottomuudet.* Otsikkoa tarkistettaisiin vastaamaan unionin tullikoodeksia. Tulliselvitysmuoto vapaavarastoon tai vapaa-alueelle siirtäminen on unionin tullikoodeksissa yhdistetty vapaa-aluemenettelyksi, joka on varastointimenettely niin kuin tullivarastointimenettelykin. Väliaikainen varastointi ei ole varastointimenettely eikä muukaan tullimenettely, minkä vuoksi se mainittaisiin erikseen.

72 h §. Pykälään tehtäisiin unionin tullikoodeksista johtuvat muutokset.

Pykälän 1 momentin 1 ja 3 kohdassa olevat viittaukset yhteisön tullikoodeksin mukaiseen tullivarastointimenettelyyn sekä vapaa-alueelle ja vapaavarastoon siirtämisen tulliselvitysmuotoon päivitetäisiin unionin tullikoodeksin mukaisesti viittauksiksi varastointimenettelyyn, joka kattaa tullivarastointimenettelyn ja vapaa-aluemenettelyn. Väliaikainen varastointi, joka ei ole varastointimenettely, mainittaisiin erikseen. Momentin 5 kohdassa mainittaisiin unionin tullikoodeksin mukaiset varastot väliaikainen varasto, tullivarasto ja vapaa-alue.

Pykälän 2 momentin mukaan jos kyse on tavarasta, jonka siirto vapaavarastosta tai vapaa-alueelta muualle Yhteisöön ei muodostaisi tavaran maahantuontia, verottomuuden edellytyksenä on, että tavara asetetaan tullikoodeksin 161 artiklassa tarkoitettuun vientimenettelyyn. Momentti ehdotetaan kumottavaksi, koska yhteisön tullikoodeksin mukainen tulliselvitysmuoto vapaa-alueelle ja vapaavarastoon siirtäminen on unionin tullikoodeksissa korvattu vapaa-aluemenettelyllä, joka on varastointimenettely niin kuin tullivarastointimenettelykin, eikä nykyiselle edellytykselle katsota enää olevan tarvetta. Näin vapaa-aluemenettelyssä ja tullivarastointimenettelyssä olevia yhteisötavaroita koskisivat yhdenmukaiset säännökset.

Pykälän 3 momentin terminologia muutettaisiin vastaamaan unionin tullikoodeksia.

72 j §. Pykälän mukaan verovarastointimenettelyssä olevalla tavaralla tarkoitetaan luvan nojalla pidetyssä verottomassa varastossa olevaa tavaraa, joka ei ole tullikoodeksin 50 tai 98 artiklassa tarkoitettu varastointimenettelyssä. Viittauksella tarkoitetaan yhteisön tullikoodeksin mukaisesti tullivarastointimenettelyssä tai väliaikaisessa varastossa olevaa tavaraa.

Koska nykyinen tulliselvitysmuoto vapaa-alueelle ja vapaavarastoon siirtäminen on unionin tullikoodeksin mukaan vapaa-alueenmenettely, joka on varastointimenettely niin kuin tullivarastointimenettelykin, pykälässä suljettaisiin jatkossa unionin tullikoodeksin 237 artiklan mukaisessa varastointimenettelyssä olevat tavarat verovarastointimenettelyn piiristä. Väliaikainen varastointi mainittaisiin erikseen, koska se ei ole varastointimenettely, ja sitä koskeva artiklaviittaus päivitetäisiin vastaamaan unionin tullikoodeksia.

72 l ja 72 m §. Terminologia muutettaisiin vastaamaan unionin tullikoodeksiin tehtyjä muutoksia.

86 §. Artiklaviittaus yhteisön tullikoodeksiin muutettaisiin viittaukseksi unionin tullikoodeksin vastaavaan artiklaan.

86 a §. Pykälän 2 momentissa viitataan nykyisin 3 momentissa lueteltuihin tulliselvitysmuotoihin ja tullimenettelyihin. Unionin tullikoodeksissa ei enää käytetä termiä tulliselvitysmuoto. Vapaa-alueelle tai vapaavarastoon asettamisen tulliselvitysmuoto on muutettu unionin tullikoodeksissa vapaa-alueenmenettelyksi, joka on tullimenettely. Väliaikainen varastointi ei ole tullimenettely vaan tila, jossa unionin tullialueelle tuodut muut kuin unionitavarat ovat sen jälkeen, kun ne on esitetty Tullille, siihen asti, kun ne asetetaan tullimenettelyyn tai jälleenviedään. Näiden muutosten vuoksi 2 momentissa viitattaisiin 3 momentissa lueteltuihin menettelyihin. Lisäksi momentin sanamuotoa selkiytettäisiin. Yhteisön tullialueelle tuotava tavara ei ole 3 momentissa luetellussa menettelyssä vielä Yhteisön tullialueelle tuotaessa, vaan tavara saatetaan näihin menettelyihin tullialueelle tuonnin jälkeen. Tavarahan maahantuonti tapahtuisi Suomessa, jos tavara ei enää ole missään 3 momentissa luetellussa menettelyssä. Ehdotettu säännös vastaisi nykytilaa.

Pykälän 3 momentin artiklaviittaukset yhteisön tullikoodeksiin muutettaisiin viittauksiksi unionin tullikoodeksin vastaaviin artikloihin. Unionin tullikoodeksiin tehtyjen muutosten vuoksi 2 kohdassa mainittaisiin vapaavaraston ja vapaa-alueen sijaan varastointimenettely, joka kattaa tullivarastointimenettelyn ja vapaa-alueenmenettelyn. Momentin 3 kohdasta poistettaisiin viittaus tullivarastointimenettelyyn, joka sisältyisi 2 kohdassa mainittuun varastointimenettelyyn. Lisäksi kohdasta poistettaisiin sana suspensiojärjestelyin. Unionin tullikoodeksi ei sisällä yhteisön koodeksissa olevaa sisäistä jalostusmenettelyä tullinpalautusjärjestelmää soveltaen. Unionin tullikoodeksin ainoa sisäinen jalostusmenettely vastaa yhteisön tullikoodeksin sisäistä jalostusta suspensiojärjestelyin. Momentin 4 kohdan terminologia yhdenmukaistettaisiin unionin tullikoodeksia vastaavaksi. Muutokset eivät muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa.

Pykälän 4 momentissa oleva artiklaviittaus yhteisön tullikoodeksiin muutettaisiin viittaukseksi unionin tullikoodeksin vastaavaan artiklaan.

86 b §. Pykälän nykyisen 1 momentin mukaan velvollinen suorittamaan veron tavarahan maahantuonnista on tullikoodeksin 4 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu tavaranhaltija. Viittaus muutettaisiin viittaukseksi unionin tullikoodeksin 5 artiklan 15 alakohdassa tarkoitettuun ilmoittajaan. Unionin tullikoodeksin 5 artiklan 15 alakohdan mukaan ilmoittajalla tarkoitetaan henkilöä, joka antaa tulli-ilmoituksen, väliaikaisen varastoinnin ilmoituksen, saapumisen yleisilmoituksen, jälleenvienti-ilmoituksen tai jälleenvientitiedonannon omissa nimissään, tai henkilöä, jonka nimissä kyseinen ilmoitus tai tiedonanto annetaan. Tulli-ilmoituksen voi antaa henkilö, joka pystyy toimittamaan kaikki tiedot, jotka tarvitaan tavaroille ilmoitettavaa tullimenettelyä koskevien säännösten soveltamiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin tullikoodeksin 167 artiklan 1 kohdan soveltamista. Tämän henkilön on myös pystyttävä esittämään tai esittämään kyseiset tavarat tullille. Jos kuitenkin tulli-ilmoituksen hyväksymisestä seuraa erityisiä velvollisuuksia tietyille henkilöille, tämän on annettava kyseinen tulli-ilmoitus itse tai edusta-

jansa välityksellä. Velvollinen suorittamaan arvonlisäveroa tavarahan maahantuonnissa olisi siis edelleen henkilö, jonka nimissä tulli-ilmoitus on annettu. Ehdotettu säännös vastaisi nykytilaa.

Pykälän 2 momentin artiklaviittaukset yhteisön tullikoodeksiin muutettaisiin viittauksiksi unionin tullikoodeksin vastaaviin artikloihin.

87 §. Pykälän artiklaviittaukset yhteisön tullikoodeksiin muutettaisiin viittauksiksi unionin tullikoodeksin vastaaviin artikloihin.

88 §. Pykälän artiklaviittaukset yhteisön tullikoodeksiin ja sen soveltamisasetukseen muutettaisiin viittauksiksi unionin tullikoodeksin, täytäntöönpanoasetuksen ja delegoidun asetuksen vastaaviin artikloihin.

94 §. Pykälän 1 momentin nykyisen 12 kohdan mukaan verotonta on tullittomuusasetuksen 107—110 artiklan perusteella tullittomien tavaroiden maahantuonti. Kyseisissä tullittomuusasetuksen artikloissa säädetään poltto- ja voiteluaineiden tullittomuudesta. Pykälän 1 momentin nykyisen 21 kohdan mukaan verotonta on tullilain 9 §:n 1—3 momentissa tarkoitettujen tullittomien tavaroiden maahantuonti. Nykyisen tullilain 9 §:n 3 momentin säännös Euroopan talousalueen ulkopuolelta maanteitse Suomen tullialueelle saapuvan hyötyajoneuvon polttoainesäiliön sisältämän polttoaineen ja erikoiskontin polttoainesäiliön sisältämän polttoaineen tullittomuudesta tarkoittaa asiallisesti rajoitusta tullittomuusasetuksen 107—110 artiklassa säädettyyn tullittomuuteen. Tästä syystä 1 momentin 12 kohdasta poistettaisiin maininta tullittomuusasetuksen 107—110 artiklasta ja 21 kohdasta poistettaisiin viittaus mainittuun polttoainetta koskevaan tullilain rajoitukseen. Nämä säännökset siirrettäisiin pykälän 1 momentin uudeksi 17 a kohdaksi, jonka mukaan verotonta olisi tullittomuusasetuksen 107—111 artiklan mukaan tullittomien tavaroiden maahantuonti tullilain 43 §:ssä säädetyn rajoituksen. Lakiehdotuksen mukaan tullilain 43 §:ään otettaisiin nykyistä tullilain 9 §:n 3 momenttia vastaava polttoaineen tullittomuutta koskeva rajoitus.

Pykälän 1 momentin 18 ja 19 kohdassa olevat artiklaviittaukset yhteisön tullikoodeksiin muutettaisiin viittauksiksi unionin tullikoodeksin vastaaviin artikloihin. Momentin 20 ja 21 kohdan pykäläviittaukset nykyisin sovellettavaan tullilakiin muutettaisiin viittauksiksi ehdotetun tullilain vastaaviin pykäliin. Momentin 21 kohdassa ei kuitenkaan viitattaisi tullilain 41 §:n 4 kohtaan, joka koskee Suomen ja Venäjän välillä liikennöivän junan muonituksen tullittomuutta.

Nykyisen 21 kohdan nojalla verottomia ovat tullilain 9 §:n 1—3 momentissa tarkoitettut tullittomat tavarat. Nykyisen tullilain 9 §:n 1 momentin mukaan tullittomia ovat ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- tai ilma-aluksen tavanomaiseen muonitukseen tarkoitettut tavarat sekä poltto- ja voiteluaineet, jotka alus tuo mukanaan Suomen tullialueelle tai jotka siihen Suomen tullialueella toimitetaan sen omaa käyttöä varten. Tullittomuus koskee myös aluksessa Suomen tullialueella kulutettavia tavaroita. Tullilain 9 §:n 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi määrätä, että tullittomia ovat 1 momentissa tarkoitettut tavarat myös silloin, kun kysymyksessä on viranomaisen käytössä oleva alus, tutkimus- tai kalastusalus tai Suomen ja kolmannen maan välisessä liikenteessä oleva juna. Valtiovarainministeriö voi määrätä näiden kulkuneuvojen tuomiin tavaroihin sovellettavista tullittomuuden rajoituksista ja ehdoista. Valtiovarainministeriön tämän valtuutuksen nojalla antaman päätöksen (1723/1995) mukaan tullia ja valmisteveroa ei kanneta tavanomaiseen muonitukseen tarkoitettuihin tavaroista, jotka päätöksen 2 §:ssä mainittu kulkuneuvo tuo mukanaan Suomen tullialueelle tai jotka siihen tullialueella toimitetaan sen omaa käyttöä varten.

Päätöksen 2 §:ssä tarkoitettuja kulkuneuvoja ovat muun muassa Suomen ja Venäjän välillä säännöllisesti liikennöivä juna. Tullittomia ja valmisteverottomia ovat kuitenkin vain junassa matkustaville henkilöille myytävät tupakka, suklaa ja muut makeiset sekä kosmeettiset ja haajustevalmisteet, ehdolla, että ne luovutetaan ostajalle Suomen tullialueen ulkopuolella, sekä matkustajille tarjoiltavat elintarvikkeet ja tupakka. Tullittomia ja valmisteverottomia ovat myös matkustajille matkan aikana anniskeltavat alkoholijuomat.

Lakiehdotuksen mukaan vastaavasta tullittomuudessa säädettäisiin tullilain 41 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

Koska Suomen ja Venäjän välillä liikennöivän junan muonitusta koskevan maahantuonnin arvonlisäverottomuudelle ei ole EU-oikeudellista perustaa, ja koska vastaava kotimaan myynti juniin on verollista samoin kuin junissa Suomen alueella tapahtuva tarjoilukin, ehdotetaan arvonlisäverottomuudesta luovuttavaksi. Tällaisten tavaroiden maahantuonnista kannettava vero on normaaliin tapaan vähennyskelpoista.

95 §. Pykälän 3 momentissa puhuttaisiin Tullin hallinnosta annetun lain mukaisesti Tullista tulliviranomaisen sijaan.

101 §. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin unionin tullikoodeksista aiheutuvat muutokset. Vapaa- varastoon tai vapaa-alueelle siirtämisen ja tullivarastointimenettelyyn asettamisen sijaan puhuttaisiin tullivarastointi- ja vapaa-alueenmenettelyyn asettamisesta. Sisäisestä jalostuksesta suspensiojärjestelyin poistettaisiin maininta suspensiojärjestelystä. Väliaikaisesta maahantuontimenettelystä täysin tuontitulleitta käytettäisiin unionin tullikoodeksin mukaisesti nimitystä väliaikainen maahantuontimenettely kokonaan tuontitullitta.

101 b §. Pykälän 1 momentin mukaan tavarain maahantuonnin arvonlisäverotuksessa pienin kannettava tai perittävä veron määrä on 5 euroa. Pykälän nykyisen 2 momentin mukaan 1 momenttia ei sovelleta tulliasetuksen 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Tulliasetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan matkustajan ja Suomen ja kolmannen maan välisessä ammatillisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvan henkilön mukanaan tuomien tai yksityiselle henkilölle lähetettyjen alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden tulleihin ei sovelleta tulliasetuksen 1 momentissa säädettyä pienintä tileihin kirjattavan tullin määrää koskevaa säännöstä.

Unionin tullikoodeksi ei mahdollista tulliasetuksen 2 §:n 2 momenttia vastaavan säännöksen säätämistä kansallisesti tullien osalta. Tästä syystä kyseinen säännös ehdotetaan siirrettäväksi ehdotetun pykälän 2 momenttiin.

101 c §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin nykyistä vastaavasti, että maahantuonnista suoritettavan veron viivästysseuraamuksiin sovellettaisiin arvonlisäverotuksessa muutoinkin sovellettavaa veronlisäyksestä ja viivekorosta annettua lakia. Vastaava arvonlisäverotukseen soveltuva säännös sisältyy nykyisen tullilain 30 §:ään. Maahantuonnista suoritettavaan arvonlisäveroon ei siten sovellettaisi unionin tullikoodeksin 114 artiklan mukaista viivästyskorkoa.

Unionin tullikoodeksi edellyttää, että jälkikannon yhteydessä tullille peritään veronlisäyksen kaltainen korko. Nykytilaa muutettaisiin maahantuonnista suoritettavan arvonlisäveron osalta arvonlisäverotusta muutoinkin vastaavasti siten, että jälkikannon yhteydessä perittäisiin veronlisäystä. Sovellettaessa veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 3 §:n 3 momenttia, veronlisäys laskettaisiin hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi samalta ajanjaksolta kuin tullille lasketaan tullilainsäädännön mukaan veronlisäyksen kaltaista korkoa. Tullikoodeksin

114 artiklan 2 kohdan mukaan korkoa suoritettaisiin tullivelan syntymisajankohdan ja sen tiedoksiantoajankohdan väliseltä ajalta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tullilainsäädännön mukaisesti myönnetyn maksunlykkäyksen yhteydessä verolle perittävistä korosta. Korko olisi nykyiseen tapaan veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:ssä säädetyn viivekoron suuruinen. Maahantuonnista suoritettavaan arvonlisäveroon ei siten sovellettaisi unionin tullikoodeksin 112 artiklan mukaista luottokoron korkokantaa.

Maahantuonnista suoritettavan veron viivästysseuraamuksia koskeva sääntely soveltuisi myös Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetussa laissa tarkoitettuun tavarantoontiin, johon sovelletaan arvonlisäverolain maahantuontia koskevia säännöksiä.

101 d §. Pykälässä säädettäisiin palautettavalle maahantuonnista suoritettavalle verolle maksettavasta korosta. Kuten arvonlisäverotuksessa muutoinkin korko määräytyisi veronkantolain mukaisesti. Veronkantolain mukainen korko on samansuuruinen kuin tullilainsäädännön mukaan määräytyvä palautuskorko. Hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi korko laskettaisiin samalta ajanjaksolta kuin tullille lasketaan vastaavaa korkoa. Tullilain 88 §:n 3 momentin mukaan korkoa lasketaan siitä ajankohdasta, jolloin oikaisuvaatimus on tullut vireille tai tätä ajankohtaa myöhemmästä veron maksupäivästä.

Palautettavalle maahantuonnista suoritettavalle verolle maksettavaa korkoa koskeva sääntely soveltuisi myös Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetussa laissa (1266/1996) tarkoitettuun tavarantoontiin, johon sovelletaan arvonlisäverolain maahantuontia koskevia säännöksiä.

134 m ja 154 §. Lain 134 m §:n 4 momentista ja 154 §:n 2 momentista poistettaisiin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain numero, joka lisättäisiin 101 c §:ään.

1.3 Autoverolaki

63 §. Pykälän 3 momentissa oleva viittaus tullilakiin muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun tullilakiin. Lisäksi 3 momenttiin sisältyvä säännös, jonka mukaan autovero suoritetaan valtiolle huutokauppakustannusten ja tullin jälkeen, poistettaisiin. Kyseinen säännös on ehdotettu otettavaksi huomioon ehdotetun tullilain tavaroiden myynnistä kertyneitä varoja koskevassa 81 §:ssä.

1.4 Laki Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta

4 §. *Valuutan muuntokurssit.* Tulli on määrännyt maahantuonnin ja maastaviennin yhteydessä tullausarvon määrittämiseen tarvittavista valuutan muuntokursseista nykyisen tullilain 7 §:n nojalla. Pykälän viittaus tullilain 7 §:ään muutettaisiin viittaukseksi unionin tullikoodeksin 53 artiklan 1 kohtaan.

5 §. *Tarkastusoikeus.* Pykälän 2 momentin viittaus tullilain 15 §:ssä tarkoitettuun henkilöntarkastukseen muutettaisiin viittaukseksi ehdotetun tullilain vastaavaan 18 §:n 3 momenttiin.

6 §. *Haltuunotto-oikeus.* Pykälän 1 momentin viittaus tullilain 15 §:ssä tarkoitettuun henkilöntarkastukseen muutettaisiin viittaukseksi ehdotetun tullilain vastaavaan 18 §:n 3 momenttiin.

1.5 Laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä

6 §. *Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan viittaus tullilain 3 §:n 1 momentin 4 kohtaan muutettaisiin viittaukseksi ehdotetun tullilain vastaavaan 2 §:n 7 kohtaan. Lisäksi momentin 2 kohdassa huomioitaisiin Tullin hallinnosta annetun lain aiheuttamat muutokset korvaamalla sana tulli sanalla Tulli. Momentin 3 ja 10 kohdan sanamuotoja selkiytettäisiin.

1.6 Laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa

2 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 kohdan a alakohdan viittaus nykyiseen tullilakiin muutettaisiin viittaukseksi ehdotettuun tullilakiin.

13 §. *Tullin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä.* Pykälän 1 momentin 2 kohtaan lisättäisiin Tullille oikeus saada Verohallinnon tietojärjestelmistä luvanhakijan veronmaksuvelvollisuuden täyttämistä, verojen maksuun liittyvää maksujärjestelyä ja silloin, kun se on luvan myöntämisen edellytyksenä, tullilainsäädännön tai verotussääntöjen rikkomista koskevat tarvittavat tiedot lupaharkintaa varten. Esimerkiksi unionin tullikoodexin 39 artiklassa tarkoitettua valtuutetun talouden toimijan asemaa arvioitaessa on tarpeen arvioida, miten hakija on aiemmin suoriutunut veronmaksuvelvollisuuksistaan, koska luvan myöntäminen mahdollistaa yksinkertaistusten käyttämisen tulliselvityksessä. Tiedot ovat tarpeen myös toimijalta vaadittavaa vakuutta määritettäessä, jolloin on huomioitava muun muassa velvoitteiden täyttämättä jättämisen riskejä. Tullin olisi myös tarpeen saada Verohallinnon tietojärjestelmistä tiedot hakijalle määräytyistä hallinnollisista seuraamuksista silloin, kun luvan myöntämisen edellytyksenä on se, että hakija ei ole toistuvasti rikkonut tullilainsäädännöstä tai verotussäännöistä johtuvia velvoitteitaan tai että mahdolliset rikkomiset ovat lieviä. Esimerkiksi unionin tullikoodexin 39 artiklassa säädetään, että valtuutetun talouden toimijan aseman myöntämisen edellytyksenä on muun muassa se, että hakijalla ei ole vakavia tai toistuvia tullilainsäädännön ja verotussääntöjen rikkomisia eikä merkintöjä hakijan taloudelliseen toimintaan liittyvistä vakavista rikoksista.

Pykälän 1 momentin 10 ja 11 kohtia muutettaisiin siten, että säännökset mahdollistavat ennen lain säätämistä voimassa olleen tullilain 28 §:n 1 momentin 6 kohdan (430/2014) mukaisen Tullin tiedonsaantioikeuden sakkorekisteristä ja siten, että Tullin tiedonsaantioikeus Oikeusrekisterikeskuksen vastuulla olevista rekistereistä säädetään momentin samassa kohdassa.

Voimassa olevan 10 kohdan mukaan Tullilla on oikeus saada sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettua sakkorekisteristä rikokseen ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen liittyviä tietoja mainitun lain 50 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin. Tämä voimassa oleva viittaus 50 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin vastaa poliisin henkilötietojen käsittelystä annetun 13 §:n 1 momentin 5 kohtaa. Vastaavanlainen viittaus on kuitenkin Tullin kannalta tarpeeton, sillä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 50 §:n 3 momentissa säädetään ainoastaan kyseisen lain mukaisten täytäntöönpanotehtävien suorittamisesta ulosotto-, poliisi- ja vankeinhoitoviranomaisten toimesta, eikä Tullia mainita tässä yhteydessä lainkaan. 50 §:n 2 momentissa säädetään lisäksi, että Oikeusrekisterikeskus saa salassapitovelvollisuuden estämättä pyynnöstä luovuttaa tietoja niille, joiden oikeudesta mainittujen tietojen saamiseen säädetään erikseen lailla.

Kesäkuussa 2015 voimaan tullut laki henkilötietojen käsittelystä Tullissa on säädetyllä viittaustekniikalla siten tarkoituksetta kaventanut Tullin tiedonsaantioikeutta siitä, mitä se oli mainitulla lailla kumotussa tullilain 28 §:ssä. Lisäksi 10 kohtaan siirrettäisiin ne tällä hetkellä 11 kohdassa lueteltujen rekisterien tiedot, joissa rekisterinpitäjän toimii myös Oikeusrekisteri-

keskus. 11 kohtaan jäisi siten vain oikeushallinnon etsintäkuuluttamia henkilöitä kokevat tiedot. Näin samaa rekisterinpitäjää koskevat tiedot olisi keskitetty samaan momentin kohtaan.

Pykälän 2 momentissa oleva viittaus tullilain 14 a §:ään muutettaisiin viittaukseksi ehdotetun tullilain vastaavaan 31 §:ään.

1.7 Laki rikostorjunnasta Tullissa

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälän 1 momenttiin muutettaisiin ehdotetun tullilain säädösnumero.

2 luku Tullin toimivaltuudet rikostorjunnassa

15 §. *Henkilöllisyyden selvittäminen.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus tullilakiin muutettaisiin viittaukseksi Tullin henkilörekisterilakiin.

3 luku Salainen tiedonhankinta

40 §. *Tietolähdettä koskevien tietojen käsittely ja palkkion maksu.* Pykälän 1 momentissa oleva viittaus tullilakiin muutettaisiin viittaukseksi Tullin henkilörekisterilakiin.

54 §. *Tietojen hävittäminen.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus tullilakiin muutettaisiin viittaukseksi Tullin henkilörekisterilakiin.

4 luku Vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus

1 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Pykälän 3 momentissa oleva viittaus tullilakiin poistettaisiin, koska uuteen tullilakiin ei ehdoteta säännöstä tullimiehen vaitiolovelvollisuudesta.

6 §. *Viittaussäännös tietojen luovuttamisesta.* Pykälässä oleva viittaus tullilakiin muutettaisiin viittaukseksi Tullin henkilörekisterilakiin.

5 luku Erinäiset säännökset

3 §. *Tullin rikostorjunnan tullimiehen kunto ja ammattitaito.* Pykälässä säädetään Tullin rikostorjunnan operatiivisia tehtäviä suorittavan tullimiehen velvollisuudesta ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin jatkossa antaa tarkempia säännöksiä eri työtehtävien edellyttämän kunnan tason sekä kuntotestien järjestämisen ohella lisäksi ammattitaidon tasosta. Nykyisin ammattitaidon tasosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtiovarainministeriön asetuksella 5 luvun 4 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla, joka ehdotetaan vastaavasti poistettavaksi. Ammattitaidon tasosta olisi asianmukaista säätää valtioneuvoston asetuksella.

4 §. *Asetuksenantovaltuudet.* Pykälän 2 momentissa säädetään asioista, joista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtiovarainministeriön asetuksella. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että 4 kohta, joka koskee tullimiehen kuntoa ja ammattitaitoa, poistetaan. Tullimiehen kuntoa koskevasta asetuksenantovaltuudesta on jo säädetty 5 luvun 3 §:ssä. Lisäksi tässä esityksessä tullimiehen ammattitaitoa koskevasta asetuksenantovaltuudesta ehdotetaan säädettävän niin ikään 5 luvun 3 §:ssä.

1.8 Valmisteverotuslaki

3 §. *Tullilainsäädännön soveltaminen.* Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin, että käsitettä rekisteröity asiakas ei enää ehdoteta käytettäväksi uudessa tullilaissa. Ehdotetun 2 momentin mukaan tilanteessa, jossa tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahantuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja muuhun menettelyyn ei sovellettaisi mitä tullista säädetään tai määrätään, jos verovelvolliselle myönnetään unionin tullikoodeksin 110 artiklan mukainen maksunlykkäys. Tällöin verotuksessa sovellettaisiin valmisteverotuslain ja asianomaisen valmisteverolain säännöksiä, kuten nykyisinkin.

4 §. *Toimivaltainen viranomainen.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin ehdotetusta 3 §:n muutoksesta johtuen uuden tullilain säädösnumero.

18 §. *Vapautukset valmisteverosta.* Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädetään diplomaattisen edustuston ja lähetetyn konsulin viraston virallisessa käytössä sekä diplomaattisen edustajan, lähetetyn konsulin tai heidän talouteensa kuuluvien perheenjäsenten henkilökohtaisessa käytössä käytettäväksi tarkoitettujen tavaroiden verottomuudesta. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että verottomia olisivat myös diplomaattiseen edustustoon tai lähetetyn konsulin virastoon rinnastettavan edustuston virallisessa käytössä käytettäväksi tarkoitetut tavarat ja diplomaattiseen edustajaan tai lähetettyyn konsuliin rinnastettavan henkilön ja heidän talouteensa kuuluvien perheenjäsenten henkilökohtaisessa käytössä käytettäväksi tarkoitetut tavarat.

Suomi on tehnyt sopimuksen esimerkiksi Palestiinan Helsingissä toimivan edustuston asemasta (SopS 81/2014). Sopimuksen mukaan Palestiinan edustustolle ja edustuston päällikölle ja diplomaattisina edustajina toimiville edustuston jäsenille myönnetään samat erioikeudet ja vapaudet, vapautukset ja edut, jotka Suomen viranomaiset myöntävät diplomaattisille edustustoille ja edustajille Wienin diplomaattisia suhteita koskevan yleissopimuksen määräysten ja kansallisten lakien perusteella. Palestiinan edustusto ei kuitenkaan ole ulkovallan edustusto eivätkä sen henkilöstön edustajat ole Wienin yleissopimuksessa tarkoitettuja diplomaattisia edustajia. Muutos olisi tarpeen sen täsmentämiseksi, että pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua verottomuutta sovelletaan myös Palestiinan edustuston kaltaisiin edustustoihin ja niiden henkilökuntaan. Muutos mahdollistaisi lisäksi sen, että verottomuus voitaisiin vahvistaa myös kansainvälisiä konferensseja ja erityisedustustoja koskevista erioikeuksista ja vapauksista annetun lain (572/1973) perusteella Suomeen mahdollisesti perustettaville erityisedustustoille.

47 d §. *Kuittausjärjestys.* Pykälässä oleva viittaus nykyisen tullilain maksujen kohdistusjärjestystä koskevaan 30 a §:ään muutettaisiin viittaukseksi uuden tullilain vastaavaan 67 §:ään.

48 §. *Veronlisäys ja viivekorko.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Pykälän soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan kaikissa tilanteissa tuontia yhteisön ulkopuolelta. Veronlisäykseen ja viivekorkoon sovellettaisiin tämän pykälän säännöksiä vaikka verotuksen toimittamiseen ja muuhun menettelyyn sovellettaisiin 3 §:n mukaisesti muutoin tullia koskevia säännöksiä. Veronlisäys laskettaisiin hallinnollisen yksinkertaistamisen vuoksi tällöin kuitenkin samalta ajanjaksolta kuin tullille lasketaan tullilainsäädännön mukaan veronlisäyksen kaltaista korkoa. Tullikoodeksin 114 artiklan 2 kohdan mukaan korkoa suoritetaan tullivelan syntymisajankohdan ja sen tiedoksiantoajankohdan väliseltä ajalta.

49 §. *Palautuskorko.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti. Pykälän soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan kaikissa tilanteissa tuontia yhteisön ulkopuolelta. Palau-

tuskorkoon sovellettaisiin tämän pykälän säännöksiä vaikka verotuksen toimittamiseen ja muuhun menettelyyn sovellettaisiin 3 §:n mukaisesti muutoin tullia koskevia säännöksiä. Hallinnollisen yksinkertaistamisen vuoksi palautuskorko laskettaisiin tällöin kuitenkin samalta ajanjaksolta kuin tullille lasketaan vastaavaa korkoa. Tullilain 88 §:n 3 momentin mukaan korkoa lasketaan siitä ajankohdasta, jolloin palautusta koskeva vaatimus on tullut vireille tai, jos tullia on maksettu vasta sen jälkeen, tullin maksupäivästä.

50 §. Pienin kannettava ja palautettava valmistevero. Pykälän 3 momentin säännös siitä, että valmisteverotuslain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa sovelletaan, mitä tullin pienimmästä kannettavasta tai palautettavasta määrästä säädetään, poistettaisiin. Nykyisin veron- ja tullinkannon minimisääntöjä sovelletaan Tullin verotusjärjestelmissä verolajikohtaisesti. Siitä syystä valmisteveroon sovellettavaa minimiä ei valmisteverotuslain 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa ole enää tarpeen yhdenmukaistaa tullin kannossa sovellettavan minimin kanssa. Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin sen sijaan säännös siitä, että pykälän 1 momentissa säädettyä 10 euron minimiä ei kuitenkaan sovellettaisi matkustajan ja Suomen ja kolmannen maan välisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvan henkilön mukanaan tuomien tai yksityiselle henkilölle lähetettyjen alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden valmisteverotuksessa. Vastaavaa tullia koskevaa säännöstä, josta nykyisin säädetään tulliasetuksen 2 §:n 2 momentissa, ei enää ehdoteta otettavaksi uuteen tullilakiin tai tulliasetukseen, koska unionin tullilainsäädäntö ei enää mahdollista tällaista poikkeusta.

87 §. Veroton polttoaine. Pykälässä säädetään yksityisessä käytössä olevien moottorikulkuneuvojen polttoaineen verottomuudesta unionin ulkopuolelta tultaessa. Pykälän 1 momenttia tarkennettaisiin lisäämällä viittaus näiden tuotteiden tullittomuuden edellytyksiin ja rajoituksiin. Tullittomuuden edellytyksistä ja rajoituksista säädetään tullittomuusasetuksessa. Lisäys tarkoittaisi muun muassa sitä, että polttoainetta ei saisi käyttää muussa moottoriajoneuvossa kuin siinä, jossa polttoaine on tuotu eikä sitä saisi poistaa ajoneuvosta tai varastoida sitä paitsi kyseisen ajoneuvon tarvitsemien korjausten ajaksi eikä luovuttaa sitä vastikkeellisesti tai vastikkeetta. Tämä koskisi myös yksityisessä käytössä olevia vesialuksia. Vanhassa valmisteverotuslaissa (1469/1994) on ollut kyseinen viittaussäännös. Vastaava viittaussäännös sisältyy myös nykyisen lain 91 §:ään, jossa säädetään ammattimaisessa liikenteessä käytetystä verottomasta polttoaineesta.

1.9 Laki Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta

5 §. Tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen pyynnöstä. Tullin tietojen luovuttamisesta säädetään pääasiallisesti nykyisin Tullin henkilörekisterilaissa. Viittaus nykyisen tullilain 25 §:ään poistettaisiin, koska vastaavaa säännöstä ei enää olisi uudessa tullilaissa. Siltä osin kun erityislainsäädäntö ei sovellu, tietojen luovuttamisessa noudatettaisiin Tullia koskevia yleisiä salassapitosäännöksiä kuten julkisuuslakia ja unionin tullikoodeksia.

6 §. Omaaloitteinen tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen. Viittaus nykyisen tullilain 25 §:ään poistettaisiin samoin kuin edellä 5 §:stä, koska vastaavaa säännöstä ei enää olisi uudessa tullilaissa.

1.10 Laki maataloustuotteiden markkinajärjestelystä

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän 1 momentin 4 kohtaan muutettaisiin uuden tullilain säädösnumero.

3 §. Määritelmät. Pykälän 8 kohdassa säädetty soveltamisasetuksen määritelmä ehdotetaan korvattavaksi tullikoodeksin määritelmällä siitä syystä, että jäljempänä 16 §:ää ja 70 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei säännöksessä enää viitata yhteisön tullikoodeksin soveltamisasetukseen vaan unionin tullikoodeksiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 a kohta, jossa säädettäisiin tullikoodeksin delegoidun asetuksen määritelmä. Tullikoodeksin delegoidulla asetuksella tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täydentämisestä tiettyjä unionin tullikoodeksin säännöksiä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta annettua komission delegoitua asetusta (EU) N:o 2446/2015, jäljempänä *tullikoodeksin delegoitu asetusta*. Uusi määritelmä olisi tarpeen siitä syystä, että jäljempänä 14 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei säännöksessä enää viitata nykyisen yhteisön tullikoodeksin soveltamisasetukseen vaan tullikoodeksin delegoituun asetukseen.

14 §. Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus. Pykälän 1 momentin viittaus soveltamisasetukseen muutettaisiin viittaukseksi tullikoodeksin delegoidun asetuksen säännökseen. Nykyisen soveltamisasetuksen 216 artiklassa viitataan sen liitteeseen, joka sisältää hallinnollisen yhtenäisasiakirjan käyttöohjeet. Unionin tullikoodeksissa tai tullikoodeksin delegoidussa tai täytäntöönpanoasetuksessa ei olisi enää vastaavaa liitettä, joten pykälän viittaus muutettaisiin viittaukseksi tullikoodeksin delegoidun asetuksen sellaiseen artiklaan, jossa viitataan sen tulli-ilmoituksen tietosisällön sisältävään liitteeseen.

16 §. Muonitusvaraston hyväksyminen ja toiminta. Pykälän 1 momentin viittaukset soveltamisasetukseen muutettaisiin viittaukseksi unionin tullikoodeksin 240 artiklassa tarkoitettua tullivarastoa koskeviin säännöksiin. Unionin tullikoodeksissa tai sen delegoidussa tai täytäntöönpanoasetuksessa ei olisi enää vastaavaa yhtenäistä artiklajoukkoa, jossa säädettäisiin tullivarastoinnista nykyisiä säännöksiä vastaavasti. Pykälän viittaus muutettaisiin koskemaan yleisesti unionin tullikoodeksin 240 artiklassa tarkoitettua tullivarastoa koskevia säännöksiä, mikä tarkoittaisi unionin tullikoodeksin säännösten lisäksi myös tullikoodeksin delegoidun ja täytäntöönpanoasetuksen tullivarastointia koskevia säännöksiä.

70 §. Hakemusten ja ilmoitusten muotovaatimukset. Pykälän 1 momentin viittaukset muutettaisiin viittauksiksi vastaaviin unionin tullikoodeksin säännöksiin. Ehdotus ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa vientitukea koskevan hakemuksen tekemisessä.

79 §. Viranomaiselle suoritettujen maksujen palautus. Pykälässä oleva viittaus nykyisen tullilain 39 §:ään muutettaisiin viittaukseksi ehdotetun tullilain vastaavaan 88 §:ään. Pykälään lisättäisiin myös uuden tullilain säädösnumero.

1.11 Laki Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

3 §. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos, jossa huomioitaisiin Tullin hallinnosta annetun lain aiheuttamat muutokset korvaamalla sana Tullihallitus sanalla Tulli.

6 §. Saimaan kanavan vuokra-alue rinnastetaan tullioikeudellisesti EU:n tullialueen ulkopuoliseksi alueeksi. EU:n tullialue on määritetty unionin tullikoodeksissa. Se kumoaa 1 päivänä toukokuuta 2016 yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o (2913/92), jäljempänä *yhteisön tullikoodeksi*. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus korjataan viittaukseksi unionin tullikoodeksin 4 artiklaan. Samalla ehdotetaan pykälän

sanamuotoa muutettavaksi niin, ettei se aiheuta epäselvyyttä. Nykyistä pykälää lukiessa voi saada sen käsityksen, että yhteisön tullikoodeksissa määritettäisiin, mikä on EU:n tullialueen ulkopuolinen alue. Niin yhteisön tullikoodeksissa kuin uudessa unionin tullikoodeksissa on määritetty EU:n tullialue.

1.12 Poliisilaki

2 luku Yleiset toimivaltuudet

21 §. Rajatarkastus ja tullitoimenpiteet. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poliisin oikeudesta ryhtyä tiettyihin ehdotetun tullilain mukaisiin toimenpiteisiin laittomasti maahantuodun tavarankontrolliksi. Momentin mukaan poliisimies voisi pysäyttää ja tarkastaa kuluneuvon, päästä tiloihin, joissa tavaraa valmistetaan, eristää paikan ja rajoittaa liikkumisoikeutta ja pysäyttää henkilön laittomasti maahan tuodun tavarankontrolliksi. Jos takavarikon suorittaminen edellyttäisi henkilönkatsastuksen tai muun kuin henkilön matkatavaroihin tai vaatteisiin kohdistuvan tarkastuksen toteuttamista ehdotetun tullilain 18 §:n mukaisesti, toimenpiteestä päätäisiin päällystöön kuuluva poliisimies. Voimassa olevan säännöksen mukaan tullilain mukaisia toimivaltuuksia voisi soveltaa myös laittomasti valmistetun tai laittomasti hallussa pidetyn tavarankontrolliin. Nämä tilanteet ehdotetaan jätettäväksi momentin soveltamisalasta pois, koska tapauksilla ei välttämättä ole mitään liittymää tullilain soveltamisalaan eli tavaroiden maahantuontiin tai maasta vientiin. Poliisilla on muun lainsäädännön, kuten järjestyslain kautta valtuuksia puuttua tällaisiin tavaroihin.

1.13 Rajavartiolaki

10 §. Tullitehtävissä, poliisitehtävissä ja esitutkintatehtävissä noudatettavat yleiset periaatteet. Pykälään muutettaisiin uuden tullilain säädösnumero.

24 §. Tullitehtävät. Pykälän 1 momentti säilyisi ennallaan. Pykälän nykyisen 2 momentin mukaan Rajavartiolaitos voi toimivaltaisen tullimiehen pyynnöstä suorittaa henkilöiden maahantuloon ja maastalähtöön kohdistuvaa tullivalvontaa myös sellaisella rajanylityspaikalla, jossa Tulli muutoin huolehtii tullivalvonnasta. Momenttia muutettaisiin siten, että Rajavartiolaitos voisi suorittaa edellä mainittua tullivalvontaa kyseisessä tilanteessa Tullin pyynnöstä. Tullin ja Rajavartiolaitoksen välisestä yhteistyöstä ja suoritettavista toimenpiteistä tietyllä rajanylityspaikalla voitaisiin tällöin sopia Tullin ja Rajavartiolaitoksen välisellä yhteistyösopimuksella toimien järjestämiseksi tehokkaalla ja mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Toimista ja työnjaosta voitaisiin sopia rajanylityspaikkakohtaisesti Tullin ja Rajavartiolaitoksen välisellä yhteistoimintasopimuksella tai muulla vastaavalla tavalla. Tullivalvonnan järjestämisen johtovastuu säilyisi tässä tapauksessa edelleen Tullilla, samoin kuin rajavalvonnan osalta se säilyy vastaavassa tilanteessa, jossa Tulli suorittaa rajavalvontaa, Rajavartiolaitoksella.

34 §. Rajavartiomiehen toimivaltuus tullitehtävissä. Pykälän viittaus nykyisen tullilain 14 §:ään muutettaisiin viittaukseksi ehdotetun tullilain 3 lukuun ja 29 §:ään ja viittaus nykyisen lain 15 §:ään muutettaisiin viittaukseksi ehdotetun lain 18 §:ään. Tämä ei aiheuttaisi muutoksia nykytilaan.

Rajavartiomiehellä on oikeus ryhtyä tullilain mukaisiin tullitoimenpiteisiin tullitehtävissä siten kuin siitä on säädetty rajavartiolain 24 §:ssä. Rajavartiolaitos voi suorittaa Tullin ohella tullivalvontaa sekä siihen kuuluvia alustavia tullitoimenpiteitä valtakunnan rajoilla ja niillä rajanylityspaikoilla, joilla Tulli ei ole järjestänyt tullivalvontaa. Rajavartiomies suorittaa toimenpiteet tullilaisissa säädetyillä toimivaltuuksilla. Nykyisen tullilain 14 §:ssä säädetään tullimiehen toimivaltuuksista tullitoimenpiteen suorittamiseksi. Tämän pykälän säännökset on ha-

jautettu ehdotetun tullilain tullitoimenpiteen suorittamiseksi käytettävissä olevia toimivaltuuksia koskevaan 3 lukuun ja Tullin muita toimivaltuuksia koskevaan 4 lukuun. Lähtökohta on, että rajavartiomiehellä tulee olla samat toimivaltuudet kuin tullimiehellä hänen suorittaessaan tullitoimenpiteitä eli ehdotetun tullilain 3 luvun mukaiset toimivaltuudet. Rajavartiomiehellä on pääosin vastaavat toimivaltuudet jo rajavartiolain nojalla kuin mitä ehdotetun tullilain 5 luvussa säädetään. Tuonnin ja viennin estämiseen rajavartiomiehellä ei kuitenkaan ole oman lainsäädäntönsä nojalla oikeutta. Tästä säädetään ehdotetun tullilain 5 luvun 29 §:ssä. Viittaus nykyisen tullilain 14 §:ään muutettaisiin viittaukseksi ehdotetun tullilain 3 lukuun ja 29 §:ään.

Rajavartiomiehellä on myös oikeus tehdä henkilöön kohdistuva etsintä esitutkintaa suorittamatta, jos tullitoimenpiteen suorittaminen sitä edellyttää. Nykyisessä tullilaissa tästä toimivaltaista säädetään 15 §:ssä. Uudessa tullilaissa henkilöön kohdistuvasta etsinnästä säädettäisiin 18 §:ssä. Pykälän 2 momentin viittaus muutettaisiin koskemaan ehdotettua tullilakia.

1.14 Rikoslaki

16 luku Rikoksista viranomaisia vastaan

4 b §. *Niskoittelu tullimiestä vastaan.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan viittaus nykyisen tullilain 14 §:n 1 momentin 6 kohtaan ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi uuden tullilain 17 §:ään ja 97 §:n 1 momenttiin. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, jotta voitaisiin huomioida muutokset Tullin liikenteen ohjaamisesta, siirtämisestä ja pysäyttämistä koskevilla toimivaltuuksissa. Nykyinen 3 kohta muutettaisiin tunnusmerkistöluettelossa 4 kohdaksi.

Nykyisen rikoslain 16 luvun 4 b §:n 1 momentin 2 kohta koskee tilanteita, joissa henkilö kieltäytyy antamasta tullimiehelle tullilain 14 §:n 1 momentin 6 kohdan taikka Tullin rikostorjuntalain 2 luvun 14 tai 15 §:n mukaisesti pyydettyjä tietoja. Mainituissa Tullin rikostorjuntalain säännöksissä on kyse Tullin oikeudesta saada tietoja yksityiseltä tai julkiselta yhteisöltä taikka henkilöltä sekä oikeudesta selvittää henkilötiedot.

Nykyisen tullilain 14 §:n 1 momentin 6 kohdassa on säädetty Tullin tiedonsaantioikeudesta, jonka mukaan Tullilla on oikeus saada tarpeelliset tiedot ja asiakirjat ilmoittajasta, muusta asianosaisesta, tavarasta, kulkuneuvosta, matkustajasta ja kulkuneuvon henkilökunnasta. Ehdotetussa tullilaissa tätä säännöstä vastaa 97 §:n 1 momentin säännös henkilön velvollisuudesta antaa Tullille nämä tiedot. Nykyisen lainkohdan nojalla tullimiehellä on katsottu olevan oikeus myös henkilötietojen selvittämiseen tullitoimenpiteen niin edellyttäessä. Uuden tullilain 17 §:ssä ehdotetaan kuitenkin säädettävän nimenomaisesti Tullin oikeudesta selvittää henkilöllisyys.

Pykälän 1 momentin 3 kohta vastaisi asiallisesti ja sanamuodoltaan rikoslain 16 luvun 4 a §:n 1 momentin 3 kohdan säännöstä niskoittelusta rajavartiomiestä vastaan. Kulkuneuvon pysäyttämisen ja siirtämisen osalta säännös vastaisi myös rikoslain 16 luvun 4 §:n 1 momentin 3 kohdan säännöstä niskoittelusta poliisia vastaan. Tullimiehellä on oikeus pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvo tullitoimenpiteen suorittamiseksi nykyisen tullilain 14 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla. Tästä säädettäisiin jatkossakin uuden tullilain 13 §:ssä. Tullimiehellä ei ole nykyisin oikeutta ohjata tieliikennettä, mutta tällainen uusi toimivaltuus ehdotetaan säädettäväksi tullimiehelle uuden tullilain 12 §:ssä. Momentin 3 kohdan rangaistussäännöksen tulisi kattaa myös ehdotetun tullilain 12 §:n mukainen toimivaltuus liikenteen ohjaamiseen, rajavartiomiestä koskevaa niskoittelupykälää vastaavasti. Tullimiehen liikenteen ohjaamiseksi taikka kulkuneuvon pysäyttämiseksi tai siirtämiseksi antaman merkin tai määräyksen noudattamatta jättämisestä voitaisiin mahdollisesti rangaista myös pykälän, tullimiehen antaman käskyn tai kiellon noudattamatta jättämistä koskevan 1 momentin 1 kohdan nojalla. Erityisesti liikenteen oh-

jaamiseksi taikka kulkuneuvon pysäyttämiseksi tai siirtämiseksi annetun merkin noudattamatta jättäminen ei kuitenkaan täysin vastaa tullimiehen antaman käskyn tai kiellon noudattamatta jättämistä, minkä vuoksi ehdotettua 3 kohdan säännöstä voidaan pitää perusteltuna.

Pykälä säilyisi muilta osin ennallaan.

46 luku **Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät rikokset**

14 §. Määritelmät. Pykälän 2 momentin tullilainsäädännön määritelmää ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan tapahtunutta säädösmuutosta unionin oikeudessa. Yhteisön tullikoodeksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 450/2008 (uudistettu tullikoodeksi) on kumottu unionin tullikoodeksilla. Tullilainsäädäntö on määritelty unionin tullikoodeksin 5 artiklan 2 alakohdassa.

1.15 Laki kosmeettisista valmisteista

5 §. Valvontaviranomaiset ja niiden tehtävät. Nykyisen pykälän 4 momentissa viitataan pykälän 2 ja 3 momentin mukaisen valvonnan osalta nykyisen tullilain 13, 14, 19 ja 20 §:ään. Pykälän 4 momentti ehdotetaan poistettavaksi. Muutos ei vaikuttaisi nykytilaan ja Tullin valvontaan.

Tulli hoitaa lukuisia sisäliikenteeseen tai ulkorajaliikenteeseen liittyviä valvonta- ja tarkastustehtäviä, joiden lainsäädännöllinen peruste määritellään muualla kuin tullilainsäädännössä tai verolainsäädännössä. Tulli käyttää tullilaisissa säädettyjä toimivaltuuksiaan sille laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Tullilaki on Tullin toimintaa ja toimivaltuuksia sääntelevä yleislaki. Jos Tullille on säädetty laissa valvonta- tai muu tehtävä, Tulli voi käyttää tullilain mukaisia toimivaltuuksiaan tehtävän suorittamiseksi. Tullilakiin ei yleensä ole tarvetta viitata erikseen. Viittaus tiettyihin säännöksiin saattaa jopa aiheuttaa vastakohtaispäätelmän siitä, sovelletaanko tullilakia muuten täydentävästi. Jos siihen viitataan, kyse on informatiivisesta viittauksesta. Tullilakia sovelletaan sen soveltamisalaa koskevien säännösten mukaisesti, vaikka siihen ei viitattaisi. Esimerkiksi kuluttajaturvallisuuslaissa, eräiden huviveneiden turvallisuudesta ja päästövaatimuksista annetussa laissa (621/2005), elintarvikelaissa (23/2006) ja kasvinsuojeluaineista annetussa laissa (1563/2011) säädetään vastaavanlaisista valvontatehtävistä kuin kosmeettisista valmisteista annetussa laissa. Niissä ei ole viittauksia tullilakiin, mutta Tulli noudattaa näiden lakien mukaisessa valvonnassaan myös tullilain säännöksiä. Joissain tapauksissa on taas päädytty siihen ratkaisuun, että informatiiviselle viittaukselle on selkeyden vuoksi tarve. Näin on mm. kemikaalilaissa ja metsänviljelyaineiston kaupasta annetussa laissa (241/2002).

Nimenomaisilla viittauksilla tullilakiin ei ole kosmetiikkalain esitöiden mukaan ollut tarkoitus muuttaa tai rajoittaa Tullin toimivaltaa suorittaessaan laissa säädettyä tehtäväänsä. Lakia koskevan hallituksen esityksen yleisten perustelujen (HE 49/2013 vp, kohta 4.2) mukaan Tullin nykyinen valvontatehtävä ja käytäntö on ollut tarkoitus säilyttää pääosin ennallaan.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun tullilain 27 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin Tullin voimankäyttövälineistä sekä tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä.

Tullilain 27 §:n 2 momentissa ehdotetaan, että valtiovarainministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin 4 luvussa tarkoitettuun voimakeinojen käyttöön liittyvästä voimankäyttö-

HE 153/2015 vp

koulutuksesta, voimankäytön harjoittelusta ja seurannasta, voimankäyttövälineiden säilyttämisestä sekä voimakeinojen käytön valvonnasta Tullin osalta.

Tullilakiin on ehdotettu myös useita määräyksenantovaltuutuksia Tullille. Tulli antaisi tarkemmat määräykset:

- 1) menettelystä, jonka mukaisesti tuonti- tai vientitullin määrä kirjataan tileihin;
- 2) henkilön kiinniottamisesta, turvallisuustarkastuksessa haltuun otetusta omaisuudesta, yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunotosta sekä etsintäkuulutetun kiinniottamisesta laadittavasta pöytäkirjasta tai muuhun asiakirjaan tehtävästä merkinnästä;
- 3) menettelystä, jota noudatetaan toimitettaessa tullilain 41 §:ssä tarkoitettuja tullittomia muonitustavaroita kulkuneuvoon, sekä alkoholi- ja tupakkatuotteiden valvontaan liittyvistä tilityselvoitteista;
- 4) unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013, jäljempänä *koodeksi*, 135 ja 267 artiklassa tarkoitetuista tavaroiden kuljetusreiteistä sekä kuljetusreiteistä, joita käytetään kuljettaessa tavaroita erityiseen veroalueeseen kuuluvan unionin tullialueen osan ja erityiseen veroalueeseen kuulumattoman unionin tullialueen osan välillä;
- 5) välillisenä edustajana toimivan asiamiehen päämiehestä ilmoitettavista tiedoista tull ilmoitusta tehtäessä;
- 6) kansallisten verojen ja maksujen osalta vaadittavan vakuuden määrän määrittämisestä;
- 7) siitä, millä tavoin varmennettuina ilmoituksia ja muita asiakirjoja voidaan toimittaa Tullille sähköisesti.

Lisäksi Tulli voisi tarvittaessa antaa määräyksen:

- 1) tullauksessa sovellettavista muodollisuuksista ja ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi tiedonantovelvollisilta kerättävistä tiedoista, keräämisessä noudatettavista menettelyistä ja määräajoista;
- 2) koodeksin 111 artiklan 6 kohdassa säädettyjen maksunlykkäyksen eräpäivien soveltamisesta;
- 3) vakuusasiakirjan laatimisesta muussa kuin asiakirjamallin muodossa sekä siitä, mitkä delegoidun asetuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut vakuuden muodot Tulli hyväksyy;
- 4) tilanteista, joissa talouden toimijoiden rekisteröinti- ja tunnistejärjestelmään (EORI) rekisteröinnissä tarvittavat tiedot voidaan toimittaa käyttäen muita kuin sähköisiä tietojärjestelmiä;
- 5) rajavyöhykkeellä, putkistoissa tai johdoissa kuljetettavien tavaroiden sekä muun taloudelliselta merkitykseltään vähäisen liikenteen kuten posti- ja matkustajaliikenteen tuontikuljetuksista;
- 6) kiittauksessa noudatettavasta menettelystä;

7) tullihuutokaupan toimittamisessa ja tavarankäytön myynnissä muulla tavoin noudatettavasta menettelystä.

3 Voimaantulo

Koodeksin sekä sen täytäntöönpano- ja delegoidun asetuksen aineellisoikeudellisia säännöksiä aletaan soveltaa 1 päivänä toukokuuta 2016. Samassa yhteydessä kumotaan yhteisön tullikoodiksi soveltamisasetuksineen. Tässä esityksessä on huomioitu koodeksin vaatimat muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Tämän vuoksi lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä toukokuuta 2016.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisympäristö

4.1 Johdanto

Perustuslakiin sekä perusoikeuksien toteutumiseen ja suojaamiseen liittyviä kysymyksiä on käsitelty esityksen yleis- ja yksityiskohtaisissa perusteluissa siltä osin kuin niillä on ollut vaikutusta siihen, minkälaisiksi ehdotetut säännökset muodostuvat.

Ehdotetun tullilain keskeisenä sisältönä ovat toimivaltuudet, joita Tulli voi käyttää muualla lainsäädännössä sille säädettyjen pääasiassa veronkantotehtävien ja tavaroiden tuonnin, viennin ja kauttakuljetuksen lainmukaisuuden valvontatehtävien suorittamiseksi. Tavaroiden maahantuontia koskevat kiellot ja rajoitukset perustuvat pääasiassa tavaroiden terveydelle, turvallisuudelle ja ympäristölle varaa aiheuttaviin ominaisuuksiin. Verotuksen oikeellisuuden varmistamisella turvataan paitsi veronsaajan oikeuksia myös markkinoiden tasapuolista ja lainmukaista toimivuutta. Jotta Tulli voi varmistaa lakien oikean soveltamisen kulloiseenkin tavarakeräykseen, sen tulee tarvittaessa voida tarkastaa sekä tavaraa että sitä koskevia asiakirjoja ja saada lain oikeaa soveltamista varten tarvittavia tietoja. Rajanylitysliikenteessä kuljetettavan tavarankäytön tarkastaminen edellyttää puuttumista myös kulkuneuvojen, niiden kuljettajien ja matkustajien perustuslain turvaamiin vapauksiin ja pääsyä kulkuneuvoihin, joilla tavaraa kuljetetaan tullirajan yli. Käytännössä Tullin on mahdollista tehdä fyysisiä tarkastuksia rajanylityspaikoilla varsinkin rajallisessa määrin, minkä vuoksi Tullilla tulee olla toimivaltuudet tarvittaessa suorittaa tarkastuksia myös tavarankäytön maahantuonnin, ja vielä tulliselvityksenkin jälkeen. Toimivaltuudet suorittaa lain noudattamisen valvontaa myös jälkikäteen mahdollistavat vähemmän puuttumisen ulkomaankaupan tavaraliikenteeseen.

Esityksen sisältöön on kautta linjan vaikuttanut perustuslain 2 §:n 3 momentti. Esityksessä on pyritty viranomaistoimivaltuuksien kattavaan ja täsmälliseen sääntelyyn, koska mainitun perustuslain säännöksen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Tästä syystä muun muassa Tullin toimivaltuuksia koskevia säännöksiä on tarkennettu nykyisestä ja lakiin on lisätty muun muassa säännökset tullin kuittaamisesta, joiden sisällyttämistä lakiin muun muassa eduskunnan oikeusasiamies on suosittanut.

Perustuslain kannalta merkityksellisimpiä ovat lainsäädäntömuutokset, joilla annettaisiin viranomaisille uusia yksilöön kohdistuvia tai yksilön oikeuksia rajoittavia toimivaltuuksia tai laajennettaisiin jo olemassa olevia toimivaltuuksia taikka joilla muuten rajoitettaisiin yksilön oikeuksia tai toimintavapautta. Merkityksellisiä ovat myös nykyisen lain sisältöisinä säilytettäväksi ehdotetut toimivaltuudet sekä yksilön oikeuksia ja toimintavapautta rajoittavat säännökset, jotka on säädetty nykyiseen lakiin ennen perustuslain säätämistä. Esitystä on tältä osin arvioitava perusoikeussäännöksiin sisältyvien lakivarausten kannalta ottaen samalla huomioon perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset, joita ovat lailla säätämisen vaatimus, rajoittami-

sen perusteena olevien syiden hyväksyttävyyden, rajoituksen tarkkarajaisuus ja täsmällisyys, suhteellisuusvaatimuksen täytyminen perusoikeutta rajoitettaessa, perusoikeuden ydinalueen koskemattomuus, oikeusturvajärjestelyjen riittävyys ja rajoituksen ristiriidattomuus Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kannalta.

Esityksen keskeisimpänä lähtökohtana on nykyisen tullilain sopeuttaminen koodeksin kanssa yhteensopivaksi sekä lain rakenteen parantaminen. Asiallisesti voimassa olevaan tullilakiin sekä esityksen muihin lakeihin ehdotetaan tehtäväksi vain vähän muutoksia. Nykyiseen tullilakiin verrattuna kokonaan uudet tai aiempaa laajemmat toimivaltuudet jäävät esityksessä lukumääräisesti vähäisiksi.

Tullilaisissa säädetään nykyisin ja ehdotetaan tässä esityksessä säädettäväksi Tullille toimivaltuuksia, jotka kohdistuvat useisiin eri perus- ja ihmisoikeuksiin. Esityksessä on tältä osin otettu huomioon edellä mainitut perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Esityksen ehdotuksia arvioitaessa merkitystä on erityisesti perustuslain säännöksillä liikkumisvapaudesta (9 §), yksityiselämän suojasta (10 §), omaisuuden suojasta (15 §), oikeusturvasta (21 §) sekä oikeudesta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen (7 §).

Tullilain 12—14, 30 ja 36 §:n säännökset merkitsisivät puuttumista liikkumisvapauteen. Tullilain 12, 16—19, 22, 24—26, 30, 33 ja 36 §:ssä säädettäisiin puolestaan Tullille toimivaltuuksia, jotka merkitsevät puuttumista henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Yksityselämän suojaan liittyvä luottamuksellisen viestin salaisuus otettaisiin huomioon tullilain 8 §:ssä ja kotirauhan suoja 8 ja 13 §:ssä. Perustuslaissa turvattu kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat (PeVL 16/2004 vp, s. 5/II). Yksityisyyden suoja otettaisiin huomioon myös teknistä valvontaa koskevassa 28 §:ssä. Ehdotuksissa tullilain 8, 10, 11, 14, 15, 19—21, 29, 75—77, 81 ja 101 §:ksi on tullut ottaa huomioon omaisuuden suoja. Oikeusturvanäkökohdat on otettu huomioon muutoksenhakua koskevien säännösten lisäksi ehdotetussa 18 §:ssä, jossa säädetään tehdystä toimenpiteestä laadittavasta pöytäkirjasta ja ehdotetuissa 17, 19, 20 ja 33 §:ssä, joiden osalta tehdystä toimenpiteestä laadittavasta pöytäkirjasta säädetään ehdotetussa 38 §:ssä.

Osa toimivaltuuksista sekä yksilön oikeuksia ja toimintavapautta rajoittavista säännöksistä ehdotetaan säilytettäväksi nykyisen lain sisältöisinä. Säännöksiä, jotka säilyisivät ainakin pääosin nykyisen lain sisältöisinä ja jotka on säädetty nykyiseen lakiin ennen perustuslain säätämistä, olisivat ehdotetut 13, 14, 32, 75, 76, 81 ja 101 §.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Tullilain 11, 42, 77 ja 101 §:ään sisältyisi säännöksiä, jotka on perustuslain lain alaa koskevien säännösten vuoksi ehdotettu siirrettäväksi lain tasolle. Ehdotuksissa määräyksenantovaltuuksiksi on otettu huomioon perustuslain 80 §:n 2 momentti. Momentin mukaan valtuuksilta edellytetään sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä. Myös sääntelyn asiallisen merkityksen tulee olla sellainen, ettei se edellytä, että asiasta säädettäisiin lailla tai asetuksella.

4.2 Tullilain säännökset

Toimivaltuudet

Tullilain 3 luvun 7—21 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi toimivaltuuksista tullitoimenpiteen suorittamiseksi, 5 luvun 28—33 §:ssä Tullin muista toimivaltuuksista ja 6 luvun 34—38 §:ssä menettelyistä toimivaltuuksia käytettäessä.

Lain 8 §:ssä säädettäisiin Tullin oikeudesta tarkastaa tavaraa ja asiakirjoja. Tarkastusvaltuutta koskevalla sääntelyllä on merkitystä perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvattun omaisuuden suojan kannalta. Perustuslain 15 §:n 1 momentti suojaa omistajalle kuuluvaa oikeutta hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan, kuten tavaroitaan ja asiakirjojaan, haluamallaan tavalla sekä valtaa määrätä niistä. Tullilain 8 §:n nojalla tehtävä tarkastus tarkoittaisi tavarain tai asiakirjojen omistajan käyttöoikeuden ja määräämisvallan tilapäistä rajoitusta. Tarkastusvaltuutta koskevaa 8 §:n sääntelyä voitaisiin kuitenkin pitää perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävänä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimana, sillä toimivaltuutta käyttämällä Tulli voisi varmistaa laissa säädettyjen tehtäviensä asianmukaisen hoitamisen, esimerkiksi tarkastamalla tuonnin edellytysten täyttymisen tai verotusta koskevien säännösten oikean soveltamisen. Omaisuuden suojan tilapäinen rajoitus on välttämätön hyväksyttävän tavoitteen, eli veronkantotehtävien ja valvontatehtävien suorittamisen, saavuttamiseksi.

Ehdotetun 8 §:n 2 ja 3 momentti ovat merkityksellisiä perustuslain 10 §:n 2 momentissa suojatun luottamuksellisen viestin salaisuuden kannalta. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan kuitenkin säätää lisäksi välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen muun muassa turvallisuustarkastuksessa. Tullille ehdotetaan toimivaltuutta avata suljettu postilähetykset, mutta ainoastaan, jos avaaminen on välttämätöntä sen toteamiseksi sisältääkö lähetyksen tul-liselvitettävää tai tullivalvottavaa tavaraa. Lähetykseen sisältyvän luottamuksellisen viestin salaisuutta ei tällöinkään saisi loukata, eli säännöksessä suojattaisiin luottamuksellisen viestin suojan ydinaluetta. Perustuslakivaliokunta on eräissä päätöksissään katsonut vastaavan kaltaisen suljetun lähetyksen avaamista koskevan postialan sääntelyn perustuslain kannalta ongelmattomaksi (PeVL 30/2001 vp, s. 2—3, PeVL 56/2010, s. 3—4). Postilähetysten tarkastusvaltuuden käyttö kytkettäisiin välttämättömyydedellytykseen, eli Tullilla olisi oikeus avata postilähetykset vain, jos lähetyksen tarkastaminen ei ole saavutettavissa luottamuksellisen viestin suojaan vähemmän puuttuvilla keinoin, kuten pyytämällä vastaanottajan tai lähettäjän selvitystä lähetyksen sisällöstä. Postilähetyksen tarkastusvaltuus olisi viimesijainen keino, jolla Tulli voisi varmistaa laissa säädettyjen tehtäviensä, kuten veronkannon ja tullivalvonnan, asianmukaisen hoitamisen. Luottamuksellisen viestin suoja rajoittavaa postilähetysten tarkastusvaltuutta voitaisiin pitää perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävänä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimana. Rajoitus olisi välttämätön hyväksyttävän tavoitteen, eli Tullin veronkantotehtävien ja valvontatehtävien suorittamisen, saavuttamiseksi. Jos postilähetykset jäisivät säännönmukaisesti tarkastusvaltuuden ulkopuolelle, Tullin mahdollisuudet asianmukaiseen tullivalvontaan heikentyisivät olennaisesti.

Tullimiehellä olisi lisäksi lain 8 §:n 4 momentin nojalla oikeus päästä tiettyihin tiloihin ja paikkoihin tarkastuksen suorittamiseksi tai näytteen ottamiseksi. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat, jotka kuuluvat perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn kotirauhan piiriin, ovat kuitenkin rajattu tullilain 8 §:n 4 momentin toimivaltuuden ulkopuolelle. Perustuslailla turvattu kotirauhan suoja ei ulotu liikehuoneistoihin tai vastaaviin yritysten tiloihin, joihin pääsääntöisesti 4 momentin tarkoitetut tarkastukset kohdistuisivat, mutta näihin tiloihin kohdistuvan tarkastusvaltuutta koskevan sääntelyn on kuitenkin oltava riittävän täsmällistä ja tarjottava riittävät takeet väärinkäytöksiä vastaan (PeVL 5/2010 vp, s. 2). Pykälän 4 ja 5 momentissa säänneltäisiin tarkastusvaltuuden edellytyksiä ja tarkastuksessa noudatettavaa menettelyä voimassa olevaa tullilakia täsmällisemmin. Pykälän 5 momenttiin lisättäisiin viittaussäännös, jonka nojalla tarkastuksissa noudatettaisiin hallintolain 39 §:n säännöksiä.

Tullilain 10 §:ssä ehdotetaan, että Tullilla olisi oikeus pidättää tavara, jota ei ole asianmukaisesti tul-liselvitetty tai tavaraa koskevan tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytysten valvomiseksi tai selvittämiseksi. Tavarain pidättämistä koskevan 10 §:n 2 momentissa säädettäisiin tyhjentävästi ne edellytykset, joiden täytyessä oikeus tavarain pidättämiseen lak-kaisi. Näin ollen pidättäminen tarkoittaisi perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaiseen omai-

suuden suojaan kohdistuvaa tavaran omistajan käyttöoikeuden ja määräämisvallan tilapäistä rajoitusta, eikä omaisuuden suojan rajoittaminen menisi pidemmälle kuin on perusteltua huomioon ottaen rajoituksen taustalla oleva intressin suhde rajoitettavaan omaisuudensuojaan. Pidättämisvaltuus, jonka avulla Tulli voisi taata asianmukaisen tullivalvonnan ja tullivarmuuden, olisi perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä ja sillä olisi painava yhteiskunnallinen tarve. Tavaran pidättämisellä Tulli voi pyrkiä suojaamaan esimerkiksi jonkin muun perustuslain mukaisen perusoikeuden toteutumista. Tullille on säädetty muun muassa ympäristölle ja terveydelle vaarallisten aineiden maahantuonnin ja maastaviennin valvontatehtäviä useissa eri säädöksissä. Ilman pidättämisvaltuutta Tullin mahdollisuudet asianmukaiseen tulliverotukseen ja tullivalvontaan, eli siten osittain myös perustuslain mukaisten perusoikeuksien turvaamiseen, heikentyisivät olennaisesti. Omaisuudensuojan tilapäinen rajoitus on välttämätön hyväksyttävän tavoitteen, eli tullivalvonnan ja tullivarmuuden, saavuttamiseksi.

Tullilain 11 §:ssä ehdotetaan, että jos Tulli toteaa, että 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua tavaran tuontia, vientiä, siirtoa tai kauttakuljetusta koskevat edellytykset eivät täyty taikka, jos se toteaa tullitarkastuksen yhteydessä, että henkilöllä ei ole alkoholilain 34 §:n mukaan oikeutta pitää tavaraa hallussaan, se tekee päätöksen tavaran haltuunotosta. Haltuunotto tarkoittaisi tavaran omistajan tavaran käyttöoikeuden ja määräämisvallan, ja siten perustuslain 15 §:n 1 momentissa suojatun omaisuudensuojaa koskevan perusoikeuden, pysyvää rajoitusta. Toimivaltuutta ottaa pysyvästi haltuun sellainen tavara, joka on henkilöllä alkoholilain 34 §:n vastaisesti hallussaan ei voitane pitää omaisuudensuojan kannalta ongelmallisena. Muita 11 §:n mukaisia edellytyksiä, joiden täytyessä Tulli voisi ottaa tavaran haltuun ja rajoittaa omaisuudensuojaa koskevaa perusoikeutta pysyvästi, voidaan pitää perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävänä sekä painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimana. Tavaran, jonka tuontia, vientiä, siirtoa tai kauttakuljetusta koskevat edellytykset eivät täyty, kohdalla kysymys on sellaisesta tavarasta, jota ei lainsäädännössä asetettujen edellytysten perusteella voida luovuttaa tullimenettelyyn tai asiakkaalle. Tavaran maahantuonti voi olla esimerkiksi kokonaan kiellettyä, jolloin tavaran pysyvää haltuunottoa puoltavat painavat yhteiskunnalliset syyt. Menettelyssä, jossa Tulli voi ottaa tavaran pysyvästi haltuunsa, on huomioitu asianosaisen oikeusturva kuulemismenettelyn ja muiden hallintolain asian ratkaisua koskevien säännösten soveltamisen avulla. Mikäli esimerkiksi asiakkaan Tullille esittämän selvityksen perusteella ilmeni, että asiakkaalla on lupa rajoituksenalaiseen tavarahan, haltuunottopäätöksen tekemisestä luovuttaisiin. Tulli noudattaisi haltuunottopäätöstä tehdessään myös muita hallintolain asian ratkaisua ja päätöksen tekemistä koskevia säännöksiä. Näin ollen haltuunottoa koskevan 11 §:ssä valmistelussa on huomioitu myös perustuslain 21 §:ssä säädetty oikeusturva.

Tullilain 12 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi uusi toimivaltuus, jonka mukaan tullimiehellä olisi oikeus ohjata tieliikennettä sekä käskeä siirtämään ajoneuvo tai toissijaisesti siirtää se. Pykälä on merkityksellinen perustuslain 9 §:n liikkumisvapauden sekä perustuslain 15 §:n omaisuudensuojan kannalta. Tullilain 12 §:n toimivaltuudet olisivat kuitenkin kytkettyjä siihen edellytykseen, että niiden olisi oltava tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi. Silloin kun ajoneuvo olisi siirrettävä tullitoimenpiteen suorittamiseksi, olisi ensisijaisena tarkoituksena, että tullimies käskisi ajoneuvon kuljettajaa siirtämään ajoneuvon. Vasta toissijaisesti, mikäli kuljettaja ei esimerkiksi jostain syystä kykenisi siirtämään ajoneuvoa, voisi tullimies siirtää sen. Tullimiehen oikeus siirtää ajoneuvoa olisi siten sallittua vain, jos ajoneuvon siirtäminen ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin, eli käskyllä siirtää ajoneuvo. Tullilain 12 § rajoittaisi liikkumisvapautta ja omaisuudensuojaa koskevia perusoikeuksia vain tilapäisesti. Liikkumisvapauden ja omaisuudensuojan tilapäinen rajoitus on välttämätön hyväksyttävän tavoitteen, eli tullivalvonnan, asianmukaiseksi suorittamiseksi. Toimivaltuus rajoittaisi edellä mainittuja perusoikeuksia vain silloin, kun se on tarpeen tullitoimenpiteen asianmukaiseksi suorittamiseksi, mitä voidaan puolestaan pitää sellaisena rajoituksen taustalla ole-

vana intressinä, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta arvioituna hyväksyttävä.

Tullilain 13 §:n 1 momentin mukaan tullimiehellä olisi tullitoimenpiteen suorittamiseksi oikeus pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvo. Toimivaltuus olisi käytettävissä lähtökohtaisesti rajalla sijaitsevilla tullitoimipaikoissa, mutta tarvittaessa myös muualla maassa. Pykälä olisi merkityksellinen perustuslain 9 §:n liikkumisvapauden sekä perustuslain 10 §:ssä säädetyn kotirauhan suojan kannalta. Liikkumisvapauden rajoitus kulkuneuvon pysäyttämisen ja tarkastamisen osalta olisi tilapäistä, ja perusteltavissa sellaisella tavoitteella, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta arvioituna hyväksyttävä. Ilman kulkuneuvon pysäyttämismahdollisuutta Tullin mahdollisuudet asianmukaiseen tullivalvontaan ja laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseen heikentyisivät olennaisesti. Tullilain 13 §:n 3 momentin mukaan Tullilla olisi oikeus tarkistaa kulkuneuvossa olevat perustuslain 10 §:n suojaamat pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat, mutta vain Suomen tullialueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävässä tarkastuksessa sekä pykälän 2 momentin mukaisessa tarkastuksessa. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan laissa voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Kulkuneuvoja, jotka sisältävät pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviä tiloja olisi voitava kohdella Suomen tullialueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävässä tarkastuksessa samoin kuin muita kulkuneuvoja. Ottaen huomioon Tullille säädetty valvontatehtävät, ei voida mahdollistaa sitä, että osa maahan saapuvan tai maasta poistuvan kulkuneuvon tiloista olisi säännönmukaisesti tullivalvonnan ulkopuolella.

Jos olisi todennäköistä, että suomalaisella, kansallisuutta vailla olevalla tai väärää lippua käytävällä vesialuksella kuljetetaan tavaraa säännösten vastaisesti Suomeen tai Suomesta, alus voitaisiin tullilain 13 §:n 2 momentin nojalla pysäyttää ja tarkastaa myös tullialueen ulkopuolella, ei kuitenkaan vieraan valtion aluevesillä. Alus voitaisiin tällöin tuoda satamaan tarpeellista selvitystä varten. Tullilain 13 §:n 3 momentin mukaan Tullilla olisi oikeus tarkistaa myös kulkuneuvossa olevat perustuslain 10 §:n suojaamat pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat pykälän 2 momentin mukaisessa tarkastuksessa. Toimivaltuus merkitsisi tilapäistä puuttumista perustuslain 9 §:ssä säädettyyn liikkumisvapauteen sekä perustuslain 10 §:ssä säädettyyn kotirauhan suojaan, mikäli kyseessä olisi sellainen vesialus, jossa on kotirauhan suojaamia esimerkiksi miehistön käytössä olevia tiloja. Kuitenkin ilman vesialuksen pysäyttämistä ja tarkastamismahdollisuutta Tullin mahdollisuudet asianmukaiseen tullivalvontaan heikentyisivät olennaisesti. Vesialuksen pysäyttäminen ja tarkastaminen säännösten vastaisesti kuljettavan tavaran löytämiseksi voidaan katsoa sellaiseksi rajoituksen taustalla olevaksi päämääräksi, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta arvioituna hyväksyttävä, vastaavasti kuin 13 §:n 1 momentin osalta on todettu ja ottaen vielä huomioon, että toimivaltuuden käyttö edellyttäisi todennäköisiä syitä epäillä, että vesialuksella kuljetetaan tavaraa säännösten vastaisesti. Toimivaltuus ei siten olisi käytettävissä pistokoelunaisesti.

Tullilain 14 §:n mukaan tullimiehellä olisi oikeus eristää, sulkea tai tyhjentää tavaroiden valmistus-, lastaus-, purkaus- tai muu käsittelypaikka tai -alue sekä kulkuneuvo, jos se on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi. Tullimiehellä olisi lisäksi oikeus kieltää tai rajoittaa liikkumista edellä tarkoitettussa paikassa, alueella tai kulkuneuvossa. Toimivaltuus merkitsisi tilapäistä puuttumista perustuslain 9 §:n liikkumisvapauteen, joka olisi perusteltavissa tullivalvonnan asianmukaiseksi suorittamiseksi.

Tullilain 17 §:ssä säädettäisiin tullimiehelle oikeus henkilöllisyyden selvittämiseen tullitoimenpiteen suorittamiseksi, vastaavasti kuin poliisin ja rajavartiomiehen osalta on säädetty, selvittäen kuitenkin oikeutta henkilön ja hänen mukanaan olevien tavaroiden tarkastamiseen hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi. Pykälä olisi merkitykselli-

nen perustuslain 7 §:n 1 momentin kannalta, jonka mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Perustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Tullimiehen tulisi selvittää henkilöllisyys aina henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen mahdollisimman vähän puuttuvin keinoin. Lähtökohtaisesti henkilöllisyys selvitetäisiin pyytämällä henkilöltä tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa. Tietojen oikeellisuus voitaisiin tällöin varmistaa pyytämällä henkilöä esittämään henkilöllisyystodistuksena. Jos henkilö kuitenkin kieltäytyisi antamasta edellä mainitut henkilötiedot tai antaisi niistä todennäköisesti virheellisen tiedon, tullimiehellä olisi 17 §:n 2 momentin nojalla oikeus ottaa henkilö kiinni. Lisäksi edellytettäisiin, että kiinniottaminen on välttämätöntä henkilöllisyyden selvittämiseksi. Tämän vapautteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä voitaisiin tarkastaa henkilö ja hänen mukanaan olevat tavarat hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi. Ehdotetun 4 momentin mukainen oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntemerkkien perusteella olisi käytettävissä ainoastaan, jollei henkilöllisyyttä voitaisi muutoin selvittää.

Kiinniottamista ja tarkastamista koskevat valtuudet olisivat perusteltuja, koska tullitoimenpiteiden asianmukainen suorittaminen edellyttää usein toimenpiteen kohteena olevan henkilön henkilöllisyyden tietämistä. Henkilön vapautteen puuttuminen perustuisi laissa säädettyihin perusteisiin, ja toimivaltuuksien käyttö olisi lisäksi kytketty välttämättömyysedellytykseen, joka rajoittaisi tullimiehen harkintavaltaa. Kiinni otettu olisi päästettävä vapaaksi heti, kun tarvittavat tiedot on saatu, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua kiinniottamisesta. Vapautteen kohdistuvan toimenpiteen aikana tehtävä tarkastus henkilön tunnistamista varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi olisi merkityksellinen henkilökohtaisen koskemattomuuden kannalta. Henkilön kiinniottaminen sekä häneen ja hänen mukanaan oleviin tavaroihin kohdistuva tarkastus olisi mahdollista vain kun se on välttämätöntä, ja jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuksiin vähemmän puuttuvin keinoin. Tullimiehen oikeutta henkilöllisyyden selvittämiseen voidaan pitää perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävänä tavoitteena, jonka saavuttamiseksi voidaan välttämättömistä syistä rajoittaa henkilön vapautta ja koskemattomuutta koskevia perusoikeuksia.

Tullilain 20 §:ssä ehdotetaan, että tullimiehellä olisi lakiin perustuvan tehtävänsä yhteydessä oikeus ottaa tilapäisesti haltuun ampuma-aseet, räjähdysaineet, järjestyslain 9 §:ssä tarkoitetut vaaralliset esineet ja 10 §:ssä tarkoitetut toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Tämä perustuslain 15 §:n omaisuudensuojaan puuttuva toimivaltuus olisi perusteltu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamiseksi. Tilapäisellä haltuun otolla suojattaisiin myös muita kuin omaisuudensuojaan kohdistuvien perusoikeuksien toteutumista, kuten perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattua jokaisen oikeutta henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Omaisuudensuojaan puuttuva perusoikeusrajoitus ei menisi pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevat oikeushyvät, sillä 20 §:n mukaan koko esineen sijasta saadaan ottaa haltuun sellainen esineeseen kuuluva tai siihen liittyvä osa, jonka poistamisella vaaran aiheuttaminen voidaan estää. Oikeusturvajärjestelyistä huolehtimiseksi haltuunotosta olisi laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

Voimankäyttö- ja suojavälineitä koskeva 24 § olisi uusi. Voimankäyttövälineiden käytöllä voidaan puuttua merkittävästi perustuslain 7 §:n suojaamaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, minkä vuoksi erityisesti voimankäyttövälineitä koskevan perussäännöksen lisäämistä lakiin voidaan puoltaa kansalaisten perusoikeuksien turvaamista koskevalla perusteella. Oikeudesta käyttää voimankäyttövälineitä tulee olla riittävän täsmälliset säännökset lain tasolla.

HE 153/2015 vp

Tullilain 24 §:ään ehdotetaan perussäännöstä tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimiehen oikeudesta kantaa tehtäviensä edellyttämiä voimankäyttövälineitä ja oikeudesta tarvittaessa käyttää niitä 22 §:n 1 momentin mukaisissa voimakeinojen käytön tilanteissa. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin Tullin hyväksymistä voimankäyttövälineistä.

Tullilain 28 §:ssä teknisen valvonnan edellytyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi nykyisestä siten, että Tullilla olisi jatkossa oikeus suorittaa teknistä valvontaa myös muun lainsäädännön, jonka noudattamisen valvominen kuuluu Tullin toimivaltaan, noudattamisen valvomiseksi. Tullilla olisi jatkossa oikeus suorittaa teknistä valvontaa tullilainsäädännön ja muun lainsäädännön, jonka noudattamisen valvominen kuuluu Tullin toimivaltaan, noudattamisen valvomiseksi Suomen valtakunnan rajanylityspaikoilla sekä matkustajaterminaaleissa, tavaraliikenteelle tarkoitetuilla satama-alueilla, tavaraliikenteelle tarkoitetuissa varastoissa ja muissa vastaavissa paikoissa ja tiloissa, joita Tulli saa valvoa, siitä ennalta ilmoitettuaan. Säännökset teknisestä valvonnasta ovat merkityksellisiä perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvatus yksityisyyden suojan kannalta (PeVL 9/2009 vp, s. 4.) Alueellinen toimivalta teknisen valvonnan osalta olisi rajoitettu rajanylityspaikkoihin, matkustajaterminaaleihin, tavaraliikenteelle tarkoitettuihin satama-alueisiin, tavaraliikenteelle tarkoitettuihin varastoihin ja muihin vastaaviin paikkoihin ja tiloihin, joita Tulli saa valvoa. Lisäksi toimivaltuuden käyttäminen edellyttäisi, että Tulli ilmoittaisi toimivaltuuden käytöstä ennalta. Ehdotettu säännös vastaisi oleellisilta osin poliisin ja Rajavartiolaitoksen vastaavia teknisen valvonnan valtuuksia.

Tullilain 30 §:ssä ehdotetaan, että tullimiehellä olisi oikeus tarkastaa henkilön mukana olevat rahavarat ja muu hänen hallussaan oleva omaisuus rikoslain 32 luvussa tarkoitetun, tullirikokseksi pidettävän rahanpesurikoksen paljastamiseksi. Pykälä on merkityksellinen perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvatus henkilökohtaisen koskemattomuuden kannalta. Perustuslain 7 §:n 3 momentin mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Perustuslakivaliokunta on käytännössään pitänyt henkilöön kohdistuvia tarkastuksia, jotka suoritetaan sen tutkimiseksi, mitä henkilöllä on hallussaan esimerkiksi vaatteissaan, henkilökohtaiseen koskemattomuuteen puuttuvina toimenpiteinä. Henkilöntarkastusta on valiokunnan mukaan arvioitava erityisesti perusoikeusrajoitusten hyväksyttävyyksivaatimuksen ja oikeasuhtaisuusvaatimuksen kannalta (ks. PeVL 2/1999 vp, 2/II). Tullilain 30 §:ssä ehdotettu tarkastusvaltuus olisi käytettävissä rahanpesurikoksen paljastamiseksi, ja sitä voitaisiin käyttää vain tilanteissa, joissa on syytä epäillä rahanpesurikoksen tekeillä oloa. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi, jos tullitarkastuksessa havaitaan epätavallista rahanpesurikoksen kohteeksi sopivaa omaisuutta tai, jos Tullilla olisi ennakkoon tietoa, johon epäily voidaan perustaa. Perustuslain 7 §:n 1 momentin turvaaman henkilökohtaisen koskemattomuuden rajoitus olisi näillä rajatuilla tarkastusperusteilla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävä. Tarkastusvaltuuden taustalla oleva rahanpesurikoksen paljastamisen tarkoitus olisi perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta objektiivisin perustein arvioituna hyväksyttävä. Toimivaltuuden käyttö täyttäisi painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimuksen.

Tullilain 32 §:n mukaan Tulli saisi pysäyttää maasta vietävän, maahan tuotavan tai Suomen kautta kuljetettavan tavaran, jos siihen on perusteltua syytä muun rikoksen kuin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Pysäytysvaltuutta voidaan arvioida perustuslain 15 §:n turvaaman omaisuudensuojan näkökulmasta, sillä pysäyttämällä rajoitettaisiin tilapäisesti omaisuuden käyttöoikeutta ja määräämisvaltaa. Perustuslakivaliokunta on pitänyt selvänä, että perustuslailla ei suojata henkilön rikoksella hankkimaa tai hänen rikolliseen toimintaansa välittömästi liittyvää omaisuutta (PeVL 33/2002 vp). Lisäksi pysäytettävä tavara voi olla esimerkiksi sellainen, jota epäillä anastetuksi, jolloin pysäyttämällä suojataan henkilön, jolta tavara on anastettu, perustuslain 15 §:n turvamaa omaisuudensuojaa. Tullilain 32 §:n mukaista

pysäyttämisvaltuuden voidaan katsoa muun muassa edellä mainituilla perusteilla täyttävän rajoituksen hyväksyttävyyden ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimukset.

Tullilain 33 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tullimiehelle toimivaltuus etsintäkuulutetun kiinniottamiseen. Pykälä on merkityksellinen perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattun henkilökohtaisen vapauden ja koskemattomuuden kannalta. Perustuslain 7 §:n 3 momentissa säädetyn mukaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ei saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman laissa säädettyä perustetta. Tämä etsintäkuulutetun henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen puuttuva toimivaltuus vastaisi pääpiirteissään poliisilain 2 luvun 3 §:ssä ja rajavartiolain 37 §:ssä poliisille ja rajavartiomiehelle säädettyä toimivaltuutta. Toimivaltuus olisi perusteltu, jotta viranomaisten resursseja voitaisiin käyttää tarkoituksenmukaisesti. Perustetta, jolla etsintäkuulutetun vapautta ja koskemattomuutta koskevaa perusoikeutta rajoitettaisiin, olisi myös Tullin tekemän kiinnioton osalta pidettävä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävänä, sillä etsintäkuulutettu henkilö olisi henkilö, joka on toimivaltaisen viranomaisen antaman kuulutuksen mukaan otettava kiinni, pidätettävä tai vangittava taikka otettava säilöön. Etsintäkuulutuksiin liittyvien toimenpiteiden suorittamisessa ja etsintäkuulutetun kiinniottamisen yhteydessä on tärkeää kiinnittää huomiota suhteellisuusperiaatteeseen ja vähimmän haitan periaatteeseen. Etsintäkuulutetun ja kiinniotetun henkilön oikeusturvan kannalta olennainen olisi lisäksi ehdotettu 38 §, jonka mukaan muun muassa 33 §:n mukaisesta etsintäkuulutetun kiinniottamisesta olisi ilman aiheetonta viivytystä laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan. Pykälän 2 momentin mukaan pöytäkirjasta tai muuhun asiakirjaan tehdystä merkinnästä olisi pyynnöstä annettava jäljennös sille, joka on otettu kiinni lain 33 §:n nojalla.

Tullilain 33 §:ään ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan tullimiehen on tarvittaessa ilmaistava tullitoimenpiteen kohteena olevalle henkilölle olevansa tullimies ja pyynnöstä esitettävä henkilökorttinsa ja lisäksi Tullin on huolehdittava siitä, että virkatoimen suorittanut tullimies on tarvittaessa yksilöitävissä. Vaatimus tullimiehen yksilöitävyydestä pohjautuu viime kädessä perustuslain 118 §:ään, jonka mukaan virkamies vastaa virkatoimensa lainmukaisuudesta. Pykälän 3 momentin mukaan jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta. Jotta perustuslain 118 §:n 3 momentissa säädetty oikeus voisi käytännössä toteutua, tulee virkatoimen suorittanut virkamies tarvittaessa pystyä yksilöimään.

Tullilain 36 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi nykyistä laajemmin, mutta poliisilain ja rajavartiolain säännöksiä vastaavasti, tullimiehen käskyvallasta. Nykyisen lain 14 §:n 1 momentin 7 kohdan säännöksen mukaan Tullilla on oikeus antaa tavaran purkausta, lastausta, luovutusta, kuljetusta ja varastointia koskevia määräyksiä. Ehdotettu pykälä kattaisi tämän lisäksi myös muunlaiset tilanteet, joissa tullimiehellä olisi säädettyä toimivaltuutta käyttäessään tarpeen antaa henkilöille käskyjä tai kieltoja. Tullimiehen velvoittava käsky tai kielto voisi liittyä tullilaissa säädetyn tehtävän lisäksi myös Tullin rikostorjuntalaissa tai muualla laissa Tullille säädettyihin tehtäviin. Kyseessä oleva säännös ei merkitsisi uuden toimivaltuuden säätämistä Tullille, vaan kyseisiä käskyjä ja kieltoja voitaisiin antaa olemassa olevan toimivaltuuden toteuttamiseksi käytännössä. Käskyjen ja kieltojen antaminen on käytännössä välttämätöntä säädettyjen toimivaltuuksien käyttämiseksi.

Yksilön oikeuksia ja toimintavapautta rajoittavat säännökset

Tullilain 75 ja 76 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tilanteista, joissa Tullin haltuun jäänyt tavara voidaan myydä tullihuutokaupalla, myydä muulla tavoin, luovuttaa tai hävittää. Sääntely on merkityksellistä perustuslain 15 §:ssä turvattun omaisuudensuojan kannalta. Myös nykyinen

tullilaki sisältää säännökset tullihuutokaupasta, luovuttamisesta ja hävittämisestä. Mahdollisuus myydä tavara poikkeustapauksissa myös muulla tavoin kuin tullihuutokaupalla olisi uusi. Osassa 75 ja 76 §:ssä mainituista tilanteista tavaran omistusoikeus ei olisi siirtynyt valtiolle, vaan olisi edelleen esimerkiksi tuojalla. Nämä perustuslain 15 §:ssä turvattuun omaisuuden suojaan puuttuvat toimenpiteet tulisivat kyseeseen tilanteissa, joissa tavaran tulliselvitysprosessia ei ole syystä tai toisesta saatettu loppuun. Syynä tähän voi olla joko se, ettei tuoja tai hänen edustajansa ole täyttänyt jotain hänelle kuuluvaa velvoitetta tai tavaraa ei muusta syystä, esimerkiksi tuontikiellon tai -rajoituksen vuoksi, voida luovuttaa vapaaseen liikkeeseen. Tuontikiellon tai -rajoituksen alainen tavara on mahdollista myydä tullihuutokaupalla tai muulla tavoin, jos sen tuonti ei ole kokonaan kielletty, vaan tuontiin tarvitaan esimerkiksi lupa. Tullihuutokauppa, muu myynti, luovutus ja hävittäminen tulisivat kyseeseen viimesijaisina keinoina Tullin haltuun jääneestä tavarasta eroon pääsemiseksi. Näin ollen omaisuudensuojaa koskeva rajoitus ei menisi pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan perusoikeuteen. Tavaran omistajalla olisi lähtökohtaisesti aina niin halutessaan mahdollisuus välttää tavaran myynti, luovutus tai hävittäminen toimimalla itse tavaran suhteen aktiivisesti. Tullilla tulisi edelleen olla käytettävissään tapoja, joilla se voi tarvittaessa vapautua tavaroista, jotka ovat jääneet sen haltuun. Ehdotetussa 77 §:ssä on tarkennettu tavaran myynnissä noudatettavaa menettelyä koskevaa sääntelyä ja muun muassa ehdotettu lisättäväksi Tullille velvollisuus ilmoittaa tavaran myynnistä aina myös tavaran omistajalle, jos omistaja on Tullin tiedossa ja hänen yhteystietonsa ovat Tullin saatavilla. Ehdotetun 81 §:n mukaan myös kauppahinnasta jääneestä ylijäämästä olisi ilmoitettava tavaran edelliselle omistajalle, jos Tullilla on tarvittavat yhteystiedot. Ottaen huomioon säännösten taustalla oleva käytännön tarve, tilanteet, joissa säännökset tulisivat sovellettaviksi sekä edellä kerrotut tavaran omistajan oikeusasemaan ehdotetut parannukset, ehdotetut säännökset olisivat perusteltuja.

Yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteet

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Joitakin tällä hetkellä tulliasetuksessa olevia sekä määräystasoisia säännöksiä on ehdotettu siirrettäväksi ehdotettuun tullilakiin perustuslain 80 §:n 1 momentin huomioon ottamiseksi. Tällaisia säännöksiä ovat nykyisen tulliasetuksen tullittomana muuttotavaran tuodusta ajoneuvosta tehtävää luovutusrajoitusmerkintää koskeva 5 §, haltuun otetuista tavaroista annettavaa todistusta ja kyseisistä tavaroista pidettävää kirjanpitoa koskeva 9 §, tavaran tullihuutokaupasta tavaranhaltijalle, rahdinkuljettajalle ja yleisölle annettavaa ilmoitusta koskeva 10 § ja vastikkeetta luovutettavien tullivalvontatilojen rakennus- ja muutospirustuksille hankittavaa Tullihallituksen lupaa koskeva 14 § sekä valtiovarainministeriön päätöksen eräiden kulkuneuvojen muonituksesta sekä eräistä yksityisten henkilöiden maahan tuomien tavaroiden tulleista tulleja koskevat säännökset.

Asetuksen- ja määräyksenantovaltuudet

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaisesti valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyin valtuuden nojalla. Lailla on säädettävä perusoikeuksien toteutumisen ja käytön kannalta keskeisistä asioista samoin kuin perusoikeuksiin kohdistuvista rajoituksista. Edellä mainituista asioista voidaan kuitenkin ottaa lakiin asetuksenantovaltuuksia, jos näistä asioihin liittyvistä seikoista voidaan perustuslain mukaan säätää asetuksen tasolla. Lakiehdotukseen sisältyy asetuksenantovaltuuksia valtioneuvostolle ja valtiovarainministeriölle.

Valtioneuvosto voisi säätää tullilain 27 §:n 1 momentin mukaan Tullin voimankäyttövälineistä sekä tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen oikeudesta kantaa

voimankäyttövälineitä. Säännös vastaisi poliisilain 9 luvun 10 §:n 1 momentin valtuutusta säättää valtioneuvoston asetuksella poliisin voimankäyttö- ja suojavälineistä. Poliisilain 9 luvun 10 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä voidaan säätää tarkemmin sisäministeriön asetuksella. Tullilain 27 §:n 2 momentin mukaan valtiovarainministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin 4 luvussa tarkoitettuun voimakeinojen käyttöön liittyvästä voimankäyttökoulutuksesta, voimankäytön harjoittelusta ja seurannasta, voimankäyttövälineiden säilyttämisestä sekä voimakeinojen käytön valvonnasta Tullin osalta. Vastaavista asioista poliisimiehen osalta voidaan säätää poliisilain 9 luvun 10 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan sisäministeriön asetuksella. Vastaavasti kuin poliisilaissa, voimankäytön perusteista säädettäisiin tullilaissa.

Lakiehdotukseen sisältyy myös määräyksenantovaltuuksia Tullille. Tulli voisi antaa edellä kappaleessa ”tarkemmat säännökset ja määräykset” lueteltuja määräyksiä. Ehdotetut valtuussäännökset on rajattu koskemaan tullaukseen liittyviä tarkempia menettelysääntöjä ja tullitoimintaan liittyviä teknisiä ja vähäisiä yksityiskohtia, minkä vuoksi valtuutuksille voidaan katsoa olevan perustuslain 80 §:n 2 momentissa edellytetyt sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä. Myöskään sääntelyn asiallinen merkitys ei edellytä, että näistä asioista säädettäisiin lailla tai asetuksella.

4.3 Säättämisenjärjestyksen arviointi

Edellä esitetyillä perusteilla lakiehdotukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisenjärjestyksessä. Koska säättämisenjärjestystä koskevista kysymyksistä osaa voidaan pitää tulkinnanvaraisina, esityksestä on tarpeen pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Tullilaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Suomessa Euroopan unionin (*unioni*) tullialueelle tuotavien ja sen ulkopuolelle vietävien sekä Suomen tullialueen kautta kuljetettavien tavaroiden tulliselvitykseen, tullivalvontaan ja tulliverotukseen sen lisäksi, mitä niistä säädetään unionin lainsäädännössä. Lakia sovelletaan unionin lainsäädännön ohella Suomen ja muiden maiden välisen kaupan tilastointiin sekä tullirikostorjuntaan, jollei rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) toisin säädetä.

Tämän lain säännöksiä sovelletaan myös suoritettaessa muita laissa säädettyjä Tullin tehtäviä sekä Tullin julkisoikeudellisten maksujen kantamisessa.

Tässä laissa säädettyjä toimivaltuuksia voidaan käyttää unionin oikeuden mukaisin edellytyksin unionin jäsenvaltioiden (*jäsenvaltio*) välisessä liikenteessä (*sisäliikenne*) tavaroiden Suomeen tuontia ja Suomesta vientiä sekä tavaroiden Suomen alueen kautta kuljettamista koskevien kieltojen ja rajoitusten noudattamisen valvomiseksi.

Tullilainsäädännön mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää verotuksen valvomiseksi myös, kun tavaroita kuljetetaan, lähetetään tai muutoin siirretään erityiseen veroalueeseen kuuluvan unionin tullialueen osan ja erityiseen veroalueeseen kuulumattoman unionin tullialueen osan välillä.

2 §

Määritelmät

Unionin tullilainsäädännössä käytettyjen määritelmien lisäksi tässä laissa tarkoitetaan:

1) *koodeksilla* unionin tullikoodeksista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 952/2013;

2) *delegoidulla asetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täydentämisestä tiettyjä unionin tullikoodeksin säännöksiä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta annettua komission asetusta (EU) N:o 2446/2015;

3) *täytäntöönpanoasetuksella* Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 tiettyjen säännösten täytäntöönpanoa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua komission täytäntöönpanoasetusta (EU) N:o 2447/2015;

4) *tullittomuusasetuksella* yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annettua neuvoston asetusta (EY) N:o 1186/2009;

5) *Suomen tullialueella* aluetta, jonka muodostavat valtakunnan maa-alue, aluevedet ja ilma-tila, kuitenkin niin, että tullialue ulottuu kaksi meripeninkulmaa aluemeren ulkorajaa ulomaksi, jollei asiasta ole kansainvälisesti muuta sovittu;

HE 153/2015 vp

6) *kolmannella maalla* aluetta, joka ei kuulu koodeksin 4 artiklassa säädettyyn unionin tullialueeseen;

7) *tullitoimenpiteellä* kaikkia Tullin tehtäviin kuuluvia virkatoimia tullirikosten esitutkintaa ja rajatarkastusta lukuun ottamatta;

8) *tullirikoksella*:

a) rikosta, jolla rikotaan sellaista tämän lain tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä;

b) tullimieheen kohdistuvaa rikoslain (39/1889) 16 luvun 3 §:ssä tarkoitettua haitantekoa virkamiehelle sekä 4 b §:ssä tarkoitettua niskoittelua tullimiestä vastaan;

c) rikoslain 46 luvun 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä;

d) sellaista rikosta, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientiä tai Suomen kautta kuljettamista;

9) *tullirikostorjunnalla* tullirikoksen estämistä, paljastamista ja selvittämistä.

2 luku

Toimivaltaiset viranomaiset ja niiden tehtävät

3 §

Tulli

Unionin tullilainsäädännössä tarkoitettu tulliviranomainen ja toimivaltainen viranomainen on Tulli, jollei erikseen toisin säädetä.

4 §

Rajavartiolaitos

Rajavartiolaitoksen oikeudesta suorittaa tullitoimenpiteitä säädetään rajavartiolain (578/2005) 24 §:ssä.

5 §

Poliisi

Poliisimiehen oikeudesta suorittaa tullitoimenpiteitä säädetään poliisilain (872/2011) 2 luvun 21 §:ssä.

6 §

Unionin lainsäädännössä säädetyt tullitoimintaa koskevat jäsenvaltion velvoitteet

Tulli vastaa seuraavista unionin lainsäädännössä säädettyistä jäsenvaltion velvoitteista:

1) henkilön sulkemista TIR-toimenpiteiden ulkopuolelle koskevan päätöksen ja sen soveltamispäivän ilmoittamisesta muille jäsenvaltioille ja komissiolle koodeksin 229 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

2) toiminnassa olevien vapaa-alueiden tietojen ilmoittamisesta komissiolle koodeksin 243 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

3) tosiasiallisista ja epäillyistä sähköisten järjestelmien tietoturvaloukkauksista ilmoittamisesta muille jäsenmaille, komissiolle ja tarvittaessa asianomaisille talouden toimijoille täytäntöönpanoasetuksen 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti;

4) toimijoiden rekisteröinnistä vastaavien Tullin toimintayksiköiden ja niiden yhteystietojen toimittamisesta komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 6 artiklan mukaisesti;

5) sellaisen luettelon, josta ilmenevät hakemusten vastaanottajiksi nimetyt Tullin toimintayksiköt ja luetteloon mahdollisesti myöhemmin tehtävien muutosten antamisesta tiedoksi komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan mukaisesti;

6) sellaisen luettelon, josta ilmenevät Suomessa sijaitsevat unionin kansainväliset lentoasemat ja luetteloon mahdollisesti myöhemmin tehtävien muutosten antamisesta tiedoksi komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 45 artiklan mukaisesti;

7) niiden Tullin toimintayksiköiden nimien, osoitteiden ja yhteystietojen antamisesta tiedoksi komissiolle, jotka ovat toimivaltaisia ja vastuussa täytäntöönpanoasetuksen 84 artiklassa tarkoitettujen rekisteröintien tekemisestä ja artiklassa tarkoitettun hallinnollisen yhteistyön varmistamisesta sekä näissä tiedoissa tapahtuneiden muutosten ilmoittamisesta komissiolle;

8) täytäntöönpanoasetuksen liitteessä 23–02 mainittujen helposti pilaantuvien tavaroiden yksikköhintojen ilmoittamisesta komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 142 artiklan 6 kohdan mukaisesti;

9) tullausarvon määrittämisessä tarvittavan valuuttakurssin määrittämisestä täytäntöönpanoasetuksen 146 artiklan 4 kohdassa tarkoitettussa tilanteessa;

10) toisessa jäsenvaltiossa syntyneitä tullivelkaa vastaavan vakuuden määrän siirtämisestä täytäntöönpanoasetuksen 153 artiklan mukaisesti tähän jäsenvaltioon, kun vakuus on annettu Suomessa;

11) täytäntöönpanoasetuksen 165 artiklan 2 kohdan mukaisesta virka-avun antamisesta muille jäsenvaltioille tullivelkaa vastaavan vienti- tai tuontitullin määrän kantamiseksi;

12) ATA-carnet'n ja CPD-carnet'n käyttöön liittyviä tullivelkakysymyksiä koordinoivan Tullin toimintayksikön yhteystietojen ja sen viitenumeron ilmoittamisesta komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 166 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

13) luettelon toimittamisesta komissiolle täytäntöönpanoasetuksen 181 artiklassa tarkoitettuihin tapauksiin, joissa tullit on palautettu tai peruutettu;

14) sen ilmoittamisesta komissiolle, että on tehty delegoidun asetuksen 101 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tullien peruuttamista tai palauttamista koskeva päätös;

15) tariffisuspensiota tai -kiintiötä koskevan pyynnön kansallisesta käsittelystä;

16) jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi annetussa asetuksessa (EY) N:o 515/97 säädetyistä jäsenvaltion velvoitteista.

3 luku

Toimivaltuudet tullitoimenpiteen suorittamiseksi

7 §

Toimivaltuuksien käyttötarkoitus

Tässä luvussa säädettyjä toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, kun niiden käyttäminen on tarpeen tullitoimenpiteen suorittamiseksi, jollei jäljempänä toisin säädetä.

8 §

Tavarain ja asiakirjojen tarkastaminen

Tullilla on oikeus tarkastaa tavaraa, sen valmistusta ja varastointia sekä kirjanpitoaineistoa ja muita liikeasiakirjoja sekä ottaa tavarasta näytteitä.

HE 153/2015 vp

Tullilla on oikeus avata suljettu postilähetys ainoastaan, jos avaaminen on välttämätöntä sen toteamiseksi, sisältääkö lähetys tulliselvitettävää tai tullivalvottavaa tavaraa. Lähetykseen sisältyvän luottamuksellisen viestin salaisuutta ei saa loukata.

Postilähetyksen sisältöä ei saa tarkastaa laajemmin kuin on tarpeen avaamisen syyn vuoksi. Avattuun postilähetykseen on tehtävä Tullin määräämät merkinnät.

Tullimiehellä on oikeus päästä varastoihin sekä muihin tiloihin ja paikkoihin, ei kuitenkaan pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin, missä tavaraa valmistetaan, säilytetään, myydään tai muutoin käsitellään tai missä säilytetään kirjanpitoaineistoa ja muita liikeasiakirjoja, 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen suorittamiseksi tai näytteen ottamiseksi.

Kun tarkastus suoritetaan 4 momentissa tarkoitetuissa varastoissa, muissa tiloissa tai paikoissa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

9 §

Asiantuntijan käyttäminen tavarankäytössä

Tullilla on oikeus tarvittaessa käyttää tavarankäytössä ja näytteen ottamisessa apuna ulkopuolista asiantuntijaa tämän suostumuksella täytäntöönpanoasetuksen 239 artiklan 2 kohdassa ja 240 artiklan 3 kohdassa säädettyissä tilanteissa, joissa ilmoittaja ei ole noudattanut Tullin vaatimuksia määräajan kuluessa. Asiantuntijalla on oltava tehtävän edellyttämä kokeemukseen tai koulutukseen perustuva riittävä ammattitaito.

Asiantuntijaan sovelletaan tämän pykälän mukaisissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

10 §

Tavarankäytön pidättäminen

Tullilla on oikeus pidättää tavara, jota ei ole asianmukaisesti tulliselvitetty, tai tavaraa koskevan tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytysten valvomiseksi tai selvittämiseksi.

Tavarankäytön pidättäminen päättyy, kun:

- 1) tavara asetetaan tullimenettelyyn koodeksissa säädetyn mukaisesti;
- 2) tavara vapautetaan, koska tuonnin, viennin, siirron tai kauttakuljetuksen edellytykset, joiden olemassa olon valvomiseksi tai selvittämiseksi pidättäminen on tehty, on voitu todeta täyttyneiksi;
- 3) tavara päätetään ottaa Tullin tai muun toimivaltaisen viranomaisen haltuun tämän tai muun lain nojalla;
- 4) tavara takavarikoidaan pakkokeinolain (806/2011) nojalla;
- 5) tavara luovutetaan valtiolle;
- 6) tavara viedään pois maasta laillisella tavalla.

11 §

Tavarankäytön haltuunotto

Jos Tulli toteaa, että 10 §:n 1 momentissa tarkoitetun tavarankäytön tuontia, vientiä, siirtoa tai kauttakuljetusta koskevat edellytykset eivät täyty taikka, jos se toteaa tullitarkastuksen yhteydessä, että henkilöllä ei ole alkoholilain (1143/1994) 34 §:n mukaan oikeutta pitää tavaraa hallussaan, se tekee päätöksen tavarankäytön haltuunotosta.

HE 153/2015 vp

Päätös annetaan sille, jolta tavara otetaan haltuun. Päätös postilähetyksen haltuunotosta annetaan Suomessa sijaitsevalle tavaran vastaanottajalle tai lähettäjälle, jos vastaanottaja tai lähettäjä on Tullin tiedossa.

Tullin on pidettävä haltuun otetuista tavaroista kirjaa.

Haltuun otetun tavaran myynnistä, muusta luovutuksesta ja hävittämisestä säädetään 11 luvussa.

12 §

Tieliikenteen ohjaaminen

Tullimiehellä on oikeus ohjata tieliikennettä sekä käskeä siirtämään ajoneuvo tai toissijaisesti siirtää se.

13 §

Kulkuneuvon pysäyttäminen ja tarkastaminen

Tullimiehellä on oikeus pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvo.

Jos on todennäköisiä syitä epäillä, että suomalaisella, kansallisuutta vailla olevalla tai väärää lippua käyttävällä aluksella kuljetetaan tavaraa säännösten vastaisesti Suomeen tai Suomesta, alus voidaan pysäyttää ja tarkastaa myös tullialueen ulkopuolella, ei kuitenkaan vieraan valtion aluevesillä. Alus voidaan tuoda satamaan tarpeellista selvitystä varten.

Kulkuneuvossa olevat pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat on kuitenkin oikeus tarkastaa vain Suomen tullialueelle saapumisen tai sieltä poistumisen välittömässä yhteydessä tehtävässä tarkastuksessa sekä 2 momentin mukaisessa tarkastuksessa.

14 §

Paikan eristäminen ja liikkumisoikeuden rajoittaminen

Tullimiehellä on oikeus eristää, sulkea tai tyhjentää tavaroiden valmistus-, lastaus-, purkaus- tai muu käsittelypaikka tai -alue sekä kulkuneuvo. Tullimiehellä on lisäksi oikeus kieltää liikkuminen tai rajoittaa liikkumista edellä tarkoitettussa paikassa, alueella tai kulkuneuvossa.

Tullimiehellä on oikeus 1 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin myös yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

15 §

Tunnistamismerkkin asettaminen

Tullimiehellä on oikeus asettaa tullivalvonnassa olevaan kulkuneuvoon, tavarahan, varastoon tai muuhun paikkaan tullisinetti, tullilukko tai muu tunnistamismerkki.

16 §

Henkilön pysäyttäminen

Tullimiehellä on oikeus pysäyttää henkilö, joka saapuu Suomen tullialueelle, lähtee Suomen tullialueelta tai käy sellaisessa kulkuneuvossa tai paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai

säilytetään, myös tullitoimenpiteiden tarpeellisuuden selvittämiseksi Tullin tiedonsaantioikeuksien mukaisesti. Tullimiehellä on oikeus pysäyttää henkilö myös muualla Suomen tullialueella, jos siihen on erityisiä syitä.

17 §

Henkilöllisyyden selvittäminen

Tullimiehellä on oikeus saada jokaiselta tiedot tämän nimestä, henkilötunnuksesta tai sen puuttuessa syntymäajasta ja kansalaisuudesta sekä paikasta, josta hän on tavoitettavissa.

Tullimiehellä on oikeus henkilöllisyyden selvittämiseksi ottaa kiinni henkilö, joka kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tai antaa niistä todennäköisesti virheellisen tiedon, jos kiinniottaminen on välttämätöntä henkilöllisyyden selvittämiseksi. Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tarvittavat tiedot on saatu, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluessa kiinniottamisesta.

Henkilö ja hänen mukanaan olevat tavarat voidaan vapautteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa hänen tunnistamistaan varten tarpeellisen asiakirjan löytämiseksi.

Jos henkilö kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja eikä henkilöllisyyttä voida muutoin selvittää, tullimiehellä on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntemerkkien perusteella. Tällöin on noudatettava, mitä henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta säädetään pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 2—4 momentissa.

18 §

Henkilöön kohdistuva etsintä

Sen tarkastamiseksi, onko henkilöllä mukanaan tavaraa, jonka tuonnin, viennin tai kauttakuljetuksen valvonta on säädetty Tullin tehtäväksi, henkilölle voidaan hänen saapuessaan Suomen tullialueelle, lähtiessään Suomen tullialueelta tai käydessään sellaisessa kulkuneuvossa tai paikassa, jossa tavaraa puretaan, lastataan tai säilytetään taikka erityisestä syystä muualakin Suomen tullialueella, suorittaa pakkokeinolain 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettu henkilöön kohdistuva etsintä siten kuin jäljempänä säädetään.

Pakkokeinolain 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettujen henkilöntarkastusten suorittamisesta sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on vaatteissaan tai mukanaan olevissa tavaroissa päättää tullitoimenpidettä suorittava tullimies.

Pakkokeinolain 8 luvun 30 §:ssä tarkoitettu henkilönkatsastus tai henkilöntarkastus sen tutkimiseksi, mitä tarkastettavalla on muuten kuin vaatteissaan yllään, voidaan suorittaa henkilölle, jota epäillään todennäköisin syin rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Tarkastus voidaan tällöin suorittaa esitutkintaa aloittamatta. Toimenpiteen suorittamisesta päättää tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies.

Henkilöön kohdistuva etsintä on suoritettava hienotunteisesti ja siten, ettei siitä aiheudu tarpeetonta haittaa tai vahinkoa tarkastettavalle henkilölle tai vahinkoa hänen yllään tai mukanaan olevalle omaisuudelle. Edellä 3 momentissa tarkoitettua henkilöön kohdistuvasta etsinnästä on laadittava pöytäkirja, jossa toimituksen kulku selostetaan riittävällä tarkkuudella. Pöytäkirjasta on pyynnöstä annettava tarkastettavalle jäljennös. Henkilöön kohdistuvaa etsintää toimitettaessa menettelyssä on lisäksi noudatettava pakkokeinolakia.

19 §

Turvallisuustarkastus

Tullimiehellä on oikeus 18 §:ssä tarkoitetun henkilöön kohdistuvan etsinnän sekä kiinniotamisen, pidättämisen, vangitsemisen, säilöön ottamisen ja muun henkilökohtaiseen vapauteen kohdistuvan toimenpiteen yhteydessä tarkastaa, mitä henkilöllä on vaatteissaan tai muuten yllään taikka mukanaan olevissa tavaroissa. Turvallisuustarkastuksella varmistetaan, ettei hänellä ole hallussaan esineitä tai aineita, joilla hän voi vaarantaa tarkastamisen tai säilyttämisenä taikka aiheuttaa vaaraa itselleen tai muille. Tullimies voi tehdä henkilölle tarkastuksen tällaisten esineiden tai aineiden löytämiseksi muussakin tapauksessa, jos se on perustellusta syystä tarpeen tullimiehen työturvallisuuden tai tullitoimenpiteen suorittamisen varmistamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut vaaralliset esineet ja aineet on otettava pois tarkastettavalta. Myös sellaiset esineet ja aineet on otettava pois, joiden hallussapito on lain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen nojalla kielletty.

Turvallisuustarkastus toimitetaan käsin tunnustelemalla, koulutettua koiraa käyttäen, metallinilmaisinta tai muuta vastaavaa teknistä laitetta käyttäen taikka muulla niihin rinnastettavalla tavalla. Tarkastuksella ei saa puuttua tarkastettavan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen enempää kuin tehtävän suorittamiseksi on välttämätöntä. Tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

20 §

Yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunotto

Tässä tai muussa laissa säädetyn lisäksi tullimiehellä on lakiin perustuvan tehtävänsä yhteydessä oikeus ottaa tilapäisesti haltuun ampuma-aseet, räjähdysaineet, järjestyslain (612/2003) 9 §:ssä tarkoitetut vaaralliset esineet ja 10 §:ssä tarkoitetut toisen vahingoittamiseen soveltuvat esineet ja aineet siltä, jonka voidaan perustellusti epäillä ikänsä, päihtymyksensä, mielentilansa tai muiden olosuhteiden perusteella aiheuttavan välitöntä vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

Koko esineen sijasta saadaan ottaa haltuun sellainen esineeseen kuuluva tai siihen liittyvä osa, jonka poistamisella vaaran aiheuttaminen voidaan estää.

21 §

Haltuun otetun omaisuuden käsittely

Tullin haltuun 19 ja 20 §:n nojalla otetut esineet ja aineet on palautettava sille, jolta ne otettiin haltuun, viipymättä ja viimeistään 14 vuorokauden kuluessa.

Tavaroita ei kuitenkaan palauteta, jos:

- 1) esinettä tai ainetta ei voida vaaratta palauttaa sille, jolta se otettiin haltuun;
- 2) Tulli tai muu viranomainen on ryhtynyt pakkokeinolain 7 luvussa tarkoitettuun takavariointitoimenpiteeseen;
- 3) muu viranomainen on ryhtynyt toimenpiteisiin esineen tai aineen hallussapitoa koskevan luvan peruuttamiseksi;
- 4) palauttamiselle on lain mukaan muu este.

Jollei esinettä tai ainetta voida vaaratta palauttaa sille, jolta se otettiin haltuun, se luovutetaan poliisille poliisilaissa tai ampuma-aselaisissa (1/1998) säädettyjä toimenpiteitä varten.

4 luku

Voiman käyttö

22 §

Voimakeinojen käyttö

Tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevällä tullimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina:

- 1) vastarinnan murtamiseksi;
- 2) henkilön paikalta poistamiseksi;
- 3) henkilön kiinniottamiseksi;
- 4) vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi;
- 5) esteen poistamiseksi;
- 6) välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi.

Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon virkatehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat. Jos voimakeinojen käyttäminen on välttämätöntä, niitä on käytettävä vain siinä määrin ja siihen saakka kuin se on välttämättä tarpeen laissa säädetyn virkatehtävän suorittamiseksi.

Tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevällä tullimiehellä on virantoimiuksessa lisäksi oikeus hätävarjeluun siten kuin rikoslain 4 luvun 4 §:ssä säädetään. Tällaisessa hätävarjelussa tullimies toimii virkavastuulla. Arvioitaessa hätävarjeluun puolustettavuutta on otettava huomioon tullimiehelle koulutuksensa ja kokemuksensa perusteella asetettavat vaatimukset.

Sillä, joka tullirikostorjunta- tai tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen pyynnöstä tai hänen suostumuksellaan tilapäisesti avustaa tullimestä tilanteessa, jossa on välttämätöntä turvautua sivullisen apuun voimakeinojen käytössä erittäin tärkeän ja kiireellisen tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan virkatehtävän suorittamisessa, on oikeus tullimiehen ohjauksessa sellaisten välttämättömien voimakeinojen käyttämiseen, joihin tullimies toimivaltansa nojalla hänet valtuuttaa.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä sekä hätävarjeluun liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 4 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä.

23 §

Varautuminen voimakeinojen käyttöön ja käytöstä varoittaminen

Jos tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan virkatehtävää suoritettaessa on syytä epäillä kohdattavan vastarintaa tai rikoslain 4 luvun 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeudeton hyökkäys, voimakeinojen käyttöön on varauduttava sopivalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Virkatehtävän kohteena olevaa henkilöä on varoitettava mahdollisuudesta joutua voimakeinojen käytön kohteeksi, jos varoittaminen on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Varoittaminen on tehtävä tarkoitukseen soveltuvalla ymmärrettävällä tavalla.

24 §

Voimankäyttö- ja suojavälineet

Tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimiehellä on oikeus kantaa tehtäviensä edellyttämiä voimankäyttövälineitä ja oikeus tarvittaessa käyttää niitä 22 §:n 1 momentin mukaisissa voimakeinojen käytön tilanteissa.

Tulli varustaa tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimiehen tehtävien edellyttämillä suojavälineillä.

25 §

Ampuma-aseen käyttö

Ampuma-asetta voidaan käyttää ainoastaan silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi.

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain 2 §:ssä tarkoitettua ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseen esille ottaminen ja toimintavalmiuteen saattaminen eivät ole ampuma-aseen käyttöä.

Ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta päättää tullirikostorjunnan esimiehenä toimiva tullimies. Jos tämä ei tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen ole mahdollista, ampuma-aseella uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta voi päättää tehtävää suorittava tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan tullimies.

26 §

Sitominen

Virkatehtävän kohteena olevan henkilön liikkuma- tai toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, sidettä käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos rajoittaminen on välttämätöntä virkatehtävän suorittamisen yhteydessä henkilön karkaamisen estämiseksi, väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi tai uhkaavan väkivallan torjumiseksi.

Liikkuma- tai toimintavapauden rajoittamista ei saa jatkaa pitempään kuin on välttämätöntä. Rajoittaminen ei saa aiheuttaa kohteena olevalle henkilölle vaaraa eikä tarpeetonta kipua.

27 §

Tarkemmat säännökset voiman käytöstä

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin Tullin voimankäyttövälineistä ja tullirikostorjunta- ja tullivalvontatehtävissä työskentelevän tullimiehen oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin tässä luvussa tarkoitettuun voimakeinojen käyttöön liittyvästä voimankäyttökoulutuksesta, voimankäytön harjoittelusta ja seurannasta, voimankäyttövälineiden säilyttämisestä sekä voimakeinojen käytön valvonnasta.

HE 153/2015 vp

5 luku

Tullin muut toimivaltuudet

28 §

Tekninen valvonta

Teknisellä valvonnalla tarkoitetaan jatkuvaa tai toistuvaa ajoneuvoihin, ajoneuvon kuljettajiin, esineisiin, jalankulkijoihin tai yleisöön kohdistuvaa teknisellä laitteella tapahtuvaa katselua tai kuuntelua sekä äänen tai kuvan automaattista tallentamista.

Tullilla on oikeus suorittaa teknistä valvontaa tullilainsäädännön ja muun lainsäädännön, jonka noudattamisen valvominen kuuluu Tullin toimivaltaan, noudattamisen valvomiseksi Suomen valtakunnan rajanylityspaikoilla sekä matkustajaterminalleissa, tavaraliikenteelle tarkoitetuilla satama-alueilla, tavaraliikenteelle tarkoitetuissa varastoissa ja muissa vastaavissa paikoissa ja tiloissa, joita Tulli saa valvoa, siitä ennalta ilmoitettuaan.

29 §

Tuonnin ja viennin estäminen

Tullilla on oikeus Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan nojalla annettujen päätösten, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annettujen asetusten, eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämiseksi annetun lain (659/1967) nojalla annetun asetuksen tai varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla tehdyn jäädyttämis päätöksen toimeenpanemiseksi estää tavaran tuonti Suomeen ja vienti Suomesta.

30 §

Rahavarojen tarkastaminen

Tullimiehellä on oikeus tarkastaa henkilön mukana olevat rahavarat ja muu hänen hallussaan oleva omaisuus rikoslain 32 luvussa tarkoitettun, tullirikoksena pidettävän rahanpesurikoksen paljastamiseksi.

31 §

Rajatarkastus

Tullimiehellä on oikeus rajatarkastuksen toimittamiseen rajavartiolain 28, 28 a, 36 ja 38 §:ssä rajavartiomiehelle säädetyin toimivaltuuksin. Lisäksi Tulli voi käyttää rajanylityspaikalla teknisessä valvonnassa kertyvää kuvaa ja ääntä siten kuin siitä rajavartiolain 31 §:ssä Rajavartiolaitoksen osalta säädetään. Tullitoimipaikan esimiehenä toimivalla tullimiehellä on oikeus ohjata ja rajoittaa liikkumista rajanylityspaikalla siten kuin siitä rajavartiolain 30 a §:ssä rajanylityspaikan esimiehenä toimivan rajavartiomiehen ja vähintään luutnantin arvoisen rajavartiomiehen osalta säädetään.

HE 153/2015 vp

Rajavartiolain 28 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu poistumisen estämisestä sekä tavaroiden ja kulkuneuvon tilapäisestä haltuun ottamisesta rajatarkastuksen toimittamisen ajaksi päättää tullitoimipaikan esimiehenä toimiva tullimies tai tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies. Kiireellisessä tapauksessa poistumisen estää ja haltuunoton suorittaa rajatarkastusta suorittava tullimies, jonka on viivytyksettä saatettava asia tullitoimipaikan esimiehenä toimivan tullimiehen tai tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimivan tullimiehen ratkaistavaksi.

Rajavartiolain 28 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitettu henkilöntarkastuksesta päättää tehtävään määrätty tullirikostorjunnan tai tullivalvonnan esimiehenä toimiva tullimies. Rajatarkastusta suorittava tullimies voi kuitenkin päättää henkilöntarkastuksesta, joka kohdistetaan henkilön vaatteisiin tai mukana oleviin tavaroihin.

32 §

Tavarán pysäyttäminen muun rikoksen kuin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi

Tulli saa pysäyttää maasta vietävän, maahan tuotavan tai Suomen kautta kuljetettavan tavarán, jos siihen on perusteltua syytä muun rikoksen kuin tullirikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Tavarán pysäyttämisestä on tällöin viipymättä ilmoitettava asianomaiselle takavari-kosta päättävälle viranomaiselle.

33 §

Etsintäkuulutetun kiinniottaminen

Tullimiehellä on oikeus ottaa kiinni etsintäkuulutettu, joka toimivaltaisen viranomaisen antaman kuulutuksen mukaan on otettava kiinni, pidätettävä tai vangittava taikka otettava säilöön. Kiinniotettu, joka on muun kuin Tullin etsintäkuulutama, on viipymättä toimitettava poliisin huostaan, jollei häntä ole päästettävä heti vapaaksi.

Muu kuin 1 momentissa tarkoitettu etsintäkuulutettu on velvollinen tullimiehen kehotuksesta saapumaan poliisiasemalle tai muuhun paikkaan, jossa etsintäkuulutuksen mukaiset toimenpiteet voidaan suorittaa. Jollei hän noudata kehotusta tai jos on todennäköistä, että hän pyrkii välttämään etsintäkuulutuksessa mainitun toimenpiteen, tullimiehellä on oikeus ottaa hänet kiinni kuulutuksessa mainitun toimenpiteen suorittamiseksi.

Etsintäkuulutettu on, jollei etsintäkuulutuksen edellyttämien toimenpiteiden kestoajasta laissa toisin säädetä, velvollinen olemaan toimenpiteen suorittamiseksi saapuvilla enintään kuusi tuntia kiinniottamisesta.

6 luku

Menettely toimivaltuuksia käytettäessä

34 §

Tullimiehen aseman ilmaiseminen ja tullimiehen yksilöiminen

Tullimiehen on tarvittaessa ilmaistava tullitoimenpiteen kohteena olevalle henkilölle olevansa tullimies ja pyynnöstä esitettävä henkilökorttinsa.

HE 153/2015 vp

Tullin on huolehdittava siitä, että virkatoimen suorittanut tullimies on tarvittaessa yksilöitävissä.

35 §

Toimivaltuuden käytön perusteen ilmoittaminen

Henkilön vapauteen kohdistuvan toimivaltuuden käytön peruste on ilmoitettava toimenpiteen kohteena olevalle henkilölle tai hänen edustajalleen niin pian kuin se on mahdollista henkilön tila ja muut olosuhteet huomioon ottaen.

Jollei laissa toisin säädetä, myös muun kuin vapauteen kohdistuvan toimenpiteen kohteena olevalla henkilöllä tai tämän edustajalla on oikeus saada tieto toimivaltuuden käytön perusteesta niin pian kuin se on mahdollista tullitoimenpiteen suorittamista vaarantamatta.

36 §

Tullimiehen käskyvalta

Tullimiehellä on tässä laissa, rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa tai muussa laissa säädettyä toimivaltuutta käyttäessään oikeus yksittäistapauksessa antaa jokaista velvoittavia, Tullin tehtävän toteuttamiseksi tarpeellisia käskyjä ja kieltoja.

37 §

Kiinniotetun henkilön kohtelu

Tullin tämän lain nojalla kiinni ottamien henkilöiden kohteluun sovelletaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia (841/2006) sekä sitä, mitä kyseisen lain soveltamisesta Tullin säilyttämän henkilön ja Tullin säilytystilan osalta on säädetty rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 12 §:n 2 ja 3 momentissa.

38 §

Pöytäkirja ja merkintä muuhun asiakirjaan

Tämän lain 17 §:n 2 momentin mukaisesta henkilön kiinniottamisesta, 19 §:n 2 momentin mukaisesta omaisuuden haltuunotosta turvallisuustarkastuksen yhteydessä, 20 §:n mukaisesta yleisestä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavien esineiden ja aineiden haltuunotosta sekä 33 §:n mukaisesta etsintäkuulutetun kiinniottamisesta on ilman aiheetonta viivytystä laadittava pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

Pöytäkirjasta tai muuhun asiakirjaan tehdystä merkinnästä on pyynnöstä annettava jäljennös sille, joka on otettu kiinni tai jolta tavara on otettu haltuun.

Tulli antaa tarkemmat määräykset pöytäkirjan laatimisesta ja merkinnän tekemisestä muuhun asiakirjaan sekä pöytäkirjan ja merkinnän sisällöstä.

7 luku

Tullittomuus

39 §

Eräisiin kansainvälisiin sopimuksiin perustuva tullittomuus

Ulkoasiainministeriö vahvistaa seuraavien kansainvälisten sopimusten mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon:

- 1) diplomaattisia suhteita koskeva Wienin yleissopimus (SopS 4/1970);
- 2) konsulisuhteita koskeva Wienin yleissopimus (SopS 50/1980);
- 3) Suomen hallituksen ja kansainvälisen järjestön välillä tehty isäntämaasopimus tai järjestön oikeudellista asemaa koskeva sopimus.

Suomessa sijaitseva unionin tai Euroopan atomienergiayhteisön toimielin vahvistaa unionin erioikeuksista ja vapauksista annetun pöytäkirjan tai Suomen hallituksen ja unionin toimieliimen välillä tehdyn toimipaikkaa koskevan sopimuksen mukaisen tullittomuuden edellytysten olemassaolon. Ulkoasiainministeriö vahvistaa kuitenkin tullittomuuden edellytysten olemassaolon toimielimen palveluksessa olevan sellaisen henkilön osalta, jonka asema toimipaikka-sopimuksen mukaan rinnastetaan diplomaattiseen edustajaan.

40 §

Tullittoman tavaran luovutusrajoitus

Jos 39 §:ssä tarkoitetussa sopimuksessa tai pöytäkirjassa ei ole toisin sovittu, tavaraa ei saa tullia suorittamatta myydä, vuokrata eikä luovuttaa vastiketta vastaan tai vastikkeetta käytettäväksi muulle kuin vastaavaan tullittomuuteen oikeutetulle henkilölle ennen kuin kolme vuotta on kulunut tavaran luovuttamisesta 39 §:ssä tarkoitetun sopimuksen mukaiseen käyttöön.

Jos 39 §:ssä tarkoitettu tullittomuus on myönnetty luonnolliselle henkilölle ja henkilö muuttaa pois Suomesta ennen kuin 1 momentissa säädetty määräaika on kulunut ja myy käytössään olleen ajoneuvon Suomessa, siitä on suoritettava tullia yksi kolmaskymmeneskuudesosa jokaista määrääjasta jäljellä olevaa täyttä tai vajaata kuukautta kohti.

41 §

Muonitustavaran tullittomuus

Tullittomia ovat:

- 1) ammattimaisessa kansainvälisessä liikenteessä olevan vesi- ja ilma-aluksen tavanomaiseen muonitukseen tarkoitetut tavarat ja poltto- ja voiteluaineet;
- 2) viranomaisen käytössä ja Suomen tullialueella vierailumatkalla olevan ulkomaisen aluksen tavanomaiseen muonitukseen tarkoitetut tavarat ja poltto- ja voiteluaineet;
- 3) viranomaisen käytössä olevan kotimaisen aluksen, joka lähtee vahvistetun vierailusuunnitelman mukaan viralliselle edustusmatkalle Suomen tullialueen ulkopuolelle, tavanomaiseen muonitukseen tarkoitetut tavarat ja poltto- ja voiteluaineet;
- 4) Suomen ja Venäjän välillä säännöllisesti liikennöivän matkustajajunan matkan aikana kulutettavat elintarvikkeet, tupakka ja alkoholijuomat sekä matkustajien matkatavaroissa mukaan otettaviksi myytävät tupakka, makeiset ja kosmeettiset valmisteet, jotka luovutetaan ostajalle Suomen tullialueen ulkopuolella.

HE 153/2015 vp

Tullittomuus koskee tavaroita, jotka alus tai juna tuo mukanaan Suomen tullialueelle tai jotta siihen Suomen tullialueella toimitetaan sen omaa käyttöä varten. Tullittomuus koskee myös aluksessa tai junassa Suomen tullialueella kulutettavia tavaroita.

Tullittomia eivät ole matkustajan matkatavaroissa mukaan otettaviksi myytävät tavarat silloin, kun alus ei matkallaan pysähdy unionin tulli- tai veroalueen ulkopuolella. Matkustajille myytävien tavaroiden tullinalaisuudesta säädetään myös ulkomaanliikenteessä olevissa matkustaja-aluksissa myytävien tavaroiden verottamisesta eräissä tapauksissa annetussa laissa (397/1969).

42 §

Tullittomien muonitustavaroiden toimittaminen kulkuneuvon

Tulli antaa määräykset menettelystä, jota noudatetaan toimitettaessa 41 §:ssä tarkoitettuja tullittomia tavaroita kulkuneuvon, sekä alkoholi- ja tupakkatuotteiden valvontaan liittyvistä tilitysvelvoitteista. Tulli voi rajoittaa kulkuneuvon toimitettavien tullittomien tavaroiden määriä sen mukaan kuin on tarpeellista matkustajamäärän, kulkuneuvon koon, liikennöntialueen ja muiden olosuhteiden mukaan.

43 §

Polttoaineen tullittomuus eräissä tapauksissa

Euroopan talousalueen ulkopuolelta maanteitse Suomen tullialueelle saapuvan hyötymootoriaajoneuvon tavanomaisen polttoainesäiliön sisältämä polttoaine on tullitonta 400 litraan asti ja erityiskäyttöön tarkoitettuna kontin tavanomaisen polttoainesäiliön sisältämä polttoaine 200 litraan asti matkaa kohden.

44 §

Lentoliikenteen tavaroiden tullittomuus

Tullittomia ovat kansainväliseen siviili-ilmailun yleissopimukseen (SopS 11/1949) liittyneen kolmannen maan kanssa tehdyn lentoliikennesopimuksen perusteella tullittomat tavarat.

8 luku

Tulliselvitys

45 §

Tavaran kuljetusreitit

Tulli antaa määräykset koodeksin 135 ja 267 artiklassa tarkoitetuista kuljetusreiteistä sekä kuljetusreiteistä, joita käytetään kuljetettaessa tavaroita erityiseen veroalueeseen kuuluvan unionin tullialueen osan ja erityiseen veroalueeseen kuulumattoman unionin tullialueen osan välillä.

Tulli voi määrätä rajavyöhykkeellä, putkistoissa tai johdoissa kuljetettavien tavaroiden sekä muun taloudelliselta merkitykseltään vähäisen liikenteen kuten posti- ja matkustajaliikenteen tuontikuljetuksista erikseen.

HE 153/2015 vp

Tulli voi erityisistä syistä ja asettamallaan ehdoilla yksittäistapauksissa myöntää oikeuden poiketa 1 momentissa tarkoitettujen tavaroiden kuljettamista koskevien määräysten noudattamisesta.

46 §

Tavarantoimitusvelvollisuus unionin sisäliikenteessä

Jos tavarantoimitus toisesta jäsenvaltiosta Suomeen, tavarantoimitus Suomesta toiseen jäsenvaltioon tai tavarantoimitus Suomessa edellyttää viranomaisen myöntämää lupaa, todistusta tai muuta asiakirjaa eikä sitä ole myönnetty ennen toimitusta tai vientiä, tavara on ilmoitettava tuotessa tai viettäessä Tullille.

47 §

Tulliselvitysmuodollisuudet ja ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi kerättävät tiedot

Tulli voi määrätä tulliselvityksessä sovellettavista muodollisuuksista ja ulkomaankaupan tilastojen tuottamiseksi tiedonantovelvollisilta kerättävistä tiedoista, keräämisestä noudatettavista menettelyistä ja määräajoista siltä osin kuin niistä ei säädetä unionin tai kansallisessa lainsäädännössä.

48 §

Tulliedustuksesta

Välillisenä edustajana toimivan asiamiehen on tullitoimitusta tehdessään ilmoitettava Tullille tarpeelliset tiedot myös päämiehestä, jonka lukuun tullitoimitus tehdään. Tulli antaa määrärahan päämiehestä ilmoitettavista tiedoista.

49 §

Vakuuden vaatiminen

Koodeksin III osaston 2 luvussa säädetään tullivelan tai mahdollisen tullivelan maksamisesta vaadittavasta vakuudesta.

Tulli antaa tarkemmat määräykset kansallisten verojen ja maksujen osalta vaadittavan vakuuden määrän määrittämisestä.

Tulli voi muuttaa vakuuden määrää henkilön toiminnassa tai taloudellisessa asemassa tapahtuneiden muutosten perusteella.

Tulli voi määrätä vakuusasiakirjan laatimisesta muussa kuin asiakirjamallin muodossa sekä siitä, mitkä delegoidun asetuksen 83 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen vakuuden muodot Tulli hyväksyy.

50 §

Lupa vapaa-alueen perustamiseen

Tulli päättää koodeksin 243 artiklan 1 kohdan mukaisen vapaa-alueen perustamiseen myöntävästä luvasta ja sen ehdoista.

51 §

Tietojen ilmoittaminen EORI-rekisteriin muita kuin sähköisiä tietojärjestelmiä käyttäen

Tulli voi määrätä tilanteista, joissa talouden toimijoiden rekisteröinti- ja tunnistejärjestelmään (EORI) rekisteröinnissä tarvittavat tiedot voidaan toimittaa käyttäen muita kuin sähköisiä tietojärjestelmiä.

52 §

Erityismenettelyn menettelynhaltijan oikeuksien ja velvollisuuksien siirto

Tulli määrää, siltä osin kuin niistä ei säädetä unionin lainsäädännössä, tapauksista, joissa ja edellytyksistä, joilla muuhun erityismenettelyyn kuin passitusmenettelyyn asetettuja tavaroita koskevat menettelynhaltijan oikeudet ja velvollisuudet voidaan siirtää kokonaan tai osittain koodeksin 218 artiklassa tarkoitetulla tavalla, sekä siirtoa koskevista menettelyistä.

9 luku

Tulliverotuksen toimittaminen

53 §

Tullin määrän määrittäminen

Tulli määrittää tullin määrän saamansa ilmoituksen taikka muutoin saamiensa tai hankkimisensa tietojen perusteella.

Tulli määrätään arvion perusteella, jos tullin ilmoitusta ei ole annettu tai sitä ei voida täydennettynäkään käyttää tullin määrittämisen perusteena. Tullin määrittämisestä koskevassa päätöksessä on mainittava arvion perusteet.

54 §

Tullin kiertäminen

Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, tullausta toimitettaessa on meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa.

55 §

Tullin tileihin kirjaaminen

Tulli määrää menettelystä, jonka mukaisesti tuonti- tai vientitullin määrä kirjataan tileihin.

56 §

Tiedoksianto tullin määrästä

Määrätty tullin määrä annetaan sanomamuotoista sähköistä tiedonsiirtomenetelmää käyttävälle Tullin asiakkaalle tiedoksi:

HE 153/2015 vp

1) vastaussanomalla, jolloin asiakkaan katsotaan saaneen tullin määrästä tiedon, jollei muuta näytetä, ajankohtana, jona vastaussanoma on saapunut asiakkaan tietojärjestelmään; tai

2) siten kuin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään todisteellisesta tiedoksiannosta.

Muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle Tullin asiakkaalle määrätty tullin määrä annetaan tiedoksi tullauspäätöksellä. Jollei muuta näytetä, katsotaan asiakkaan saaneen tullin määrästä tiedon:

1) tullauspäätöksen vahvistamispäivänä, jos tullauspäätös on annettu asiakkaalle;

2) tullauspäätöksen vahvistamispäivää seuraavana arkipäivänä, jos tullauspäätös on toimitettu asiakkaan postilokeroon tullitoimipaikassa;

3) kahdeksantena päivänä tullauspäätöksen vahvistamispäivästä, jos tullauspäätös on annettu postin kuljetettavaksi.

57 §

Määräaika tullivelan tiedoksi antamiselle

Määräajasta tullivelan tiedoksi antamiselle säädetään koodeksin 103 artiklassa. Jos tullivelka on syntynyt sellaisen teon seurauksena, joka sen suorittamishetkellä olisi voinut johtaa rikosoikeudenkäyntiin, määräaika tullivelan tiedoksi antamiselle on viisi vuotta tullivelan syntymispäivästä.

58 §

Tulliasiamiehen kuuleminen ja päätöksen tiedoksianto tulliasiamiehelle

Tulliasiamiestä kuullaan ja päätös annetaan hänelle tiedoksi siten, että päätöksen tekevä Tullin yksikkö varaa tulliasiamiehelle tilaisuuden tutustua päätökseen ja asiaa koskeviin asiakirjoihin.

10 luku

Tullivelan kantaminen

59 §

Tullin maksaminen

Tulli maksetaan rahalaitokseen Tullin määräämälle tilille. Maksaja vastaa maksamisesta aiheutuvista kuluista. Tulli voidaan maksaa myös tullitoimipaikkaan, jolloin maksamisesta ei veloiteta lisäkuluja.

Tulli on maksettava 10 päivän kuluessa tullauspäätöksen vahvistamispäivästä. Tullin maksamisen määräajan pidentämisestä ja keskeyttämisestä sekä velalliselle myönnettävästä maksunlykkäyksestä ja muusta maksuhelpotuksesta säädetään koodeksin 108—112 artiklassa.

60 §

Maksunlykkäyksen eräpäivä

Tulli voi määrätä koodeksin 111 artiklan 6 kohdassa säädettyjen maksunlykkäyksen eräpäivien soveltamisesta.

61 §

Eräpäivän siirtyminen

Määräpäivän siirtymisestä säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) 5 §:ssä. Tullin voi suorittaa seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä myös, jos tullin eräpäivä on päivä, jona pankkien keskinäisissä maksuissaan yleisesti käyttämät maksujärjestelmät eivät ole Suomen säädöskokoelmassa julkaistavan Suomen Pankin ilmoituksen mukaan käytössä.

62 §

Tullin suoritusajankohta

Tulli katsotaan maksetuksi Tullille sinä päivänä, jona:
1) maksu on veloitettu maksajan tililtä; tai
2) maksu on maksettu käteisenä rahalaitokseen tai tullitoimipaikkaan.
Jos tietoa maksu- tai veloituspäivästä ei ole välitetty maksun mukana, tulli katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona se on kirjattu Tullin pankkitilille, jollei velallinen näytä tai asiakirjojen perusteella voida todeta maksu- tai veloituspäivän olleen tätä aikaisempi.

63 §

Maksuhelputuksesta perittävä korko

Koodeksin 112 artiklassa säädetty luottokorko kannetaan maksuhelputuksen ajalta.

64 §

Kuittaus

Kun Tulli palauttaa tullia, veroa, julkisoikeudellista maksua, niiden maksamisen viivästysseuraamuksia taikka luotto- tai muuta lykkäyskorkoa henkilölle, joka on vastuussa maksamatta jätetystä tullilaskusta tai muusta suorituksesta, Tulli voi käyttää palautuksen erääntyneen tullin, veron tai maksun sekä niiden maksamisen viivästysseuraamusten ja luotto- tai lykkäyskoron suoritukseksi (*kuittaus*).

Tullin saatavan kuittauspäivä on päivä, jona palautuspäätös on tehty. Palautuskorko sekä viivästysseuraamukset lasketaan kuittauspäivään.

Tulli ilmoittaa toimitetusta kuittauksesta velalliselle ja, jos kuittaukseen on käytetty muun velasta vastuussa olevan palautusta, myös muulle velasta vastuussa olevalle. Kuittausilmoitukseen liitetään muutoksenhakuosoitus. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä kuittauksessa noudatettavasta menettelystä.

65 §

Kuittauksen esteet

Kuittaukseen ei käytetä:

- 1) erehdyksessä liikaa suoritettua tullia, veroa tai maksua;
 - 2) palautusta, jota vastaavat varat on suoritettu jako-osuutena velallisen konkurssipesästä.
- Palautettavaa määrää ei käytetä:
- 1) vanhentuneen velan suoritukseksi;

2) sellaisen velan tai sen osan suoritukseksi, jonka täytäntöönpano on keskeytetty tai kielletty.

Palautuksen saajan konkurssi tai palautuksen ulosmittaus eivät estä kuittauksen toimittamista. Tulli ilmoittaa ulosottomiehellä perittävänä olevan tullilaskun kuittauksesta viipymättä ulosottomiehelle.

66 §

Palautuksen käyttäminen muun viranomaisen saatavan suoritukseksi

Jos Tullin palauttamaa kuittauskelpoista määrää ei käytetä Tullin saatavien kuittaukseen, se voidaan käyttää palautuksen saajan muiden erääntyneiden ja maksamattomien valtion verojen, julkisoikeudellisten maksujen sekä niiden viivästysseuraamusten ja lykkäyskorkojen suoritukseksi, jos asianomainen viranomainen on pyytänyt sitä Tullilta ennen palautuksen maksamista.

Vastaavasti maksuvelvollisen toiselta viranomaiselta oleva kuittauskelpoinen palautus voidaan Tullin pyynnöstä käyttää Tullin saatavan kuittaukseen. Kuittauksessa sovelletaan tällöin tämän lain kuittausta koskevia säännöksiä.

Jos palautettavaa määrää ei käytetä Suomen viranomaisten saatavien suoritukseksi, voidaan palautus käyttää vieraan valtion kanssa virka-avusta tulliasioissa tehdyn sopimuksen nojalla Suomessa perittävänä olevan ulkomaan tullin tai veron suoritukseksi.

67 §

Varojen kohdistaminen

Maksaja voi osoittaa ne tullaus- ja jälkitullauspäätökset, joiden suorittamiseksi maksu käytetään. Yksilöimättömät maksut, kuittaukseen käytettävät palautukset ja vakuudesta saadut varat käytetään saatavien suorittamiseksi päätösten ikäjärjestyksessä aikaisimmin annetusta päätöksestä alkaen. Suomessa virka-apusopimuksen nojalla perittävänä oleva tulli ja verot suoritetaan yksilöimättömistä maksuista ja varoista kuitenkin viimeisinä.

Kannetut, kuitatut tai perityt sekä vakuudesta saadut varat käytetään saatavan suoritukseksi seuraavassa järjestyksessä:

- 1) tulli;
- 2) luotto- ja muu maksunlykkäyskorko;
- 3) veronlisäys ja viivekorko;
- 4) tullin-, veron- tai maksunkorotus ja virhemaksu;
- 5) kansalliset verot ja maksut.

Tulli voi saatavan vanhentumisen estämiseksi, saatavan perimisen turvaamiseksi tai tullin tulouttamisen varmistamiseksi kohdistaa maksusuorituksen yksittäistapauksessa toisin kuin 1 momentissa säädetään. Veronsaajien yhdenvertaisen kohtelun turvaamiseksi Tulli voi myös yksittäistapauksessa käyttää maksuvelvolliselta saadut varat muussa kuin 2 momentissa säädettyssä järjestyksessä.

68 §

Maksujen siirto Tullille

Rahalaitoksen on suoritettava vastaanottamansa tullit päivittäin Tullin tilille viimeistään maksupäivää seuraavana sellaisena arkipäivänä, jona rahalaitos on yleisölle avoinna. Jos rahalaitos ei maksupäivänä ole yleisölle avoinna, varat on siirrettävä asianomaiselle tilille viimeistään tätä seuraavana toisena rahalaitoksen aukiolopäivänä.

HE 153/2015 vp

Valtion maksuliikepankit siirtävät kuitenkin vastaanottamansa tullit Tullin tilille siten kuin valtion maksuliikkeen hoitamisesta tehdyn sopimuksen yhteydessä on sovittu.

69 §

Verovarojen kirjanpito

Tulli pitää verovarojen kirjanpitoa kannetuista ja palautetuista tulleista, veroista sekä muista suorituksista, jollei tullien kirjanpidosta unionin lainsäädännössä toisin säädetä.

Verovarojen kirjanpidon tulee sisältää tiedot kannetuista ja palautetuista tulleista, veroista sekä muista suorituksista. Kirjanpidosta on käytävä ilmi valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja sen nojalla annetuissa säännöksissä edellytetyt tiedot samoin kuin veronsaajille tehtävien tilitysten edellyttämät tiedot.

11 luku

Tullivelan perintä

70 §

Tullin periminen ulosottotoimin ja perimisen turvaaminen

Jollei tässä laissa tai unionin lainsäädännössä toisin säädetä, tullin perimiseen ulosottotoimin ja perimisen turvaamiseen sovelletaan mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) perustevalitusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta sekä verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetussa laissa (395/1973) säädetään.

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös Tullin kantamien muiden verojen, tullin- ja veronkorotuksen, virhemaksun sekä julkisoikeudellisten maksujen perintään, jollei laissa toisin säädetä.

71 §

Perintäkeinot

Tulli voi selvitettyään velallisen maksukykyä ja tarkoituksenmukaista perintäkeinoa varojen perimiseksi:

- 1) lähettää maksamatta jätetyn tullilaskun ulosottotoimin perittäväksi;
- 2) käyttää hallussaan olevaa vakuutta;
- 3) myöntää maksunlykkäyksen tai muun koodeksissa tarkoitetun maksuhelpotuksen;
- 4) hakea velallisen tai muun tullin maksamisesta vastuussa olevan konkurssiin;
- 5) käyttää puhevaltaa konkurssissa, sulautumisessa, jakautumisessa, kiinteistön pakkohuuto-kaupassa, julkisessa haasteessa, yrityksen saneerausmenettelyssä ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä sekä muissa näihin rinnastettavissa tilanteissa;
- 6) ryhtyä tarvittaviin oikeudenkäynteihin;
- 7) ryhtyä turvaamistoimiin;
- 8) pyytää ja antaa kansainvälistä virka-apua siitä erikseen säädetyllä tavalla;
- 9) ilmoittaa julkaistaviksi velallisen ja muun tullin maksamisesta vastuussa olevan nimen, toiminimen sekä yritys- ja yhteisötunnuksen, Tullin tiedossa olevan kotikunnan, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 31 kohdasta tai väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:n 1 momentista muuta johdu sekä maksamatta jätetyn tullilaskun verolajit ja määrät viivästysseuraamukseen;

10) ryhtyä muihin tarvittaviin toimiin.

Tullin on viipymättä ilmoitettava ulosottoviranomaiselle 2 momentin mukaisesta perintätoimesta, joka saattaa aiheuttaa muutoksia tullilaskun ulosottoperintään.

72 §

Täytäntöönpanon lykkääminen

Täytäntöönpanon lykkäämistä muutoksenhaun kohteena olevaan päätökseen haetaan kirjallisesti Tullilta. Täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva hakemus on käsiteltävä viivytyksettä.

Täytäntöönpanon lykkäämistä koskeva päätös on voimassa, jollei Tulli yksittäistapauksessa toisin päätä, kunnes velallisen oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista on kulunut 60 päivää tai kunnes tämän valitus on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä. Täytäntöönpanon lykkäämistä koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

Ulosmitattua omaisuutta koskevan täytäntöönpanon lykkäämisen hakemiseen ulosottomieheltä sovelletaan, mitä siitä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 15 §:ssä.

73 §

Tullin jättäminen perimättä

Jos perittävä määrä on alle 10 euroa, sitä ei peritä. Perimiseen voidaan kuitenkin ryhtyä, jos samalta maksuvelvolliselta on Tullin, maksuvelvollisen tai muun asianosaisen tekemän lasku-
virheen tai muun erehdyksen vuoksi taikka muusta syystä jäänyt lukuisia suorituksia perimättä tai jos perimiseen muutoin on erityistä aihetta.

74 §

Perintätoimista luopuminen

Tulli voi olla ryhtymättä tullin perintään tai keskeyttää perinnän, jos sen ei arvioida johtavan tulokseen. Perintä kuitenkin aloitetaan tai keskeytettyä perintää jatketaan tilanteessa, jossa sen voidaan olettaa johtavan tulokseen.

12 luku

Tullihuutokauppa, tavarán muu myynti, luovutus ja hävittäminen

75 §

Tullihuutokaupalla tai muulla tavoin myytävät tavarat

Tulli myy julkisella tullihuutokaupalla tavarán, joka on:

- 1) tuomittu lainvoimaisella päätöksellä menetetyksi valtiolle;
- 2) luovutettu valtiolle;
- 3) väliaikaisesti varastoitu eikä sitä ole asetettu tullimenettelyyn tai jälleenviety koodeksin 149 artiklassa säädettyssä määräajassa;
- 4) tullivalvonnassa ja jota ei voida luovuttaa koodeksin 198 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainitusta syystä;
- 5) jätetty noutamatta kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun Tulli on tehnyt päätöksen tavarán luovutuksesta vapaaseen liikkeeseen;

6) jäänyt lainvoimaisen päätöksen nojalla Tullin haltuun.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tavara on tuontikiellon tai -rajoituksen alainen, se voidaan luovuttaa ainoastaan ostajalle, joka esittää luovutuksen edellyttämät asiakirjat.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tavara on helposti pilaantuvaa, nopeasti häviävää, arvoltaan alenevaa, erittäin kallishoitoista tai jos se muusta syystä tulee voida myydä kiireellisesti, tavara voidaan myydä myös muulla tavoin, ja odottamatta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua päätöksen lainvoimaisuutta.

76 §

Tavaran muu luovutus tai hävittäminen

Jos 75 §:ssä tarkoitettua tavaraa ei voida myydä sen käyttöä tai myyntiä rajoittavan lainsäädännön tai muun tavaran laatuun liittyvän syyn vuoksi tai jos sen myynti olisi epätarkoituksenmukaista eikä tavaran käytöstä, luovuttamisesta tai hävittämisestä ole säädetty erikseen, tavara voidaan valtiovarainministeriön päätöksellä luovuttaa valtion laitokselle tai erityisestä syystä muulle taholle. Muussa tapauksessa tavara hävitetään.

Jos 75 §:n 1 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettu tavara luovutetaan valtion laitokselle, tavaran omistusoikeus siirtyy luovutettaessa valtiolle. Jos tavara luovutetaan muulle taholle kuin valtion laitokselle, omistusoikeus siirtyy luovutuksensaajalle, jollei valtiovarainministeriö toisin päättä.

77 §

Menettely tavaran myynnissä

Tavaran myynnistä on ilmoitettava, jos mahdollista, etukäteen kirjallisesti tavaran ilmoittajalle ja sille, jonka lukuun ilmoitus tai tiedonanto on annettu. Myynnistä on ilmoitettava myös tavaran omistajalle, jos omistaja on Tullin tiedossa ja hänen yhteystietonsa ovat Tullin saatavilla.

Tullihuutokauppaa koskeva myynti-ilmoitus julkaistaan yleisölle kaikille avoimessa tietoverkossa sekä Tullin harkinnan mukaan muulla tarkoituksenmukaisella tavalla. Myyntiehdot on ilmoitettava ennen tavaran myyntiä.

Tavaraa tullihuutokaupalla tai muutoin myytäessä alimman hyväksyttävän tarjouksen tulee kattaa myytävästä tavarasta myynnin perusteella kannettavaksi tulevan tai mahdollisesti maksumatta olevan tullin, valmisteverojen ja suoritemaksujen määrä.

Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä tullihuutokaupan toimittamisesta ja tavaran myynnissä muulla tavoin noudatettavasta menettelystä.

78 §

Vastuu myytävästä tai muulla tavoin luovutettavasta tavarasta

Tulli ei vastaa 75 ja 76 §:n mukaisesti myydyin tai luovutettujen tavaran puutteista tai virheistä eikä muistakaan ominaisuuksista.

79 §

Myytavästä tavarasta suoritettava tulli

Muun kuin unionitavaran myynti 75 §:ssä säädetyin tavoin vastaa tavarän luovutusta vapaa-seen liikkeeseen. Tämä ei kuitenkaan koske sellaista muuta kuin unionitavaraa, joka on ilmoit-tettu luovutettavaksi vapaaseen liikkeeseen, mutta jota koskevaa tullivelkaa ei ole kokonaan maksettu.

Jos myynnin yhteydessä syntyy tullivelka tavarän vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen joh-dosta, tulli sisältyy tavarän myyntihintaan.

80 §

Kauppahinnan maksaminen ja omistusoikeuden siirtyminen

Tullihuutokaupalla tai muulla tavoin myydyn tavarän kauppahinta on maksettava heti. Osta-ja saa omistusoikeuden myytyyn tavarään ja tavara luovutetaan hänelle, kun kauppahinta on maksettu. Tulli saa purkaa kaupan, jos ostaja ei maksa kauppahintaa heti.

81 §

Myynnistä kertyneet varat

Tullihuutokaupasta tai tavarän muusta myynnistä kertyneillä varoilla suoritetaan tavarään liittyvät kustannukset seuraavassa järjestyksessä:

- 1) tulli, valmisteverot ja suoritmaksut;
- 2) tavarän säilytyksestä ja myynnistä Tullille aiheutuneet kustannukset;
- 3) muut kansalliset verot ja maksut;
- 4) 67 §:n 2 momentissa mainitut muut erät mainitussa momentissa säädetyssä järjestyksessä;
- 5) muut kustannukset.

Jos muun kuin valtiolle kuuluvan omaisuuden kauppahinnasta jää 1 momentissa tarkoitettu-jen kustannusten vähentämisen jälkeen ylijäämää, se on tilitettävä valtiolle, jos myydyn tava-rän ilmoittaja tai henkilö, jonka lukuun ilmoitus tai tiedonanto on annettu, ei vuoden kuluessa tavarän myynnistä vaadi ylijäämää itselleen Tullille osoittamallaan kirjallisella hakemuksella. Tullin on ilmoitettava ylijäämästä edellä mainituille henkilöille sekä myydyn tavarän edelliselle omistajalle, jos Tullilla on tarvittavat yhteystiedot.

Tavarän myynnistä on tehtävä tilitys.

13 luku

Muutoksenhaku

82 §

Tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan hakemuksen siirtäminen komission ratkaista-vaksi

Tulli päättää koodeksin 116 artiklan 3 kohdan mukaisesti tullin palauttamista tai peruutta-mista koskevan hakemuksen siirtämisestä komission ratkaistavaksi.

HE 153/2015 vp

83 §

Oikaisuvaatimus

Tullin päätökseen saa vaatia oikaisua Tullilta. Koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan perustuvaa hakemusta pidetään oikaisuvaatimuksena.

Valtion puolesta oikeus vaatia oikaisua Tullin päätökseen on Tullin tulliasiamiehellä.

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiselle muussa tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa kuin haettaessa muutosta koodeksin 116 artiklan 1 kohdan a alakohdan perusteella on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää tullin palauttamista tai peruuttamista koskevan päätöksen tiedoksisaannista. Määräaika muussa kuin tullin määräämistä, tullin palauttamista tai tullin peruuttamista koskevassa asiassa on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

Oikaisuvaatimus on toimitettava määräajassa Tullille. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä.

84 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitusaika tullin määräämistä, palauttamista tai peruuttamista koskevassa asiassa on kolme vuotta tullivelan tiedoksisaannista, kuitenkin aina vähintään 60 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Muussa asiassa valitusaika on 30 päivää oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaannista. Tulliasiamiehen valitusaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä.

85 §

Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista.

86 §

Muutoksenhakua koskevien asiakirjojen säilyttäminen

Hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus lähettävät valituksen ratkaistuaan valitusta koskevat asiakirjat Tulliin säilytettäväksi.

87 §

Valtion edunvalvojan kuulematta jättäminen

Sen lisäksi, mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 34 §:n 2 momentissa säädetään asian ratkaisemisesta asianosaista kuulematta, hallinto-oikeus voi ratkaista tullausta koskevasta pää-

HE 153/2015 vp

töksestä tehdyn valituksen kuulematta valtion edunvalvojaa, jos veron määrä voi velallisen valituksen johdosta muuttua enintään 6 000 euroa, eikä asia ole tulkinnanvarainen tai epäselvä.

88 §

Muutoksenhaun johdosta palautettava tulli

Jos tulli on oikaisuvaatimuksen johdosta tai hallinto-oikeuden päätöksellä poistettu tai sitä on alennettu, liikaa maksettu tulli on muutoksenhausta huolimatta palautettava viivytyksettä.

Jos tullia on oikaisuvaatimuksen tai valituksen johdosta palautettu, palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa. Palautukselle maksettu korko ei ole tuloverotuksessa veronalaista tuloa.

Korko lasketaan vuotuisena korkona, joka on kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotis-kauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko vähennettynä kahdella prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Korko lasketaan oikaisuvaatimuksen vireilletulopäivästä tai, jos tulli on maksettu vasta sen jälkeen, tullin maksupäivästä takaisinmaksupäivään.

Korko lasketaan tässä pykälässä säädetyn mukaisesti myös silloin, kun palautettava tulli on peritty verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain perusteella ulosottoin.

89 §

Viittaussäännös

Jollei tässä laissa tai muualla erikseen toisin säädetä, oikaisuvaatimuksen käsittelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa säädetään ja valituksen käsittelyyn, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

14 luku

Seuraamukset

90 §

Tullinkorotus

Tulli voi korottaa maksettavaksi määrättyä tai määrättävää tullia, jos:

1) tulli-ilmoitus taikka muu tulliverotusta varten annettavaksi säädetty tai Tullin pyytämä tieto tai asiakirja on annettu säädetyn tai määrätyn määräajan jälkeen, vähintään 50 ja enintään 2 500 eurolla;

2) 1 kohdassa tarkoitettu velvoite täytetään vasta Tullin kehotuksen jälkeen, enintään 3 500 eurolla;

3) tulli-ilmoitus, muu 1 kohdassa tarkoitettu tieto tai asiakirja on annettu vaillinaisena tai virheellisenä taikka ilmoitusvelvollisuus on kokonaan tai osaksi laiminlyöty, enintään 30 prosentilla;

4) tulli-ilmoitus, muu 1 kohdassa tarkoitettu tieto tai asiakirja on annettu vaillinaisena tai virheellisenä taikka ilmoitusvelvollisuus on kokonaan tai osaksi laiminlyöty tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta, ja menettely on ollut omiaan aiheuttamaan sen, että tullia olisi voinut jäädä määräämättä, enintään 100 prosentilla;

5) maahan saapuva henkilö tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta on laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuutensa tuodessaan tai yrittäessään tuoda tullitta enemmän tavaraa kuin mihin hänellä on oikeus ja jos asiaa ei ole käsiteltävä tullirikoksena, 100 prosentilla.

Jos 1 momentissa tarkoitettu teko tai laiminlyönti on koskenut vain osaa tavaroista, korotus määrätään vain näiden tavaroiden osalta.

91 §

Virhemaksu

Tulli voi määrätä virhemaksua, jos:

1) 90 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu viivästys koskee tullimenettelyä, jossa ei määrätä tullia tai jossa tullin määrä on vähäinen eikä tullinkorotusta ole määrätty, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa;

2) 90 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitettu vaillinaisuus, virheellisyys tai laiminlyönti koskee tullimenettelyä, jossa ei määrätä tullia tai jossa tullin määrä on vähäinen eikä tullinkorotusta ole määrätty, taikka jos on annettu puutteellinen tai virheellinen tieto tai asiakirja hakemusmenettelyssä tai tullietuuden saamiseksi, vähintään 50 ja enintään 15 000 euroa;

3) viivästys tai muu virheellisyys koskee unionin sisäkaupan tilastointia, tavaroiden tuontia unionin tullialueelle, tavaroiden esittämistä Tullille, saapumisen yleisilmoitusta, poistumisen yleisilmoitusta, Tullille esitettyjen tavaroiden purkamista, tavaroiden väliaikaista varastointia, tavaroiden hävittämistä koodeksin 197 artiklan mukaisesti tai tavaroiden valtiolle luovuttamista koskevaa menettelyä, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa;

4) unionin tullilainsäädännössä taikka tässä laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa tai näihin säännöksiin perustuvassa Tullin päätöksessä tai määräyksessä tarkoitettu velvollisuus, jonka laiminlyönnistä ei ole säädetty seuraamusta 90 §:ssä tai 1—3 kohdassa, on kokonaan tai osittain laiminlyöty, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa;

5) jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten ja komission yhteistyöstä tullin- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön moitteettoman soveltamisen varmistamiseksi annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 515/97 18 a artiklan 4 kohdassa säädetty velvoite ilmoittaa konttien liikkeistä saadut tiedot on kokonaan tai osaksi laiminlyöty taikka kyseiset tiedot on annettu vaillinaisina tai virheellisinä, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa;

6) teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1383/2003 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 608/2013 päätöksen saajalle säädetty velvoite on kokonaan tai osaksi laiminlyöty, vähintään 50 ja enintään 3 500 euroa.

Virhemaksu määrätään sille, jonka vastuulle velvoitteen täyttäminen, jota virheellisyys tai laiminlyönti koski, on säädetty tai määrätty.

92 §

Jälkikäteinen tullinkorotus ja virhemaksu

Tullinkorotus tai virhemaksu voidaan määrätä tullivelan tiedoksiannon jälkeen kolmen vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin tullivelka on syntynyt tai, jos tavara on tulliton, jolloin Tulli on hyväksynyt tullilmoituksessa annetut tiedot.

Muissa kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa virhemaksu voidaan määrätä kolmen vuoden kuluessa siitä ajankohdasta, jolloin unionin sisäkaupan tilastoilmoitus, tuonti- tai vientirajoitusten noudattamisen kannalta merkityksellinen tieto tai muu 91 §:ssä tarkoitettu asiakirja tai tieto on annettu tai olisi pitänyt antaa.

93 §

Tullinkorotuksen ja virhemaksun määrääminen

Tullinkorotuksen ja virhemaksun määrääminen perustuu kokonaisarviointiin. Määrää arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn moitittavuus, toistuvuus ja tekijän taloudellinen asema. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon menettelyllä tavoiteltu hyöty tai sillä aiheutettu vahinko, jos ne ovat määritettävissä, sekä tekijän yhteistyö Tullin kanssa asian selvittämiseksi.

Tullinkorotus tai virhemaksu jätetään määräämättä, jos teko tai laiminlyönti on kokonaisuutena arvioiden vähäinen taikka tullinkorotuksen tai virhemaksun määräämistä on muutoin pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Tullinkorotus tai virhemaksu jää voimaan tullivelan lakkaamisesta tai tullin palauttamisesta huolimatta, jos syyt, joiden nojalla tullinkorotus tai virhemaksu on määrätty, ovat edelleen olemassa.

94 §

Tullirikkomus

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo tullilainsäädännön mukaisen ilmoitus- tai muun velvollisuuden, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta eikä teko ole rangaistava lievänä tulliselvitysrikoksena, tullirikkomuksesta sakkoon.

15 luku

Erinäiset säännökset

95 §

Tullin antama virka-apu

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Tulli voi toimivaltansa rajoissa antaa pyynnöstä virka-apua toiselle viranomaiselle sen laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi. Virka-avun antamisen edellytyksenä on, että se voi tapahtua vaarantamatta Tullin omien tärkeiden tehtävien suorittamista.

Päätöksen virka-avun antamisesta tekee Tullissa virka-aputehtävän suorittamisesta vastaavan Tullin hallinnosta annetussa laissa (960/2012) tarkoitetun Tullin yksikön päällikkö tai virka-aputehtävän suorittamisesta vastaavan toimintayksikön päällikkö. Esitutkintaa tai pakkokeinoja koskevan virka-avun antamisesta päättää pidättämiseen oikeutettu tullimies.

96 §

Tullille annettava virka-apu

Viranomaisen on annettava Tullille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Tullille annettavasta avusta säädetään myös poliisin, Tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta annetussa laissa (687/2009).

Päätöksen virka-avun pyytämisestä tekee virka-apua tarvitsevan Tullin hallinnosta annetussa laissa tarkoitetun Tullin yksikön päällikkö tai virka-apua tarvitsevan toimintayksikön päällikkö. Esitutkintaa tai pakkokeinoja koskevan virka-avun pyytämisestä päättää tutkinnanjohtaja.

97 §

Velvollisuus antaa tietoja

Henkilön, jota tullitoimenpide koskee suoraan tai välillisesti, on annettava Tullille sen pyynnöstä ja asetetussa määräajassa kaikki tullitoimenpiteen suorittamiseksi tarvittavat tuojaa, viejää, muuta asianosaista, tavaraa, kulkuneuvoa, matkustajaa ja kulkuneuvon henkilökuntaa koskevat asiakirjat ja tiedot.

Henkilön, jolla on hallussaan toisen tulliverotusta tai siitä johtuvaa muutoksenhakua koskevaa asiaa varten tarpeellisia tietoja, on annettava ne Tullille sen kehotuksesta määräajassa. Tiedonantovelvollisuus ei koske tietoja, jotka koskevat asiaa, josta henkilöllä on lain mukaan oikeus kieltäytyä todistamasta. Taloudellista asemaa koskevia tietoja ei kuitenkaan saa kieltäytyä antamasta.

98 §

Tietojen antamisesta ja tarkastuksessa avustamisesta aiheutuvat kustannukset

Sen, joka on koodeksin 15 artiklan nojalla velvollinen esittämään ja antamaan Tullille tulliverotuksen tai tullivalvonnan suorittamiseksi tarpeellisia tietoja tai avustamaan tarkastuksessa ja sen, joka on 97 §:n nojalla velvollinen antamaan Tullille tietoja, on suoritettava nämä toimenpiteet omalla kustannuksellaan.

99 §

Uhkasakko

Tulli voi asettaa 97 §:n 2 momentissa säädetyn tietojenantovelvollisuuden ja koodeksin 15 artiklassa säädetyn tietojenanto- ja myötävaikutusvelvollisuuden tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa, jos asianosaista on aihetta epäillä rikoksesta ja pyydetty aineisto liittyy rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

100 §

Tullin kantamat julkisoikeudelliset maksut

Tullin suoritteista valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla määrättyjen maksujen sekä muiden Tullin kantamien julkisoikeudellisten maksujen kantamiseen, suorittamiseen ja muutoksenhakuun sovelletaan, mitä tullista säädetään tai määrätään.

Tässä pykälässä tarkoitettujen maksujen viivästysseuraamuksiin sovelletaan veronlisäyksiä ja viivekorosta annettua lakia (1556/1995).

101 §

Valvontatilojen luovuttaminen

Tullilla on oikeus saada liikennepaikan omistajalta tai haltijalta käyvän hinnan mukaista korvausta vastaan käyttöönsä tavaravalvonnan suorittamisen edellyttämät tilat satamista, rautatieasemilta ja lentokentiltä.

HE 153/2015 vp

Tullin tarvitsemien tilojen laajuutta ja sijaintia liikennepaikalla määritettäessä on otettava huomioon valvottavan tavara- ja matkustajaliikenteen määrä, liikennepaikan liikenne- ja yleisjärjestelyt, käytettävät kuljetusmuodot sekä valvontaan käytettävät välineet ja laitteistot.

Kun I momentissa tarkoitettuja tiloja tai alueita suunnitellaan tai niitä muutetaan, suunnitelmista ja muutoksista tulee sopia Tullin ja liikennepaikan pitäjän kesken ennen rakennustöiden aloittamista.

102 §

Sähköinen asiointi ja allekirjoitus

Sähköisestä asioinnista säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa ja asiakirjojen sähköisestä varmentamisesta vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009). Tulli antaa tarkemmat määräykset siitä, millä tavoin varmennettuina ilmoituksia ja muita asiakirjoja voidaan toimittaa Tullille sähköisesti.

16 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

103 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan tullilaki (1466/1994).

Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus tullilakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

104 §

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautuskorkoa koskevia säännöksiä.

Tekoihin ja laiminlyönteihin, jotka ovat tapahtuneet ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita virhemaksua ja tullinkorotusta koskevia säännöksiä.

2.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan arvonlisäverolain (1501/1993) 72 h §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1767/1995,

muutetaan 18 b §:n 1 momentin 3 kohdan ja 26 b §:n 1 momentin 3 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 70 b §:n 3 momentti, 71 §:n 1 momentin 1 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 72 h §:n edellä oleva väliotsikko, 72 h §:n 1 ja 3 momentti, 72 j §:n 1 momentti, 72 l §:n 1 momentti, 72 m §:n 1 ja 2 momentti, 86 §, 86 a §:n 2—4 momentti, 86 b §:n 1 ja 2 momentti, 87 §, 88 §:n 1 momentti, 94 §:n 1 momentin 12 ja 18—21 kohta, 95 §:n 3 momentti, 101 §:n 3 momentti, 101 b §:n 2 momentti, 134 m §:n 4 momentti ja 154 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 18 b §:n 1 momentin 3 kohdan, 26 b §:n 1 momentin 3 kohdan ja 71 §:n 1 momentin 1 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 72 h §:n edellä oleva väliotsikko, 72 h §:n 1 momentti, 72 j §:n 1 momentti, 72 l §:n 1 momentti, 72 m §:n 1 ja 2 momentti, 86 §, 86 a §:n 4 momentti, 101 §:n 3 momentti ja 154 §:n 2 momentti laissa 1767/1995, 70 b §:n 3 momentti laissa 251/2015, 72 h §:n 3 momentti laissa 1264/1996, 86 a §:n 2 ja 3 momentti, 86 b §:n 1 ja 2 momentti, 87 §, 88 §:n 1 momentti ja 94 §:n 1 momentin 18—20 kohta laissa 1486/1994, 94 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 686/2010, 94 §:n 1 momentin 21 kohta laissa 763/1999, 95 §:n 3 momentti laissa 737/2008, 101 b §:n 2 momentti laissa 267/2011 ja 134 m §:n 4 momentti laissa 505/2014, sekä

lisätään 94 §:n 1 momenttiin uusi 17 a kohta ja lakiin uusi 101 c ja 101 d §, sellaisena kuin niistä on 94 §:n 1 momentti osaksi laeissa 1218/1994, 1486/1994, 763/1999, 940/1999, 935/2004, 1359/2009, 686/2010, 1392/2010 ja 1202/2011, seuraavasti:

70 b §

Veroa ei suoriteta matkailijan henkilökohtaisissa matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä lentokentällä sijaitsevassa, unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 (*tullikoodeksi*) 240 artiklassa tarkoitettussa tullivarastossa tai 72 j §:ssä tarkoitettussa varastossa, jos ostaja matkustaa Euroopan unionin ulkopuolelle. Henkilölle, jonka kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on Norjassa, saadaan verotta myydä kuitenkin vain alkoholijuomia, tupakkavalmisteita, suklaa- ja makeistuotteita, hajusteita, kosmeettisia aineita ja toalettilmisteita.

Väliaikaiseen varastointiin ja varastointimenettelyihin liittyvät verottomuudet

72 h §

Veroa ei suoriteta:

- 1) sellaisen tavarahan myynnistä, joka asetetaan tullikoodeksin 237 artiklassa tarkoitettuun varastointimenettelyyn, taikka varastoidaan väliaikaisesti tullikoodeksin 144 artiklan mukaisesti;
- 2) sellaisen 72 i §:ssä tarkoitettun tavarahan maahantuonnista ja myynnistä, joka siirretään 72 j §:ssä tarkoitettuun verovarastointimenettelyyn;
- 3) 1 kohdassa tarkoitettussa varastointimenettelyssä tai väliaikaisesti varastoituna olevan tavarahan myynnistä;
- 4) sellaisen 72 i §:ssä tarkoitettun tavarahan myynnistä, joka on 72 j §:ssä tarkoitettussa verovarastointimenettelyssä;

5) tullikoodeksin 147, 240 tai 243 artiklassa tarkoitettussa väliaikaisessa varastossa, tullivarastossa tai vapaa-alueella taikka 72 j §:ssä tarkoitettussa verottomassa varastossa suoritettun palvelun myynnistä, jos palvelu kohdistuu 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuun tavarahan.

Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettun myynnin verottomuuden edellytyksenä on, ettei tavaraa myyntiin liittyen siirretä tässä pykälässä tarkoitettusta menettelystä tai varastosta. Tätä ei kuitenkaan sovelleta, jos tavaran siirto muodostaa maahantuonnin.

72 j §

Verovarastointimenettelyssä olevalla tavaralla tarkoitetaan 72 k §:ssä tarkoitettun luvan nojalla pidetyssä verottomassa varastossa olevaa tavaraa, joka ei ole tullikoodeksin 144 artiklassa tarkoitettulla tavalla väliaikaisesti varastoituna tai 237 artiklassa tarkoitettussa varastointimenettelyssä. Tavarahan ei kuitenkaan katsota olevan verovarastointimenettelyssä, jos se on tarkoitettu myytäväksi vähittäiskauppavaiheessa, lukuun ottamatta 72 i §:n 2 momentissa tarkoitettua tavaraa, tai jos sitä käytetään varastossa.

72 l §

Veroa on suoritettava tavaran siirrosta 72 h §:ssä tarkoitettusta menettelystä tai väliaikaisesta varastosta.

72 m §

Velvollinen suorittamaan veroa 72 l §:ssä tarkoitettusta tavaran siirrosta on se, joka aiheuttaa 72 h §:ssä tarkoitettun menettelyn päättymisen tai siirron väliaikaisesta varastosta.

Veron suorittamisvelvollisuus syntyy, kun tavara siirtyy 72 h §:ssä tarkoitettusta menettelystä tai väliaikaisesta varastosta.

86 §

Tavaran maahantuonnilla tarkoitetaan tavaran tuontia Yhteisöön. Tavaran maahantuontina ei kuitenkaan pidetä sellaisen tavaran tuontia, joka on muussa kuin 86 a §:n 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa asetettu tullikoodeksin 227 artiklassa tarkoitettuun sisäiseen passitusmenettelyyn.

86 a §

Kun tavara saatetaan sitä tullikoodeksin 4 artiklassa tarkoitettulle Euroopan unionin tullialueelle tuotaessa 3 momentissa tarkoitettuun menettelyyn, tavaran maahantuonti tapahtuu Suomessa, jos tavara on Suomessa, kun se lakkaa olemasta missään 3 momentissa tarkoitettussa menettelyssä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja menettelyjä ovat:

- 1) tullikoodeksin 144 artiklassa tarkoitettu väliaikainen varastointi;
- 2) tullikoodeksin 237 artiklassa tarkoitettu varastointimenettely;
- 3) tullikoodeksin 256 artiklassa tarkoitettu sisäinen jalostusmenettely;
- 4) tullikoodeksin 250 artiklassa tarkoitettu väliaikaisen maahantuonnin menettely kokonaan tuontitullitta;

5) tullikoodeksin 226 artiklassa tarkoitettu ulkoinen passitusmenettely.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös Euroopan unionin tullialueelta, mutta Yhteisön ulkopuolelta tuotavaan tavarahan, joka on asetettu tullikoodeksin 227 artiklassa tarkoitettuun sisäiseen passitusmenettelyyn tai johonkin 3 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuun menettelyyn.

86 b §

Tullikoodeksin 5 artiklan 15 kohdassa tarkoitettu ilmoittaja on velvollinen suorittamaan veron tavaran maahantuonnista. Tätä sovelletaan myös siihen, joka on tavaroiden ilmoittajan asemassa maahantuonnin tapahtuessa Euroopan unionin tullialueelta Yhteisöön.

Veron suorittamisesta on vastuussa sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, se, joka tullikoodeksin 77—80 tai 83—88 artiklan mukaan on velvollinen maksamaan syntyneen tullivelan.

87 §

Veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajankohtaan sovelletaan, mitä tullivelan syntymisajankohdasta säädetään tullikoodeksin 77—80 ja 83—88 artiklassa.

88 §

Tavaran maahantuonnista suoritettavan veron peruste on tullikoodeksin 69—76 artiklan, unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 delegoiduista säännöksistä annetun komission asetuksen (EU) N:o 2446/2015 71 artiklan ja unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täytäntöönpanosäännöksistä annetun komission asetuksen (EU) N:o 2447/2015 127—146 artiklan mukaan määritetty tullausarvo, ellei tässä laissa toisin säädetä.

94 §

Verotonta on seuraavien tavaroiden maahantuonti:

12) yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1186/2009 (*tullittomuusasetus*) 3—22 artiklan, 54—56 artiklan, 59 artiklan, 60—65 artiklan, 74—103 artiklan, 106 artiklan, 112 ja 113 artiklan sekä II liitteen B kohdassa tarkoitettujen 43 artiklan perusteella tullittomat tavarat;

17 a) tullittomuusasetuksen 107—111 artiklan mukaan tullittomat tavarat tullilain 43 §:ssä säädetyin rajoituksin;

18) tullikoodeksin 203—207 artiklan mukaan tullittomat tavarat, edellyttäen että tavaroita ei ole myyty verotta Yhteisön ulkopuolelle tai Suomessa vähennykseen oikeuttavassa käytössä olleita tavaroita Yhteisön ulkopuolella;

19) tullikoodeksin 208 ja 209 artiklan mukaan tullittomat tavarat edellyttäen, että tavaroita ei myydä ennen niiden maahantuontia;

20) tullilain (/) 39 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan tullittomat tavarat;

21) tullilain 41 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa, 2 momentissa ja 43 §:ssä tarkoitettujen tullittomat tavarat ja 41 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tavarat;

95 §

Henkilökohtaisina matkatavaroina pidetään matkatavaroita, jotka matkustaja pystyy esittämään Tullille Suomeen saapuessaan. Henkilökohtaisina pidetään myös matkatavaroita, jotka matkustaja voi esittää Tullille vasta myöhemmin, jos matkustaja esittää selvityksen siitä, että kuljetuksesta vastaava yritys oli matkustajan lähtöhetkellä rekisteröinyt nämä tavarat mukana seuraaviksi matkatavaroiksi.

101 §

Mitä tullikoodeksin 5 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa tarkoitettussa tullilainsäädännössä säädetään Euroopan unionin tullialueelle tuotavaa tavaraa koskevista muodollisuuksista sekä väliaikaisesta varastoinnista, asettamisesta tullivarastointi- tai vapaa-alueenmenettelyyn, sisäiseen jalostusmenettelyyn tai väliaikaiseen maahantuontimenettelyyn kokonaan tuontitullitta, sovelletaan myös Euroopan unionin tullialueelta, mutta Yhteisön veroalueen ulkopuolelta Yhteisön veroalueelle tuotavaan tavaraan.

101 b §

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta matkustajan tai Suomen ja Yhteisön ulkopuolisen maan tai aluevälisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvan mukanaan tuomien taikka yksityiselle henkilölle lähetettyjen alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden maahantuonnissa.

101 c §

Tavaran maahantuonnista suoritettavan veron maksamisen viivästysseuraamuksiin sovelletaan, mitä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetään. Mainitun lain 3 §:n 3 momenttia sovellettaessa, veronlisäys lasketaan ajanjaksolta, jolta tullikoodeksin 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu korko lasketaan.

Jos tavaran maahantuonnista suoritettavalle verolle myönnetään maksunlykkäystä, peritään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:ssä säädetyn suuruinen korko.

101 d §

Maahantuonnista suoritettavaa veroa palautettaessa maksetaan veronkantolain 22 §:ssä säädetty korko. Korko lasketaan tullilain 88 §:n 3 momentissa tarkoitettusta ajankohdasta.

134 m §

Edellä 3 momentissa tarkoitettu veronlisäys lasketaan siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetään.

154 §

Maksuunpantavalle määrälle määrätään veronlisäystä siitä päivästä, jona palautus on maksettu, asetettavaan eräpäivään, viimeksi mainittu päivä mukaan lukien. Veronlisäyksen määrä lasketaan muutoin sen mukaan, mitä laissa veronlisäyksestä ja viivekorosta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan viivästysseuraamuksiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautettavalle verolle maksettavaa korkoa koskevia säännöksiä.

3.

Laki

autoverolain 63 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan autoverolain (1482/1994) 63 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 5/2009, seuraavasti:

63 §

Ajoneuvo voidaan määrätä tarvittaessa otettavaksi veroviranomaisen haltuun, kunnes verotus on toimitettu ja maksuunpantu vero suoritettu tai kunnes 36 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika päättyy. Veroviranomaisten haltuun otettu ajoneuvo voidaan myydä huutokaupalla, jolloin menetellään siten kuin tullilaissa (/) säädetään tullihuutokaupasta, tai ajoneuvo voidaan hävittää. Ajoneuvo voidaan rekisteröidä vasta, kun autovero on kokonaan suoritettu. Huutokauppaostajaa ei pidetä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksen saajana.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain (653/2007) 4 §, 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 2 momentti laissa 838/2011 ja 6 §:n 1 momentti laissa 1441/2009, seuraavasti:

4 §

Valuutan muuntokurssit

Ulkomaan valuutassa maahantuodun tai maastavietävän käteisrahan euroiksi muuntamisessa käytetään unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 53 artiklan 1 kohdan mukaisesti julkaistuja valuutan muuntokursseja.

5 §

Tarkastusoikeus

Asetuksen 3 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen tarkastamiseksi toimivaltaisella viranomaisella on oikeus toimittaa myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilöntarkastus, jos henkilöä todennäköisin syin epäillään asetuksen 3 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä. Toimenpiteestä päättää tullimies, jolla on oikeus päättää tullilain (/) 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöntarkastuksesta, päällystään kuuluva poliisimies taikka pidättämiseen oikeutettu Rajavartiolaitoksen virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies. Muutoin noudatetaan, mitä henkilöntarkastuksesta säädetään pakkokeinolaissa (806/2011).

6 §

Haltuunotto-oikeus

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus pidättää ja ottaa haltuun Euroopan unionin alueelle tuotu tai sieltä vietävä käteisraha, jos asetuksen 3 artiklassa säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta ei ole täytetty ja toimenpide on tarpeen sen selvittämiseksi, onko käteisrahaan syytä puuttua muun lainsäädännön nojalla. Toimenpiteestä päättää tullimies, jolla on oikeus päättää tullilain 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöntarkastuksesta, päällystään kuuluva poliisimies taikka pidättämiseen oikeutettu Rajavartiolaitoksen virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laeissa 1153/2013, 485/2015 ja 500/2015, seuraavasti:

6 §

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:
1) Verohallinnosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa säädettyä tehtävää;
2) tullilain (/) 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettua tullitoimenpiteen suorittamista sekä Tullin suorittamaa verotusta, verovalvontaa ja verojen perintää;

HE 153/2015 vp

- 3) Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden noudattamisen valvontaa;
- 4) työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa;
- 5) alkoholilain (1143/1994) 41 ja 42 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista;
- 6) valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa;
- 7) rakennerahastolain (1401/2006) 28 §:ssä tarkoitettua tehtävän hoitamista;
- 8) ulosottokaarissa (705/2007) tarkoitettua täytäntöönpanoa;
- 9) konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa;
- 10) liiketoimintakiellosta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten tutkintaa ja 21 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon noudattamisen valvontaa;
- 11) poliisin tai Rajavartiolaitoksen suorittamaa rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä tai tullin suorittamaa esitutkintaa, jos rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta ja rikoksen epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen;
- 12) esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen selvittämistä sekä rikoslain (39/1889) 10 luvussa tarkoitettua menettämisseuraamuksen määrittämistä;
- 13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja selvittämistä;
- 14) kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) ja joukkoliikennelain (869/2009) mukaista liikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista;
- 15) säätiölain (487/2015) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävää;
- 16) työtaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (639/2015) 2 § ja 13 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tullirikoksella*:

a) rikosta, jolla rikotaan sellaista tullilain (/) tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä;

b) tullimieheen kohdistuvaa rikoslain (39/1889) 16 luvun 3 §:ssä tarkoitettua haitantekoa virkamiehelle sekä 4 b §:ssä tarkoitettua niskoittelua tullimiestä vastaan;

c) rikoslain 46 luvun 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä;

d) sellaista rikosta, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientiä tai Suomen kautta kuljettamista;

2) *tullirikostorjunnalla* tullirikoksen estämistä, paljastamista ja selvittämistä;

3) *tullirikoksen estämisellä* toimenpiteitä, joiden tavoitteena on estää tullirikos, sen yritys tai valmistelu, taikka keskeyttää jo aloitetun tullirikoksen tekeminen tai rajoittaa siitä välittömästi aiheutuvaa vahinkoa tai vaaraa;

4) *tullirikoksen paljastamisella* toimenpiteitä, joiden tavoitteena on selvittää, onko esitutkinnan aloittamiselle esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustetta;

5) *tullirikoksen selvittämisellä* tullirikoksen esitutkintaa;

6) *tullitoimenpiteellä* Tullin toimivaltaan kuuluvaa virkatointia tullirikoksen esitutkintaa lukuun ottamatta.

13 §

Tullin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Tullilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä oikeus saada ja muutoin käsitellä tehtäviensä suorittamista tai henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti:

1) yhteisöjen ja yhtymien henkilö- ja muista rekistereistä matkustajia, kulkuneuvon henkilökuntaa sekä kulkuneuvoja ja kuljetettavia tavaroita koskevat tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten;

2) Verohallinnon tietojärjestelmistä tarvittavat tiedot verovelvollista koskevina tunnistetietoineen verotusta, perintää ja tullirikostorjuntaa varten sekä lupaharkintaa varten tarvittavat tiedot luvanhakijan veronmaksuvelvollisuuden täyttämisestä ja luvanhakijan verojen maksuun liittyvästä maksujärjestelystä sekä silloin, kun se on luvan myöntämisen edellytyksenä, tullilainsäädännön tai verolainsäädännön rikkomista koskevat tiedot;

3) ajoneuvoliikennerekisteristä annetussa laissa (541/2003) tarkoitetusta ajoneuvoliikennerekisteristä tarvittavat tiedot tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

4) Patenti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteristä tiedot elinkeinonharjoittajia koskevista ilmoituksista ja tiedonannoista tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

5) poliisin henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten ja muihin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisesti Tullin tehtäviin sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

6) Rajavartiolaitoksen henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten ja muihin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisesti Tullin tehtäviin sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

7) Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

8) majoitustoiminnan harjoittajilta ja poliisilta majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tullirikostorjuntaa varten;

9) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitettut tiedot tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

10) sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) tarkoitetusta sakkorekisteristä siihen talletettuja tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta, rikosrekisterilaissa (770/1993) tarkoitetusta rikosrekisteristä henkilöä ja oikeushenkilöä koskevia tietoja mainitun lain 4 ja 4 a §:ssä säädettyihin tarkoituksiin sekä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa (372/2010) tarkoitetusta ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuista ja niiden lainvoimaisuudesta sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäväviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista;

11) oikeushallinnon viranomaisilta tieto oikeushallinnon etsintäkuuluttamista henkilöistä;

12) ulkoasiainministeriön tietojärjestelmistä Suomessa lähettävävaltiota edustavan diplomaatti- ja konsuliedustuston, kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen ja muun samassa asemassa olevan kansainvälisen toimielimen henkilökuntaan kuuluvista ja heidän perheenjäsenistään sekä yksityisessä palveluksessa olevista henkilöistä Tullille ulkomaalaislaissa (301/2004) säädettyjen tehtävien suorittamista, tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten;

13) Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmistä matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista, maahantulokieltoa ja kansalaisuutta koskevasta asiasta Tullille ulkomaalaislaissa säädettyjen tehtävien suorittamista, tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten;

14) teleyritykseltä pakkokeinolain 10 luvun 6—8 §:ssä sekä rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja tullirikostorjuntaa varten;

15) vesikulkuneuvorekisteristä annetussa laissa (424/2014) tarkoitetusta vesikulkuneuvorekisteristä sekä Ahvenanmaan huvivenerekisteristä veneitä ja niiden omistajia ja haltijoita koskevat tarpeelliset tiedot eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004) tarkoitettuja Tullin tehtäviä, ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

16) liikenne- ja viestintäministeriön liikenneluparekisteristä tarpeelliset tiedot ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa ja tullirikostorjuntaa varten;

17) alusrekisterilaissa (512/1993) tarkoitetuista alusrekisteristä, rakenteilla olevien alusten rekisteristä ja historiarekisteristä tarpeelliset tiedot aluksista, niiden omistajista ja haltijoista eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettussa laissa tarkoitettuja Tullin tehtäviä, ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

18) ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettua ilma-alusrekisteristä ilma-aluksia, niiden haltijoita ja omistajia koskevia tietoja ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

19) liikenne-, kalastus- ja ympäristöviranomaisilta sekä poliisilta, Rajavartiolaitokselta ja puolustusvoimilta tietoja kulkuneuvoista ja niiden sijainnista sekä liikenteestä tullivalvontaa ja tullirikostorjuntaa varten;

20) virka-apua pyytäneeltä viranomaiselta välttämättömiä tietoja virka-avun antamiseksi.

Tullilla on oikeus saada ja muutoin käsitellä tietoja tullilain 31 §:ssä tarkoitettua rajatarkastusta varten noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:ssä säädetään Rajavartiolaitoksen oikeudesta saada ja muutoin käsitellä tietoja rajaturvallisuuden ylläpitämistä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

rikostorjunnasta Tullissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 1 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 luvun 15 §:n 2 momentti, 3 luvun 40 §:n 1 momentti ja 54 §:n 2 momentti, 4 luvun 1 §:n 3 momentti ja 6 § sekä 5 luvun 3 § ja 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, sen lisäksi mitä tullilaissa (/) säädetään, Tullin tehtävänä oleviin toimiin tullirikosten estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi ja tullirikoksista epäiltyjen syyteeseen saattamiseksi.

2 luku

Tullin toimivaltuudet tullirikostorjunnassa

15 §

Henkilöllisyyden selvittäminen

Jos joku kieltäytyy antamasta 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ja hänen henkilöllisyyttään ei voida muutoin selvittää, tullirikostorjunnan tullimiehellä on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntomerkkien sekä henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (639/2015) ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (761/2003) annetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen henkilörekistereiden perusteella. Tällöin noudatetaan, mitä pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 2—4 momentissa säädetään henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta.

3 luku

Salainen tiedonhankinta

40 §

Tietolähdettä koskevien tietojen käsittely ja palkkion maksu

Tietolähdettä koskevat tiedot voidaan tallettaa henkilörekisteriin. Tietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa.

54 §

Tietojen hävittäminen

Ylimääräinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa tarkoitettuun rekisteriin, jos tieto koskee 53 §:ssä tarkoitettua rikosta. Tieto, jota ei ole talletettu rekisteriin tai liitetty esitutkinta-aineistoon, on hävitettävä ilman aiheutonta viivytystä sen jälkeen, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei tietoa voida käyttää tai sitä ei enää tarvita tullirikoksen estämisessä tai selvittämisessä.

4 luku

Vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus

1 §

Vaitiolovelvollisuus

Lisäksi vaitiolovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

6 §

Viittaussäännös tietojen luovuttamisesta

Tullin henkilökisteriin talletettujen tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa ja ulkomaille säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa.

5 luku

Erinäiset säännökset

3 §

Tullin rikostorjunnan tullimiehen kunto ja ammattitaito

Tullin rikostorjunnan operatiivisia tehtäviä suorittavan tullimiehen tulee ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Eri työtehtävien edellyttämän kunnan ja ammattitaidon tasosta sekä kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Asetuksenantovaltuudet

-
- Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:
- 1) Tullin rikostorjunnan tullimiehen aseman ilmaisemisesta ja tullimiehen yksilöimisestä huolehtimisesta;
 - 2) haltuun otetun omaisuuden säilyttämisestä ja takavarikoidun tavaran luovuttamisesta, myymisestä, käyttämisestä ja menettämisestä;
 - 3) kulkuneuvon pysäyttämisessä käytettävistä merkeistä ja menetelmistä;
 - 4) virka-avun antamisesta muulle kuin poliisille tai Rajavartiolaitokselle;
 - 5) toimenpiteiden kirjaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmisteverotuslain (182/2010) 3 §, 4 §:n 2 momentti, 18 §:n 1 momentti, 47 d §:n 1 momentti, 50 §:n 3 momentti ja 87 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 § laissa 939/2015, 4 §:n 2 momentti laissa 635/2015 ja 47 d §:n 1 momentti laissa 495/2014, sekä lisätään 48 §:ään uusi 3 momentti ja 49 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Tullilainsäädännön soveltaminen

Jos tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahan-tuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun sovelletaan, jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa ei erikseen toisin säädetä, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on kuitenkin suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos verovelvolliselle myönnetään unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 110 artiklan mukainen maksunlykkäys.

Tuotteiden saapumista unionin tullialueelle koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden saapumiseen unioniin kolmansilta alueilta.

Tuotteiden poistumista unionin tullialueelta koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden poistumiseen unionista kolmansille alueille.

4 §

Toimivaltainen viranomainen

Tullin toimivaltuuksiin ja toimenpiteisiin sovelletaan, mitä tullilaissa (/) ja rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

18 §

Vapautukset valmisteverosta

Verottomia ovat tuotteet, jotka:

1) on tarkoitettu käytettäväksi ulkovallan Suomessa toimivan diplomaattisen edustuston, lähetetyn konsulin viraston tai niihin rinnastettavan edustuston virallisessa käytössä tai diplomaattisen edustajan, lähetetyn konsulin tai heihin rinnastettavan henkilön tai heidän talouteensa kuuluvien perheenjäsenten henkilökohtaisessa käytössä;

HE 153/2015 vp

2) on tarkoitettu Suomessa toimivien kansainvälisten järjestöjen käyttöön näiden järjestöjen kansainvälisissä perustamissopimuksissa tai niiden toiminnan kotipaikkaa koskeissa sopimuksissa määrättyin rajoituksin ja edellytyksin;

3) on tarkoitettu Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltion, joka ei ole se jäsenvaltio, jossa valmisteverosaatava on syntynyt, asevoimien käyttöön tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön käyttöön taikka niiden messien tai kanttiinien tarpeisiin;

4) on tarkoitettu Kyproksen tasavallan perustamissopimuksen nojalla Kyprokseen sijoitetun Yhdistyneen kuningaskunnan asevoimien tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön käyttöön taikka niiden messien tai kanttiinien tarpeisiin;

5) on tarkoitettu kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtyyn sopimukseen perustuvaan kulutukseen, jos tällainen sopimus on hyväksyttävä tai sallittu arvonlisäverosta vapauttamisen kannalta;

6) luovutetaan Euroopan unionin Suomessa sijaitsevalle toimielimelle viralliseen käyttöön, jos tuotteiden verollinen hankintahinta on yhteensä vähintään 80 euroa, sekä tuotteet, jotka toimitetaan Euroopan unionin toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle toimielimelle vastaavin edellytyksin kuin verottomuus myönnetään sijaintivaltiossa.

47 d §

Kuittausjärjestys

Jos palautuksen saajalla on useita eräänntyneitä Tullin saatavia eikä palautus riitä niiden kaikkien suorituksiksi, palautus käytetään saatavien suorituksiksi tullilain 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

48 §

Veronlisäys ja viivekorko

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan. Veronlisäys lasketaan kuitenkin ajanjaksolta, jolta unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu korko lasketaan.

49 §

Palautuskorko

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan. Korko lasketaan kuitenkin tullilain 88 §:n 3 momentissa tarkoitettusta ajankohdasta.

HE 153/2015 vp

50 §

Pienin kannettava ja palautettava valmistevero

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta matkustajan tai Suomen ja kolmannen maan välisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvan mukanaan tuomien tai yksityiselle henkilölle lähetettyjen alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden maahan-tuonnin valmisteverotuksessa.

87 §

Veroton polttoaine

Verotta saa 84 §:n nojalla lisäksi tuoda moottorikulkuneuvon tavanomaisessa polttoainesäiliössä olevan polttoaineen ja jokaisen moottorikulkuneuvon osalta enintään 10 litraa tällaisella kulkuneuvolla kuljetettavassa kannettavassa säiliössä olevaa polttoainetta samoin edellytyksin ja rajoituksin kuin, mitä näiden tuotteiden tullittomuudesta säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan veronlisäykseen ja viivekorkoon tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautuskorkoa koskevia säännöksiä.

9.

Laki

Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain (26/2009) 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 649/2015, seuraavasti:

5 §

Tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen pyynnöstä

Tiedot ja tiedustelutiedot luovutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 17—19 §:ssä, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:ssä sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 26—28 §:ssä säädetyin edellytyksin.

6 §

Oma-aloitteinen tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen

Tiedot ja tiedustelutiedot luovutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 17—19 §:ssä, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:ssä sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 26—28 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 2 §:n 1 momentin 4 kohta, 3 §:n 8 kohta, 14 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 70 §:n 1 momentti ja 79 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1363/2014 sekä 3 §:n 8 kohta ja 79 § laissa 1194/2013, sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1194/2013, 937/2014 ja 1363/2014, uusi 8 a kohta seuraavasti:

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

4) markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettujen tuontitullien ja lisätuontitullien kantamisesta säädetään tullilaissa (/);

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) *tullikoodeksilla* unionin tullikoodeksista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 952/2013;

8 a) *tullikoodeksin delegoidulla asetuksella* unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 delegoiduista säännöksistä annettua komission asetusta (EU) N:o 2446/2015;

14 §

Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus

Vientituen hakijan velvollisuudesta esittää toimivaltaiselle tulliviranomaiselle vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus säädetään vientitukiasetuksessa. Vientituen hakijan on esitettävä vienti-ilmoituksessa tuen laskemiseksi tarvittavat tiedot. Maaseutuvirasto antaa tarkempia määräyksiä vienti-ilmoituksessa esitettävistä tuen laskemisessa tarvittavista tiedoista EU:n lainsäädännössä säädetyissä rajoissa. Muista vienti-ilmoituksessa esitettävistä tiedoista säädetään delegoidun asetuksen 2 artiklassa.

16 §

Muonitusvaraston hyväksyminen ja toiminta

Vientituen hakijan oikeudesta käyttää vientitukituotteiden vientimenettelyn yhteydessä tähän tarkoitukseen hyväksytyä muonitusvarastoa (*hyväksyty muonitusvarasto*) säädetään vientitukiasetuksessa. Hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisen kohteena olevaa toimintaa koskevista vaatimuksista säädetään vientitukiasetuksessa ja koodeksin 240 artiklassa tarkoitettua tullivarastoa koskevilla säännöksillä. Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta muonitusvaraston hyväksymisestä.

70 §

Hakemusten ja ilmoitusten muotovaatimukset

Hakemus ja ilmoitus on tehtävä kirjallisesti ja allekirjoitettava. Vientitukea koskeva hakemus on kuitenkin tehtävä tullikoodeksissa tarkoitettulla sähköisellä vienti-ilmoituksella, jollei kyseessä ole tullikoodeksin 6 artiklan 3 tai 4 kohdassa tarkoitettu tilanne.

79 §

Viranomaiselle suoritettujen maksujen palautus

Maaseutuviraston on palautettava väärin perustein tai liikaa peritty maksu, takaisinperitty määrä tai seuraamusmaksu. Palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa siten kuin tullilain 88 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

11.

Laki

Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (104/2011) 3 §:n 1 momentti ja 6 § seuraavasti:

3 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 kappaleen mukaisena erityisenä toimielimenä toimii Saimaan kanavan komissio. Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää komission viideksi vuodeksi kerrallaan. Komission puheenjohtajana toimii kanavavaltuutettu ja jäseninä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja Liikenneviraston edustajia.

6 §

Vietäessä Suomesta tavaroita vuokra-alueen käyttöä ja hoitoa varten tai tuotaessa niitä Suomeen Saimaan kanavan vuokra-alue rinnastetaan tullioikeudellisesti Euroopan unionin tullialueen ulkopuoliseksi alueeksi. Euroopan unionin tullialueesta säädetään unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 4 artiklassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

poliisilain 2 luvun 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 2 luvun 21 §:n 2 momentti seuraavasti:

2 luku

Yleiset toimivaltuudet

21 §

Rajatarkastus ja tullitoimenpiteet

Poliisimiehellä on laittomasti maahantuodun esineen tai aineen takavarikoimiseksi oikeus tullilain (/) 8 §:n 2 momentin, 13, 14 ja 16 §:n mukaisiin toimenpiteisiin. Jos takavarikon suorittaminen edellyttää henkilökatsastusta tai muuta kuin henkilön matkatavaroihin tai vaatteisiin kohdistuvaa tarkastusta esitutkintaa suorittamatta, noudatetaan, mitä tullilain 18 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää kuitenkin päällystöön kuuluva poliisimies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

rajavartiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 10, 24 ja 34 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 § laissa 626/2015 ja 24 § laissa 749/2014, seuraavasti:

10 §

Tullitehtävissä, poliisitehtävissä ja esitutkintatehtävissä noudatettavat yleiset periaatteet

Poliisitehtävissä noudatetaan poliisilaissa ja muussa poliisin tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Tullitehtävissä noudatetaan tullilaissa (/), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) ja muussa tullivalvontaa koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Esitutkintatehtävissä noudatetaan esitutkintalaissa (805/2011), pakkokeinolaissa (806/2011) ja muussa esitutkintaviranomaisen tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita.

24 §

Tullitehtävät

Rajavartiolaitos suorittaa Tullin ohella tullivalvontaa sekä siihen kuuluvia alustavia tullitoimenpiteitä valtakunnan rajoilla ja niillä rajanylityspaikoilla, joilla Tulli ei ole järjestänyt tullivalvontaa.

Rajavartiolaitos voi Tullin pyynnöstä suorittaa henkilöiden maahantuloon ja maastalähtöön kohdistuvaa tullivalvontaa myös sellaisella rajanylityspaikalla, jossa Tulli muutoin huolehtii tullivalvonnasta. Rajavartiomies voi osallistua yksittäisen tullitoimenpiteen suorittamiseen tullimiehen pyynnöstä.

34 §

Rajavartiomiehen toimivaltuus tullitehtävässä

Rajavartiomiehellä on 24 §:ssä tarkoitetussa tullitehtävässä tullilain 3 luvussa ja 29 §:ssä säädetty toimivalta.

Jos tullitehtävän suorittaminen edellyttää henkilönkatsastusta tai muuta kuin henkilön matkatavaroihin tai päällysvaatteisiin kohdistuvaa tarkastusta esitutkintaa suorittamatta, noudatetaan, mitä tullilain 18 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

rikoslain 16 luvun 4 b §:n ja 46 luvun 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 16 luvun 4 b § ja 46 luvun 14 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 16 luvun 4 b § laissa 632/2015 ja 46 luvun 14 §:n 2 momentti laissa 425/2009, seuraavasti:

16 luku

Rikoksista viranomaisia vastaan

4 b §

Niskoittelu tullimiestä vastaan

Joka
1) jättää noudattamatta tullimiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

HE 153/2015 vp

2) kieltäytyy antamasta tullimiehelle tullilain (/) 17 §:n tai 97 §:n 1 momentin taikka rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 2 luvun 14 tai 15 §:n mukaisesti pyydettyjä tietoja,

3) jättää noudattamatta tullilain 12 tai 13 §:ssä tarkoitetun, tullimiehen liikenteen ohjaamiseksi taikka kulkuneuvon pysäyttämiseksi tai siirtämiseksi antaman selvästi havaittavan merkin tai määräyksen tai

4) hälyttää aiheettomasti tullimiehen taikka antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa Tullin toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *niskoittelusta tullimestä vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

46 luku

Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät rikokset

14 §

Määritelmät

Tullilainsäädännöllä tarkoitetaan tässä luvussa unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 5 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa tarkoitettua lainsäädäntöä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

kosmeettisista valmisteista annetun lain 5 §:n 4 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Tällä lailla kumotaan kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) 5 §:n 4 momentti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä 20 .

Helsingissä 28 päivänä tammikuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Alexander Stubb

2.

Laki**arvonlisäverolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arvonlisäverolain (1501/1993) 72 h §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1767/1995,

muutetaan 18 b §:n 1 momentin 3 kohdan ja 26 b §:n 1 momentin 3 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 70 b §:n 3 momentti, 71 §:n 1 momentin 1 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 72 h §:n edellä oleva väliotsikko, 72 h §:n 1 ja 3 momentti, 72 j §:n 1 momentti, 72 l §:n 1 momentti, 72 m §:n 1 ja 2 momentti, 86 §, 86 a §:n 2—4 momentti, 86 b §:n 1 ja 2 momentti, 87 §, 88 §:n 1 momentti, 94 §:n 1 momentin 12 ja 18—21 kohta, 95 §:n 3 momentti, 101 §:n 3 momentti, 101 b §:n 2 momentti, 134 m §:n 4 momentti ja 154 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat 18 b §:n 1 momentin 3 kohdan, 26 b §:n 1 momentin 3 kohdan ja 71 §:n 1 momentin 1 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 72 h §:n edellä oleva väliotsikko, 72 h §:n 1 momentti, 72 j §:n 1 momentti, 72 l §:n 1 momentti, 72 m §:n 1 ja 2 momentti, 86 §, 86 a §:n 4 momentti, 101 §:n 3 momentti ja 154 §:n 2 momentti laissa 1767/1995, 70 b §:n 3 momentti laissa 251/2015, 72 h §:n 3 momentti laissa 1264/1996, 86 a §:n 2 ja 3 momentti, 86 b §:n 1 ja 2 momentti, 87 §, 88 §:n 1 momentti ja 94 §:n 1 momentin 18—20 kohta laissa 1486/1994, 94 §:n 1 momentin 12 kohta laissa 686/2010, 94 §:n 1 momentin 21 kohta laissa 763/1999, 95 §:n 3 momentti laissa 737/2008, 101 b §:n 2 momentti laissa 267/2011 ja 134 m §:n 4 momentti laissa 505/2014, sekä

lisätään 94 §:n 1 momenttiin uusi 17 a kohta ja lakiin uusi 101 c ja 101 d §, sellaisena kuin niistä on 94 §:n 1 momentti osaksi laeissa 1218/1994, 1486/1994, 763/1999, 940/1999, 935/2004, 1359/2009, 686/2010, 1392/2010 ja 1202/2011, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

70 b §

70 b §

Veroa ei suoriteta matkailijan henkilökohtaisissa matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä lentokentällä sijaitsevassa, tullikoodeksin 99 artiklassa tarkoitettussa tullivarastossa tai 72 j §:ssä tarkoitettussa varastossa Yhteisön ulkopuolelle matkustavalle. Henkilölle, jonka kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on Norjassa, saadaan verotta myydä kuitenkin vain alkoholijuomia, tupakkavalmisteita, suklaa- ja makeistuotteita, hajusteita, kosmeettisia aineita ja toaletti- valmisteita.

Veroa ei suoriteta matkailijan henkilökohtaisissa matkatavaroissa mukaan otettavien tavaroiden myynnistä lentokentällä sijaitsevassa, *unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 (tullikoodeksi) 240 artiklassa* tarkoitettussa varastossa, *jos ostaja matkustaa Euroopan unionin ulkopuolelle*. Henkilölle, jonka kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on Norjassa, saadaan verotta myydä kuitenkin vain alkoholijuomia, tupakkavalmisteita, suklaa- ja makeistuotteita, hajusteita, kosmeettisia aineita ja toaletti- valmisteita.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Varastointimenettelyihin, vapaa-alueisiin ja vapaavarastoihin liittyvät verottomuudet

72 h §

Veroa ei suoriteta:

1) sellaisen tavarann myynnistä, joka asetetaan Yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (tullikoodeksi) 50 tai 98 artiklassa tarkoitettuun varastointimenettelyyn, taikka siirretään tullikoodeksin 166 artiklassa tarkoitettulle vapaa-alueelle tai vapaavarastoon;

2) sellaisen 72 i §:ssä tarkoitettun tavarann maahantuonnista ja myynnistä, joka siirretään 72 j §:ssä tarkoitettuun verovarastointimenettelyyn;

3) edellä 1 kohdassa tarkoitettussa varastointimenettelyssä, vapaa-alueella tai vapaavarastossa olevan tavarann myynnistä;

4) sellaisen 72 i §:ssä tarkoitettun tavarann myynnistä, joka on 72 j §:ssä tarkoitettussa verovarastointimenettelyssä;

5) tullikoodeksin 51 tai 99 artiklassa tarkoitettussa varastossa, vapaa-alueella, vapaavarastossa taikka 72 j §:ssä tarkoitettussa verottomassa varastossa suoritettun palvelun myynnistä, jos palvelu kohdistuu edellä 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuun tavarann.

Jos kyse on tavarannasta, jonka siirto vapaavarastosta tai vapaa-alueelta muualle Yhteisöön ei muodostaisi tavarann maahantuontia, edellä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettun verottomuuden edellytyksenä on, että tavarann asetetaan tullikoodeksin 161 artiklassa tarkoitettuun vientimenettelyyn.

Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettun myynnin verottomuuden edellytyksenä on, ettei tavarann myyntiin liittyen siirretä pykälässä tarkoitettusta menettelystä, *vapaa-alueelta* tai vapaavarastosta. Tätä ei kuitenkaan sovelleta, jos tavarann siirto muodostaa maahantuonnin.

72 j §

Verovarastointimenettelyssä olevalla tavarralla tarkoitetaan 72 k §:ssä tarkoitettun luvan nojalla pidetyssä verottomassa varastossa olevaa tavarrann, joka ei ole tullikoodeksin 50

Väliaikaiseen varastointiin ja varastointimenettelyihin liittyvät verottomuudet

72 h §

Veroa ei suoriteta:

1) sellaisen tavarann myynnistä, joka asetetaan *tullikoodeksin 237 artiklassa* tarkoitettuun varastointimenettelyyn, taikka *varastoidaan väliaikaisesti tullikoodeksin 144 artiklan mukaisesti*;

2) sellaisen 72 i §:ssä tarkoitettun tavarann maahantuonnista ja myynnistä, joka siirretään 72 j §:ssä tarkoitettuun verovarastointimenettelyyn;

3) 1 kohdassa tarkoitettussa varastointimenettelyssä *tai väliaikaisesti varastoituna olevan tavarann myynnistä*;

4) sellaisen 72 i §:ssä tarkoitettun tavarann myynnistä, joka on 72 j §:ssä tarkoitettussa verovarastointimenettelyssä;

5) tullikoodeksin *147, 240 tai 243* artiklassa tarkoitettussa *väliaikaisessa varastossa, tullivarastossa tai vapaa-alueella* taikka 72 j §:ssä tarkoitettussa verottomassa varastossa suoritettun palvelun myynnistä, jos palvelu kohdistuu 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuun tavarann.

(2 mom. kumotaan)

Edellä 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettun myynnin verottomuuden edellytyksenä on, ettei tavarann myyntiin liittyen siirretä tässä pykälässä tarkoitettusta menettelystä tai *varastosta*. Tätä ei kuitenkaan sovelleta, jos tavarann siirto muodostaa maahantuonnin.

72 j §

Verovarastointimenettelyssä olevalla tavarralla tarkoitetaan 72 k §:ssä tarkoitettun luvan nojalla pidetyssä verottomassa varastossa olevaa tavarrann, joka ei ole tullikoodeksin

Voimassa oleva laki

tai 98 artiklassa tarkoitetussa varastointimenettelyssä. Tavarahan ei kuitenkaan katsota olevan verovarastointimenettelyssä, jos se on tarkoitettu myytäväksi vähittäiskauppavaiheessa, lukuun ottamatta 72 i §:n 2 momentissa tarkoitettua tavaraa, tai jos sitä käytetään varastossa.

72 l §

Veroa on suoritettava tavarahan siirrosta 72 h §:ssä tarkoitettusta menettelystä, vapaa-alueelta tai vapaavarastosta.

72 m §

Velvollinen suorittamaan veroa 72 l §:ssä tarkoitettusta tavarahan siirrosta on se, joka aiheuttaa 72 h §:ssä tarkoitettun menettelyn päättymisen tai siirron vapaa-alueelta tai vapaavarastosta.

Veron suorittamisvelvollisuus syntyy, kun tavara siirtyy 72 h §:ssä tarkoitettusta menettelystä, vapaa-alueelta tai vapaavarastosta.

86 §

Tavarahan maahantuonnilla tarkoitetaan tavarahan tuontia Yhteisöön. Tavarahan maahantuontina ei kuitenkaan pidetä sellaisen tavarahan tuontia, joka on muussa kuin 86 a §:n 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa asetettu tullikoodeksin 163—165 artiklassa tarkoitettuun sisäiseen passitusmenettelyyn.

86 a §

Jos tavarahan on Yhteisön tullialueelle tuotaessa sovellettu jotakin 3 momentissa lueteltua tulliselvitysmuotoa tai tullimenettelyä, tavarahan maahantuonti tapahtuu Suomessa silloin, kun tavara on Suomessa kyseisen menettelyn päättyessä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja menettelyjä ovat:

- 1) tullikoodeksin 50—53 artiklassa tarkoi-

Ehdotus

144 artiklassa tarkoitetulla tavalla väliaikaisesti varastoituna tai 237 artiklassa tarkoitetussa varastointimenettelyssä. Tavarahan ei kuitenkaan katsota olevan verovarastointimenettelyssä, jos se on tarkoitettu myytäväksi vähittäiskauppavaiheessa, lukuun ottamatta 72 i §:n 2 momentissa tarkoitettua tavaraa, tai jos sitä käytetään varastossa.

72 l §

Veroa on suoritettava tavarahan siirrosta 72 h §:ssä tarkoitettusta menettelystä tai väliaikaisesti varastosta.

72 m §

Velvollinen suorittamaan veroa 72 l §:ssä tarkoitettusta tavarahan siirrosta on se, joka aiheuttaa 72 h §:ssä tarkoitettun menettelyn päättymisen tai siirron väliaikaisesti varastosta.

Veron suorittamisvelvollisuus syntyy, kun tavara siirtyy 72 h §:ssä tarkoitettusta menettelystä tai väliaikaisesti varastosta.

86 §

Tavarahan maahantuonnilla tarkoitetaan tavarahan tuontia Yhteisöön. Tavarahan maahantuontina ei kuitenkaan pidetä sellaisen tavarahan tuontia, joka on muussa kuin 86 a §:n 4 momentissa tarkoitettussa tilanteessa asetettu tullikoodeksin 227 artiklassa tarkoitettuun sisäiseen passitusmenettelyyn.

86 a §

Kun tavara saatetaan sitä tullikoodeksin 4 artiklassa tarkoitettulle Euroopan unionin tullialueelle tuotaessa 3 momentissa tarkoitettuun menettelyyn, tavarahan maahantuonti tapahtuu Suomessa, jos tavara on Suomessa, kun se lakkaa olemasta missään 3 momentissa tarkoitettussa menettelyssä.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja menettelyjä ovat:

- 1) tullikoodeksin 144 artiklassa tarkoitettu

Voimassa oleva laki

tettu väliaikainen varastointi;

2) tavarán siirtáminen tullikoodeksin 166 artiklassa tarkoitettuun vapaavarastoon tai vapaa-alueelle;

3) tullikoodeksin 98—113 artiklassa tarkoitettu tullivarastointimenettely tai tullikoodeksin 114 artiklassa tarkoitettu sisáinen jalostusmenettely suspensiojárjestelyin;

4) tullikoodeksin 137—144 artiklassa tarkoitettu väliaikainen maahantuontimenettely täysin tulleitta; *sekä*

5) tullikoodeksin 91—97 artiklassa tarkoitettu ulkoinen passitusmenettely.

Mitä *edellä* 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös Yhteisön tullialueelta, mutta Yhteisön veroalueen ulkopuolelta tuotavaan tavararaan, joka on asetettu tullikoodeksin 163—165 artiklan mukaiseen sisáiseen passitusmenettelyyn tai johonkin 3 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuun menettelyyn.

86 b §

Velvollinen suorittamaan veron tavarán maahantuonnista on tullikoodeksin 4 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu tavaranhaltija. Tätä sovelletaan myös siihen, joka on tavaranhaltijan asemassa maahantuonnin tapahtuessa tullialueelta Yhteisön veroalueelle.

Veron suorittamisesta on vastuussa sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, se, joka tullikoodeksin 201—208 ja 212—216 artiklan mukaan on velvollinen maksamaan syntyneen tullivelan.

87 §

Veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajankohdasta on voimassa, mitä tullivelan syntymisajankohdasta säädetään tullikoodeksin 201—208 ja 212—216 artiklassa.

88 §

Tavarán maahantuonnista suoritettavan veron peruste on tullikoodeksin 28—36 artiklan ja tietyistä Yhteisön tullikoodeksin soveltamista koskevista säännöksistä annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2454/93 (soveltamisasetus) 141—181 artiklan mukaan

Ehdotus

väliaikainen varastointi;

2) *tullikoodeksin 237 artiklassa tarkoitettu varastointimenettely;*

3) *tullikoodeksin 256 artiklassa tarkoitettu sisáinen jalostusmenettely;*

4) *tullikoodeksin 250 artiklassa tarkoitettu väliaikaisen maahantuonnin menettely kokonaan tuontitullitta;*

5) *tullikoodeksin 226 artiklassa tarkoitettu ulkoinen passitusmenettely.*

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös *Euroopan unionin* tullialueelta, mutta Yhteisön ulkopuolelta tuotavaan tavararaan, joka on asetettu tullikoodeksin 227 artiklassa tarkoitettuun sisáiseen passitusmenettelyyn tai johonkin 3 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettuun menettelyyn.

86 b §

Tullikoodeksin 5 artiklan 15 kohdassa tarkoitettu ilmoittaja on velvollinen suorittamaan veron tavarán maahantuonnista. Tätä sovelletaan myös siihen, joka on tavaroiden ilmoittajan asemassa maahantuonnin tapahtuessa Euroopan unionin tullialueelta Yhteisöön.

Veron suorittamisesta on vastuussa sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, se, joka tullikoodeksin 77—80 tai 83—88 artiklan mukaan on velvollinen maksamaan syntyneen tullivelan.

87 §

Veron suorittamisvelvollisuuden syntymisajankohtaan *sovelletaan*, mitä tullivelan syntymisajankohdasta säädetään tullikoodeksin 77—80 ja 83—88 artiklassa.

88 §

Tavarán maahantuonnista suoritettavan veron peruste on tullikoodeksin 69—76 artiklan, *unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 delegoiduista säännöksistä annetun komission asetuksen (EU) N:o*

Voimassa oleva laki

määritetty tullausarvo, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Ehdotus

2446/2015 71 artiklan ja unionin tullikoodiksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 täytäntöönpanosäännöksistä annetun komission asetuksen (EU) N:o 2447/2015 127—146 artiklan mukaan määritetty tullausarvo, ellei tässä laissa toisin säädetä.

94 §

Verotonta on seuraavien tavaroiden maahantuonti:

12) yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1186/2009 (*tullittomuusasetus*) 3—22 artiklan, 54—56 artiklan, 59 artiklan, 60—65 artiklan, 74—103 artiklan, 106—113 artiklan sekä II liitteen B kohdassa tarkoitetut 43 artiklan perusteella tullittomat tavarat;

18) tullikoodexin 185—187 artiklan mukaan tullittomat tavarat, edellyttäen että tavaroita ei ole myyty verotta Yhteisön ulkopuolelle tai Suomessa vähennykseen oikeuttavassa käytössä olleita tavaroita Yhteisön ulkopuolella;

19) tullikoodexin 188 artiklan mukaan tullittomat tavarat edellyttäen, että tavaroita ei myydä ennen niiden maahantuontia;

20) tullilain (1466/94) 10 §:n mukaan tullittomat tavarat;

21) tullilain 9 §:n 1—3 momentissa tarkoitetut tullittomat tavarat ja mainitun pykälän 4 momentissa tarkoitetut tavarat;

95 §

Henkilökohtaisina matkatavaroina pidetään matkatavaroita, jotka matkustaja pystyy esittämään tulliviranomaiselle Suomeen saapuessaan. Henkilökohtaisina pidetään myös matkatavaroita, jotka matkustaja voi esittää tulliviranomaiselle vasta myöhemmin, jos

94 §

Verotonta on seuraavien tavaroiden maahantuonti:

12) yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1186/2009 (*tullittomuusasetus*) 3—22 artiklan, 54—56 artiklan, 59 artiklan, 60—65 artiklan, 74—103 artiklan, 106 artiklan, 112 ja 113 artiklan sekä II liitteen B kohdassa tarkoitetut 43 artiklan perusteella tullittomat tavarat;

17 a) tullittomuusasetuksen 107—111 artiklan mukaan tullittomat tavarat tullilain 43 §:ssä säädetyin rajoituksin;

18) tullikoodexin 203—207 artiklan mukaan tullittomat tavarat, edellyttäen että tavaroita ei ole myyty verotta Yhteisön ulkopuolelle tai Suomessa vähennykseen oikeuttavassa käytössä olleita tavaroita Yhteisön ulkopuolella;

19) tullikoodexin 208 ja 209 artiklan mukaan tullittomat tavarat edellyttäen, että tavaroita ei myydä ennen niiden maahantuontia;

20) tullilain (/) 39 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaan tullittomat tavarat;

21) tullilain 41 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa, 2 momentissa ja 43 §:ssä tarkoitetut tullittomat tavarat ja 41 §:n 3 momentissa tarkoitetut tavarat;

95 §

Henkilökohtaisina matkatavaroina pidetään matkatavaroita, jotka matkustaja pystyy esittämään *Tullille* Suomeen saapuessaan. Henkilökohtaisina pidetään myös matkatavaroita, jotka matkustaja voi esittää *Tullille* vasta myöhemmin, jos matkustaja esittää selvityk-

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

matkustaja esittää selvityksen siitä, että kuljetuksesta vastaava yritys oli matkustajan lähtöhetkellä rekisteröinyt nämä tavarat mukana seuraaviksi matkatavaroiksi.

101 §

Mitä tullilainsäädännössä säädetään Yhteisön tullialueelle tuotavaa tavaraa koskevista muodollisuuksista sekä väliaikaisesta varastoinnista, *siirtämisestä vapaavarastoon tai vapaa-alueelle taikka* asettamisesta tullivarastointimenettelyyn, sisäiseen jalostusmenettelyyn *suspensiojärjestelyin* tai väliaikaiseen maahantuontimenettelyyn täysin tulleita, sovelletaan myös Yhteisön tullialueelta, mutta Yhteisön veroalueen ulkopuolelta Yhteisön veroalueelle tuotavaan tavaraan.

101 b §

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta tulliasetuksen (1543/1994) 2 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

Ehdotus

sen siitä, että kuljetuksesta vastaava yritys oli matkustajan lähtöhetkellä rekisteröinyt nämä tavarat mukana seuraaviksi matkatavaroiksi.

101 §

Mitä *tullikoodeksin 5 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa tarkoitettussa* tullilainsäädännössä säädetään *Euroopan unionin* tullialueelle tuotavaa tavaraa koskevista muodollisuuksista sekä väliaikaisesta varastoinnista, asettamisesta *tullivarastointi- tai vapaa-alueenmenettelyyn*, sisäiseen jalostusmenettelyyn tai väliaikaiseen maahantuontimenettelyyn *kokonaan tuontitullitta*, sovelletaan myös *Euroopan unionin* tullialueelta, mutta Yhteisön veroalueen ulkopuolelta Yhteisön veroalueelle tuotavaan tavaraan.

101 b §

Mitä 1 momentissa säädetään, *ei sovelleta matkustajan tai Suomen ja Yhteisön ulkopuolisen maan tai alueenvälisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvan mukanaan tuomien taikka yksityiselle henkilölle lähetettyjen alkoholi- ja tupakkatuotteiden maahantuonnissa.*

101 c §

Tavaran maahantuonnista suoritettavan veron maksamisen viivästyseuraamuksiin sovelletaan, mitä veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetään. Mainitun lain 3 §:n 3 momenttia sovellettaessa, veronlisäys lasketaan ajanjaksolta, jolta tullikoodeksin 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu korko lasketaan.

Jos tavaran maahantuonnista suoritettavalle verolle myönnetään maksunlykkäystä, peritään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 4 §:ssä säädetyn suuruinen korko.

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

101 d §

Maahantuonnista suoritettavaa veroa palautettaessa maksetaan veronkantolain 22 §:ssä säädetty korko. Korko lasketaan tullilain 88 §:n 3 momentissa tarkoitettusta ajankohdasta.

134 m §

Edellä 3 momentissa tarkoitettu veronlisäys lasketaan siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995) säädetään.

134 m §

Edellä 3 momentissa tarkoitettu veronlisäys lasketaan siten kuin veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa säädetään.

154 §

Maksuunpantavalle määrälle määrätään veronlisäystä siitä päivästä, jona palautus on maksettu, asetettavaan eräpäivään, viimeksi mainittu päivä mukaan lukien. Veronlisäyksen määrä lasketaan muutoin sen mukaan, mitä laissa veronlisäyksestä ja viivekorosta (1556/95) säädetään.

154 §

Maksuunpantavalle määrälle määrätään veronlisäystä siitä päivästä, jona palautus on maksettu, asetettavaan eräpäivään, viimeksi mainittu päivä mukaan lukien. Veronlisäyksen määrä lasketaan muutoin sen mukaan, mitä laissa veronlisäyksestä ja viivekorosta säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan viivästyseuraamuksiin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautettavalle verolle maksettavaa korkoa koskevia säännöksiä.

3.

Laki

autoverolain 63 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan autoverolain (1482/1994) 63 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 5/2009,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

63 §

63 §

Ajoneuvo voidaan määrätä tarvittaessa otettavaksi veroviranomaisen haltuun, kunnes verotus on toimitettu ja maksuunpantu vero suoritettu tai kunnes 36 §:n 2 momentissa mainittu määräaika päättyy. Veroviranomaisten haltuun otettu ajoneuvo voidaan myydä huutokaupalla, jolloin menetellään siten kuin tullilaissa (1466/1994) säädetään tullihuutokaupasta, tai ajoneuvo voidaan hävittää. *Autovero suoritetaan valtiolle huutokauppakustannusten ja tullin jälkeen.* Ajoneuvo voidaan rekisteröidä vasta, kun autovero on kokonaan suoritettu. Huutokauppaostajaa ei pidetä *tämän lain* 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksen saajana.

Ajoneuvo voidaan määrätä tarvittaessa otettavaksi veroviranomaisen haltuun, kunnes verotus on toimitettu ja maksuunpantu vero suoritettu tai kunnes 36 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräaika päättyy. Veroviranomaisten haltuun otettu ajoneuvo voidaan myydä huutokaupalla, jolloin menetellään siten kuin *tullilaissa (/)* säädetään tullihuutokaupasta, tai ajoneuvo voidaan hävittää. Ajoneuvo voidaan rekisteröidä vasta, kun autovero on kokonaan suoritettu. Huutokauppaostajaa ei pidetä 4 §:n 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksen saajana.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

4.

Laki**Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Euroopan yhteisön rajan yli kuljetettavan käteisrahan valvonnasta annetun lain (653/2007) 4 §, 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 §:n 2 momentti laissa 838/2011 ja 6 §:n 1 momentti laissa 1441/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

4 §

*Valuutan muuntokurssit**Valuutan muuntokurssit*

Ulkomaan valuutassa maahantuodun tai maastavietävän käteisrahan euroiksi muuntamisessa käytetään tullilain (1466/1994) 7 §:ssä tarkoitettuja, Tullihallituksen vahvistamia muuntokursseja.

Ulkomaan valuutassa maahantuodun tai maastavietävän käteisrahan euroiksi muuntamisessa käytetään *unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 53 artiklan 1 kohdan mukaisesti julkaistuja valuutan muuntokursseja.*

5 §

5 §

*Tarkastusoikeus**Tarkastusoikeus*

Asetuksen 3 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen tarkastamiseksi toimivaltaisella viranomaisella on oikeus toimittaa myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilöntarkastus, jos henkilöä todennäköisin syin epäillään asetuksen 3 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä. Toimenpiteestä päättää tullimies, jolla on oikeus päättää tullilain 15 §:ssä tarkoitettua henkilöntarkastuksesta, päällystöön kuuluva poliisimies taikka pidättämiseen oikeutettu rajavartiolaitoksen virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies. Muutoin noudatetaan *soveltuvin osin*, mitä henkilöntarkastuksesta säädetään pakkokeinolaissa (806/2011).

Asetuksen 3 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen tarkastamiseksi toimivaltaisella viranomaisella on oikeus toimittaa myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilöntarkastus, jos henkilöä todennäköisin syin epäillään asetuksen 3 artiklassa säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä. Toimenpiteestä päättää tullimies, jolla on oikeus päättää tullilain (/) 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöntarkastuksesta, päällystöön kuuluva poliisimies taikka pidättämiseen oikeutettu *Rajavartiolaitoksen* virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies. Muutoin noudatetaan, mitä henkilöntarkastuksesta säädetään pakkokeinolaissa (806/2011).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Haltuunotto-oikeus

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus pidättää ja ottaa haltuun yhteisöön tuotu tai yhteisöstä vietävä käteisraha, jos asetuksen 3 artiklassa säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta ei ole täytetty, ja jos toimenpide on tarpeen sen selvittämiseksi, onko käteisrahaan syytä puuttua muun lainsäädännön nojalla. Toimenpiteestä päättää tullimies, jolla on oikeus päättää tullilain 15 §:ssä tarkoitettua henkilöntarkastuksesta, päällystään kuuluva poliisimies taikka pidättämiseen oikeutettu rajavartiolaitoksen virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies.

6 §

Haltuunotto-oikeus

Toimivaltaisella viranomaisella on oikeus pidättää ja ottaa haltuun *Euroopan unionin alueelle tuotu tai sieltä vietävä* käteisraha, jos asetuksen 3 artiklassa säädettyä ilmoittamisvelvollisuutta ei ole täytetty ja toimenpide on tarpeen sen selvittämiseksi, onko käteisrahaan syytä puuttua muun lainsäädännön nojalla. Toimenpiteestä päättää tullimies, jolla on oikeus päättää tullilain 18 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöntarkastuksesta, päällystään kuuluva poliisimies taikka pidättämiseen oikeutettu *Rajavartiolaitoksen* virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laeissa 1153/2013, 485/2015 ja 500/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

*Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus**Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus*

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

1) Verohallinnosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa säädettyä tehtävää;

2) tullilain (1466/1994) 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun tullitoimenpiteen suorittamista sekä tullin suorittamaa verotusta, verovalvontaa ja verojen perintää;

3) Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä työeläkevakuuttamisvelvoitteiden valvontaa;

4) työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa;

5) alkoholilain (1143/1994) 41 ja 42 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista;

6) valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa;

7) rakennerahastolain (1401/2006) 28 §:ssä tarkoitettua tehtävän hoitamista;

8) ulosottokaareissa (705/2007) tarkoitettua täytäntöönpanoa;

9) konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa;

10) liiketoimintakiellosta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon määrittämisen edellytysten tutkintaa ja 21 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon valvontaa;

11) poliisin tai rajavartiolaitoksen suorit-

Velvoitteidenhoitoselvitys laaditaan tukemaan:

1) Verohallinnosta annetun lain 2 §:n 1 momentissa säädettyä tehtävää;

2) tullilain (/) 2 §:n 7 kohdassa tarkoitetun tullitoimenpiteen suorittamista sekä *Tullin* suorittamaa verotusta, verovalvontaa ja verojen perintää;

3) Eläketurvakeskuksesta annetun lain (397/2006) 2 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä *työeläkelakien mukaisen vakuuttamisvelvollisuuden noudattamisen* valvontaa;

4) työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua työttömyysvakuutusmaksujen perintämenettelyn toimeenpanon valvontaa;

5) alkoholilain (1143/1994) 41 ja 42 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamista;

6) valtionavustuslain (688/2001) perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntämistä ja valvontaa;

7) rakennerahastolain (1401/2006) 28 §:ssä tarkoitettua tehtävän hoitamista;

8) ulosottokaareissa (705/2007) tarkoitettua täytäntöönpanoa;

9) konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995) tarkoitettua konkurssipesien hallinnon valvontaa;

10) liiketoimintakiellosta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon määrittämisen edellytysten tutkintaa ja 21 a §:ssä tarkoitettua liiketoimintakiellon *noudattamisen* valvontaa;

11) poliisin tai Rajavartiolaitoksen suorit-

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

tamaa rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä tai tullin suorittamaa esitutkintaa, jos rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta ja rikoksen epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen;

12) esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen selvittämistä sekä rikoslain (39/1889) 10 luvussa tarkoitetun menettämisseuraamuksen määrittämistä;

13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja selvittämistä;

14) kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) ja joukkoliikennelain (869/2009) mukaista liikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista;

15) säätölain (487/2015) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävää;

16) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa.

Ehdotus

tamaa rikosten ennalta estämistä ja selvittämistä tai tullin suorittamaa esitutkintaa, jos rikoksesta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään yksi vuosi vankeutta ja rikoksen epäillään tapahtuneen organisaation toiminnassa taikka organisaatiota hyväksi käyttäen;

12) esitutkintalain (805/2011) 1 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen johdosta tuomittavan menettämisseuraamuksen selvittämistä sekä rikoslain (39/1889) 10 luvussa tarkoitetun menettämisseuraamuksen määrittämistä;

13) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain (503/2008) 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä ja selvittämistä;

14) kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä annetun lain (693/2006) ja joukkoliikennelain (869/2009) mukaista liikenneluvan myöntämistä ja peruuttamista;

15) säätölain (487/2015) 14 luvun 1 §:ssä säädettyä valvontatehtävää;

16) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 177 §:n 1 momentissa ja 179 §:ssä tarkoitettua vakuuttamisvelvoitteiden valvontaa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

6.

Laki**henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 2 ja 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (639/2015) 2 § ja 13 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tullirikoksella*:

a) rikosta, jolla rikotaan sellaista tullilain (1466/1994) tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä;

b) tullimieheen kohdistuvaa rikoslain (39/1889) 16 luvun 3 §:ssä tarkoitettua haitantekoa virkamiehelle sekä *mainitun luvun* 4 b §:ssä tarkoitettua niskoittelua tullimiestä vastaan;

c) rikoslain 46 luvun 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä;

d) sellaista rikosta, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientä tai Suomen kautta kuljettamista;

2) *tullirikostorjunnalla* tullirikoksen estämistä, paljastamista ja selvittämistä;

3) *tullirikoksen estämisellä* toimenpiteitä, joiden tavoitteena on estää tullirikos, sen yritys tai valmistelu taikka keskeyttää jo aloitetun tullirikoksen tekeminen tai rajoittaa siitä välittömästi aiheutuvaa vahinkoa tai vaaraa;

4) *tullirikoksen paljastamisella* toimenpiteitä, joiden tavoitteena on selvittää, onko esitutkinnan aloittamiselle esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustetta;

5) *tullirikoksen selvittämisellä* tullirikoksen esitutkintaa;

6) *tullitoimenpiteellä* Tullin toimivaltaan kuuluvaa virkatointia tullirikoksen esitutkintaa lukuun ottamatta.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tullirikoksella*:

a) rikosta, jolla rikotaan sellaista *tullilain* (/) tai muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä;

b) tullimieheen kohdistuvaa rikoslain (39/1889) 16 luvun 3 §:ssä tarkoitettua haitantekoa virkamiehelle sekä 4 b §:ssä tarkoitettua niskoittelua tullimiestä vastaan;

c) rikoslain 46 luvun 6 ja 6 a §:ssä tarkoitettua laitonta tuontitavaraan ryhtymistä;

d) sellaista rikosta, johon sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientä tai Suomen kautta kuljettamista;

2) *tullirikostorjunnalla* tullirikoksen estämistä, paljastamista ja selvittämistä;

3) *tullirikoksen estämisellä* toimenpiteitä, joiden tavoitteena on estää tullirikos, sen yritys tai valmistelu, taikka keskeyttää jo aloitetun tullirikoksen tekeminen tai rajoittaa siitä välittömästi aiheutuvaa vahinkoa tai vaaraa;

4) *tullirikoksen paljastamisella* toimenpiteitä, joiden tavoitteena on selvittää, onko esitutkinnan aloittamiselle esitutkintalain (805/2011) 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua perustetta;

5) *tullirikoksen selvittämisellä* tullirikoksen esitutkintaa;

6) *tullitoimenpiteellä* Tullin toimivaltaan kuuluvaa virkatointia tullirikoksen esitutkintaa lukuun ottamatta.

13 §

Tullin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Tullilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä oikeus saada ja muutoin käsitellä tehtäviensä suorittamista tai henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti:

1) yhteisöjen ja yhtymien henkilö- ja muita rekistereistä matkustajia, kulkuneuvon henkilökuntaa sekä kulkuneuvoja ja kuljetettavia tavaroita koskevat tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten;

2) Verohallinnon tietojärjestelmistä tarvittavat tiedot verovelvollista koskevine tunnistetietoineen verotusta, perintää ja tullirikostorjuntaa varten;

3) ajoneuvoliikennerekisteristä annetussa laissa (541/2003) tarkoitetusta ajoneuvoliikennerekisteristä tarvittavat tiedot tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

4) Patenti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteristä tiedot elinkeinonharjoittajia koskevista ilmoituksista ja tiedonannoista tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

5) poliisin henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten ja muihin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisiin Tullin tehtäviin sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

6) rajavartiolaitoksen henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten ja muihin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisiin Tullin tehtäviin sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n

13 §

Tullin oikeus saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä

Tullilla on sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä oikeus saada ja muutoin käsitellä tehtäviensä suorittamista tai henkilörekisteriensä ylläpitämistä varten ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona tarpeellisia tietoja rekistereistä siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, seuraavasti:

1) yhteisöjen ja yhtymien henkilö- ja muita rekistereistä matkustajia, kulkuneuvon henkilökuntaa sekä kulkuneuvoja ja kuljetettavia tavaroita koskevat tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten;

2) Verohallinnon tietojärjestelmistä tarvittavat tiedot verovelvollista koskevine tunnistetietoineen verotusta, perintää ja tullirikostorjuntaa varten *sekä lupaharkintaa varten tarvittavat tiedot luvanhakijan veronmaksuvelvollisuuden täyttämisestä ja luvanhakijan verojen maksuun liittyvästä maksujärjestelystä sekä silloin, kun se on luvan myöntämisen edellytyksenä, tullilainsäädännön tai verolainsäädännön rikkomista koskevat tiedot;*

3) ajoneuvoliikennerekisteristä annetussa laissa (541/2003) tarkoitetusta ajoneuvoliikennerekisteristä tarvittavat tiedot tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

4) Patenti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteristä tiedot elinkeinonharjoittajia koskevista ilmoituksista ja tiedonannoista tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

5) poliisin henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten ja muihin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisiin Tullin tehtäviin sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

6) *Rajavartiolaitoksen* henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten ja muihin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksen mukaisiin Tullin tehtäviin sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n

Voimassa oleva laki

1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

7) Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

8) majoitustoiminnan harjoittajilta ja poliisilta majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tullirikostorjuntaa varten;

9) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitettut tiedot tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

10) sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) tarkoitettusta sakkorekisteristä rikokseen ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen liittyviä tietoja mainitun lain 50 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin sekä rikosrekisterilaissa (770/1993) tarkoitettusta rikosrekisteristä henkilöä ja oikeushenkilöä koskevia tietoja mainitun lain 4 ja 4 a §:ssä säädettyihin tarkoituksiin;

11) oikeushallinnon viranomaisilta tieto oikeushallinnon etsintäkuuluttamista henkilöistä, *oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa (372/2010) tarkoitettusta ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuista ja niiden lainvoimaisuudesta ja diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäjäviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista*;

12) ulkoasiainministeriön tietojärjestelmistä Suomessa lähettävävaltiota edustavan diplomaatti- ja konsuliedustuston, kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen ja muun samassa asemassa olevan kansainvälisen toimielimen henkilökuntaan kuuluvista ja näiden perheenjäsenistä sekä yksityisessä palveluksessa olevista henkilöistä Tullille ulkomaalaislaissa (301/2004) säädettyjen teh-

Ehdotus

1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

7) Rikosseuraamuslaitoksen henkilörekistereistä tarvittavat tiedot tullirikostorjuntaa varten sekä muuhun kuin tietojen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen 16 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa;

8) majoitustoiminnan harjoittajilta ja poliisilta majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja tullirikostorjuntaa varten;

9) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitettut tiedot tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

10) sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002) tarkoitettusta sakkorekisteristä *siihen talletettuja tietoja sakkorangaisuksista ja niiden täytäntöönpanosta*, rikosrekisterilaissa (770/1993) tarkoitettusta rikosrekisteristä henkilöä ja oikeushenkilöä koskevia tietoja mainitun lain 4 ja 4 a §:ssä säädettyihin tarkoituksiin *sekä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa (372/2010) tarkoitettusta ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuista ja niiden lainvoimaisuudesta sekä diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäjäviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista*;

11) oikeushallinnon viranomaisilta tieto oikeushallinnon etsintäkuuluttamista henkilöistä;

12) ulkoasiainministeriön tietojärjestelmistä Suomessa lähettävävaltiota edustavan diplomaatti- ja konsuliedustuston, kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen ja muun samassa asemassa olevan kansainvälisen toimielimen henkilökuntaan kuuluvista ja heidän perheenjäsenistään sekä yksityisessä palveluksessa olevista henkilöistä Tullille ulkomaalaislaissa (301/2004) säädettyjen teh-

Voimassa oleva laki

tävien suorittamista, tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten;

13) Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmistä matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista, maahantulokieltoa ja kansalaisuutta koskevasta asiasta Tullille ulkomaalaislaissa säädettyjen tehtävien suorittamista, tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten;

14) teleyritykseltä pakkokeinolain 10 luvun 6—8 §:ssä sekä rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja tullirikostorjuntaa varten;

15) vesikulkuneuvorekisteristä annetussa laissa (424/2014) tarkoitettua vesikulkuneuvorekisteristä sekä Ahvenanmaan huvivenerekisteristä veneitä ja niiden omistajia ja haltijoita koskevat tarpeelliset tiedot eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004) tarkoitettuja Tullin tehtäviä, ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

16) liikenne- ja viestintäministeriön liikenneluparekisteristä tarpeelliset tiedot ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa ja tullirikostorjuntaa varten;

17) alusrekisterilaissa (512/1993) tarkoitettua alusrekisteristä, rakenteilla olevien alusten rekisteristä ja historiarekisteristä tarpeelliset tiedot aluksista, niiden omistajista ja haltijoista eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuja Tullin tehtäviä, ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

18) ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettua ilma-alusrekisteristä ilma-aluksia, niiden haltijoita ja omistajia koskevia tietoja ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

19) liikenne-, kalastus- ja ympäristöviranomaisilta sekä poliisilta, rajavartiolaitokselta ja puolustusvoimilta tietoja kulkuneuvoista ja niiden sijainnista sekä liikenteestä tullival-

Ehdotus

tävien suorittamista, tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten;

13) Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmistä matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista, maahantulokieltoa ja kansalaisuutta koskevasta asiasta Tullille ulkomaalaislaissa säädettyjen tehtävien suorittamista, tullivalvontaa sekä tullirikostorjuntaa varten;

14) teleyritykseltä pakkokeinolain 10 luvun 6—8 §:ssä sekä rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 2 luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tietoja tullirikostorjuntaa varten;

15) vesikulkuneuvorekisteristä annetussa laissa (424/2014) tarkoitettua vesikulkuneuvorekisteristä sekä Ahvenanmaan huvivenerekisteristä veneitä ja niiden omistajia ja haltijoita koskevat tarpeelliset tiedot eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa (485/2004) tarkoitettuja Tullin tehtäviä, ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

16) liikenne- ja viestintäministeriön liikenneluparekisteristä tarpeelliset tiedot ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa ja tullirikostorjuntaa varten;

17) alusrekisterilaissa (512/1993) tarkoitettua alusrekisteristä, rakenteilla olevien alusten rekisteristä ja historiarekisteristä tarpeelliset tiedot aluksista, niiden omistajista ja haltijoista eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetussa laissa tarkoitettuja Tullin tehtäviä, ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

18) ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettua ilma-alusrekisteristä ilma-aluksia, niiden haltijoita ja omistajia koskevia tietoja ulkomaalaislain 179 §:ssä tarkoitettua liikenteenharjoittajan seuraamusmaksun määräämistä, tullivalvontaa, verotusta, perintää sekä tullirikostorjuntaa varten;

19) liikenne-, kalastus- ja ympäristöviranomaisilta sekä poliisilta, *Rajavartiolaitokselta* ja puolustusvoimilta tietoja kulkuneuvoista ja niiden sijainnista sekä liikenteestä tullival-

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

vontaa ja tullirikostorjuntaa varten;

20) virka-apua pyytäneeltä viranomaiselta välttämättömiä tietoja virka-avun antamiseksi.

Tullilla on oikeus saada ja muutoin käsitellä tietoja tullilain 14 a §:ssä tarkoitettua rajatarkastusta varten noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:ssä säädetään rajavartiolaitoksen oikeudesta saada ja muutoin käsitellä tietoja rajaturvallisuuden ylläpitämistä varten.

Ehdotus

vontaa ja tullirikostorjuntaa varten;

20) virka-apua pyytäneeltä viranomaiselta välttämättömiä tietoja virka-avun antamiseksi.

Tullilla on oikeus saada ja muutoin käsitellä tietoja tullilain 31 §:ssä tarkoitettua rajatarkastusta varten noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 22 §:ssä säädetään *Rajavartiolaitoksen* oikeudesta saada ja muutoin käsitellä tietoja rajaturvallisuuden ylläpitämistä varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

rikostorjunnasta Tullissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 1 luvun 1 §:n 1 momentti, 2 luvun 15 §:n 2 momentti, 3 luvun 40 §:n 1 momentti ja 54 §:n 2 momentti, 4 luvun 1 §:n 3 momentti ja 6 § sekä 5 luvun 3 § ja 4 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, sen lisäksi mitä tullilaisissa (1466/1994) säädetään, Tullin tehtävänä oleviin toimiin tullirikosten estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi ja tullirikoksista epäiltyjen syytteeseen saattamiseksi.

Ehdotus

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, sen lisäksi mitä *tullilaisissa* (/) säädetään, Tullin tehtävänä oleviin toimiin tullirikosten estämiseksi, paljastamiseksi, selvittämiseksi ja tullirikoksista epäiltyjen syytteeseen saattamiseksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Tullin toimivaltuudet tullirikostorjunnassa**Tullin toimivaltuudet tullirikostorjunnassa**

15 §

15 §

*Henkilöllisyyden selvittäminen**Henkilöllisyyden selvittäminen*

Jos joku kieltäytyy antamasta tietoja ja henkilöllisyyttä ei voida muutoin selvittää, tullirikostorjunnan tullimiehellä on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntemerkkien sekä tullilaissa ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa (761/2003) annetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen henkilörekistereiden perusteella. Tällöin noudatetaan, mitä pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 2—4 momentissa säädetään henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta.

Jos joku kieltäytyy antamasta *1 momentissa tarkoitettuja* tietoja ja hänen *henkilöllisyyttä* ei voida muutoin selvittää, tullirikostorjunnan tullimiehellä on oikeus selvittää henkilöllisyys henkilötuntemerkkien sekä *henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (639/2015)* ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa (761/2003) annetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen henkilörekistereiden perusteella. Tällöin noudatetaan, mitä pakkokeinolain 8 luvun 33 §:n 2—4 momentissa säädetään henkilöön kohdistuvan etsinnän toimittamisesta.

3 luku

3 luku

Salainen tiedonhankinta**Salainen tiedonhankinta**

40 §

40 §

*Tietolähdettä koskevien tietojen käsittely ja palkkion maksu**Tietolähdettä koskevien tietojen käsittely ja palkkion maksu*

Tietolähdettä koskevat tiedot voidaan tallettaa henkilörekisteriin. Tietojen käsittelyyn sovelletaan tullilakia.

Tietolähdettä koskevat tiedot voidaan tallettaa henkilörekisteriin. *Tietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa.*

54 §

54 §

*Tietojen hävittäminen**Tietojen hävittäminen*

Ylimääräinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa tullilaissa tarkoitettuun rekisteriin, jos tieto koskee 53 §:ssä tarkoitettua rikosta. Tieto, jota ei ole talletettu rekisteriin tai liitetty esitutkinta-aineistoon, on hävitet-

Ylimääräinen tieto voidaan kuitenkin säilyttää ja tallettaa *henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa* tarkoitettuun rekisteriin, jos tieto koskee 53 §:ssä tarkoitettua rikosta. Tieto, jota ei ole talletettu rekisteriin

Voimassa oleva laki

tävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei tietoa voida käyttää tai sitä ei enää tarvita tullirikoksen estämisessä tai selvittämisessä.

Ehdotus

tai liitetty esitutkinta-aineistoon, on hävitettävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun on käynyt ilmeiseksi, ettei tietoa voida käyttää tai sitä ei enää tarvita tullirikoksen estämisessä tai selvittämisessä.

4 luku

Vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus

1 §

Vaitiolovelvollisuus

Lisäksi vaitiolovelvollisuudesta säädetään *tullilaissa ja* viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

6 §

Viittaussäännös tietojen luovuttamisesta

Tullin henkilökisteriin talletettujen tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielissä muodossa ja ulkomaille säädetään tullilaissa.

5 luku

Erinäiset säännökset

3 §

Tullin rikostorjunnan tullimiehen kunto ja ammattitaito

Tullin rikostorjunnan operatiivisia tehtäviä suorittavan tullimiehen tulee ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Eri työtehtävien edellyttämän kunnan tasosta ja kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus

1 §

Vaitiolovelvollisuus

Lisäksi vaitiolovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

6 §

Viittaussäännös tietojen luovuttamisesta

Tullin henkilökisteriin talletettujen tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielissä muodossa ja ulkomaille säädetään *henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa*.

5 luku

Erinäiset säännökset

3 §

Tullin rikostorjunnan tullimiehen kunto ja ammattitaito

Tullin rikostorjunnan operatiivisia tehtäviä suorittavan tullimiehen tulee ylläpitää työtehtäviensä edellyttämää kuntoa ja ammattitaitoa. Eri työtehtävien edellyttämän kunnan *ja ammattitaidon* tasosta sekä kuntotestien järjestämisestä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Asetuksenantovaltuudet

Asetuksenantovaltuudet

Valtionvarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) Tullin rikostorjunnan tullimiehen aseman ilmaisemisesta ja tullimiehen yksilöimisestä huolehtimisesta;

2) haltuun otetun omaisuuden säilyttämisestä ja takavarikoidun tavarantoimittamisesta, myymisestä, käyttämisestä ja menettamisestä;

3) kulkuneuvon pysäyttämisessä käytettävistä merkeistä ja menetelmistä;

4) *tullimiehen kunnosta ja ammattitaidosta*;

5) virka-avun antamisesta muulle kuin poliisille tai rajavartiolaitokselle;

6) toimenpiteiden kirjaamisesta.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) Tullin rikostorjunnan tullimiehen aseman ilmaisemisesta ja tullimiehen yksilöimisestä huolehtimisesta;

2) haltuun otetun omaisuuden säilyttämisestä ja takavarikoidun tavarantoimittamisesta, myymisestä, käyttämisestä ja menettamisestä;

3) kulkuneuvon pysäyttämisessä käytettävistä merkeistä ja menetelmistä;

4) virka-avun antamisesta muulle kuin poliisille tai *Rajavartiolaitokselle*;

5) toimenpiteiden kirjaamisesta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

valmisteverotuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan valmisteverotuslain (182/2010) 3 §, 4 §:n 2 momentti, 18 §:n 1 momentti, 47 d §:n 1 momentti, 50 §:n 3 momentti ja 87 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 § laissa 939/2015, 4 §:n 2 momentti laissa 635/2015 ja 47 d §:n 1 momentti laissa 495/2014, sekä lisätään 48 §:ään uusi 3 momentti ja 49 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Tullilainsäädännön soveltaminen

Tullilainsäädännön soveltaminen

Jos tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahan-tuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja

Jos tuotteita tuodaan unionin ulkopuolelta, eikä niitä aseteta välittömästi niiden maahan-tuonnin jälkeen väliaikaisen verottomuuden järjestelmään, verotuksen toimittamiseen ja

Voimassa oleva laki

muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun sovelletaan, jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa ei erikseen toisin säädetä, *soveltuvin osin*, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on kuitenkin *aina* suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos verovelvollinen on tullilaissa (1466/1994) tarkoitettu rekisteröity asiakas.

Tuotteiden saapumista unionin tullialueelle koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden saapumiseen unioniin kolmansilta alueilta.

Tuotteiden poistumista unionin tullialueelta koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden poistumiseen unionista kolmansille alueille.

4 §

Toimivaltainen viranomainen

Tullin toimivaltuuksiin ja toimenpiteisiin sovelletaan, mitä tullilaissa tai rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

18 §

Vapautukset valmisteverosta

Verottomia ovat tuotteet, jotka:

1) on tarkoitettu käytettäväksi ulkovallan Suomessa toimivan diplomaattisen edustuston *tai* lähetetyn konsulin viraston virallisessa käytössä tai diplomaattisen edustajan *tai* lähetetyn konsulin tai heidän talouteensa kuuluvien perheenjäsenten henkilökohtaisessa käytössä;

2) on tarkoitettu Suomessa toimivien kansainvälisten järjestöjen käyttöön näiden järjestöjen kansainvälisissä perustamissopimuk-

Ehdotus

muuhun menettelyyn sekä muutoksenhakuun sovelletaan, jos tässä laissa tai asianomaisessa valmisteverolaissa ei erikseen toisin säädetä, mitä tullista säädetään tai määrätään. Valmistevero on kuitenkin suoritettava ennen kuin valmisteveron alaiset tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos *verovelvolliselle myönnetään unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 110 artiklan mukainen maksunlykkäys*.

Tuotteiden saapumista unionin tullialueelle koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden saapumiseen unioniin kolmansilta alueilta.

Tuotteiden poistumista unionin tullialueelta koskevissa unionin tullisäännöksissä säädettyjä muodollisuuksia sovelletaan soveltuvin osin valmisteveron alaisten tuotteiden poistumiseen unionista kolmansille alueille.

4 §

Toimivaltainen viranomainen

Tullin toimivaltuuksiin ja toimenpiteisiin sovelletaan, mitä tullilaissa (/) ja rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

18 §

Vapautukset valmisteverosta

Verottomia ovat tuotteet, jotka:

1) on tarkoitettu käytettäväksi ulkovallan Suomessa toimivan diplomaattisen edustuston, lähetetyn konsulin viraston *tai niihin rinnastettavan edustuston* virallisessa käytössä tai diplomaattisen edustajan, lähetetyn konsulin *tai heihin rinnastettavan henkilön* tai heidän talouteensa kuuluvien perheenjäsenten henkilökohtaisessa käytössä;

2) on tarkoitettu Suomessa toimivien kansainvälisten järjestöjen käyttöön näiden järjestöjen kansainvälisissä perustamissopimuk-

Voimassa oleva laki

sisä tai niiden toiminnan kotipaikkaa koske-
vissa sopimuksissa määrätyn rajoituksen ja
edellytyksin;

3) on tarkoitettu Pohjois-Atlantin sopimuk-
sen sopimusvaltion, joka ei ole se jäsenvaltio,
jossa valmisteverosaatava on syntynyt, ase-
voimien käyttöön tai niihin liittyvän siviili-
henkilöstön käyttöön taikka niiden messien
tai kanttiinien tarpeisiin;

4) on tarkoitettu Kyproksen tasavallan pe-
rustamissopimuksen nojalla Kyprokseen si-
joitettujen Yhdistyneen kuningaskunnan ase-
voimien tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön
käyttöön taikka niiden messien tai kanttiinien
tarpeisiin;

5) on tarkoitettu kolmansien maiden tai
kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtyyn
sopimukseen perustuvaan kulutukseen, jos
tällainen sopimus on hyväksyttävä tai sallittu
arvonlisäverosta vapauttamisen kannalta;

6) luovutetaan Euroopan unionin Suomessa
sijaitsevalle toimielimelle viralliseen käyt-
töön, jos tuotteiden verollinen hankintahinta
on yhteensä vähintään 80 euroa, sekä tuot-
teet, jotka toimitetaan Euroopan unionin toi-
sessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle toimielimel-
le vastaavin edellytyksin kuin verottomuus
myönnetään sijaintivaltiossa.

Ehdotus

sisä tai niiden toiminnan kotipaikkaa koske-
vissa sopimuksissa määrätyn rajoituksen ja
edellytyksin;

3) on tarkoitettu Pohjois-Atlantin sopimuk-
sen sopimusvaltion, joka ei ole se jäsenvaltio,
jossa valmisteverosaatava on syntynyt, ase-
voimien käyttöön tai niihin liittyvän siviili-
henkilöstön käyttöön taikka niiden messien
tai kanttiinien tarpeisiin;

4) on tarkoitettu Kyproksen tasavallan pe-
rustamissopimuksen nojalla Kyprokseen si-
joitettujen Yhdistyneen kuningaskunnan ase-
voimien tai niihin liittyvän siviilihenkilöstön
käyttöön taikka niiden messien tai kanttiinien
tarpeisiin;

5) on tarkoitettu kolmansien maiden tai
kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtyyn
sopimukseen perustuvaan kulutukseen, jos
tällainen sopimus on hyväksyttävä tai sallittu
arvonlisäverosta vapauttamisen kannalta;

6) luovutetaan Euroopan unionin Suomessa
sijaitsevalle toimielimelle viralliseen käyt-
töön, jos tuotteiden verollinen hankintahinta
on yhteensä vähintään 80 euroa, sekä tuot-
teet, jotka toimitetaan Euroopan unionin toi-
sessa jäsenvaltiossa sijaitsevalle toimielimel-
le vastaavin edellytyksin kuin verottomuus
myönnetään sijaintivaltiossa.

47 d §

Kuittausjärjestys

Jos palautuksen saajalla on useita erään-
tyneitä Tullin saatavia eikä palautus riitä niiden
kaikkien suorituksiksi, palautus käytetään
saatavien suorituksiksi tullilain 30 a §:ssä
säädettyssä järjestyksessä.

47 d §

Kuittausjärjestys

Jos palautuksen saajalla on useita erään-
tyneitä Tullin saatavia eikä palautus riitä niiden
kaikkien suorituksiksi, palautus käytetään
saatavien suorituksiksi tullilain 67 §:ssä sää-
dettyssä järjestyksessä.

48 §

Veronlisäys ja viivekorko

48 §

Veronlisäys ja viivekorko

*Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelle-
taan myös, vaikka verotus muutoin toimitte-
taan tullia koskevien säännösten mukaan.
Veronlisäys lasketaan kuitenkin ajanjaksolta,*

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jolta unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 114 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu korko lasketaan.

49 §

49 §

Palautuskorko

Palautuskorko

Mitä tässä pykälässä säädetään, sovelletaan myös, vaikka verotus muutoin toimitetaan tullia koskevien säännösten mukaan. Korko lasketaan kuitenkin tullilain 88 §:n 3 momentissa tarkoitettusta ajankohdasta.

50 §

50 §

Pienin kannettava ja palautettava valmistevero

Pienin kannettava ja palautettava valmistevero

Kun veroa kannetaan tai palautetaan 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, pienimpään kannettavaan ja palautettavaan valmisteveroon sovelletaan, mitä pienimmästä kannettavasta tai palautettavasta tullista säädetään tai määrätään.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta matkustajan tai Suomen ja kolmannen maan välisessä ammattimaisessa liikenteessä olevan kulkuneuvon henkilökuntaan kuuluvan mukanaan tuomien tai yksityiselle henkilölle lähetettyjen alkoholijuomien ja tupakkatuotteiden maahantuonnin valmisteverotuksessa.

87 §

87 §

Veroton polttoaine

Veroton polttoaine

Verotta saa 84 §:n nojalla lisäksi tuoda moottorikulkuneuvon tavanomaisessa polttoainesäiliössä olevan polttoaineen ja jokaisen moottorikulkuneuvon osalta enintään 10 litraa tällaisella kulkuneuvolla kuljetettavassa kannettavassa säiliössä olevaa polttoainetta.

Verotta saa 84 §:n nojalla lisäksi tuoda moottorikulkuneuvon tavanomaisessa polttoainesäiliössä olevan polttoaineen ja jokaisen moottorikulkuneuvon osalta enintään 10 litraa tällaisella kulkuneuvolla kuljetettavassa kannettavassa säiliössä olevaa polttoainetta samoin edellytyksin ja rajoituksin kuin, mitä näiden tuotteiden tullittomuudesta säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, sovelle-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

taan veronlisäykseen ja viivekorkoon tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan Tullin päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita palautuskorkoa koskevia säännöksiä.

9.

Laki

Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Euroopan unionin jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten välisen tietojen ja tiedustelutietojen vaihdon yksinkertaistamisesta tehdyn neuvoston puitepäätöksen lainsäädännön alaan kuuluvien säännösten kansallisesta täytäntöönpanosta ja puitepäätöksen soveltamisesta annetun lain (26/2009) 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 649/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

*Tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen
pyynnöstä*

*Tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen
pyynnöstä*

Tiedot ja tiedustelutiedot luovutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 17—19 §:ssä, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:n, *tullilain (1466/1994) 25 §:n* sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 26—28 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Tiedot ja tiedustelutiedot luovutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 17—19 §:ssä, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:ssä sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 26—28 §:ssä säädetyin edellytyksin.

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Oma-aloitteinen tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen

Oma-aloitteinen tietojen ja tiedustelutietojen luovuttaminen

Tiedot ja tiedustelutiedot luovutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 17—19 §:ssä, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:ssä, *tullilain* 25 §:ssä sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 26—28 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Tiedot ja tiedustelutiedot luovutetaan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 17—19 §:ssä, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 17 §:ssä sekä henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain 26—28 §:ssä säädetyin edellytyksin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain (999/2012) 2 §:n 1 momentin 4 kohta, 3 §:n 8 kohta, 14 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti, 70 §:n 1 momentti ja 79 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 1363/2014 sekä 3 §:n 8 kohta ja 79 § laissa 1194/2013, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1194/2013, 937/2014 ja 1363/2014, uusi 8 a kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään:

4) markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettujen tuontitullien ja lisätuontitullien kantasesta säädetään tullilaissa (1466/1994);

4) markkinajärjestelyasetuksessa tarkoitettujen tuontitullien ja lisätuontitullien kantasesta säädetään *tullilaissa* (/);

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

8) *soveltamisasetuksella* tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä annettua komission asetusta (ETY) N:o 2454/93;

8) **tullikoodeksilla** unionin tullikoodeksista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 952/2013;

8 a) **tullikoodeksin delegoidulla asetuksella** unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 delegoiduista säännöksistä annettua komission asetusta (EU) N:o 2446/2015;

14 §

14 §

Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus

Vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus ja vientitukihakemus

Vientituen hakijan velvollisuudesta esittää toimivaltaiselle tulliviranomaiselle vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus säädetään vientitukiasetuksessa. Vientituen hakijan on esitettävä vienti-ilmoituksessa tuen laskemisessa tarvittavat tiedot. Maaseutuvirasto antaa tarkempia määräyksiä vienti-ilmoituksessa esitettävistä tuen laskemisessa tarvittavista tiedoista EU:n lainsäädännössä säädettyissä rajoissa. Muista vienti-ilmoituksessa esitettävistä tiedoista säädetään soveltamisasetuksen 216 artiklassa.

Vientituen hakijan velvollisuudesta esittää toimivaltaiselle tulliviranomaiselle vientitukituotteita koskeva vienti-ilmoitus säädetään vientitukiasetuksessa. Vientituen hakijan on esitettävä vienti-ilmoituksessa tuen laskemiseksi tarvittavat tiedot. Maaseutuvirasto antaa tarkempia määräyksiä vienti-ilmoituksessa esitettävistä tuen laskemisessa tarvittavista tiedoista EU:n lainsäädännössä säädettyissä rajoissa. Muista vienti-ilmoituksessa esitettävistä tiedoista säädetään *delegoidun asetuksen 2 artiklassa*.

16 §

16 §

Muonitusvaraston hyväksyminen ja toiminta

Muonitusvaraston hyväksyminen ja toiminta

Vientituen hakijan oikeudesta käyttää vientitukituotteiden vientimenettelyn yhteydessä tähän tarkoitukseen hyväksytyä muonitusvarastoa (*hyväksyty muonitusvarasto*) säädetään vientitukiasetuksessa. Hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisen kohteena olevaa toimintaa koskevista vaatimuksista sää-

Vientituen hakijan oikeudesta käyttää vientitukituotteiden vientimenettelyn yhteydessä tähän tarkoitukseen hyväksytyä muonitusvarastoa (*hyväksyty muonitusvarasto*) säädetään vientitukiasetuksessa. Hyväksymisen edellytyksistä ja hyväksymisen kohteena olevaa toimintaa koskevista vaatimuksista sää-

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

detään vientitukiasetuksessa ja soveltamisasetuksen 524—535 artiklassa. Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta muonitusvaraston hyväksymisestä.

70 §

Hakemusten ja ilmoitusten muotovaatimukset

Hakemus ja ilmoitus on tehtävä kirjallisesti ja allekirjoitettava. Vientitukea koskeva hakemus on kuitenkin tehtävä soveltamisasetuksen 787 artiklassa tarkoitettulla sähköisellä vienti-ilmoituksella, jollei kyseessä ole yhteisön tullikoodeksista (uudistettu tullikoodeksi) annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 450/2008 5 artiklassa tarkoitettu tilanne.

79 §

Viranomaiselle suoritettujen maksujen palautus

Maaseutuviraston on palautettava väärin perustein tai liikaa peritty maksu, takaisinperitty määrä tai seuraamusmaksu. Palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa siten kuin tullilain 39 §:ssä säädetään.

Ehdotus

detään vientitukiasetuksessa ja *koodeksin 240 artiklassa tarkoitettua tullivarastoa koskevissa säännöksissä*. Maaseutuvirasto päättää hakemuksesta muonitusvaraston hyväksymisestä.

70 §

Hakemusten ja ilmoitusten muotovaatimukset

Hakemus ja ilmoitus on tehtävä kirjallisesti ja allekirjoitettava. Vientitukea koskeva hakemus on kuitenkin tehtävä *tullikoodeksissa* tarkoitettulla sähköisellä vienti-ilmoituksella, jollei kyseessä ole *tullikoodeksin 6 artiklan 3 tai 4 kohdassa* tarkoitettu tilanne.

79 §

Viranomaiselle suoritettujen maksujen palautus

Maaseutuviraston on palautettava väärin perustein tai liikaa peritty maksu, takaisinperitty määrä tai seuraamusmaksu. Palautettavalle määrälle suoritetaan korkoa siten kuin tullilain 88 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Saimaan kanavan Venäjälle kuuluvan osan ja siihen liittyvän alueen vuokraamisesta Suomen tasavallalle sekä Saimaan kanavan kautta tapahtuvasta alusliikenteestä Venäjän kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain (104/2011) 3 §:n 1 momentti ja 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 kappaleen mukaisena erityisenä toimielimenä toimii Saimaan kanavan komissio. Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää komission viideksi vuodeksi kerrallaan. Komission puheenjohtajana toimii kanavavaltuutettu ja jäseninä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen, Tullihallituksen ja Liikenneviraston edustajia.

3 §

Saimaan kanavan vuokrasopimuksen 18 artiklan 2 kappaleen mukaisena erityisenä toimielimenä toimii Saimaan kanavan komissio. Liikenne- ja viestintäministeriö nimittää komission viideksi vuodeksi kerrallaan. Komission puheenjohtajana toimii kanavavaltuutettu ja jäseninä liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoasiainministeriön, Rajavartiolaitoksen, *Tullin* ja Liikenneviraston edustajia.

6 §

Vietäessä Suomesta tavaroita vuokra-alueen käyttöä ja hoitoa varten tai tuotaessa niitä Suomeen Saimaan kanavan vuokra-alue rinnastetaan tullioikeudellisesti yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 3 artiklassa säädetyn mukaisesti Euroopan unionin tullialueen ulkopuoliseen alueeseen.

6 §

Vietäessä Suomesta tavaroita vuokra-alueen käyttöä ja hoitoa varten tai tuotaessa niitä Suomeen Saimaan kanavan vuokra-alue rinnastetaan tullioikeudellisesti *Euroopan unionin tullialueen ulkopuoliseksi alueeksi. Euroopan unionin tullialueesta säädetään unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 4 artiklassa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

poliisilain 2 luvun 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 2 luvun 21 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Yleiset toimivaltuudet

Yleiset toimivaltuudet

21 §

21 §

Rajatarkastus ja tullitoimenpiteet

Rajatarkastus ja tullitoimenpiteet

Poliisimiehellä on laittomasti valmistetun, maahantuodun tai hallussa pidetyn esineen tai aineen takavarikoimiseksi oikeus tullilain (1466/1994) mukaisiin tullitoimenpiteisiin mainitun lain 14 §:ssä säädetyin toimivaltuuksin. Jos tullitoimenpiteen suorittaminen edellyttää henkilönkatsastuksen tai muun kuin henkilön matkatavaroihin tai päällysvaatteisiin kohdistuvan tarkastuksen toteuttamista esitutkintaa suorittamatta, tällaisen toimenpiteen suorittamisessa noudatetaan, mitä tullilain 15 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää kuitenkin päällystöön kuuluva poliisimies.

Poliisimiehellä on laittomasti maahantuodun esineen tai aineen takavarikoimiseksi oikeus tullilain (/) 8 §:n 2 momentin, 13, 14 ja 16 §:n mukaisiin toimenpiteisiin. Jos takavarikon suorittaminen edellyttää henkilönkatsastusta tai muuta kuin henkilön matkatavaroihin tai vaatteisiin kohdistuvaa tarkastusta esitutkintaa suorittamatta, noudatetaan, mitä tullilain 18 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää kuitenkin päällystöön kuuluva poliisimies.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

13.

Laki**rajavartiolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajavartiolain (578/2005) 10, 24 ja 34 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 § laissa 626/2015 ja 24 § laissa 749/2014, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 §

10 §

Tullitehtävissä, poliisitehtävissä ja esitutkintatehtävissä noudatettavat yleiset periaatteet

Tullitehtävissä, poliisitehtävissä ja esitutkintatehtävissä noudatettavat yleiset periaatteet

Poliisitehtävissä noudatetaan poliisilaissa ja muussa poliisin tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Tullitehtävissä noudatetaan tullilaissa (1466/1994), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) ja muussa tullivalvontaa koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Esitutkintatehtävissä noudatetaan esitutkintalaissa (805/2011), pakkokeinolaissa (806/2011) ja muussa esitutkintaviranomaisen tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita.

Poliisitehtävissä noudatetaan poliisilaissa ja muussa poliisin tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Tullitehtävissä noudatetaan *tullilaissa* (/), rikostorjunnasta Tullissa annetussa laissa (623/2015) ja muussa tullivalvontaa koskevassa laissa säädettyjä periaatteita. Esitutkintatehtävissä noudatetaan esitutkintalaissa (805/2011), pakkokeinolaissa (806/2011) ja muussa esitutkintaviranomaisen tehtäviä koskevassa laissa säädettyjä periaatteita.

24 §

24 §

*Tullitehtävät**Tullitehtävät*

Rajavartiolaitos suorittaa Tullin ohella tullivalvontaa sekä siihen kuuluvia alustavia tullitoimenpiteitä valtakunnan rajoilla ja niillä rajanylityspaikoilla, joilla Tulli ei ole järjestänyt tullivalvontaa.

Rajavartiolaitos voi toimivaltaisen tullimiehen pyynnöstä suorittaa henkilöiden maahantuloon ja maastalähtöön kohdistuvaa tullivalvontaa myös sellaisella rajanylityspaikalla, jossa Tulli muutoin huolehtii tullivalvonnasta. Rajavartiomies voi osallistua yksittäisen tullitoimenpiteen suorittamiseen tullimiehen pyynnöstä.

Rajavartiolaitos suorittaa Tullin ohella tullivalvontaa sekä siihen kuuluvia alustavia tullitoimenpiteitä valtakunnan rajoilla ja niillä rajanylityspaikoilla, joilla Tulli ei ole järjestänyt tullivalvontaa.

Rajavartiolaitos voi *Tullin* pyynnöstä suorittaa henkilöiden maahantuloon ja maastalähtöön kohdistuvaa tullivalvontaa myös sellaisella rajanylityspaikalla, jossa Tulli muutoin huolehtii tullivalvonnasta. Rajavartiomies voi osallistua yksittäisen tullitoimenpiteen suorittamiseen tullimiehen pyynnöstä.

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

34 §

34 §

*Rajavartiomiehen toimivaltuus tullitehtäväs-
sä*

*Rajavartiomiehen toimivaltuus tullitehtäväs-
sä*

Rajavartiomiehellä on 24 §:ssä tarkoitetussa tullitehtävässä tullilain 14 §:ssä *muulle toimivaltaiselle viranomaiselle* säädetty toimivalta.

Rajavartiomiehellä on 24 §:ssä tarkoitetussa tullitehtävässä tullilain 3 luvussa ja 29 §:ssä säädetty toimivalta.

Jos tullitehtävän suorittaminen edellyttää henkilönkatsastuksen tai muuhun kuin henkilön matkatavaroihin tai päällysvaatteisiin kohdistuvan tarkastuksen toteuttamista esitutkintaa suorittamatta, noudatetaan *tällaisen toimenpiteen suorittamisessa*, mitä tullilain 15 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies.

Jos tullitehtävän suorittaminen edellyttää *henkilönkatsastusta tai muuta* kuin henkilön matkatavaroihin tai päällysvaatteisiin *kohdistuvaa tarkastusta* esitutkintaa suorittamatta, noudatetaan, mitä tullilain 18 §:ssä säädetään. Toimenpiteestä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies tai vähintään majurin arvoinen rajavartiomies.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .
—————

14.

Laki

rikoslain 16 luvun 4 b §:n ja 46 luvun 14 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 16 luvun 4 b § ja 46 luvun 14 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 16 luvun 4 b § laissa 632/2015 ja 46 luvun 14 §:n 2 momentti laissa 425/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 luku

16 luku

Rikoksista viranomaisia vastaan

Rikoksista viranomaisia vastaan

4 b §

4 b §

Niskoittelu tullimiestä vastaan

Niskoittelu tullimiestä vastaan

Joka
1) jättää noudattamatta tullimiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

Joka
1) jättää noudattamatta tullimiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

HE 153/2015 vp

Voimassa oleva laki

2) kieltäytyy antamasta tullimiehelle tullilain (1466/1994) 14 §:n 1 momentin 6 kohdan tai rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 2 luvun 14 ja 15 §:n mukaisesti pyydettyjä tietoja *tai*

3) hälyttää aiheettomasti tullimiehen taikka antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa Tullin toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *niskoittelusta tullimiestä vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

46 luku

Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät rikokset

14 §

Määritelmät

Tullilainsäädännöllä tarkoitetaan tässä luvussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 450/2008 4 artiklan 2 kohdassa mainittua lainsäädäntöä 186—188 artiklan mukaisesti.

Ehdotus

2) kieltäytyy antamasta tullimiehelle tullilain (/) 17 §:n tai 97 §:n 1 momentin taikka rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 2 luvun 14 tai 15 §:n mukaisesti pyydettyjä tietoja,

3) *jättää noudattamatta tullilain 12 tai 13 §:ssä tarkoitetun, tullimiehen liikenteen ohjaamiseksi taikka kulkuneuvon pysäyttämiseksi tai siirtämiseksi antaman selvästi havaittavan merkin tai määräyksen tai*

4) hälyttää aiheettomasti tullimiehen taikka antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa Tullin toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *niskoittelusta tullimiestä vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

46 luku

Maahantuontiin ja maastavientiin liittyvät rikokset

14 §

Määritelmät

Tullilainsäädännöllä tarkoitetaan tässä luvussa *unionin tullikoodeksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 952/2013 5 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa* tarkoitettua lainsäädäntöä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
